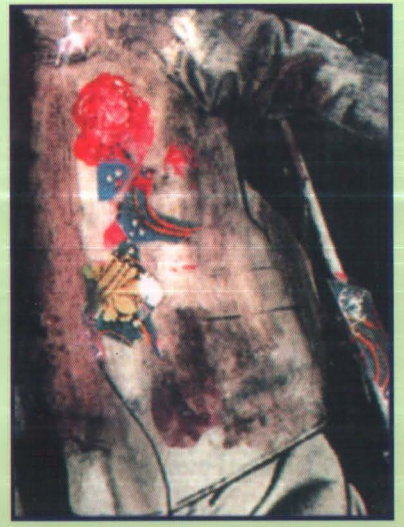
93
Edebiyat

Çiçeklerin Meryem Anası

JEAN GENET

Fransızcadan Çeviren: Yaşar Avunç

ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI • Jean Genet

AYRINTI

2. BASIM

270

JEAN GENET

(d. 19 Aralık 1910 – ö. 15 Nisan 1986) Paris'te doğdu. Evlilik dışı bir çocuk olduğu için annesi tarafından terk edildi, on yaşına değin bir yetimhanede ve Morvan'da bir çiftçi ailesinin yanında kaldı. On yaşındayken girdiği ıslahevinden 1926'da kaçarak Fransız sömürge birliklerine katıldı. Kısa bir süre sonra oradan da kaçtı ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde hırsızlık, kaçakçılık olaylarına karışarak tam bir serseri gibi yaşadı. İşlediği suçlar yüzünden sık sık hapse girdi. 1948'de Fransa'da hırsızlık yüzünden onuncu kez yargılandı ve ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. Bu arada, 1942'de hapiste yazmış olduğu *Notre-Dame des fleurs* (*Çiçeklerin Meryem Anası*) adlı ilk romanı André Gide, Jean Cocteau ve Jean-Paul Sartre gibi ünlü yazarların dikkatini çekti. Bu yazarların cumhurbaşkanına verdikleri bir dilekçe üzerine bağışlandı.

Romanlarında oldukça şiirsel bir dil kullanan Genet, kendi özyaşamından yola çıkarak, yakından tanıdığı yeraltı dünyasını korkusuzca betimler. Hırsızlar, katiller, kaçakçılar, fahişeler, eşcinsellerle dolu olan bu dünyanın pisliği ve şiddeti, Genet'nin güçlü anlatımıyla şaşırtıcı bir güzellik kazanır. Oyunlarında ise bu özyaşamsal yöntemi bir yana bıraktığı görülür. Oyun kahramanlarının da romanlardaki insanlar gibi toplumdışına itilmiş kimseler olmasına karşın, onun bu oyunlarda yaşamla ilgili düşüncelerinin özünü dile getirmeye çalıştığı söylenebilir.

Genet bu yapıtlarında yaşamın bir tanımını vermeye çalışır. Ancak ona göre, yaşam yaşanarak kavransa bile, tam anlamıyla açıklanamayacağı için böyle bir tanım olanaksızdır. Her insanın bir kimliği vardır ama insan kendi kimliğini algılayamaz; kendisinin düşsel bir yansısını başka bir insanın gözünde görebilir. Genet'ye göre, insan bu belirsizlikten ve boşluktan kurtulmak için rol yapmaya başlar. Her rol de belli bir işleve verilen bir addan başka bir şey değildir. Böylece eylemlerin yerini işlevler alır, dolayısıyla da gerçek davranışlar törensi davranışlara dönüşür.

Genet'nin, bütün yapıtlarında yerleşik ahlak kurallarına aykırı bir ahlak anlayışının sözcülüğünü ettiği söylenebilir. Özellikle başkalarının insana zorla benimsetmeye kalktıkları yazgıya karşı çıkmakla insanın gerçek kimliğini bulabileceği düşüncesi, onda tutkuyla yinelenen bir inanca dönüşmüştür.

Gerçek bir asi ve anarşist olan Genet, toplumsal disiplin ve siyasi bağlantının her türlüsüne karşı çıktı. Yaşadığı şiddetli ve çoğunlukla da aşağılayıcı nitelikteki erotizm, onu mistik bir alçakgönüllülük kavramına götürdü. Jean-Paul Sartre, *Saint Genet-Comédien et Martyr* (1952; *Aziz Genet-Oyuncu ve Kurban*) adlı yapıtında Genet'nin kendini küçük düşürme ve aşağı görme çabalarını bir azizin çabalarıyla karşılaştırmıştır. Genet'nin yazar olarak adını duyurması bir bakıma, Sartre'ın bu uzun incelemesine dayanır. Sartre bu eleştirel incelemede Genet'yi varoluşçu açıdan ele alarak onun toplumun yerleşik değerlerine karşı çıkışını yalnız ahlak çöküntüsünün değil, aynı zamanda insanlığın durumuyla ilgili öfkesinin bir yansıması olduğunu ileri sürdü.

BAŞLICA YAPITLARI: Roman: *Notre-Dame-des fleurs*, 1944, (*Çiçeklerin Meryem Anası*, Çev. Yaşar Avunç, Ayrıntı Yay., 2000); *Miracle de la rose*, 1946, (*Gülün Mucizesi*, Çev. Hamdi Tuncer, Ayrıntı Yay., 1999); *Pompes funèbres*, 1947, (*Cenaze Töreni*); *Querelle de Brest*, 1947, (*Denizci*, Çev. Hamdi Tuncer, Ayrıntı Yay., 2004); *Journal du voleur*, 1948, (*Hırsızın Günlüğü*, Çev. Yaşar Avunç, Ayrıntı Yayınları, 1998); *Un captif amoureux*, 1986, (*Sevdalı Tutsak*, Çev. Yaşar Avunç, Ayrıntı Yay., 2005. Oyun: *Haute surveillance*, 1947, (*Sıkıgözetim*, Çev. Yıldırım Türker, Ayrıntı Yay., 2007); *Les bonnes*, 1947 (*Hizmetçiler*, Çev. Salâh Birsel, Nisan Yay., 1990); *Le balcon*, 1956, (*Balkon*, Çev. Uğur Ün, Ayrıntı Yay., 1990); *Les nègres*, 1958, (*Zenciler*, Çev. Nami Başer, Ayrıntı Yay., 2000); *Les paravaents*, 1961, (*Paravanlar*, Çev. Sosi Dolanoğlu, Remzi Yay., 1990); Düzyazılarından yapılmış bir seçki: *Açık Düşman*, (Çev. Sosi Dolanoğlu, Metis Yay., 1994) ve ayrıca *Giacometti'nin Atölyesi* (*L'Atelier d'Alberto Giacometti*, Çev. Hür Yümer, Metis Yay., 1990).

Ayrıntı: *270*
Edebiyat Dizisi: *93*

Çiçeklerin Meryem Anası
Jean Genet

Kitabın Özgün Adı
Notre-Dame-des-Fleurs

Fransızcadan Çeviren
Yaşar Avunç

Yayıma Hazırlayan
Necmettin Sevil

Son Okuma
Ayten Koçal

© Marc Barbezat-L'Arbalète, 1948 pour la publication en langue française.

Notre-Dame-des-Fleurs Éditions Gallimard/1988 basımından çevrilmiştir.

Bu kitabın Türkçe yayım hakları Ayrıntı Yayınları'na aittir.
Bu kitabın Türkçe yayım hakları AnatoliaLit Agency aracılığıyla alınmıştır.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Dizgi
Kâni Kumanovalı

Baskı ve Cilt
Ali Laçin - Barış Matbaa-Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No. 286
Topkapı/Zeytinburnu - İstanbul - Tel. 0212 567 11 00
Sertifika No: 46277

Birinci Basım: *2000*
İkinci Basım: *2021*

ISBN 978-975-539-243-1
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hocapaşa Mah. Dervişler Sok. Dirikoçlar İş Hanı
No: 1 Kat: 5 Sirkeci – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi facebook.com/ayrintiyayinevi instagram.com/ayrintiyayinlari

Jean Genet

Çiçeklerin Meryem Anası

EDEBİYAT DİZİSİ SON ÇIKAN KİTAPLAR

KAYBOLUYORSUN / *Christian Jungersen*
İÇERDEKİLER / *Victor Serge*
TİBET ŞEFTALİ TURTASI / *Tom Robbins*
BAHAR / *Sabine Adatepe*
CHE'NİN BİRLİĞİ / *Carlos Gamerro*
EFENDİNİN GÜZELİ / *Albert Cohen*
FRANSIZ SAVAŞ SANATI / *Alexis Jenni*
ARADAKİ NEHİR / *Ngũgĩ wa Thiong'o*
BEDENİN GÜNCESİ / *Daniel Pennac*
ZAMANIN GÜRÜLTÜSÜ / *Julian Barnes*
ORBİTOR Göz Kamaştırıcı / *Mircea Cărtărescu*
KIRAÇ GÖKYÜZÜ / *E. E. Sule*
DENİZ DENİZ / *Iris Murdoch*
BAŞLAMA YERİ / *Ursula K. Le Guin*
SİLAHI SEÇMEK / *Judith Kuckart*
KARANLIK GÜZERGÂHLAR / *John Ralston Saul*
AĞABEYİNE ÇİÇEK TAŞIYAN KIZ / *Natsuki Ikezawa*
NOSTALJİ / *Mircea Cărtărescu*
KELEBEKLER ZAMANI / *Julia Alvarez*
EVA / *Ersi Sotiropoulos*
AHU HANIM'IN KOCASI / *Ali Muhammed-i Efgânî*
GÜCÜMÜZÜN DOĞUŞU / *Victor Serge*
ADINLA BAŞLAR HAYAT / *Zakes Mda*
ÇALILIK / *Christian Jungersen*
GULYABANİNİN BAHÇESİ / *Leïla Slimani*
SAVAŞTAKİ KIZ / *Sara Nović*
ZÜRAFANIN BOYNU / *Judith Schalansky*
KAN ÇİÇEKLERİ / *Ngũgĩ wa Thiong'o*
ADEN, ARABİSTAN - Jean-Paul Sartre'ın Önsözüyle / *Paul Nizan*
DENİZALTI / *Joe Dunthorne*
2084 / *Boualem Sansal*
BİRİCİK HİKÂYE / *Julian Barnes*
ORBITOR Göz Kamaştırıcı-Cilt 3 / *Mircea Cărtărescu*
KARGALAR BÜYÜCÜSÜ / *Ngũgĩ wa Thiong'o*
KIRMIZI GİYSİLİ ADAM / *Julian Barnes*
DAVID'İN HİKÂYESİ / *Zoe Wicomb*
KARDİNALİN GİZLİ MİSYONU / *Rafik Schami*

Ölümüyle yaşamımı zehir etmeyi
sürdüren Maurice Pilorge
olmasaydı, bu kitabı asla yazamazdım.
Kitabı onun anısına adıyorum.

J.G.

Weidmann size, Çiçeklerin Meryem Anası adının öğrenildiği eylül gününe benzer bir eylül günü, gazetelerin akşam baskısında, bir rahibe, daha doğrusu çavdar tarlalarının içine düşmüş yaralı bir pilot gibi başı beyaz sargılarla sarılı durumda göründü. Baskı makinelerinin çoğalttığı o güzel yüzü Paris'in ve Fransa'nın üstüne, kuş uçmaz kervan geçmez köylerin en kuytu yerlerine, şatoların ve kulübelerin içine kapaklandı ve neşesi kaçmış burjuvalara, birtakım büyücü katillerin yaşamlarının çok yakınında bulunduklarını, bunların kendileriyle suçortaklığı yapıp gıcırdamayan bir servis merdiveninden sinsice çıkarak uykularına gireceklerini açıklamış oldu. İşlediği cinayetler, resminin altında pırıl pırıl parlıyorlardı: 1. Cinayet, 2. Cinayet, 3. Cinayet ve altıya kadar; bunlar onun gizli kalmış ününü anlatıyor ve gelecekte kazanacağı ününü hazırlıyorlardı.

Bir süre önce, zenci Güneş Melek, metresini öldürmüştü.

Bir süre sonra da asker Maurice Pilorge sevgilisi Escudero'yu, bin frangı bile bulmayan parasını almak için öldürüyor; ardından da, sanki yirminci yaş gününü kutlarcasına boynu vurulurken o, anımsayacaksınız, öfkeli cellada nanik yapıyordu.

Son olarak, henüz çocuk yaştaki deniz teğmeni, sırf ihanet etmek için ihanet ediyordu vatanına: Onu da kurşuna dizdiler. İşte onların cinayetlerinin anısına yazıyorum bu kitabımı.

Bu güzel ama iç karartıcı çiçeklerin nasıl büyülü bir biçimde açtıklarını parça parça öğrendim. İlkini bir gazete parçası haber vermişti. İkincisinden avukatım önemsemeden söz etti; bir başkasını, neredeyse şarkı söyleyerek hükümlüler bildirdi –şarkıları tuhaftı, bir cenaze havasına benziyordu (bir *De Profundis*); tıpkı, akşamları hücrelerin içinden geçip bana kadar ulaşan heyecanlı, umutsuz, bozuk sesleriyle söyledikleri yanık ezgiler gibi. Tümcelerin sonunda bozulan ve böylece tatlılaşan sesleri meleklerin müziğiyle güçlenmiş gibidir; bu müzikten tiksinirim, çünkü melekler beni tiksindirirler, sanıyorum şundan: Ne ruhları vardır ne de bedenleri; beyaz, tüy gibi hafif ve hayaletlerin yarı saydam görüntüleri kadar korkutucudurlar.

Bugün artık ölmüş olan bu katiller yine de bana kadar geldiler. Bu yas yıldızlarından biri ne zaman hücremin içine düşse, yüreğim hızla çarpar; korkuya, telaşa kapılır; bu, bir kentin teslim olduğunu haber verenlerin trampet çalışlarındaki korku ve telaşa benzer. Hapishanenin üstünden bir Alman uçağının geçtiğini ve çok yakına attığı bir bombanın patladığını duyduğum sırada iki büklüm olmama yol açan ve beni birkaç dakika boyunca böylece gülünç bir biçimde büzülmüş durumda bırakan coşkuya benzer bir coşku izler bunu. Kaşla göz arasında, tek başına bir çocuk gördüm, gülerek ölüm saçan kendi demir kuşu taşıyordu onu. Yalnızca onun için, ansızın tüm şiddetiyle canavar düdükleri ötmeye, çanlar çalmaya başladı, veliahtlara özgü yüz bir pare top atıldı, nefret ve korku çığlıkları duyuldu. Tüm hücreler sallanıyor, zangır

zangır titriyordu; korkudan herkes çılgına dönmüştü; hükümlüler kapılara vuruyor, yerlerde yuvarlanıyor, bağırıp çağırıyor, ağlıyor, küfrediyor, Tanrı'ya yalvarıyorlardı. Uçakta on sekiz yaşında bir çocuk gördüm, ne bileyim, belki de gördüğümü sandım ve 426 numaralı hücremden ona sevgiyle gülümsedim.

Hücremin duvarlarına pırıl pırıl bir çamur sıçratan onların yüzü mü, gerçek yüzü mü bilmiyorum ama, belki de yalnızca dergilerden rastgele kesmişimdir bu boş bakışlı güzel yüzleri. Boş diyorum, çünkü bu boş boş bakan gözlerin tümü açık renkli ve tıpkı içinde saydam bir ışık yıldızının takılıp kaldığı tıraş bıçaklarının ağzı gibi gök mavisi renginde; yapılmakta olan binaların pencereleri gibi mavi ve boş; bu pencerelerden bakınca karşı duvarın pencerelerine yansıyan gökyüzü görünür. Yatakların üstüne karmakarışık durumda yayılıp yatmış tehlikeli erkeklerle dolup taştığı halde, boş ve tertemiz oldukları sanılan her yanı açık kışlalar gibi. Boş diyorum ama, bu erkekler gözlerini kapatsalar bile, gerisinde bir sürü katilin uyuduğu, düş gördüğü, tükürdüğü ve her hücreyi birbirine dolanmış engereklerin ıslıklarla çınlayan yuvasına, aynı zamanda da tozlu ince şayaktan perdesiyle bir günah çıkarma yerine çevirdiği o koskocaman hapishanelerin demir parmaklıklı pencereleri, yoldan geçen evlenme çağında bir kızı kaygılandırdığından daha da çok kaygılandırır beni. Bu gözlerin kimi, kapalı kentler –örneğin Lyon, Zürih– gibidir, açıkça gizemli bir yanı yoktur ve hoş tiyatrolar, ıssız hapishaneler, çalışmayan makineler, çöller kadar beni büyülerler; çünkü çöller kapalıdır ve sonsuzlukla bağıntıları yoktur. Böyle yüzü olan erkekler, onlara şöyle bir bakmam gerektiğinde beni korkuturlar ama terk edilmiş daracık bir sokağın dönemecinde, yüreğim çılgına dönmüş durumda yaklaşıp da duyarlı ve gururlu haliyle kocaman bir yüksükotu gibi dikelmiş bir boşluktan başka hiçbir şey bulamamak ne baş döndürücü bir sürprizdir!

Gerçekten, giyotine vurulmuş dostlarımın kafaları mıydı orada duranlar, bilmiyorum dedim ama kimi kesin belirtilerden, duvardaki belirtilerden, bunların kamçı kayışları gibi

yumuşak ve cam bıçaklar gibi sert, bilgin çocuklar gibi vaktinden önce gelişmiş ve unutmabeni çiçekleri gibi taze, bedenleri korkunç ruhlarla sarılmak üzere seçilmiş kişiler olduklarını keşfettim.

Gazeteler hücreme güçlükle ulaşıyorlar ve en güzel sayfaların en güzel çiçekleri olan o pezevenkler, mayıs bahçeleri gibi yağma edilmiş oluyor. İrikıyım, acımasız, sert, cinsel organları gelişmiş herifler; bu organların zambak olup olmadıklarının ya da zambak ile cinsel organların bu herifleri tümüyle oluşturup oluşturmadıklarını bilmiyorum artık, öyle ki akşamları diz çökerek düşüncelerimde, bacaklarına kollarımla sarılıyorum onların. Bunca sertlik beni yıkıyor, beni onlara karıştırıyor ve gecelerimi doldurmasına can attığım anı, senin anın; okşamalarım sırasında kımıldamadan, uzanmış durumda kalan senin anın; yalnızca senin sallanan, kınından çıkmış kamışın, bir çan kulesinin ansızın artan sertliği ile kapkara bir bulutu delip geçmesi gibi, bir şapka iğnesinin bir göğsü delip geçmesi gibi, ağzımı delip geçiyordu. Kımıldamıyordun, uyumuyordun, düş görmüyordun; yatağın üstüne, denizin üstüne uzatılmış bir tabut gibi, kaskatı, upuzun uzanmış, kıpırtısız ve solgun bir kaçaktın. Ben ikimizi namuslu biliyordum, bu sırada senin içime ılık ılık, beyazca ve küçük sürekli sarsıntılarla aktığını hissetmeye veriyordum kendimi. Belki de doyuma ulaşmış numarası yapıyordun. O anın doruk noktasında dingin bir esrime seni aydınlatıyor ve kutsal bedenini, baştan ayağa içine girdiğin bir palto gibi, doğaüstü bir aylayla kuşatıyordu.

Bununla birlikte yirmi kadar fotoğraf elde edebildim ve onları duvarda asılı olan mukavva kaplı hapishane yönetmeliğinin arkasına çiğnenmiş ekmek içi ile yapıştırdım. Kimilerini de renkli boncukları dizmem için ustaların bana getirdikleri pirinç tellerin ince uçlarıyla iğneledim.

Yandaki hükümlülerin cenaze çelengi yaptıkları aynı boncuklarla en azılı katiller için yıldız şeklinde çerçeveler yaptım. Akşamları siz yola bakan pencerenizi açtığınızda ben de yönetmeliğin arkasını kendime doğru çeviriyorum. Katı ve acı-

masız gülümsemeler, somurtmalar, kendilerine sunduğum tüm deliklerimden içeriye giriyorlar; bütün güçleriyle içime giriyor, cinsel duygularımı kamçılıyorlar. Bu uçurumlar arasında yaşıyorum. Bunlar benim küçük alışkanlıklarıma yön veriyorlar, bu alışkanlıklar hep birlikte benim tüm ailem ve biricik dostlarım.

Sayıları yirmiyi bulan bu kişilerin arasına, belki de hapishaneyi hak edecek hiçbir şey yapmamış olan bir delikanlı karıştı yanlışlıkla: Bir şampiyondu, bir atletti o. Ben onu duvarıma çiviledim; çünkü bana göre ağzının kenarında ya da gözkapaklarının köşesinde canavarların o kutsal işaretini taşıyordu. Yüzlerindeki ya da yerleşmiş jestlerindeki bir kusur, bu adamların beni sevmelerinin olanaksız olmadığını kanıtlıyor bana; çünkü beni ancak canavar oldukları takdirde severler –dolayısıyla yolunu şaşırmış o insanın burada olmayı yeğlediği söylenebilir. Onlara eşlik etsin diye, şuradan buradan, kimi macera romanlarının resimli kapaklarından bir Meksikalı genç melez, bir Arjantinli sığır çobanı, bir Kafkasyalı süvari resmi kestim; havalandırma sırasında elden ele dolaştırılan romanların sayfalarından da kötü resimler topladım: Ağzında ateşi sönmemiş bir izmaritle, pezevenk ve kabadayı profilleri ya da kamışı kalkmış bir maganda silueti gibi.

Geceleyin onları seviyorum, aşkım da onları canlandırıyor. Gündüzleri ufak tefek işlerle uğraşıyorum. Yere bir ekmek kırıntısının ya da bir parça külün düşmemesine bir ev kadını kadar dikkat ederim. Ama geceleri! Ansızın, ola ki elektriği yakıp kapıda açılmış o küçük pencereden başını uzatan gardiyanın korkusundan, çarşafların hışırtısı tadacağım hazzı ele vermesin diye, iğrenç önlemler almak zorunda kalıyorum, ne var ki eylemim gizli olmakla soyluluğunu yitirse de, cinsel isteğimi artırıyor. Oyalanıyorum. Örtümün altındaki sağ elim, bu akşamki mutluluğum için seçtiğim yasadışı adamın hayali yüzünü, sonra tüm bedenini okşamak üzere duruyor. Sol elim kapanıyor, parmaklarını karşı koymaya çalışan çukur bir organ durumuna getiriyor, sonunda kendini sunuyor, açılıyor ve sert bir cisim, bir aynalı dolap, duvardan çıkıp ilerleyerek

üstüme düşüp daha önce yüzden fazla hükümlünün kirlettiği bu ot minder üstünde beni eziyor; oysa o sırada, Tanrı ile melekleri dururken, ben kendimi kaptırdığım bu mutluluğu düşünüyorum.

Hiç kimse, ne buradan çıkıp çıkamayacağımı ne de çıkarsam ne zaman çıkacağımı söyleyebilir.

Dolayısıyla, bilinmeyen erkek sevgililerimin yardımıyla bir öykü yazacağım. Kahramanlarım orada, duvara yapışmış durumda; onlar ve burada dama tıkılmış durumda ben. Yazdıklarımı okudukça, kişiler, Divine de, Culafroy da öykümü gübrelemek için, duvardan sayfalarımın üstüne kuru yapraklar gibi düşecekler. Onların ölümünü size anlatmak gereksinimini duyacak mıyım? Bu ölüm, tümü için, jürinin idam kararını öğrendiğinde, Ren bölgesi aksanı ile şöyle mırıldanmakla yetinen o kişininki gibi olacak: "Ben çoktan aştım bunu," (Weidmann).

Bu öykü tümüyle kurgu gibi görünmeyebilir ve içinde ben istemesem de kanlı sahnelerin bulunduğu kabul edilebilir: Çünkü gecelerim boyunca, sanki dünya var olalı beri beni bırakmayan kaygı verici bir anıdan kurtularak alnımı kapıya vurmak gibi bir olay gerçekleşmiş olacak. Bunun için bağışlayın beni. Bu kitap yalnızca iç dünyamın küçük bir parçası olma amacını güdüyor.

Kimi zaman, hiç ses çıkarmadan yürüyen gardiyan kapıdaki küçük pencereden bana bir merhaba savurur. Benimle konuşur ve dayanamayıp, hücre komşularım olan sahtekârlar, kundakçılar, kalpazanlar, katiller, "Anacığım, yetişin!" diye bağırarak yerde yuvarlanan gözüpek delikanlılar hakkında bana her şeyi anlatır. Sonra küçük pencereyi şak diye yeniden kapatır ve beni, biraz önce içeriye girmelerine izin verdiği bütün o yakışıklı beylerle baş başa bırakır; ve örtülerin, çarşafların sıcaklığı, sabah uyuşukluğu içinde büzüşüp suç nedenlerini, suçortaklığı sistemini ve başka oyunlar arasında, kimi pembe kızları beyaz ölü kızlara dönüştüren tüm bir acımasız, etkili düzeni ortaya çıkaran ipucunu ele verir. Onları da, başları ve bacaklarıyla duvar komşularıma katmak ve

onlarla birlikte bu çocuk öyküsünü keyfimce yazmak istiyorum. Hücreme de coşku gelsin diye (Divine sayesinde hücrem coşkuyla dolacak) pek az tanıdığım Divine'in öyküsünü, Çiçeklerin Meryem Anası'nın öyküsünü ve kuşkunuz olmasın, kendi öykümü yeniden oluşturmak istiyorum. Çiçeklerin Meryem Anası'nın eşkâli: Boy 1,71 m, ağırlık 71 kg, yüzü oval, saçları kumral, gözleri mavi, teni mat, dişleri çok düzgün, burnu dik.

Divine dün kustuğu kanla kıpkızıl olmuş bir birikintinin ortasında öldü. Bu birikinti o denli kızıllaşmıştı ki, ölürken onun kara bir delik olduğunu sandı: Karnı deşilmiş bir kemanın, içinde Kutsal Yüreği'nin alev alev parladığı kızarmış bir çıbanı gösteren İsa gibi dramatik bir ısrarla gösterdiği, bir yargıcın elindeki suç kanıtları arasında sayacağı bir kara delik. Onun ölümünün kutsal yanı da buradan ileri geliyor. Öteki yanı, yani kutsal olmayan yanı ise, gömleğinin ve çarşafların üstüne yayılmış o kan seli yüzünden (çünkü kanlı çarşafların üstündeki belki çok değil ama dokunaklı görünümüyle güneş onun yatağına yatmıştı) ölümüne bir cinayet havası veriyor.

Divine bir azize gibi ve –verem tarafından– katledilmiş olarak öldü.

Ocak ayındayız; hapishanede, bu sabah volta sırasında, biz hükümlüler birbirimize sinsice iyi yıllar diledik, tıpkı mutfağa bitişik odalarda birbirlerine gösterişsizce iyi yıllar dileyen hizmetçiler gibi. Başgardiyan her birimize yılbaşı armağanı olarak küçük bir külahta yirmişer gram iri tuz verdi. Saat öğleden sonra üç. Dünden bu yana demir parmaklıkların gerisinde yağmur yağıyor, rüzgâr esiyor. Kendimi bir okyanusun dibine, sert ve donuk, ama oldukça hafif evlerle dolu karanlık bir mahallenin dibine bırakır gibi, anıların süzgecine bırakıyorum; çünkü anıları oluşturan madde gözeneklidir. Divine'in çok uzun süre oturduğu çatı katı bu evlerden birinin en üst katı. Büyük penceresi sayesinde insanın bakışları hemen o küçük Monmartre Mezarlığı'na yöneliyor (ve mutlu oluyor). Bu kata çıkan merdiven bugün çok büyük bir rol oynuyor; Divine'in geçici mezarının Piramitler'in geçitleri gibi dolam-

başlı holünü oluşturuyor; mağaramsı bu yeraltı mezarı, derinliklerine doğru pedal basan bisikletçiyi yutan karanlıkta, mermerden bir çıplak kol gibi arı haliyle orada duruyor. Sokaktan başlayan bu merdiven ölüme çıkıyor; ebedi istirahatgâha götürüyor; çürümüş çiçek kokuyor ve şimdiden mum ve günlük kokusu yayıyor. Karanlıkta yukarıya uzanıyor. Görünümü kattan kata inceliyor ve en üstte, yalnızca gökyüzünün maviliğine karışan bir yanılsama olarak belirsizleşiyor. Burası Divine'in katının önündeki sahanlık. Sokakta, bir elleriyle çiçek demeti gibi tuttukları küçük ve yassı kara şemsiyelerinin altında, I. Mimoza, II. Mimoza, yarı-IV. Mimoza, İlk Kudas, Angela, Monseigneur, Castagnette, Régine, kısacası parlak adlar taşıyan bir sürü insanın oluşturduğu daha uzun bir kortej bekliyor. Öteki ellerinde şemsiye gibi tuttukları küçük menekşe demetleri var; bu demetler, diyelim, bir düş içinde yitecekler; bu düşten, onlardan biri, varsayalım ki İlk Kudas, şaşkın ve soyluluktan oldukça bunalmış durumda çıkacak, çünkü öteki dünyadan, aynı zamanda bizim dünyamızdan gelmiş bir şarkı gibi duygulandırıcı haberi, bu yüzden mis gibi kokan bir akşam gazetesinin verdiği şu haberi anımsıyor: "Crillon Oteli'nde, üstüne Monaco Prensesi'nin ilaçlanmış cesedini taşıyan gümüş ve abanoz tabutun konduğu siyah kadife halılar Parma menekşeleri ile kaplanmıştı." İlk Kudas soğuğa hiç dayanamazdı. Soylu kadınlar gibi çenesini uzattı, sonra geri çekip arzularından doğmuş bir öykünün kıvrımları içinde dolandı; bu arzuları yüceltmek için, ölü ve prenses olarak geçirdiği sıkıcı yaşamının tüm aksaklıklarını hesaba katarak.

Yağmur kaçmasını kolaylaştırıyordu.

İbnoşlar cam incilerden taçlar takmışlardı, benim hücremde yaptıklarımın tıpkısıydı bunlar; cam inciler ıslak yosun kokusuyla salyangozların, sümüklüböceklerin köyümdeki mezarlığın ak taşlarının üzerine bıraktıkları salya izlerinin anısını getiriyorlardı hücreme.

Size sözünü ettiklerimin tümü, *ibnoşlar, oğlancılar, nonoşlar, şorololar, kovalar* merdiven başında toplanmışlar. Birbir-

lerine sokulup çene çalıyorlar; ibnoşlar dimdik, baş döndürücü, ağaç dalları gibi kıpırtısız ve sessiz duran oğlancıların çevresinde. Tümü siyahlar giymiş. Pantolonları, ceketleri, pardösüleri siyah, ama yüzleri, genç ya da yaşlı, düz ve parlak ya da dalgalı yüzleri, bir arma gibi renk renk parçalara bölünmüş sanki. Yağmur yağıyor. Yağmurun sesine insan sesleri karışıyor:

"Zavallı Divine!"

"Aklına gelir miydi, kızım! Ama onun yaşında, kaçınılmazdı bu."

"Tutar tarafı kalmamıştı. Kıçı gitgide küçülüyordu."

"Minyon gelmedi mi?"

"Na'ber!"

"Şu kıza baksana!"

Divine, tepesinde yürünmesini sevmediği için seçkin bir mahallede bir burjuva evinin en üst katında oturuyordu. Özel bir dil konuşan bu kalabalık ise evin alt bölümünde kaynaşıp duruyordu.

Belki de siyah bir atın çektiği cenaze arabası Divine'in kalıntılarını önce kiliseye, sonra buraya, çok yakındaki küçük Montmartre Mezarlığı'na götürmek üzere her an gelebilirdi. Mezarlığa Rachel Sokağı'ndan girilecekti.

Tanrı, pezevenk kılığında oradan geçiyordu. Gevezelikler kesildi. Başı açık ve çok şık, özentisiz ve gülümser, özentisiz ve çevik haliyle Küçük Ayaklı Minyon geliyordu. Çevikti; yürüyüşünde çamurlu çizmeleri ile değerli kürkleri ezen bir barbarın kaba görkemi vardı. Kalçalarının üstündeki gövdesi, tahtının üstündeki bir kral gibiydi. Onu yalnızca anımsamam bile yeterli, sol elimin delik cebime girip de... Ve Minyon'un anısı eylemimi sona erdirmeden beni bırakmayacak. Bir gün, hücremin kapısı açıldı ve onu çerçeve içine aldı. Göz açıp kapayıncaya kadar onu gördüğümü sandım, hapishanenin kalın duvarları arasında, inanmazsınız, yürüyen bir ölü kadar görkemli, yoğun haliyle. Bana belki bir karanfil tarlasında çıplak olarak yatmış durumda gösterebileceği incelikle, ayakta göründü. Hemen onun oldum, sanki (bunu kim söylüyor?)

ağzıma değil de doğrudan yüreğime boşalmıştı. İçime bana yer bırakmayacak kadar girmişti, öyle ki şimdi kendimi gangsterlerle, hırsızlarla, pezevenklerle karıştırıyorum ve polis yanılgıya düşerek beni tutukluyor. Üç ay boyunca bedenimin bayram etmesini sağladı Minyon, beni tüm gücüyle döverek. Ayaklarının dibinde, bir paspastan daha çok çiğnenmiş halde sürünüyordum. Özgürlüğüne kavuşup hırsızlıklarına koşarak gittiğinden bu yana, devinimlerini şimdi öyle canlı buluyorum ki! Bu jestler onu façetalı bir kristalin içinden yontulmuş gibi gösteriyordu; bu jestler öyle canlıydı ki insan irade dışı yapılmış olmalarından kuşkulanıyordu; bana da bunların ağır bir düşünme ve karar verme süreci sonucu ortaya çıkmış olmaları o derece olanaksız görünüyor. Elle tutulur bir şey olarak ondan bana kalan şey, ne yazık ki yalnızca, sertleştiği zaman devleşen penisinin Divine tarafından yapılmış alçıdan bir mulajı. Her şeyden çok beni burada etkileyen, anüsten penisin ucuna kadar giden o bölümün gücü, dolayısıyla da güzelliği.

Şunu da söyleyeyim, dantel gibi parmakları vardı Minyon'un; her uyanışında dünyayı karşılamak için gerilmiş, açılmış kolları ona, bir ayağının topuğu öteki ayağının tabanının çukurunda, beşiğinde yatan Çocuk İsa havası veriyordu; dikkatli yüzü gökyüzüne doğru ters olarak eğilmiş durumda görülüyordu; ayaktayken, kollarıyla, Nijinski'nin parçalanmış güllerden dikilmiş giysisiyle çekilen eski fotoğraflarında görüldüğü gibi, bir sepeti tutma hareketi yapmaya alışıktı. Bir kemancınınki kadar esnek olan bileği zarifti, her yana eğilip bükülecek şekilde sarkardı. Kimi zaman da, güpegündüz, bir kadın tragedya oyuncusununkine benzeyen kıvrak koluyla kendi boğazını sıkardı.

İşte bu, Minyon'un neredeyse eksiksiz bir portresi, çünkü –daha sonra da göreceğiz– o beni allak bullak eden devinimlerin ustasıydı ve onu düşünüyorsam, onu dile getirmekten ancak elim, özgür kalmış olan hazzımın tuzağına düştüğü anda vazgeçebilirim.

Yunanlı, ölü odasına temiz havayı yararak girdi. Yunanlı, aynı zamanda usta hırsız anlamına geliyor. O geçerken –onun

geçtiği, bedeninin üst bölümünün belli belirsiz bir hareketinden anlaşıldı– ötekiler; Monseigneur, Mimoza'lar, Castagnette, kısacası ibneler, bedenlerine bir burgu hareketi yaptırıp bu güzel adamı kucakladıklarını, ona sarıldıklarını düşlediler. Bir mezbaha bıçağı kadar umursamaz ve saydam olan Minyon, herkesi ikiye yararak geçti; ardından onlar, sessizce, ama hiç kimsenin belli etmediği hafif bir düş kırıklığı kokusu yayarak yeniden birleştiler. Minyon merdiven basamaklarını ikişer ikişer atlayarak çıktı; bu görkemli ve kendinden emin bir çıkıştı; böylece, damdan sonra mavi havanın basamaklarına basa basa gökyüzüne kadar gidebilirdi. Ölümün mezarlığa dönüştürmesiyle gizemi azalan çatı katında (bu kat kapalı anlamını yitiriyor, cenaze ile ilgili, ama harika eşyaların; mezara konan nesnelerin, beyaz eldivenlerin, bir Venedik fenerinin, bir topçu askeri ceketinin, kısacası daha sonra dökümünü yapacağımız nesnelerin uyandırdığı saçma sapan görünümünü tüm saflığıyla yeniden kazanıyordu) yalnızca Divine'in annesi Ernestine yas giysisinin tülleri içinde ah çekiyordu. Kadın yaşlı. Ama uzun süredir beklediği çok güzel bir fırsatı da kaçırmıyor. Divine'in ölümü dıştan gelen büyük bir acıyla; gözyaşlarından, çiçeklerden, yas tülünden oluşmuş gözle görülür bir yasla, tüm benliğini saran bir sürü büyük rolden kurtulma olanağı veriyor ona. Ama size anlatacağım bir hastalık sırasında fırsatı kaçırdı; o sıralar Cambaz Divine henüz bir köy çocuğuydu ve Louis Culafroy adını taşıyordu. Hasta yatağında odaya bakıyordu; içeride bir melek (bu sözcük beni bir kez daha kaygılandırıyor, kendine çekiyor, tiksindiriyor. Meleklerin kanatları varsa, dişleri de var mı acaba? O ağır kanatlarıyla, o tüylü "gizemli kanatlar"la mı uçuyorlar? İçleri, şu mucizenin güzel kokusuyla mı dolu: Meleklerin adları, düştüklerinde değişir mi?), evet bir melek, açık mavi renkli giysisiyle bir asker ve bir zenci (çünkü benim kitaplarım, bir gün gök mavisi giysili bir asker, bir melek ve bir zenciyi karanlık ya da aydınlık bir hapishanede kardeşçe zar atarken ya da aşık oynarken göstermek için bir bahaneden başka bir şey olmayacaklar) gizli bir toplantı yapıyorlardı, ama Divine

bu toplantıdan atılmıştı. Melek, zenci ve asker sırayla, Divine'in arkadaşları olan okul öğrencilerinin ve köylülerin yüzlerine bürünüyor, ama hiçbir zaman yılan avcısı Alberto'nun yüzünü taşımıyorlardı. Culafroy'nın çatlamış dudaklarıyla o yakıcı susuzluğunu gidermek üzere kendi çölünde beklediği yüz, Alberto'nun yüzüydü. Avunmak için, yaşına karşın, içinde hiçbir şeyin pek hoş olmayacağı bir mutluluğun; temiz, ıssız, üzüntü verici bir alanın, masmavi ya da sırf kumlu bir alanın içinde hoşluklardan, renklerden ve seslerden geriye hiçbir şeyin kalmayacağı manyetik, kuru ve sessiz bir alanın nasıl olacağını çözmeye çalışıyordu. Zaten çok daha önce köy yolunda siyah bir giysi giymiş ama beyaz bir tüle sarınmış, kırağıya bulanmış genç bir çoban gibi, un içinde sarışın bir değirmenci gibi ya da daha sonra tanıyacağı ve benim burada, helaların yanındaki hücremde bir sabah gördüğüm, görüşünü bulanıklaştıran sabun köpüğü altında pembe ve kaba, uykulu yüzüyle Çiçeklerin Meryem Anası gibi ışıl ışıl bir gelinin görünmesi Culafroy'ya şiirin tatlı sözcükleri inişli çıkışlı ezgilerle birleştirmekten başka bir şey olduğunu öğretti; çünkü tül dik, net, sert, soğuk façetalar halinde kırılıyordu. Bu bir uyarıydı.

Culafroy, Alberto'yu bekliyordu, ama o gelmiyordu. Bununla birlikte, içeriye giren her köylü erkeğin ya da kızın üstünde o yılan avcısına ait bir şey vardı; bunlar sanki onun armağanlarından kimilerini önüne taşıyan, yolunu düzleştirip gelişini hazırlayan haberciler, elçiler, öncülerdi. Hallelujah! diye haykırıyorlardı. Birinde Alberto'nun yürüyüşü, ötekinde tavırları, pantolonunun rengi, fitilli kadifesi ya da sesi vardı; Culafroy ise beklerken, tüm bu dağınık öğelerin gitgide uyuşarak, hem ölü hem diri bir Küçük Ayaklı Minyon'un benim hücreme girmesi gibi, yeniden oluşmuş bir Alberto'nun odasına, kararlaştırıldığı üzere görkemli ve şaşırtıcı bir biçimde girmesine olanak verecekti.

Haberi duyup gelen köyün papazı Ernestine'e: "Madam, genç ölmek bir mutluluktur" dedi; kadın da şöyle yanıt verdi ona, reverans yaparak: "Evet, Sayın Dük."

Papaz Ernestine'e baktı.

Ernestine, parlak parkenin içinde, kendisini Maça Kızı'na, uğursuz bir dula çeviren tam karşısındaki yansımasında gülümsüyordu.

"Omuz silkmeyin sevgili dostum, ben deli değilim."

Gerçekten de deli değildi Ernestine.

"Lou Culafroy birazdan ölecek. Bunu hissediyorum. Birazdan ölecek, bunu biliyorum."

"Birazdan ölecek, bunu biliyorum" sözü, Ernestine'in uçmasına yardım eden; bir kitaptan çarçabuk koparılmış; bir serçe kanadı gibi (ya da kanı kıpkırmızı olabilirse bir melek kanadı gibi) kanayan ve hani denir ya, çocukları baştan çıkaran o aşağılık beyefendilerin vicdanı gibi, süngerimsi bir kâğıt üzerine incecik basılmış bu halk romanının kadın kahramanı tarafından dehşetle mırıldanmış bir sözdü.

"Öyleyse, bir cenaze havasıyla dans edeceğim."

Demek ki Culafroy'nın ölmesi gerekiyordu. Ve bu işin dokunaklı yanının daha etkili olması için, Ernestine'in kendisi onun ölümüne yol açmalıydı. Burada ne ahlakın, ne hapse girmenin ne de cehennem korkusunun rolü var. Dramın tüm mekanizması Ernestine'in zihninde, dolayısıyla da benim zihnimde açıkça belirdi. Ernestine olaya intihar süsü verecekti. "Onun kendini öldürdüğünü söyleyeceğim." Kadının mantığının, –bu bir sahne mantığıydı– gerçeğe benzerlik denen şeyle hiçbir ilgisi yoktu, çünkü gerçeğe benzerlik itiraf edilemez nedenlerin yadsınmasıdır. Şaşmayalım, daha çok hayran kalacağız.

Bir çekmecenin dibinde bulunan ruhsatlı bir tabanca, tavrını kesinleştirmesine yetti. Olaylar ilk kez bir eylemin kışkırtıcısı olmuyorlardı ve bir cinayetin, hafif de olsa, sorumluluğunu yalnızca onlar taşımalıydı. Bu tabanca –anlaşılan– Ernestine'in eyleminin zorunlu aksesuarı oluyordu; kahraman bir kadının uzanmış kolunun devamıydı; şunu da söylemek gerekir ki, nihayet, bu tabanca Alberto'nun ceplerini şişiren kocaman elleri köy kızlarının aklını nasıl bir kabalıkla kurcalayıp duruyorsa, Ernestine'in aklını da yanak-

larına ateş basmasına yol açan bir kabalıkla kurcalıyordu. Ama –benim yalnızca bir kadavra, hâlâ sıcak bir kadavra, kucaklaması hoş bir ölü ortaya çıksın diye kıvrak bir delikanlıyı öldürmeye razı olmam gibi– Ernestine de bu dünyanın kendisini içine düşüreceği dehşetten (kasılmalar, çocuğun üzgün gözleriyle sitem etmesi, fışkıran kan ve dağılan beyin) ve meleklere yaraşır bir öteki dünyanın dehşetinden kaçınmak koşuluyla öldürmeye razı oluyordu; ya da belki o ana daha çok süs ve gösteriş katmak amacıyla mücevherlerini taktı. Ben de eskiden kokain iğnelerimi, sürahi kapağı şeklinde yontulmuş kristal bir şırıngayla yapıyor ve işaretparmağıma kocaman bir elmas takıyordum. Ernestine de böyle takılar takmakla kendi eylemini, özgünlüğü her şeyi altüst edebilecek gibi olan bir eyleme dönüştürerek ağırlaştırıyordu. Nitekim öyle oldu. Bir tür kaymayla, bir çarpma olmadan oda, altınlarla dolu, duvarları narçiçeği rengi kadifeyle kaplanmış, stil mobilyaları kırmızı fay kumaştan perdelerle ağırlaşmış, donuklaşmış, ayrıca pahlanmış büyük ayaklı aynalarla ve kristal küpeli lambalarla süslü görkemli bir apartman dairesiyle bütünleşecek kadar aşağıya indi. Tavandan, ki bu önemli bir ayrıntıdır, kocaman bir avize sarkıyordu. Yer ise mor ve mavi gibi canlı renklerden tüylü halılarla kaplıydı.

Ernestine Paris'e yaptığı balayı yolculuğu sırasında bir akşam, sokaktan, pencerelerdeki perdelerin arkasındaki bu görkemli ve sıcacık apartman dairelerini şöyle bir görmüş ve kocasının kolunda yürürken uslu uslu –hâlâ da öyle– bunlardan birinin içinde, fenobarbital ve çiçeklerle, bir Töton şövalyesinin aşkı uğruna ölmeyi arzu etmişti. Sonra, daha önce dört ya da beş kez öldüğünden, o apartman dairesi kendi ölümünden daha ciddi bir dram için kullanılabilir durumda kalmıştı.

Karıştırıyorum, lafı ağzımda geveliyorum ve siz çocukça şeylerden söz ediyorsunuz. Evet, bunlar çocukça şeyler. Tüm hükümlüler birer çocuktur ve yalnızca çocuklar kıvrım kıvrım, bükük, aydınlık ve karışıktır. "Dahası" diye düşündü Ernestine, "onun lüks bir kentte, Cannes ya da Venedik'te

ölmesi gerekir ki, bu kentlere gidip kutsal yerleri ziyaret edebileyim".

Bir dukanın karısı ya da metresi olarak Adriyatik Denizi'nin yaladığı bir Ritz Oteli'ne inmek, sonra, kucağı çiçeklerle dolu durumda, mezarlığa varıncaya kadar dik bir patikayı tırmanarak, basit bir döşeme taşının, biraz tümsek beyaz bir taşın üstüne oturmak ve güzel kokulu bir acının içinde dertop olup kuluçkaya yatmak!

Hiçbir zaman gerçekten ayrılmazdı, ama dekoru düzenlemek onu, yeniden gerçeğe döndürmeden, düşten sıyrılmak zorunda bıraktı. Saygın bir Yazgı tarafından uzun bir süre önce doldurulmuş olan tabancayı almaya gitti. Bir fallus kadar ağır tabancayı eline aldığında kendisinin cinayete gebe, bir ölüye gebe olduğunu anladı.

Siz, elinde bıçağını, tüfeğini ya da şişesini tutan ya da şimdiden onu uçuruma iten eylemi başlatmış olan gözü kara bir katilin bu insanüstü ya da olağandışı bilinçli halini bilmezsiniz.

Ernestine'in tasarladığı son hareket çabucak gerçekleşmiş olabilirdi ama o zaten Culafroy gibi, sonunu bilmediği, benim yazdığım metni yineliyor; bu metnin sonucu da zamanı geldiğinde belli olacak. Ernestine eyleminin bayağı bir biçimde içerdiği tüm yazınsal yazgıyı biliyor ama kötü bir yazına boyun eğmek zorunda olması onu kendi gözünde ve bizim gözümüzde daha dokunaklı hale getiriyor. Dramda olduğu gibi tüm yaşamda da gururlu bir güzellikten kaçıyor.

Önceden tasarlanmış her tür cinayete birtakım hazırlayıcı kurallar, daha sonra da her zaman Tanrı rızası için uyulan başka bazı kurallar yön verir. Her iki tür kuralın anlamı katilin bilincinden kaçar. Her şey yolundadır. Ernestine'in, yargı yeri olan odasının önünde görünecek kadar zamanı vardı. Ateş etti. Mermi gidip, içinde ölmüş kocasının onur diploması bulunan çerçevenin camını kırdı. Gürültü korkunçtu. Uyku ilaçlarıyla sersemlemiş olan çocuk hiçbir şey duymadı. Ernestine de öyle: Narçiçeği rengi kadife kaplı dairede ateş etmişti ve mermi, pahlanmış aynaları, avizenin taşlarını, kristalleri,

yalancı mermerleri, yıldızları kırarak, duvar kaplamalarını yırtarak, nihayet yapıyı çökertip yıkarak, parlak toz ve kan yerine avizenin ve kristal taşların gri külünü Ernestine'in başının üstüne düşürdü; o da olduğu yere yıkıldı.

Yol açtığı dramın yıkıntılarının ortasında kendine geldi. Yatağın altında, bir göletin dibindeki bir balta gibi ortadan kaybolmuş tabancadan kurtulmuş elleri; düşüncelerden daha hafif elleri çevresinde uçuştu. O gün bugündür, bekliyor.

Minyon onu bu halde gördü. Trajediyle sarhoş olmuş durumda. Bu durumdan korktu Minyon çünkü Ernestine güzeldi ve delirmiş gibi görünüyordu; ama daha çok, güzel olduğu için korkmuştu ondan. Kendisi de yakışıklı olduğuna göre, bu kadından korkması gerekir miydi? Yazık! Ben güzel olan ve güzel olduklarını bilen insanların gizli ilişkileri hakkında çok az şey bilirim (aslında hiçbir şey bilmem) ve yakışıklı delikanlıların dostça görünen ve belki kin dolu olan ilişkileri hakkında hiçbir şey bilmem. En ufak bir şey için birbirlerine gülümsemelerinde bilmedikleri ama etkisini belli belirsiz bir biçimde hissettikleri bir sevgi mi vardır acaba? Minyon, tabutun karşısında beceriksizce istavroz çıkardı. Sıkıntılı haliyle saygı duruşunda bulunuyormuş izlenimi veriyordu; onu çekici yapan da bu haliydi.

Ölüm, bir parşömenin alt bölümündeki gümüş bir mühür kadar ağır çeken damgasını perdelerin, duvarların, halıların üzerine vurmuştu. Özellikle de perdelerin üzerine. Perdeler duyarlıdır. Ölümü köpekler gibi hisseder ve duyururlar. Sophokles'in masklarındaki ağız ve gözler gibi gizemlidirler; Hıristiyan çilecilerin gözkapakları gibi şiş kıvrımları açılır ve ölümü haber verir gibi havlarlar. Pancurlar kapalıydı ve kalın mumlar yanıyordu. Minyon, Divine ile birlikte kaldığı çatı katını tanıyamadığı için, yalnızca ziyarette bulunan bir genç adammış gibi davrandı.

Tabutun karşısında heyecanlandı mı acaba? Hayır, hiç heyecanlanmadı. Divine'i anımsamıyordu artık.

Cenaze taşıyıcıları tam zamanında gelerek Minyon'un bu durumdan kurtulmasını sağladılar.

Yağmur altında renk renk yüzleri pırıl pırıl olmuş, düzgünlerin ve çiçeklerin kokusuna karışmış kara kortej, cenaze arabasını izliyordu. Yuvarlak ve düz şemsiyeler, alay halinde yürüme kuralına göre dalgalana dalgalana Divine'i yerle gök arasında, yukarıda tutuyorlardı. Yoldan geçenler onu hiç görmediler, çünkü öylesine hafifti ki, çoktan yukarıya, yerden on metre yukarıya kaldırılmıştı; yalnızca hizmetçiler ve uşaklar görmüş olabilirlerdi onu; eğer, sabahın saat onunda, hizmetçiler hanımlarına çikolata götürmemişlerse ve uşaklar da ilk ziyaretlere kapıyı açmakla meşgul değillerse. Zaten kortej çok hızlı ilerlediği için neredeyse görünmüyordu. Cenaze arabasının dingilleri sanki kanatlıydı. İlk önce rahip *dies irae*'yi söyleyerek yağmura çıktı. Cüppesini ve ayin kaftanının eteklerini, tıpkı papaz okulunda kendisine kötü havalarda yapması gerektiğini öğrettikleri şekilde yukarıya kaldırmıştı; oysa otomatik olarak yapılan bu hareket, içindeki bir soyluluk plasentasından bir dizi gizli ve üzgün varlığı koparmıştı. Bu siyah kadife kaftanın (bu kadifeden Fantoma'ların ve Doge* eşlerinin maskeleri yapılırdı) eteğinin bir yanıyla kendisini gizlemeye çalıştı, ama ayaklarının altındaki toprak kaydı; zaten nasıl bir tuzağa düştüğünü birazdan göreceğiz. Yüzünün alt bölümünü kaftanın gizlemesini zamanında engelledi. Şunu bilmelisiniz ki, bu rahip gençti; cenaze töreni için hazırlanmış ayin giysisinin altında çevik, tutkulu bir atlet bedeni olduğu anlaşılıyordu. Yani, sonuç olarak kılık değiştirmiş bir rahipti.

Kilisede ölüler için yapılan tüm ayin "Bunu benim anıma yapınız"dan ibaret olduğu için rahip, sunağa sessizce, ayaklarının ucuna basa basa yaklaşıp kutsal kâsenin bulunduğu dolabın kilidini maymuncukla açmış, gece yarısı bir sevişme yerinin çift katlı perdelerini aralar gibi tülü aralamış, soluğunu tutmuş, kudas kabını eldivenini çıkarmış bir hırsız gibi temkinli davranarak tutup, sonunda bu kabı kırmış ve mayasız olup olmadığı kuşkulu bir ekmeği yemişti.

* Venedik ya da Cenova Cumhuriyeti'nin seçimle iş başına gelen başkanı. (ç.n.)

Kiliseden mezarlığa giden yol uzundu, dua kitabının metni de gerektiğinden çok biliniyordu herkesçe. Yalnızca ölüler şarkısı ve gümüş işlemeli kara ayin kaftanı büyüleyiciydi. Rahip, sanki bir ormandaymış gibi çamura bata çıka yürüyordu. Hangi ormanda? diye sordu kendi kendine. Yabancı bir ülkede, bir Bohemya ormanında. Ya da daha çok, bir Macaristan ormanında. Kuşkusuz Macarlar'ın Avrupa'nın tek Asyalı halkı olduklarına ilişkin derin bir şüphe onu yönlendirmiş, o da bu ülkeyi seçmişti. Yani Hunlar söz konusuydu. Hunlar. Otları ateşe veren Attila. Yiyecekleri çiğ eti Alberto'nun, Minyon'un, Gorgui'nin butlarına benzeyen, belki onlarınkinden daha kalın ve koskocaman butlarıyla atlarının sağrısı arasında ısıtan Attila'nın askerleri! Mevsim sonbahardır. Macaristan ormanında yağmur yağıyor.

Eliyle aralamak zorunda kaldığı her ağaç dalı rahibin alnını ıslatıyor. Islak yapraklar üstüne düşen damlaların tıpırtısı duyuluyor yalnızca. Akşam bastırdığı için orman gitgide daha kaygı verici bir hal alıyor. Rahip gri pelerinini, bugün giymiş olduğu geniş kaftanını ayin kaftanında yaptığı gibi o görkemli beline daha sıkıca doluyor; kaftan bedenini iyice sarıyor.

Ormanda bir hızar atölyesi var. İki genç adam burayı işletiyor ve avlanıyor. Ülkede kimse tanımıyor onları. Onlar dünyayı dolaşmışlar; rahip, düşte öğrenilen şeyler gibi biliyor bunu. Ve şimdi, yüzü benim köyümün kasabının yüzüne benzeyen o yabancılardan genç olanına rastladığı sırada söylediği ölüler şarkısını söylüyordu. Genç, avdan dönüyordu. Ağzının bir köşesinde sönmüş bir izmarit vardı. "İzmarit" sözcüğü ve emdiği tütünün tadı, rahibin belkemiğinin kasılmasına ve üç küçük sert darbeyle arkaya doğru gerilmesine yol açtı; bu darbeler tüm kaslarına sonsuza uzanan titreşimler halinde yansıdı; bu sonsuz titreşimlerle sarsıldı ve takımyıldızlarına benzeyen ışıl ışıl tohumlar fışkırttı.

Hızarcının dudakları rahibin ağzına kondu ve bir kral buyruğundan daha buyurgan bir dil darbesiyle izmariti içeriye soktu. Rahip donup kaldı, yabancıya abayı yaktı ve ıslanıp

şişmiş yosunun üstünde aşkının etkisiyle kendinden geçti. Yabancı, rahibi hemen hemen tümüyle soyduktan sonra okşadı; bu okşama, rahibe minnet ve duygu dolu gibi geldi. Yabancı, içinde bir yabankedisi bulunan avcı çantasını bir omuz hareketiyle yeniden omzuna yerleştirdi, tüfeğini yerden aldı ve ıslıkla bir Apaş havası çalarak çekip gitti.

Rahip anıtmezarların çevresinden dolanırken, eşcinseller taşlara çarpıp tökezliyor, otlardan ıslanıyor ve mezarlar arasında sanki birer melek gibi görünüyorlardı. Ayin sırasında koroda yer alan ve rahibin bir süre önce başına gelen serüvenden hiç kuşkulanmayan sıska ve kel bir çocuk, rahibe takkesini başından çıkarmasa olur mu diye sordu, o da olur dedi. Yürürken, rahip, bir eli cebinde dans edenlerin bir tangoyu bitirirken yaptıkları gibi, bir bacağı ile bir hareket yaptı. Hafifçe öne doğru uzattığı bacağının üstünde diz çöktü, diziyle cüppesinin kumaşına vurdu; cüppe, bir gemicinin ya da omuzlarını iki yana sallayarak yürüyen Arjantinli bir sığır çobanının pantolonunun geniş paçası gibi sallandı. Ardından rahip bir mezmur okumaya başladı.

Kortej, daha önce belki de Divine'in penceresinden görmüş olduğu mezarcının kazdığı çukura gelince, içinde beyaz gipüre sarılmış ölünün bulunduğu tabut indirildi. Rahip mezarı kutsadı ve kutsal su serpme kabını Minyon'a verdi, o ise kabın ağırlığını hissedince kızardı (çünkü Divine'den sonra ve Divine'in dışında, kendi ırkını anımsamıştı birazcık; sizi, yalnızca ayaklarıyla getirmek isteyen genç çingenelerin ırkına yakın olan kendi ırkını); rahip, daha sonra aynı kabı eşcinsellere verdi, onlar sayesinde de tüm yöre neşeli çığlıklar ve kahkahalarla doldu. Divine, belki de arzu ettiği gibi, fantezi ile iğrençliğin iç içe geçtiği bir ortamda, son yolculuğuna çıkıyordu.

Divine öldü, öldü ve gömüldü...
...öldü ve gömüldü.

Divine öldüğüne göre, ozan onu dile getirebilir, onun efsanesini, sagasını, öyküsünü anlatabilir. Zarif hareketlerle Divine Sagası eşliğinde dans edilebilir; bu saga, mimiklerle anlatılabilir. Bunu baleye uyarlamanın olanaksızlığı kesin düşüncelerle yüklü sözcükler kullanmak zorunda bırakıyor beni, yine de bu sözcükleri bayağı, boş, anlamsız, görülmez anlatımlarla hafifletmeye çalışacağım.

Bu öyküyü yaratan benim için söz konusu olan nedir? Yaşamıma yeniden başlarken, onun akışına karşı giderken hücremi, hiç yüzünden olmayı kaçırdığım şeyi olmanın hazzıyla doldurmak ve kendimi karanlık çukurların içine atar gibi o eski anların içine atmak için bu anlara yeniden kavuşmak, yani sanki bir yeraltı göğünün labirent gibi karışık bölmeleri arasında kaybolduğum sırada yaşadığım o anları yeniden yaşamak. Pis kokan hava kitlelerinin yerini yavaş yavaş değiştirmek, üstlerinde çiçek demetleri şeklinde duyguların asılı olduğu ipleri kesmek; kim bilir belki yıldızlarla dolu hangi ırmaktan, aradığım o ıslanmış çingenenin, bir gece kulübünün kırmızı kadife kapı perdesinin şeytanca gizlediği o yosun saçlı keman çalan çingenenin ortaya çıktığını görmek.

Erkeğe özgü olanla kadına özgü olanı kafama göre birbirine karıştırarak, size Divine'den söz edeceğim ve bu öykü içinde, bir kadının adını anmak zorunda kalacak olursam, herhangi bir karışıklığı önlemek için dikkatli olacak ve elbette bir dolambaçlı yol, güzel bir hile bulacağım.

Divine, toplumsal yaşamını sürdürmek üzere gittiği Paris'te, ölümünden yaklaşık yirmi yıl önce ortaya çıktı. O zamanlar ince ve çevikti, yaşamının sonuna kadar da bir deri bir kemik olarak kaldı. Sabahın ikisine doğru Monmartre'da Graff'ın yerine girdi. Müşteriler içeride, hâlâ çamur kıvamındaki kil gibi şekilsiz duruyorlardı. Divine ise duru su gibiydi. Pencereleri indirilmiş, perdeleri çukur çubukları üstüne çekilmiş, sigara dumanları içine gömülmüş bu büyük ve kalabalık kahvede sabah rüzgârının serinliğine benzeyen bir serinlik, bir tapınağın taşları üstünde sandal gürültüsünün şaşırtıcı

hoşluğuna benzeyen bir hoşluk bıraktı Divine; rüzgâr nasıl yaprakları döndürürse, o da başları döndürdü; ansızın hafifleşti başlar (deli başlar); bankacı, tacir, jigolo, garson, yönetici, albay, çok çirkin adam başları.

Divine boş bir masaya oturup çay söyledi.

"Aman, özellikle Çin çayı olsun yavrum," dedi.

Gülümsüyordu. Müşterilere erkeklik taslayan orospulara özgü, öfke uyandırıcı bir biçimde gülümsüyordu. Hani nasıl denir, başını sallayarak gülümsüyordu. Ozan ve okur için bu gülümsemesi gizemini hep koruyacak.

O akşam şampanya rengi, kısa kollu ipek bir gömlek, bir gemiciden çaldığı mavi bir pantolon giymişti. Ayaklarında deri sandallar vardı. Parmaklarının birinde, daha doğrusu serçeparmağındaki yüzüğün taşı kanlı bir yara gibi parlıyordu. Getirilen çayı sanki evindeymiş gibi yudum yudum (dişi bir güvercin gibi) içti. Serçeparmağı dikelmiş durumda, fincanı masanın üstüne koyup kaldırarak. İşte size onun portresi: Saçları kumral ve lüle lüle; lüleleri gözlerinin içine ve yanaklarının üstüne düştükleri için, insan onu başına dokuz kayışlı bir kamçı takmış sanır. Alnı biraz yuvarlak, pürüzsüz ve parlak. Gözleri umutsuz oluşlarına karşın sanki şarkı söylüyorlar ve ezgileri gözlerinden capcanlı dişlerine ve dişlerinden tüm hareketlerine, en ufak devinimlerine geçiyor ve bu büyü gözlerinden çıkar çıkmaz, çıplak ayaklarına kadar yayılıyor. Bedeni amber gibi ince. Bacakları hayaletlerden kaçarken çevik olabilir, o zaman topuklarında korkunun kanatları onu taşır. Hızlıdır Divine, çünkü koşarken hayaletleri yanıltmak, atlatmak için düşündüğünden daha çabuk kaçması gereklidir. Çayını, otuz çift gözün bakışları altında sakince içiyordu, hakir gören, kızgın, üzgün, solgun ağızların söylediklerini yalanlarcasına.

Divine zarifti, ama yine de panayırlarda dolaşan, ender şeyler görmeye, sanatsal gösteriler izletmeye meraklı, arkalarından program dışı atraksiyonların tüm kaçınılmaz karmaşıklığını sürükleyen o usta kumarbazlara benziyordu. Bunlar en ufak bir hareketle, kravatlarını bağlarken, sigaralarının

külünü silkerken bile, madeni para ile oynanan oyun makinelerini çalıştırırlar. Divine ise şahdamarlarını sıkıyor, sımsıkı bağlıyordu. Onun baştan çıkarıcılığı acımasız olacak. Eğer yalnızca benim elimde olsa, onu da, sevdiğim türde bir karşı konulmaz kahraman yapardım. Karşı konulmazla, şaşkınlıktan donakalmış durumda kendisine bakanların yazgısını belirleyen demek istiyorum. Onu kalçaları taştan, yanakları parlak ve düz, gözkapakları ağır biri yapardım; öyle güzel tapılası dizleri olan biri yapardım ki bu dizler mistiklerin yüzlerindeki o umutsuz zekâyı yansıtırlardı. Onu her türlü duygusal gereçten yoksun bırakırdım. Donmuş bir heykel olmayı kabul etsin. Ama ben zavallı Demiurgos'un kullarını kendi imgesinde yaratmak zorunda kaldığını ve Lucifer'i icat etmediğini biliyorum. Hücremde, yavaş yavaş, titremelerimi kesinlikle o granite adamam gerekecek; uzun süre onunla yalnız kalacağım, onu soluğumla ve görkemli ya da çok yumuşak osuruklarımın kokusuyla yaşatacağım. Divine'i taşlaşmaktan kurtarmak, ona yavaş yavaş acımı vermek ve onu kötülükten çekip almak, elinden tutarak ermişliğe götürmek için tüm bir kitap yazma süresi var önümde.

Ona hizmet eden garsonun içinden herhalde gülmek geldi, ama edepli davranarak onun karşısında buna cesaret edemedi. Kahvenin yöneticisi ise çayını bitirir bitirmez Divine'in masasına yaklaşıp, bir başka akşam yeniden gelmesini önlemek için ondan çıkmasını rica etmeye karar verdi.

Sonunda Divine kar beyaz alnını çiçekli bir mendille kuruladı, ardından bacak bacak üstüne attı: Ayak bileğinde, içinde birkaç saç teli olduğunu bildiğimiz bir madalyona bağlanmış halkalı bileziği göründü. Sırayla herkese gülümsedi Divine; herkes de yalnızca başını çevirerek bu gülümsemeye yanıt verdi, ama ne de olsa bu da bir yanıttı. Kahvede kimsenin sesi çıkmıyordu, öyle ki tüm gürültüler net bir biçimde duyuluyordu. Tüm kahve halkı Divine'in (albaya göre ibnenin, tacirlere göre kovanın, bankacı ve garsonlara göre nonoşun, jigololara göre "bu karının") gülümsemesinin iğrenç olduğunu düşündü. Divine direnmedi. Siyah satenden uçkur-

luklu küçük bir keseden birkaç madeni para çıkarıp bunları gürültü yapmadan mermer masanın üstüne koydu. Birden kahve yok oldu, Divine de duvarlara resimleri yapılan o masal hayvanlarından –ejderhalar ya da kartal başlı ve kanatlı arslanlar– birine dönüştü, çünkü bir müşteri Divine'i kastederek, kendini tutamayıp şöyle mırıldanmıştı:

"İbne."

Divine o akşam ilk kez paralı hovardalar arıyordu Monmartre'da. Sonuç alamadı. Bize, önceden haber vermeden gelmişti; kahvenin sürekli müşterileri ünlerini ve karılarını ayarlamak için ne zaman buldular ne de soğukkanlılıklarını koruyabildiler. Divine çayını içtikten sonra aldırmaz bir edayla (dışarıdan bakıldığında böyle görünüyordu), sanki bir çiçek demeti içinde kıvrıla kıvrıla, görünmeyen bir fırfırdan hışıltılar, pullar saçarak çekip gitti. Demek ki şimdi, dikine yükselen bir duman şeridiyle yükselmiş olarak, kapısında soluk etaminden kocaman bir gülün çakılı olduğu çatı katına dönmeye karar vermişti.

Parfümü keskin kokulu ve bayağı. Buna bakarak onun bayağılığı sevdiği önceden kestirilebilir. Divine'in güvenilir, iyi bir beğenisi var, ama, kendisi zarif, hoş olsa da, tüm pisliklerle temas ettiği için, yaşamın onu her zaman bayağı bir duruma getirmesi işin en az kaygı verici yanı değildir. Divine bayağılığı sever, çünkü en büyük aşkı esmer tenli bir çingene gencine karşı duyduğu aşk olmuştur. Bu gencin üstünde ya da altında olup da, genç, ağzı onun ağzına yapışmış durumda, ona bedeninin içinden geçen çingene şarkıları söylerken, Divine edepsiz kişilere pek yakışan ipek ve sırma şerit gibi bayağı kumaşların büyüsüne kendisini kaptırmayı öğrendi. Monmartre ışıl ışıl parlıyordu. Divine renk renk ışıklarla aydınlatılmış bu bulvarı geçti; ardından, kazasız belasız, Clichy Bulvarı'ndaki gezinti yolunun karanlığına girdi; bu, yaşlı ve çirkin zavallı yüzleri koruyan bir karanlıktı. Vakit sabahın üçüydü. Bir süre Pigalle'e doğru yürüdü Divine. Yalnız geçen her erkeğe gülümseyerek gözünü hiç ayırmadan bakıyordu. Erkekler ona yaklaşmaya cesaret edemiyorlardı ya da alışılmış

numaraları henüz hiç bilmeyen Divine'di. Bunlar, müşterinin gözüne kestirdiği oğlana yaklaşır yaklaşmaz geri dönmesi, duraksaması, güvensizlik göstermesi gibi numaralardı. Yorgundu Divine. Bir bankın üzerine oturdu ve yorgunluğuna karşın gecenin hoşluğu onu fethetti, alıp götürdü; bir süre yüreği çarpacak kadar kendinden geçti ve heyecanını şöyle dile getirdi: "Geceler, bu sultanlar, bana tutkun. Tanrım, bana kaş göz ediyorlar. Ah! Saçlarımı parmaklarına doluyorlar (gecelerin parmakları, erkeklerin aleti!). Yanaklarıma hafifçe vuruyor, kalçalarımı okşayıp seviyorlar." Bunları yine de bu dünyadan kopmuş bir şiirselliğe yükselmeden ya da böyle bir şiirselliğin içine gömülmeden düşündü. Şiirsel anlatım onun durumunu hiçbir zaman değiştirmeyecek. O her zaman aklı fikri parada olan bir orospu olarak kalacak.

Kimi sabahlar, tüm erkekler yorgunlukla birlikte bir sevecenlik havasına girerler, bu da onları azgınlaştırır. Bir gün, tan ağarırken, nedeni olmadığı halde, dudaklarımı aşkla Berthe Sokağı'nın buz gibi soğuk korkuluğuna dayadığımı, bir başka kez kendi elimi öptüğümü; ayrıca, heyecandan artık dayanacak halim kalmayıp, ardına kadar açık ağzımı başımın üstünden çevirerek kendimi yutmak, buradan tüm bedenimi, sonra evreni geçirmek ve artık yalnızca yavaş yavaş ortadan kalkacak, yenmiş bir şey durumuna gelmek istediğim olmuştur: Bu benim dünyanın sonunu görme biçimim. Divine kendisini geceye sunuyordu; kendisi tarafından sevecenlikle yenilip yutulmak ve artık hiçbir zaman kusulmuş olmamak için. Karnı aç Divine'in. Çevrede de hiçbir şey yok. Ayakta çiş yapılan halka açık tuvaletler bomboş. Gezinti yerinde de neredeyse kimse yok. Yalnızca genç işçi grupları orada. Bunların tümüyle düzensiz yeniyetmelikleri, bileklerinin üstünde seken iyi bağlanmamış ayakkabı bağcıklarından belli oluyor; eğlenceden gelip zoraki bir yürüyüşle evlerine dönüyorlar. Bellerine düzgünce oturmuş ceketleri, bir tür zırh ya da ince bir bağa gibi bedenlerinin tazeliğini koruyor; ama henüz bir umut kadar hafif erkekliklerinin inceliği sayesinde Divine'e karşı korunuyorlar.

Divine bu gece hiçbir şey yapmayacak. O derece çok şaşırttı ki, hovardalık yapabilecekler bile kendilerini toparlamayı beceremediler. Karnında ve yüreğinde açlık duyarak çatı katına dönmek zorunda kalacak Divine. Gitmek üzere ayağa kalktı. Sendeleyerek yürüyen bir adam Divine'e doğru geliyordu; adam ona dirsek vurup:

"Ah! Pardon," dedi, "özür dilerim".

Soluğu şarap kokuyordu.

"Önemi yok," dedi Divine.

Bu adam, yoldan geçmekte olan Küçük Ayaklı Minyon'du.

Minyon'un eşkâli: Boy 1,75 m. Ağırlık 75 kg. Yüz oval, saçlar kumral, gözler mavi-yeşil, ten mat, dişler kusursuz, burun dik.

Minyon da neredeyse Divine kadar gençti. İsterim ki bu kitabın sonuna kadar genç kalsın. Gardiyanlar, her gün, hava almak için avluya çıkayım diye hücremin kapısını açıyorlar. Birkaç saniye içinde, koridorlarda ve merdivenlerde, yüzleri yüzüme giren, bedenleri uzaktan bedenimi yere seren hırsızlarla, serserilerle karşılaşıyorum. Bunların elimin altında olmalarına can atıyorum, ama hiçbiri Küçük Ayaklı Minyon'un hayalini canlandırmama yetmiyor.

Divine, kendisini Fresnes Hapishanesi'nde tanıdığımda, bana Minyon'dan çok söz etti, hapishanenin her yerinde onun anısını, ayak izlerini arayarak; ama ben Minyon'un yüzünün nasıl olduğunu tam olarak hiçbir zaman öğrenemedim. Burada bu yüzün zihnimde Roger'nin yüzü ile karışması benim için güzel bir fırsat oluyor.

Bu Korsikalı'dan belleğimde geriye pek az şey kaldı: Minicik, ortası delik bir anahtarla oynayan kocaman başparmağı, koskocaman bir el ve pantolonunun yırtmacı önünde, orasını kapatır gibi sarkan, kuşkusuz altından, küçük zinciriyle, La Canebière Caddesi'nden yukarıya doğru çıkan sarışın bir delikanlının bulanık imgesi. Yürüyen ormanların acımasız ciddiliği ile bana doğru yürüyen bir erkek grubunun içinde bulunuyor. İşte ona "ufak tefek" anlamında, ama yine de sağ-

lam, sağlıklı bir erkek adını, Roger adını vermeye karar vererek içine daldığım düş buradan başlıyor. Roger sağlıklıydı. Chave Hapishanesi'nden yeni çıkmıştım ve ona orada rastlamamış olmama hayret ediyordum. Onun yakışıklılığına layık olmak için ne yapabilirdim? Ona hayran kalmak için yüreklilik göstermem gerekiyordu. Geceleri parasızlıktan kömür yığınlarının karanlık köşelerinde, doklarda yatıyor, akşamları da onu alıp birlikte götürüyordum. Onun anısı yerini başka erkeklere bıraktı. İki gündür yeniden düşe daldığımda onun yaşamını (uydurduğum yaşamını) kendi yaşamımla karıştırıyorum. Benimle sevişmesini istiyordum; o da bunu ancak ahlaksızca bir davranışa bağlı olması gereken bir saflıkla yaptı. İki gün üst üste, genellikle dört ya da beş saat sonra bıkılan bir düşü onun imgesiyle besledim ve bu düşe bir delikanlıyı, o çok yakışıklı biri de olsa, kurban ettim. Şimdi onun benimle daha çok sevişebileceği durumlar icat etmek için artık gücüm kalmadı. Birimizin öteki yüzünden, öteki için ve hiçbir zaman ne kendisi yüzünden ne de kendisi için davranarak karışabildiği ve içlerinde serüvenin kendimiz, yalnızca kendimiz olduğu uydurulmuş yolculuklardan, hırsızlıklardan, tecavüzlerden, soygunlardan, hapislerden, ihanetlerden yorgun düştüm. Çok yorgunum; bileğime kramplar giriyor. Son damlalara kuru bir şehvet eşlik ediyor. Onunla, onun sayesinde, çıplak dört duvar arasında ve iki gün içinde birçok kez yenilenen, gerçek olandan daha gerçek, karışık bir yaşam sürdüm. Düş kurmayı bıraktım. Seviliyordum. Fransa turuna çıkmış bisiket yarışçısının yarışı bırakması gibi ben de bu işi bıraktım, ama yine de onun gözlerinin ve gözlerinin yorgunluğunun anısını, bir genelevden çıkarken gördüğüm bir başka gencin yüzünde bulmalıyım; bacakları tombul, kamışı hoyrat hatta öyle sert ki, neredeyse boğumlu diyebileceğim bir gencin, bir gezgin şövalye gibi sığınacak bir yer isteyen çıplak yüzünde bulmalıyım; bu anı, genellikle yok olan düşlerimde yarattığım dostlarımın anısı gibi yok olmak istemiyor. Dalgalanıp duruyor. Serüvenler sırasında olduğu kadar güçlü değil, ama yine de yakamı bırakmıyor. Kimi ayrıntılar yok olmamak için daha

bir inatla bastırıyorlar: İsterse ıslık çalabileceği o ortası delik küçük anahtar, başparmağı, kazağı, mavi gözleri gibi ayrıntılar... Israr etsem sanki ortaya çıkacak, dikilecek ve o içime girecek, öyle ki bunun izlerini hep taşıyabileceğim. Artık buna dayanamıyorum. Onu, kendime göre işkence edebileceğim bir kişi yapacağım: O, Küçük Ayaklı Minyon. Yazgısı gereği Çiçeklerin Meryem Anası'nın babası ve sevgilisi durumuna gelecek, ama hep yirmi yaşında kalacak.

Divine'e:

"Çok özür dilerim!" dedi.

Minyon, yoldan geçen bu kışkırtıcı derecede kibar kişinin tuhaflığını sarhoşlukla fark etmedi.

"Ne oluyor, arkadaşım?"

Divine durdu. Sonra şakayla karışık tehlikeli bir atışma başladı aralarında, daha sonra da her şey istenildiği biçimde olup bitti. Divine, Minyon'u Caulaincourt Sokağı'ndaki evine götürdü. Bu çatı katında öldü Divine; nasıl ki deniz, gemideki çanaklık gözcüsünün ayağının altındaysa, mezarlık ve mezarlar da buradan bakarsanız sizin ayağınızın altındadır. Serviler şarkı söyler. Hayaletler uyuklar. Divine, her sabah pencereden toz bezini silkerken geceki hayaletlere elveda der. Bir gün dürbünle bakarken genç bir mezarcıyı keşfedecektir. "Tanrı beni bağışlasın, lahdin üstünde bir şarap şişesi var" diye bağıracaktır. Bu mezarcı onunla birlikle yaşlanacak ve onu, hakkında hiçbir şey bilmeden gömecektir.

İşte böylece, Minyon'la yukarıya çıktı Divine. Ardından, çatı katında kapıyı kapatıp Minyon'u soydu. Minyon, pantolonu, ceketi, gömleği çıkarılmış durumda, bir çığ kadar beyaz ve yığılmış gibi göründü. Akşama doğru kendilerini nemli ve buruşuk çarşafların, örtülerin içinde yeniden sarmaş dolaş olmuş buldular.

"Avanta mı dedin! Vallahi, öyle sarhoştum ki dün, öyle değil mi ha, güzelim?"

Zoraki gülüyor, çatı katına bakıyordu Minyon. Burası tavan arasında bir odaydı. Divine yere havı dökülmüş eski halılar

sermiş, duvarlara da benim hücremin duvarlarındaki katillerin resimlerini ve fotoğrafçı dükkânlarının vitrinlerinden çaldığı, tümü de koyu karanlıkların gücünün belirtilerini taşıyan güzel delikanlıların olağanüstü fotoğraflarını çivilemişti.

"Burası sergi salonu gibi vallahi!"

Şöminenin üstünde boyanmış tahtadan yapılmış küçük bir firkateyn maketi var, onun üstünde bir gardenal* tüpü konmuş; bu tüp, odayı binanın taş blokundan ayırmak ve onu yerle gök arasında bir kafes gibi asılı tutmak için yeterli.

Divine, Minyon'un konuşma, sigara yakma ve içme tarzından onun pezevenk olduğunu anladı. Önce dövülmek, soyulmak, hakarete uğramak gibi birtakım korkulara kapıldı. Ardından, bir pezevengi doyuma ulaştırmış olmanın gururunu duydu. Bu serüvenin nereye varacağını önceden kestiremeden ve pek istekli olmasa da, hani biraz kurda teslim olan kuzu gibi, büyülenmiş durumda "Kal," dedi ve duraksayarak ekledi: "Eğer istersen."

"Doğru söyle, benden hoşlandın mı?"

Minyon onunla kaldı.

Monmartre'daki bu kocaman çatı katında Divine küçük pencerisinden bakıp, kendisinin diktiği pembe muslinden perdelerin kırmaları arasından, sanki mavi ve dingin bir denizin üstünde beyaz çardakların dolaştığını görüyor; bunlar o kadar yakın ki çiçeklerini seçebiliyor; bu çiçeklerin içinden dans ede ede bir ayak çıkıyor. Minyon birazdan gece mavisi rengindeki işçi tulumunu, maymuncuklar demetini, âletlerini bu çatı katına getirecek ve bunların yerde oluşturacağı yığının üstüne tören eldivenlerine benzeyen beyaz lastik eldivenlerini koyacak. Böylece, içi çalıntı radyatör, çalıntı radyo, çalıntı lambalar, kablolarla dolu bu odada ikili yaşamları başladı.

Sabah kahvaltılarını öğleden sonra yapıyorlar. Gündüzleri uyuyor, radyo dinliyorlar. Akşama doğru makyaj yapıp çıkıyorlar. Geceleri hep Blanche Meydanı'nda çalışmaktan Divine'in canı çıkıyor. Minyon ise sinemaya gidiyor. Divine'in

* Ağrı kesici, yatıştırıcı bir ilacın ticari adı. (ç.n.)

süksesi uzun zaman devam edecek; Minyon'un verdiği öğüdü tutup, onun tarafından korunarak kimi soyacağını, hangi üst düzey yöneticiye şantaj yapacağını öğrenecek. O buğulu kokain, yaşamlarının sınırlarını dalgalandırdığı, bedenlerini su üstünde dolaştırdığı için, onlara ulaşmak olanaksız.

Serseri olmasına karşın, Minyon'un pırıl pırıl bir yüzü vardı. Erkek güzeliydi, tatlı sertti, pezevenk olmak için doğmuştu, davranışları öyle soyluydu ki her zaman çıplakmış gibi görünüyordu, gülünç ama beni duygulandıran bir jesti vardı: Pantolonunu ya da donunu çıkarmak için ille de önce bir ayağını, ardından öteki ayağını kaldırıp sırtını kamburlaştırırdı. Minyon doğmadan önce, daha annesinin sıcacık karnındayken vaftiz edilmişti, başka bir deyişle, aynı zamanda kilisece kutsal kişi ilan edilmiş, neredeyse ermişler arasına katılmıştı. Ona bir tür özel vaftiz töreni uygulanmıştı, böylece ölünce ruhu vaftiz olmadan ölen çocukların ruhlarının gittiği yere gidecekti; kısacası meleklerin çağrıldığı, Tanrı'nın kötülük ortaklarının ve Tanrı'nın kendisinin seferber edildikleri, kısa ama gizemli, yoğun, son derece dramatik ve görkemli törenlerden biriydi bu. Minyon bunu şöyle böyle biliyor, çünkü ömrü boyunca kendisine yüksek ve anlaşılır bir sesle söyleyecek yerde, biri ona böyle gizleri fısıltı halinde söylemiş. Ve yaşamını başlatan bu eğreti vaftiz, uzayan yaşamı boyunca onu yaldızlıyor, ılık ve zayıf, az ışıklı bir aylayla sarıyor ve bu pezevenk yaşamı için, örgülü sarmaşıklarla süslenmiş bir genç kız tabutu gibi, çelenklerle süslenmiş masif, ama yine de hafif bir ayaklık oluşturuyor; Minyon bu ayaklığın üstünden on beş yaşından başlayarak şu pozisyonda işiyor: Bacaklarını açarak ve dizlerini biraz bükerek; on sekiz yaşından başlayarak da daha sert fışkırtmalarla. Çünkü bunun üstünde iyice duralım; çok yumuşak bir ayla onu her zaman kendi keskin köşelerini fazla sert temaslardan uzak tutuyor. "Bir inci koyverdim" ya da "Bir inci düştü" dediğinde, belli bir biçimde, çok hafiften yellendim, yel sessizce çıktı demek istiyordur. Gerçekten de Minyon'un burada mat parıltılı bir inci tanesini

çağrıştırmasına gelin hayran kalalım: Bu sessiz çıkış, bu sessiz kaçış bize bir inci tanesi kadar soluk, süt beyazı, yani biraz donukmuş gibi geliyor. Minyon da böylece bize bir tür değerli jigolo, bir Hintli, bir prenses, bir inci içici kadın gibi görünüyor. Hapishanede sessizce fışkırtarak çıkardığı kokunun inci gibi bir donukluğu var, bu koku onun çevresini sarıyor, onu başından ayaklarına kadar bir ayla ile çeviriyor, onu ayrı tutuyor, ama güzelliğinin korkmadan anlattığı şeyden çok daha az ayrı tutuyor. "Bir inci koyverdim" sözü yelin gürültüsüz çıktığını belirtiyor, çünkü bu yel gürültü yaparsa kaba olur. Çan sesi gibi bir gürültü çıkarırsa, Minyon şöyle diyor:

"Kamışımın dibi yıkılıyor."

Hayran olunacak bir biçimde, yüce ve sarışın güzelliğinin büyüsüyle Minyon bir savana ortaya çıkarıyor ve bizi, bana göre, bir zenci katilin bile gösteremeyeceği buyurganlıkla daha derin, karanlık bölgelerin içine sokuyor. Minyon yine ekliyor:

"Çok fena kokuyor, kendi yanımda bile duramıyorum..."

Kısacası iğrençliğini kızgın demirle vurulmuş bir damga gibi açıkta, derisinin üstünde taşıyor, ne var ki bu değerli damga tıpkı vaktiyle serserilerin omuzlarına vurulan Fransa Krallığı'nın simgesi leylak gibi onu soylulaştırıyor. Yedikleri yumruklardan morarmış gözleri pezevenklerin yüz karasıdır, ama Minyon'a göre öyle değildir; o, kendi morarmış gözleri için şöyle der:

"Bir çift menekşe demetim."

Sıçma isteği duyduğunda da:

"Dudaklarımın kenarında purom var," der.

Dostu pek azdır. Divine'in dostlarını yitirmesine karşılık, o, dostlarını aynasızlara satar. Divine bu konuda henüz bir şey bilmiyor: Minyon, ihanet etmeyi sevdiği için hain yüzünü yalnızca kendisine saklıyor. Divine ona rastladığında, o aynı günün sabahında hapisten çıkmıştı; burada suçortaklarını ve suçortağı olmayan başka dostlarını soğukkanlılıkla ele verdikten sonra, yalnızca hırsızlıktan ve yataklık etmekten en az cezayı yiyerek yatmıştı.

Bir akşam, bir baskın sırasında götürüldüğü karakoldan

salıverilirken komiser, daha ileri gitmeyeceklerine inandıran, ama yine de sert bir tonla ona; "Sen buralarda yapacak bir iş bilmiyorsun demek ha? Öyleyse bizim için çalışman yeter; anlaşırız" dediğinde, bedeninde, sizin iğrenç olarak nitelendireceğiniz bir okşama hissetti, ama bu onun için iğrenç olduğu kadar tatlı bir okşamaydı da. Umursamaz bir tavır takınmaya çalışarak:

"Tehlikeli iş," dedi.

Bunun üzerine komiserin sesinin tonunu alçalttığını fark etti:

"Bak," dedi komiser, "bu konuda benimle rahat konuşabilirsin, açıkça söylüyorum, her hizmetine karşılık 100 papel alacaksın".

Minyon kabul etti. Başkalarını satmak hoşuna gidiyordu, çünkü bu onu insanlıktan uzaklaştırıyordu. Kendimi insanlıktan uzaklaştırmak derin eğilimimdir. Bir akşam gazetesinin birinci sayfasında, daha önce sözünü ettiğim, ihanet ettiği için kurşuna dizilmiş o deniz teğmeninin resmini yeniden görüyordu Minyon. "Eski arkadaş! Dost," diye düşündü.

İçinden gelen bir haylazlık duygusu onu coşturuyordu: "Ben ikiyüzlünün tekiyim." Dancourt Sokağı'ndan aşağıya doğru, iğrençliğinin, bir hazinenin görkemi gibi gizli görkemiyle sarhoş olmuş durumda (eğer yoğunluğunun bizi öldürmesini istemiyorsak, bu iğrençliğin bizi sarhoş etmesi gerekir) inerken, bir mağazanın aynasına göz attı ve içinde, sönmüş gururuyla yine de ışıldayan, bu gururla parıldayan bir Minyon'un yansısını gördü. Üstünde prensdögal kumaştan bir kostüm, başında gözlerinin üstüne indirilmiş bir fötr şapka, omuzları dimdik duran bir Minyon gördü. Topol'un Pierrot'suna benzemek için Minyon hep bu kıyafeti taşır; Pierrot bu kıyafeti İnek Polo'ya benzemek için, Polo da Tioui'ye benzemek için taşır; bu böyle uzayıp gider. Burada tam anlamıyla kusursuz bir pezevenkler kuramı söz konusudur; bu kuramla ikiyüzlü Küçük Ayaklı Minyon'a ulaşılır: O, bu pezevenklere bulaşıp tavırlarını çaldığı için, öyle görünüyor ki onları kendi iğrençliği ile kirletiyor; ben de kendi zevkim için

onun böyle olmasını istiyorum: bileğinde bilezik, boynunda kocaman, uzun bir alev gibi yumuşak bir kravat ve ayaklarında pezevenklere özgü çok açık sarı renkli, zarif, sivri burunlu ayakkabılarla. Minyon, yavaş yavaş, Divine sayesinde, hücresinde geçirdiği aylar boyunca örselenmiş giysilerini bırakıp tüysüz yünlü kumaştan zarif kostümler ve kokulu iç çamaşırları aldı. Bu değişiklik çok hoşuna gitti Minyon'un, çünkü o hâlâ bir çocuk-pezevenk. Huysuz serseri ruhu eski giysilerinin içinde kaldı. Şimdi 6/35'lik bir tabancayı cebinde, kamışının yanında, bıçağının yanında hissettiğinden daha iyi hissedip eliyle okşuyor. Ama insan yalnızca kendisi için giyinmez ki! Minyon da hapishane için giyiniyor. Ne zaman yeni bir şey alsa, bunun Fresnes ya da la Santé hapishanelerindeki olası arkadaşları üzerinde yapacağı etkiyi düşünüyor. Bunlar sizce kimler olabilir? Onu görmedikleri halde kendilerine denk biri olarak kabul edecek iki ya da üç azılı kabadayı; yüzleri ifadesiz ellerini uzatacak ya da uzaktan, vizite ya da hava alma sırasında göz kırparak, "Ciao, Minyon" diye laf atacak birtakım adamlar. Ama, onun arkadaşları kolayca gözü kamaştırılabilecek serseriler özellikle. Hapishane bir tür tanrıdır, Minyon gibi barbardır, Minyon'un altın saatler, dolma kalemler, yüzükler, mendiller, fularlar, ayakkabılar armağan ettiği bir tür tanrıdır. Minyon yeni kostümlerinin görkemi içinde bir kadına ya da her gün sokakta rastladığı insanlara kendini göstermekten çok, şapkasını gözlerinin üstüne indirmiş, beyaz ipek gömleğinin yakası (arama sırasında kravatı elinden alındı) ve raglan İngiliz pardösüsünün düğmeleri açık durumda bir hücreye girmeyi düşler. Zavallı hükümlüler de ona çoktan saygıyla bakmaya başlamışlardır. Ortada görünmesiyle birlikte onlara egemen olmuştur. Neler arzu ettiğini düşünebilseydi, "Suratlarının halini görmek isterdim!" diye düşünürdü.

Hapse iki kez girişi onu yaşamının geri kalan bölümünü nasıl yaşaması gerektiği konusunda eğitti. Yazgısı yaşamının biçimini aldı ve büyük olasılıkla kitaplıktaki bir kitabın bir sayfasında düşülmüş şu notu gördüğü günden bu yana, pek

belli belirsiz bir biçimde, kendisinin kaçınılmaz olarak bu yaşama adanmış olduğunu biliyor:

Dikkat edin:
İlk olarak: Halka diye anılan Jean Clément'a,
İkinci olarak: Beşlik diye anılan Robert Martin'e,
Üçüncü olarak: Lubunya diye anılan Ferrière ile Grandot'ya.
Halka, Petit-Pré'ye (sosyetik)
Lubunya, Ferrière ile Grondot'ya
Beşlik de Malvoisin'e kesik.

Dehşetin dehşetinden kaçınmanın tek çaresi kendini dehşete bırakmaktır. Dolayısıyla Minyon, sanki bir tür şehvet yüklü arzuyla bu adlardan birinin kendi adı olmasını istedi. Hem sonunda, yasadışılara özgü o gergin, yiğitçe tutumdan bıkıp yeniden insanlığa dönmek için polisle işbirliği yapmaya karar verdiğiniz olur, bunu biliyorum. Divine'in, Minyon'un bu yanından hiç haberi yoktu; haberi olsaydı, onu bu yüzden daha çok severdi, çünkü Divine'e göre aşk umutsuzlukla aynı anlama gelir. İkisi, çay içiyorlar ve Divine çayı duru su içen bir güvercin gibi içtiğini elbette biliyor. Eğer çay içseydi, güvercin şeklindeki Kutsal Ruh'un içeceği gibi. Minyon elleri ceplerinde, Java dansı yapar; eğer yatmışsa Divine onu yalar.

Divine Minyon'u düşünürken ellerini kavuşturarak kendi kendine şöyle diyor:

"Ona bayılıyorum. Onu çıplak olarak yatmış durumda gördüğümde, canım göğsünün üstünde bir ayin yapmak istiyor."

Minyon'un Divine'den söz etmeye ve onunla sanki o bir "dişi" imiş gibi konuşmaya alışması biraz zaman aldı. Sonunda bunu başardı, ama Divine'in kendisiyle bir kız arkadaşıyla konuşur gibi konuşmasını henüz hoş karşılamıyordu; ardından, yavaş yavaş, buna da aldırış etmez oldu. Divine ona şöyle söylemek yürekliliğini gösterdi:

"Güzel kadınsın," dedi ve ekledi:

"Bir babafingo kadar güzelsin."

Minyon'un gece gündüz rastgele taşıdıklarıyla çatı katında likör şişeleri, ipek fularlar, parfüm şişeleri, yalancı mücevherler birikiyor. Her eşya, kaşla göz arasında yapılmış bir hırsızlığın çekiciliğine benzer bir çekicilik getiriyor odaya. Minyon, büyük mağazaların raflarını, duran otomobilleri soyuyor; sayıları çok azalan dostlarını soyuyor, hırsızlık yapabileceği her yerde hırsızlık yapıyor.

Pazar günleri Divine'le birlikte kilisedeki ayine gidiyor. Divine, elinde yaldızlı fermuarı olan bir dua kitabı taşıyor. Eldivenli sol eliyle de pardösüsünün yakasını kapalı tutuyor. Çevrelerine bakmadan yürüyorlar. Madelaine Kilisesi'ne gelip yüksek sosyeteden sofu kadınlar arasına oturuyorlar. Sırmalı ayin giysileri içindeki piskoposlara inanıyorlar. Divine, ayine hayran kalıyor. Her şey çok doğal bir biçimde olup bitiyor. Papazın her hareketi açık, belirgin bir anlam taşıyor; böyle hareketleri herkes yapabilir. Ayini yöneten papaz, kutsama için, bölünmüş mayasız ekmeğin iki ucunu birbirine yaklaştırdığında uçlar yeniden birleşmiyor, papaz ekmeği iki eliyle yukarıya kaldırdığında bir mucizenin söz konusu olduğuna inandırmaya çalışmıyor. Divine bundan ürperiyor.

Minyon şöyle başlayarak dua ediyor:

"Göklerdeki Meryem Anamız..."

Kimi zaman suratsız bir papaz onları Kudas ayininden geçirip sert bir hareketle ağızlarına mayasız ekmeği tıkıyor.

Minyon, gösterişli bulduğu için ayine sürekli gidiyor.

Çatı katına döndüklerinde sevişiyorlar.

Divine erkeğini seviyor; ona pastalar yapıyor, kızarmış ekmeklerinin üstüne tereyağı sürüyor; Minyon tuvalette ise yine onu düşlüyor; Minyon nasıl bir pozda olursa olsun, ona hayran kalıyor.

Bir anahtar kapıyı sessizce açıyor ve duvar, Michelangelo'nun Kıyamet Günü tablosundaki çıplak erkeğe benzeyen erkeği göstermek için sanki gökyüzü gibi yarılıyor. Kapı, bir kristal kapıyı kapatır gibi usulca kapatıldığında, Minyon fötr şapkasını divanın üstüne, izmaritini de herhangi bir yere, ama ço-

günlukla tavana fırlatıyor. Divine erkeğine saldırıyor, ona yapışıyor, onu yalıyor ve kucaklıyor; Minyon neredeyse denizin içinde kayaya dönüşmüş Adromeda canavarı gibi sert ve kıpırtısız durumda kalıyor.

Dostları kendisinden kaçtıkları için canı sıkılan Minyon, Divine'i kimi zaman "Roxy Bar"a götürüyor. Poker dice* oynuyorlar orada. Zarları karıştırmadaki zariflik Minyon'un hoşuna gidiyor. Aynı zamanda, sigara saran, bir dolmakalemin kapağını çıkaran parmakların inceliğinden hoşlanıyor Minyon. Ne saniyelerine, ne dakikalarına ne de saatlerine aldırış ediyor. Yaşamı barmenler, pezevenkler, eşcinseller, gecesefaları, maça kızları ile dolu bir yeraltı gökyüzü sanki. Şehvet düşkünü biri Minyon. Paris'in klozetli tuvaletleri olan tüm kahvelerini biliyor:

"İçimi iyice boşaltmak için oturmalıyım," diyor.

Sıçma isteğini böğürlerinde özenle taşıyarak kilometrelerce yol yapıp Saint-Lazare Garı'nın terminal kahvesindeki, döşemeleri açık mor renkli mozaik kaplı tuvaletlerinde ciddi ciddi içini boşaltacaktır.

Kökeni ile ilgili çok şey bilmiyorum. Divine bir gün bana onun asıl adını söyledi: Paul Garcia'ymış. Kuşkusuz, leylak salkımlarının sarktığı pencerelerinden bir gazete kâğıdına sarılıp sokağa atılan dışkıların kokusuyla dolu o mahallelerin birinde doğmuştur.

Ah Minyon!

O kıvırcık saçlı başını salladığında, sanki kendinden kıdemlilerin, dış görünüşleri insanı kaygılandıran o serserilerin kulaklarına taktıkları altın halkaların sallandıkları görülüyor. Pantolonunun paçasını düzeltmek için öne doğru attığı tekme, kadınların vals yapmak için eteklerinin volanlarına topuklarıyla yaptıkları vuruşların karşılığı oluyor.

İşte, çiftimiz gül gibi geçinip gidiyor. Kapıcı kadın merdivenin altından, onların mutluluklarını gözlüyor. Akşama doğru da melekler gelerek odayı süpürüp temizliyor. Divine'e göre, onsuz yapılan hareketler meleklerin işidir.

* Bir tür zar oyunu. (ç.n.)

Onlardan söz etmek benim için ne hoş bir şey! Fransa mavisi ya da ırmak rengi kaba kumaştan giysileri içinde bir sürü asker, kabaralı ayakkabılarıyla göğün mavisini çekiçle döver gibi dövüyorlar. Uçaklar gözyaşı döküyor. Tüm dünya panik içinde, korkudan geberiyor. Her dilden beş milyon genci, kalkıp boşalan toplar öldürecek. Etleri, sinekler gibi düşen insanlara şimdiden güzel kokular yayıyor. Et, yok olurken görkemli bir şey salar. Oysa benim dünün, bugünün, yarının güzel ölülerini düşünmek için burada rahatım çok yerinde. Sevgililerin çatı katını uzun uzun düşünüyorum. Aralarında ilk önemli tartışma meydana geldi, ama âşıklara yaraşır bir davranışla sona erdi. Divine, Minyon'la ilgili olarak bana şunları söyledi: Bir akşam Minyon, uyandığında, gözlerini açamayacak kadar güçsüzken Divine'in çatı katında kıpırdandığını duyup sormuş:

"Ne yapıyorsun?"

Divine'in annesi, Ernestine, kirli çamaşıra çamaşır kazanı dediği için, her cumartesi çamaşır değil "çamaşır kazanı" yıkıyormuş. Bu yüzden Divine şöyle yanıt vermiş:

"Çamaşır kazanı yıkıyorum."

Oysa, Minyon'un evinde banyo teknesi olmadığı için, onu çamaşır kazanının içine daldırıp yıkarlardı. Bugün ya da başka bir gün, ama bana öyle geliyor ki bugün, Minyon uyurken düşünde bir çamaşır kazanının içine girdi. Kendi kendini incelemeyi bilmez, bu işi yapmayı da düşünmez Minyon, ama korku tiyatrosunun hilelerine olduğu gibi Yazgı'nın düzenbazlıklarına karşı da duyarlıdır. Divine "Çamaşır kazanı yıkıyorum," diye yanıt verdiğinde, Minyon onun "Çamaşır kazanı olma oyunu oynuyorum," dediğini sanıyor. (Divine şöyle söyleyebilirdi: Lokomotif olma oyunu oynuyorum.) Düşünde Divine'in içine girdiğini sanarak ansızın kamışı kalkıyor Minyon'un. Düşündeki kamışı Divine'in düşündeki Divine'in içine giriyor, Minyon da sanki tinsel bir ahlaksızlık içinde Divine'e sahip oluyor, zihnine ise şu sözler geliyor: "Yüreğine kadar, köküne kadar, taşaklarına kadar, boğazına kadar."

Minyon âşık oldu.

Aşkın insanları şaşırtmak için yaptığı cilveleri icat ediyormuş gibi yapmak hoşuma giderdi. Aşk, kanı kaynayanların yüreğine İsa gibi gelir, aynı zamanda sinsice, bir hırsız gibi gelir.

Bir serseri bana burada, hapishanede, iki rakibin Eros'la tanışmalarıyla ilgili o ünlü karşılaşmanın bir tür benzerini anlattı:

"Ona kesilmeye nasıl mı başladım? Kodeste. Akşamları gardiyana zulaya gizlice hiçbir şey götürmediğimizi (sicim, eğe, jilet gibi) göstermek için onun önünde fayrap etmek, hatta gömleğimizi çıkarmak zorundaydık. İşte, o herifceğiz ve ben, ikimiz de bu sırada çırılçıplaktık. Herif, dediği kadar kaslı mı diye ona doğru bir göz attım. İyice bakamadım, çünkü soğuktan donuyorduk. O da çabucak, yeniden giyindi; kıyak olduğunu görmek için ancak vakit bulabildim! Ah! Ne göz banyosu yaptım ya (gül banyosu)! İşte dostlarım, abayı yaktım böylece. İnanın! İstediğim oldu. (Bu sözü duyunca ister istemez şöyle bir söz bekleniyor: Yamuldum!) Bu bir süre devam etti, dört ya da beş gün..."

Gerisi artık bizi ilgilendirmiyor. Aşk, daha beter tuzaklar kurar. En az soylu olan, en az rastlanılır olan tuzaklar. Rastlantılardan yararlanır. Tam da ruhumun son derece gergin olduğu bir saatte bir çocuğun iki parmağını ağzına sokup yürek parçalayıcı bir ıslık çalması gerekmedi mi? Ruhum da zaten aşağıdan yukarıya yırtılmak için bu kulak delici sesi bekliyordu. Ama iki insanı kan akıncaya kadar seviştiren an tam da zamanında mı gelmişti? "Sen geceme getirilmiş bir güneşsin. Gecem de senin gecene getirilmiş bir güneş!" Birbirimize tos vuruyoruz. Ayakta ve uzaktan benim bedenim senin bedeninin ortasından geçiyor, senin bedenin de benim bedenimin ortasından geçiyor. Dünyayı yaratıyoruz. Her şey değişiyor... Bunu bilelim!

Ayrılmadan önce, dövüşen (daha doğrusu savaşan), birbirlerinin gömleğini yırtan ve çıplak kaldıklarında bu derece güzel olduklarına şaşıp kendilerini aynada gördüklerini sanan,

hayretten ağızları bir saniye açık kalıp –yakalanmış olmanın aşırı öfkesi– birbirine karışmış saçlarını sallayan, sanki ıslak bir biçimde birbirlerine gülümseyen ve iki grekoromen güreşçisi misali birbirlerine sarılan, kaslarını birbirlerinin kaslarının tam bağlantı yerlerinin içine geçiren ve yukarıya doğru fışkıran o ılık spermleri havada samanyoluna benzeyen bir yol çizinceye kadar halının üstüne yığılan iki genç boksör gibi sevişmek gerek. Bu samanyolu içinde şu takımyıldızlarının şekillendiğini görebiliyorum: Gemici takımyıldızı, Boksör takımyıldızı, Bisikletçi takımyıldızı, Keman takımyıldızı, Sipahi takımyıldızı, Hançer takımyıldızı. Böylece, yeni bir gökyüzü haritası ortaya çıkıyor Divine'in çatı katının duvarında.

Divine, Monceau Parkı'nda yaptığı bir gezintiden sonra çatı katına dönüyor. Bir vazodan ansızın kaskatı ve kapkara bir kiraz ağacı dalı ortaya çıkıyor; dal tümüyle havada olan pembe çiçekleri destekliyor. Divine yaralanıyor. Köyde, köylüler ona meyve ağaçlarına dokunmamasını, çiçeklerine süs gözüyle bakmamasını öğrettiler. Artık bir daha onlara hayranlıkla bakamayacak. Bir dalın kırılmış olması onu üzüyor, tıpkı evlenme çağında bir kızın öldürülmesinin sizi üzeceği gibi. Üzüntüsünü Minyon'a anlatıyor Divine; Minyon da otuz iki dişini göstererek gülüyor. Bu büyük kent çocuğu, köylülerin kuruntularıyla alay ediyor. Divine kutsal şeylere yapılmış hakaret türünden bu hakareti tamamlamak, sona erdirmek ve bir bakıma, bunu belki de aşmak için sinirlenerek çiçekleri parçalıyor. Tokatlar. Çığlıklar. Nihayet, aşk başkaldırısı bu. Divine bir erkeğe dokunursa, tüm savunma hareketleri okşamalara dönüşür. Vurmak için havaya kalkan bir yumruk açılıyor, konuyor ve yavaşça kayıyor. O koca erkek, bu zayıf nonoşlara göre çok güçlüydü. Sick Gorgui'nin, pantolonunun içindeki o kocaman aletinin yaptığı şişkinliği, ona dokunuyormuş gibi görünmeden ovuşturması tüm eşcinsellerin kendisinden artık ayrılamamaları için yeterliydi; o, bu insanları demir tozlarını çeken mıknatıs gibi, istemese de, evine kadar çekiyordu. Fiziksel gücüne güvenen Divine, erkek oldukları için karşısındakilerin saldırı hareketlerinden korkmasaydı, harcayacağı

çabanın gerektirdiği yüz ve tüm beden hareketlerini yapmaktan utanmasaydı, o da bu gücünü yeterince gösterirdi. Böyle bir utanma duygusu vardı Divine'in, kendisine verilen erkeksi sıfatlardan da utanıyordu. Eşcinsel arkadaşları öteki çılgınlardan daha çok konuşmuyordu argoyu. Yoksa bu onu, dili ve dişleriyle serserice bir ıslık çalmak ya da ellerini pantolonunun ceplerine sokup (özellikle düğmeleri açık ceketinin eteklerini geriye atarak) dolaşmak ya da pantolonunu, kemerinden tutarak belini oynatıp yukarı çekmek kadar allak bullak ederdi.

Travestilerin kendilerine özgü dilleri vardı. Argoyu erkekler kullanıyorlardı; erkek diliydi argo; Karayipler'deki erkeklerin dili gibi ikinci bir cinsel özellikti. Erkek kuşların tüylerinin rengi gibiydi, ancak kabile savaşçılarının giyme ayrıcalığına sahip oldukları alacalı bulacalı ipekten giysiler gibiydi. İbik gibiydi, mahmuz gibiydi. Herkes anlayabilirdi argoyu; onu konuşmak ise yalnızca bu iş için gerekli el kol, kalça, bacak, göz, göğüs hareketlerini yapma yeteneğine doğuştan sahip olan erkeklerin harcıydı. Bir gün, barlarımızın birinde, Mimoza böylesi sözcükleri kullanma cesareti gösterip, "Onun o havagazı masalları..." diye bir cümle kurduğunda, erkekler kaşlarını çattılar. İçlerinden biri sanki tehdit eder gibi dedi ki:

"Karı kokorozlanıyor."

Erkeklerinin konuştuğu argo nonoşları tedirgin ediyordu, ama bu dil için icat edilmiş kimi sözcükler, alışılmış çevreden gelen ve pezevenkler tarafından bozulup, kendi gizemli gereksinimlerine uygulanmış, soysuzlaştırılmış, kirletilmiş, çamura ya da yataklarına atılmış deyimlerden daha az tedirgin ediyordu onları. Örneğin erkeklerin "Yavaş gel" ya da "Haydi gidin, iyileştiniz" sözleri gibi. İncil'den alınma bu son söz dudaklarından çıkıyor, ama bu sırada dudaklarının bir köşesinde, her zaman, iyi püskürtülmemiş birazcık tütün kalıyor. Bu sözü uzatarak söylüyorlardı; onlara göre sonu iyi bitmiş bir serüvenin öyküsü tamamlanıyordu böylece:

"Haydi gidin..." diyordu pezevenkler.

Kestirip atarak da:

"Makas."

Bir de "ışığını kısmak" deyimi vardı. Ama Minyon'a göre bu deyimin anlamı Gabriel için taşıdığı anlamdan farklıydı; Minyon bundan uyanık kalmak, uyumamak gerekir anlamını çıkarıyordu, Gabriel ise çekip gitmek gerekir anlamını. (Gabriel'in adı, bu askerin adı ileride geçecek ama o varlığını şimdiden, beni büyüleyen ve yalnızca ona uygun olduğunu düşündüğüm şu sözüyle haber veriyor: "Şov yapan benim.") Hücremde biraz önce iki pezevenk şöyle dedi: "Tumbaları yapalım." Yataklarını yapacaklarını söylemek istiyorlardı, ama ben bir tür parlak düşünceyle, orada, bacaklarımı ayırmış durumda, piliçleri düzen kimi delikanlılar gibi, sarayların soylu delikanlılarını düzen iri yarı bir muhafıza ya da bir saray seyisine dönüştüm.

Bu anlaşılmaz konuşmayı duyan Divine, sözcükleri bir süs ya da bir travesti gibi, fazladan eklenmiş hecelerinden ayırdığında şehvetten bitiyordu; sanki bir pantolonun önündeki düğmeleri çözüyor, daha önce içeri soktuğu eliyle bir gömleği çekip çıkarıyordu.

Bu argo Fransa'nın köylerine yayılmak için kurnazca özel görevliler göndermiş, Ernestine de çoktan bu dilin büyüsüne kapılmıştı.

Kendi kendine şu sözcükleri söylüyordu: "Gauloise, bagaj, piston." Koltuğuna gömülüp sigarasının yoğun dumanını yutarken bunları mırıldanıyordu. İçine daldığı düşü daha iyi gizlemek için odasına kapanıyor, sürgüyü çekiyor ve sigara içiyordu. Bir akşam evine girerken karanlıkta bir sigaranın parladığını gördü. Sanki bir tabancayla tehdit ediliyormuş gibi korktu, ama korkusu uzun sürmedi ve bir umutla karıştı. Bir erkeğin gizli varlığına yenik düşmüş durumda birkaç adım attı; bir berjere çöktü, ama aynı zamanda ateş de yok olmuştu. İçeri girer girmez gördüğü şeyin, kapının karşısındaki dolabın aynasında yansıyan, karanlık koridorda mutluluk duyarak kibrit çakıp yaktığı sigarasının etrafta ışık olmadığı için daha da belirginleşen ateşi olduğunu anladı. Gerçek düğünü sanki

bu gece yapılıyordu. Kocası tüm erkeklerin sentezi olmuş bir "sipsi"* idi.

Sigara ona başka bir oyun da oynayacaktır. Köyün ana caddesinden geçiyordu ki ayaktakımından bir gence rastladı; magazin dergilerinden kestiğim, hafifçe ıslık çalan, pis ağzının bir köşesine izmarit sıkıştırmış o bir sürü tipten biriydi bu genç. Ernestine'in hizasına geldiğinde başını eğdi; eğilip de sevgiyle ve göz ucuyla bakıyormuş gibi görünen bir hal almıştı başı. Ernestine de gencin "ilgi dolu bir densizlikle" baktığını düşündü, ama genç rüzgâra karşı yürüdüğü için, rüzgâr izmaritinin dumanını gözlerine geri getirip onları yakıyordu, onu eğilme hareketlerini yapmaya işte bu duman zorluyordu. Genç yeniden gözlerini kırptı, ağzını büzdü ve tüm bunlar bir gülümseme yerine geçti. Ernestine ani, çabucak bastırılmış, yarıda kalmış bir hareketle belini hafifçe arkaya büktü ve serüvenin devamı gelmedi; çünkü aynı anda, hatta Ernestine'i görmemiş olan bu köy serserisi ağzının çaktırmadan gülümsediğini ve gözlerinin kırpıştığını çok iyi hissetmişti; serserice bir hareketle pantolonunu yukarıya çekti, böylece, başının o hareketinin kendisine nasıl dert olduğunu gösterdi.

Tuhaf bir biçimde bir araya gelerek sizi hem heyecanlandırabilen hem de kaygılandırabilen "dağlar" ve "harikalar"** gibi sözcüklerden başka, kimi deyimler de Ernestine'i allak bullak ediyordu; daha çok da şu deyim: "Bamburukları Tatar usulü yakalamak." Bu deyimle bir Java dansı havasını ıslıkla çalarak dans etmek isterdi. Cebini düşünerek, kendi kendine "cukkam" diyordu.

Bir dostunun evinde ziyaretteyken şöyle söylüyordu: "Biraz dişlesenize", "Çifte kavrulmuşu yedi." Yoldan geçen yakışıklı bir erkek için de: "Beni görünce şeyi kalktı."

Divine'in, argo sevgisini Ernestine'den aldığını düşünmeyin; çünkü Ernestine hiçbir zaman bu konuda açık verme-

* Argoda "sigara". (ç.n.)

** Dağlar ("monts") ve harikalar ("merveilles"), Fransızcada, Promettre monts et merveilles ("olmayacak şeyler vaat etmek") deyiminde geçmektedir. (ç.n.)

mişti. Talihsiz, güzel bir ağızdan kaçmış "bozuk çalmak" deyimi, bu deyimi kullananı asık suratlı, biraz kelle kulak yerinde, duvara resimlerini astığım bir sürü adam arasında genç İngiliz boksörü Crane'ın yüzü gibi yassı, buldok yüzlü bir herif durumuna getirmeye yeterliydi ana oğulun gözünde.

Minyon sararıyordu. Pembe tenli bir Hollandalı'yı, soymak için tepelemişti. Şimdi cepleri florin doluydu. Çatı katı, güvenliğin verdiği ciddi bir sevinci yaşıyor. Divine ile Minyon geceleri uyuyor, gündüzleri çıplak durumda, yemek yiyor, bağrışarak tartışıyor, sevişmeyi unutuyor, radyoyu sürekli açık bırakıp sigara içiyorlar. Minyon yuh be diyor; Divine de bir ölüm mahkûmunun hücresinde, adamın kamışına başını dayayıp bir gece geçiren azize Caterine da Siena o adama nasıl yakın olmuşsa, Minyon'a ondan daha yakın olmak için *Détective* dergisini okuyor. Dışarıda rüzgâr var. Çatı katı elektrikli radyatör sistemiyle çok tatlı bir biçimde ısıtılıyor. Bu ideal çifte elbette biraz dinlenme süresi, hatta mutluluk vermek istiyorum.

Yarı açık pencereden mezarlık görünüyor.

Saat sabahın beşi.

Divine bir çan sesi duyuyor (çünkü uyanık). Uçuşup giden notaların yerine, kaldırımın üstüne tokmağın vuruşları, beş vuruş düşüyor ve kendileriyle birlikte bu ıslak kaldırıma Divine'i düşürüyorlar; o Divine ki üç ya da dört yıl önce aynı saatte bir küçük kentin sokaklarında bir çöp tenekesinin döküntüleri arasında biraz ekmek arıyordu. Geceyi çiseleyen yağmur altında sokak sokak dolaşarak, daha az ıslanmak için duvarlara sürtüne sürtüne, sabah ayini çanının çalmasını bekleyerek geçirmişti (işte, çan şarkısız ayin için çalıyor ve Divine barınaksız günlerin kaygısını yeniden yaşıyor: Çan günleri bunlar). Bu çan sesi evde kalmış kızlara, gerçek günahkârlara, serserilere açık olduğunu bildiriyor kiliselerin. Güzel kokulu çatı katında sabah ayinini haber veren çan sesi Divine'i acımasızca, duayı dinleyip, ayaklarını dinlendirmek ve daha az üşümek için kudas ayinini yapan, üstünde ıslak, yırtık pırtık giysiler, bir yoksul durumuna getiriyor. Uyuyan

Minyon'un bedeni sıcak ve Divine'in bedenine yapışık. Divine gözlerini kapıyor; gözkapakları birbirlerine kavuşup onu şafakla doğan dünyadan ayırırken yağmur yağmaya başlıyor ve Divine'in içi öylesine kusursuz bir mutlulukla doluyor ki derin bir iç çekerek "Mutluyum," diyor olabildiğince yüksek sesle. Birazdan uykuya dalacaktı ama evli bir kadına özgü mutluluğunu doğrulamak istercesine, Culafroy olduğu ve o arduvaz evinden kaçıp, altın sarısı, pembe ya da soluk renkli sabahlar bebek ruhlu serserilerin –insan bunları görünce saf ruhlu sanır– aynı zamanda kardeşçe denilebilecek hareketlerle birbirlerine yaklaştıkları küçük bir kentte umarsız kaldığı zamanın anıları hem de üzüntü vermeden geri geliyorlar. Üstünde uyudukları iki yanı ağaçlıklı yol kenarındaki bir banktan, Armes Meydanı'ndaki bir banktan kalkıyor ya da bir parkın çimenlerinden doğuyor bu serseriler. Birbirlerine düşkünler yurtlarına, hapishanelere, hırsızlıklara, jandarmalara ilişkin sırlarını açıyorlar. Sütçü onları pek rahatsız etmiyor; çünkü o da onlardan. Birkaç gün boyunca Culafroy da onlardan biri oluyor. O sıralar çöp tenekelerinde bulduğu, saç tellerine dolanmış ekmek parçalarıyla besleniyor. Hatta bir akşam, en çok aç kaldığı bir akşam, kendisini öldürmek istiyor. İntihar en büyük saplantısıydı: Gardenal'ın şarkısı! Kimi bunalımlar onu ölüme öyle yaklaştırdılar ki, acaba diyorum kendi kendime, her defasında bu işten yakayı nasıl kurtardı –ve kimin neden olduğu hangi şok onu uçurumun kenarından uzaklaştırdı? Ama bir gün, elimin erişebileceği bir uzaklıkta, pekâlâ bir zehir şişesi bulunabilirdi ve bu şişeyi ağzıma götürmek, sonra da beklemek yeterli olabilirdi. Dayanılmaz bir kaygı içinde bu inanılmaz eylemin etkisini beklemek, küçük ve önemsiz bir hareketin ardından kıyameti getiren bu derece çılgınca çaresiz bir eylemin olağanüstü yanına hayran kalmak. En ufak bir tedbirsizliğin –ki bu tedbirsizlik, kimi zaman henüz başlatılmış ve zaman içinde geriye dönülerek değiştirilebilir gibi görünen, sona ermemiş, bu yüzden de yok sayılabilecek denli bir hareketten ibaret de olsa– insanı, örneğin giyotine kadar götürebileceği gerçeği beni hiçbir zaman etki-

lemedi; elinizde olmadan sizden kaçan, önlenmesi olanaksız o küçük jestlerden biriyle ruhumun sıkıldığını gördüğüm ve artık itiraftan başka hiçbir çaresi kalmayan o zavallıların üzüntüsünü hissettiğim güne kadar bundan hiç etkilenmedim. Ve beklemek. Beklemek ve dinginleşmek gerek; çünkü üzüntü ve umutsuzluk ancak görünen ya da gizli bir çıkış yolu varsa olasıdır. Ölüme bel bağlamak gerek, tıpkı eskiden Culafroy'nın o yanına varılması çok güç engerek yılanlarına bel bağladığı gibi.

O zamana kadar bir zehir şişesinin ya da yüksek gerilimli bir elektrik kablosunun varlığı o sarhoşluk dönemleriyle hiç rastlaşmamıştı; oysa Culafroy, daha sonra da Divine, böyle bir rastlaşma anı gelir diye korkacaklardır, ama kararlarından ve bezginliklerinden ölüm düşüncesi çaresiz olarak çıksın diye, Yazgı'nın seçtiği bu anın çok erken gelmesini bekliyorlar.

Uykusuz geceler geçirerek, kentin karanlık sokaklarında rastgele dolaştı Culafroy. Durup, çiçek, kenger yaprakları, silahlı aşk tanrısı motifleriyle işlenmiş gipürler, dişi geyik motifli danteller arasından evlerin görkemli içini görmek için pencerelere bakıyordu. Evlerin içi ona masif ve karanlık sunakların içine oyulmuş, kutsal kâsenin saklandığı dolaplar gibi görünüyordu. Pencerelerin önünde ve kenarlarında, kiliselerde yakılan kalın mumlara benzeyen sokak lambaları bir bazilika sunağının basamaklarının üstündeki mineli, metal ya da kumaştan zambak demetleri halinde yayılan, hâlâ bol yapraklı ağaçların arasında şeref kıtası gibi nöbet tutuyordu. Kısacası bunlar serseri çocuk sürprizleriydi; bu çocuklara göre dünya, Pavlova*'nın ayak başparmakları kadar çevik ve sert ayak başparmaklarıyla dünya çevresinde dokuyup düğümledikleri büyülü bir saç filesi içine hapsedilmişti. Bu tür çocuklar göze görünmezler. Onları ne bir kontrolör bir vagonda ne de bir polis peronlarda fark eder, onlar hapishanelerde bile kaçak girmiş gibi görünürler; tıpkı tütün, dövme mürekkebi, ay ya da güneş ışınları, bir pikaptan yükselen müzik gibi. En ufak hareketleri, yumruklarının kimi zaman bir gümüş örüm-

* Ünlü Rus kadın dansçı (1881-1931). (ç.n.)

cek şeklinde çatlattığı bir kristal aynanın evlerin, lambaların, beşiklerin, vaftizlerin dünyasını, insanların dünyasını dört duvar arasına hapsettiğini onlara kanıtlar. Bizim için söz konusu olan çocuk buradan o derece uzaktaydı ki kaçışıyla ilgili şu sözü unutmamıştır herhalde: "Kentte yas tutan kadınlar güzel tuvaletler giyerler." Ama o, yalnızlığı sayesinde ufak tefek mutsuzluklar karşısında acı duyabildi: Çömelmiş durumda işerken ansızın çıkıp geliveren bir çocuk yüzünden siyah koton çoraplarının üstüne işeyen yaşlı bir kadını görmesi; müşterileri akşam yemeği için henüz gelmemiş boş restoranların ışıklarla, kristallerle, gümüş eşyalarla pırıl pırıl parlayan camları önünde şaşkın şaşkın, içeride fraklı garsonların birbirlerine cafcaflı sözler söyleyerek, ilk kibar çiftin gelişine kadar öncelik hakkı konusunu tartışarak oynadıkları tragedyalara tanık olması; kendisine yalnızca elli santim verip, içleri bir haftalık mutlulukla dolarak uzaklaşan eşcinsellere rastlaması; büyük garların bekleme salonlarından, geceleri, erkek gölgelerinin iç karartıcı fenerler taşıyarak bir sürü ray arasında dolaşmasını izlemesi... Ayakları, omuzları ağrıyordu; üşümüştü.

Divine bir serseri için en üzücü anlardan biri olarak şunu düşünüyor: Geceleyin, yoldan geçen bir araba onu ansızın aydınlatarak yırtık pırtık giysilerini ortaya çıkarmıştı.

Minyon'un bedeni yakıcı. Divine bu bedenin çukuru içinde. Bilmiyorum, acaba şimdiden düş mü görüyor, yoksa anımsıyor mu. "Bir sabah (kesinlikle şafak vaktiydi) senin kapını çaldım. Daracık sokaklarda dolaşmaktan; serserilere, iğrenç heriflere çarpmaktan artık dayanacak halim kalmamıştı. Her zaman danteller içinde gizli, danteller, dantel okyanusu, dantelden evren içinde gizli yatağını arıyordum. Dünyanın en uzak yerinden gelen bir boksör yumruğu beni ufacık bir lağım çukurunun içine yuvarladı." Tam da bu sırada sabah ayinini haber veren çan çalıyordu. Şimdi, Divine danteller içinde uyuyor ve onların birleşmiş bedenleri sanki su üstünde dolaşıyor.

Bu sabah o sevgili çiftimi okşadığım düşten, çöpleri almaya gelen gardiyanın çektiği sürgünün gürültüsüyle uyandım.

Ayağa kalkıp, gördüğüm o garip düşün etkisinden tam olarak kurtulamadığım için tuvaletlere kadar titreye titreye gidiyorum; bu düşte *kurbanımın beni bağışlamasını sağlayabildim.* Dolayısıyla, boğazıma kadar dehşetin içine dalmıştım. Dehşet içime giriyordu, onu ağzımda çiğniyordum. İçim onunla doluydu. O, benim genç kurbanım, yanıma oturmuştu ve çıplak bacağı, sağ bacağının üstünde olacak yerde, apış arasındaydı. Hiçbir şey söylemedi, ama hiç kuşkusuz biliyordum ki şöyle düşünüyordu: "Yargıca her şeyi anlattım, bağışlandın. Zaten mahkemede oturumu yöneten benim. İtirafta bulunabilirsin. Güvenebilirsin de; bağışlandın." Ardından, düşler çok kısa sürdükleri için, turtadan yapılmış bir heykelcikten, çekilmiş bir dişten daha büyük olmayan küçük bir kadavraya dönüştü; halkalı, kimi parçaları kopuk sütunlarıyla bir Yunan peyzajının ortasında, ayaklı bir şampanya bardağının içine yatırılmıştı. O sütunların çevresine serpantinler gibi sarılmış, uçuşan uzun, beyaz tenyalar vardı; bu, düşlere özgü bir ışık altında meydana geliyordu. Davranışımın ne olduğunu şimdi çok iyi bilmiyorum, ama bana söylediklerine inandığımı biliyorum. Uykudan uyandığımda hâlâ vaftiz oluyormuşum gibi bir duygu içindeydim. Ama hücrenin belirgin ve algılanabilir dünyası ile yeniden ilişki kurunca, artık böyle bir duygu söz konusu olmadı. Yiyecek getirecekleri saate kadar yeniden yattım. Gece atmosferi, bok ve sarı suların taştığı tıkalı tuvaletlerden çıkan koku çocukluk anılarımı ayağa kaldırıyordu, tıpkı köstebeklerin oyarak kara toprağı kaldırmaları gibi. Bir anı bir başka anıyı kışkırtıp, onu ortaya çıkmaya zorluyor; yeraltında ve sonsuza dek burada gömülü olduğunu sandığım tüm bir yaşam yeniden yüzeye, havaya, o sıkıcı güneşe çıkıyor; bunlar, bir çürümüşlük kokusu veriyorlar güneşe; ben bu kokuya bayılıyorum. Bana en çok acı veren anı, o arduvaz evin tuvaletlerinin anısı; bu tuvaletler benim barınağımdı; gölgeleri, kokuları arasından uzak ve karışık olarak algılıyordum yaşamı –duygulandırıcı bir kokuydu bu; içinde mürverlerin ve yağlı toprağın hoş kokusu egemendi, tuvaletler de çitin yanında, bahçenin tam ucundaydı–, bu yaşam çok tatlı, se-

vimli, hafif ya da daha doğrusu hafiflemiş, yerçekiminden kurtulmuş olarak ulaşıyordu bana. Tuvaletlerin dışındaki şeylerden oluşan yaşamdan, böceklerin açtığı deliklerle kalbura dönmüş tahtalarla çevrili benim küçük odamın dışındaki tüm geri kalan dünyadan oluşan yaşamdan söz ediyorum. Biraz, renkli düşleri andırarak, su üstünde yüzüyor gibi geliyordu bana bu yaşam, oysa ben o deliğimin içinde, bir kurtçuk misali, bir gece yaşamına yeniden başlıyordum ve kimi zaman uykuda ya da bir gölde ya da bir ana kucağındaymışım gibi ya da aynı zamanda bir böcekmişim gibi, yeryüzünün tinsel merkezinde yavaş yavaş battığımı sanıyordum. Mutlu dönemlerim hiçbir zaman pırıl pırıl bir mutlulukla yüklü olmadı; erincim de sözüm ona edebiyatçıların ya da dinbilimcilerin dedikleri gibi "göksel bir erinç" olmadı; iyi ki de olmadı; çünkü Tanrı'nın parmağının ucuyla gösterdiği, seçtiği biri olmak durumunda dehşetim de çok büyük olurdu. Çok iyi biliyorum ki, hasta olup da bir mucizeyle iyileşseydim, artık yaşayamazdım. Mucize iğrenç bir şey. Eskiden gidip tuvaletlerde aradığım erinç, onların anılarında aradığım erinç, güven verici ve tatlı bir erinç.

Kimi zaman yağmur yağıyordu, damdaki çinkolara vuran yağmur damlalarının gürültüsünü duyuyordum; bu sırada o üzüntülü rahatlığımın, o üzgün hazzımın verdiği acı bir kat daha artıyordu. Kapıyı araladığımda gördüğüm ıslak bahçenin, yağmurun dövdüğü sebzelerin görünümü de bana üzüntü veriyordu. Hücremde, tahta iskemlenin üstüne çıkıp çömelmiş durumda, ruhum ve bedenim kokunun ve karanlığın kurbanı, gizemli bir heyecan içinde saatlerce orada öylece kalıyordum; çünkü insanların en gizli parçası, kendini açığa vurmak üzere tam da buraya geliyordu, tıpkı kilisedeki bir günah çıkarma yerinde olduğu gibi. Boş bir günah çıkarma yeri bana aynı tatlı duyguları tattırmıştır. Sayfalarını, her zaman bir manşon takan, bir şemsiye taşıyan, kalça yastıklı bir rob giyen 1910 yılı kadınlarının gravürlerinin süslediği resimli moda dergileri burada yerde sürünüyordu.

Beni ayaklarımdan tutup kendilerine çeken, çevremde kara kanatlarını vamp kirpikleri gibi kırpıştırarak çırpan ve şimşirden parmaklarını gözlerimin içine batıran o alt güçlerin büyüsünden yararlanmayı öğrenene kadar çok zaman harcamam gerekti.

Yandaki hücrede biri rezervuarın kolunu çekti. Tuvaletlerimiz birbirlerine bağlantılı oldukları için, su benim rezervuarımda da harekete geçiyor, yayılan koku dalgası beni biraz daha sarhoş ediyor, sertleşmiş kamışım külotumun içinde takılıp kalıyor ve serbest olan elime değince çarşafa dayanıyor, çarşaf da kabarıyor. Ah Minyon! Divine! Ve ben burada yapayalnızım.

Özellikle Minyon'u çok seviyorum ama ne de olsa, gerçek ya da gerçekdışı, Divine'in sırtına da kimi zaman yırtık pırtık bir giysi, kimi zaman da bir saray mantosu giydirmek benim yazgım; bundan kuşku duymayın.

Yavaş yavaş, ama kesinlikle, azize yapmak için Divine'i her türlü mutluluktan yoksun bırakmak istiyorum. Divine'i yakıp kömürleştiren bir ateş, daha önce onun sıkı ilişkilerini yok etti; yeni ilişkiler şimdi onu sımsıkı bağlıyor: Bu ateşin adı, Aşk. Elbette alışılmış olmayan bir ahlak anlayışı (tam Divine'e göre) doğuyor, ne var ki burada İyiliği ile, Kötülüğü ile yine bir ahlak anlayışı söz konusu. Divine, bir azizin yaşaması gereken yerde, iyiliğin ve kötülüğün ötesinde bir yerde değil. Oysa ben bir kötülük meleğinden daha yumuşağım ve Divine'i elinden tutup götürüyorum.

İşte özellikle sizin için bir "Divine'in destanı". Divine'le ilgili, ansızın saptanmış kimi durumları okura göstermek istediğim için, süreyi, geçen zamanı sezmek ve bu ilk bölümde Divine'in yirmi ile otuz yaş arasında olduğunu kabul etmek okura düşüyor.

Divine, Minyon'a şöyle diyor: "Sen benim Çıldırtıcı Kadınımsın."

"Divine alçakgönüllüdür. Lüksü, ancak lüksün ürettiği belli bir giz dolayısıyla fark eder ve bu giz onu korkutur. Büyük lüks oteller, büyücü kadınların mağaraları gibi, saldırgan büyüleri tutsak ederler; bu büyüleri hareketlerimizden biri mermerden, halılardan, kadifelerden, abanozdan, kristalden yararlanıp tutsaklıktan kurtarabilir. Bir Arjantinli'nin sayesinde biraz zengin olur olmaz, Divine lüks içine sürüklendi. Buram buram misk kokan deri ve çelik bavullar satın aldı. Günde yedi sekiz kez trene biniyor, salonlu lüks vagonlarda oturuyor, bavullarını filelerin içine yığdırıyor, tren kalkıncaya kadar yastıkların üstüne yerleşiyor ve kalkış düdüğünden birkaç saniye önce iki ya da üç hamal çağırıyor, eşyalarını taşıtıyor, bir arabaya binip büyük bir otele gidiyor, burada uygun ve görkemli bir yerleşme süresince kalıyordu. Starlara özgü bu numarayı tam bir hafta sürdürdü, şimdi halılar üstünde yürümeyi, uşaklarla, lüks mobilyalarla konuşmayı biliyor. Büyüleri kendisine alıştırdı ve lüksü yerli yerine oturttu. Şimdi mobilyaların, çerçevelerin, lambrilerin XV. Louis stili eğrileri, kıvrımları arasında yaşamı son derece kibar bir hava içinde sürüyor, sanki daha soylu bir biçimde akıp gidiyor. Ama özellikle, kiraladığı araba bir demir kapıdan geçerken ya da çok hoş bir kıvrım yaparken Divine, İnfante* oluyor."

"Ölüm ucuz bir iş değil. Divine gösterişe hazırlıksız yakalanmaktan korkuyor. Saygın bir biçimde ölmek istiyor. Tıpkı, uçan ölüm uçakta ansızın ortaya çıkarsa, kendisini örneğin makinist olarak değil, subay olarak keşfedip saptasın diye savaşa tören üniforması ile giden o havacı asteğmen gibi. Divine bu yüzden, yağlı, gri renkli yükseköğrenim diplomasını her zaman yanında taşır."

* İspanya ve Portekiz krallarının birinciden sonraki çocuklarına verilen unvan. (ç.n.)

"Adam bir düğme kadar budala..." (Mimoza, bir potin düğmesi kadar budala diyecektir.)

Divine ise hoş bir biçimde, "Pantolon yırtmacı düğmesi kadar budala," der.

Divine ceketinin yeninin içinde her zaman tül ve sarı fildişinden yapılmış küçük bir yelpaze bulundururdu. Kendisini utandıran bir söz söylendiğinde, hokkabazlara özgü bir çabuklukla yelpazeyi yeninin içinden çekip çıkararak açıyor, bu oynak kanat böylece ansızın fark ediliyor, Divine'in yüzünün alt bölümü de arkasında gizleniyordu. Divine'in bu yelpazesi onun tüm yaşamı boyunca çevresinde hafifçe yel yapacaktır. Divine onu ilk kez Lepic Sokağı'ndaki bir tavukçu dükkânında kullandı. Buraya bir kız kardeşi ile tavuk almak üzere girmişti. Onlar içerideyken, dükkânın sahibinin oğlu da içeriye girdi. Divine oğlana bakarak kıkırdadı, kız kardeşine seslendi ve tezgâhın üstüne bağlanıp konmuş olan tavuğun kuyruk çıkıntısının içine işaretparmağını sokarak haykırdı: "Ah! Bakın şuna, güzeller güzeli!" Bu sırada, yelpazesi de kızarmakta olan yanaklarında hemen pır pır uçuşmaya başlamıştı. Mahzun gözlerle dükkân sahibinin oğluna yeniden baktı.

Bulvarda polisler Divine'i biraz sarhoş durumda yakaladılar; tiz bir sesle *Veni Creator*'u söylüyor Divine. Gelip geçenlerin kafasında beyaz tüller içinde birtakım evlenen çiftler canlanıyor, bunlar kilisede kumaş kaplı dua iskemlesinin önünde diz çöküyorlar; Divine'i götüren o iki polis memuru da kendilerini yeniden bir kuzenin düğününde sağdıç olarak görüyorlar. Ama yine de Divine'i merkeze götürüyorlar. Tüm yol boyunca Divine onlara sürtünüyor, onların da kuşu uyanıyor; Divine'i daha çok sıkıştırıyorlar ve kalçalarını onun kalçalarına sürtmek için bile bile sendeliyorlar. Koskocaman cinsel organları canlanıp, kaba mavi çuhadan pantolonlarının kapısına küçük darbeler indiriyor ya da umutsuzca, hıçkıra hıçkıra bu kapıyı itiyor, açılmasını buyuruyor; tıpkı kilisenin kapalı kapısında Hurma Dalları Yortusu günü papazların

kapının açılmasını buyurdukları gibi. Bulvara saçılmış olan zavallı ibnoşlar, genci yaşlısı, Divine'in, o ağırbaşlı düğün şarkısı *Veni Creator*'u söyledikten sonra yakalanıp götürüldüğünü görüyor.

"Zincire vuracaklar onu!"

"Bir gemici gibi!"

"Bir kürek mahkûmu gibi!"

"Bir lohusa gibi!"

Yoldan geçen burjuvalar toplanıyorlar ama hiçbir şey görmüyorlar; hiçbir şeyden haberleri yok, yalnızca şu önemsiz olay yüzünden o güvenli dingin hallerinde belli belirsiz bir kıpırdanma oluyor: Divine'in koluna girilip götürülmesi ve ibnoş kız kardeşlerinin ona acıması.

Serbest bırakılan Divine ertesi akşam bulvarda yeniden görevine dönüyor. Moraran gözkapağı şişmiştir:

"Tanrım, güzellerim, neredeyse bayılıyordum. Jandarmalar beni tuttular. Tümü çevremdeydi, kareli mendilleriyle beni yelpazeliyorlardı. Yüzümü siliyorlardı, İsa'nın Kutsal Kadınları gibi. Kutsal yüzümü siliyorlardı. Kendinize gelin, Divine! diyorlardı. Kendinize gelin, kendinize gelin, kendinize gelin! diye bağırıyorlardı. Bana şarkılar söylüyorlardı."

"Beni karanlık bir hücreye attılar. Beyaz duvara herhalde biri (Ah! o biri yok mu! Onların resimlerini çizmiş [olmalıydı]; tümü de son derece güzel ama serseri, o soylu delikanlılarla dolu tefrika romanların ağır sayfalarının sıkışık satırları arasında onu arayacağım. Kara Çeteler'den Jean'ın ardına düşen onlardan birinin purpuan'ının,* çoraplı dar pantolonunun düğmelerini, bağcıklarını çözüyorum; onu bir elinde acımasız çakısı, öteki elinde kavradığı kaskatı aletiyle, ayakta, beyaz duvarın karşısında bırakıyorum ve korkunç derecede abazan o genç hükümlü işte orada. Yanağını duvara dayıyor. Bir öpücükle o dikey yüzeyi yalıyor ve açgözlü alçı onun tükürüğünü emiyor. Ardından, sağanak halinde öpücükler. Tüm bu hareketler ona sarılan ve o acımasız duvarın içine hapsettiği görünmeyen bir binicinin ana hatlarını belirtiyorlar. So-

* XIII-XVII. yüzyılları arasında giyilen bir tür ceket. (ç.n.)

nunda sıkıntıdan bitkin düşerek, aşktan canı çıkarak, o soylu delikanlı resim yapıyor...) el ele tutuşup fırıl fırıl dönerken ah(!)lar çeken dansçıların resmini yapmıştı, evet, evet, güzellerim, düşleyin ve Ayyaş Kadın numarası yaparak oraya kaçın; size söylemek istemiyorum, ama bunlar arpa şekerinden yapılmış küçük melekler gibi, görkemli penisler gibi kanatlı, şişkin, kocaman, ciddi şeylerdi. Bayanlar, ötekilerden daha dik ve daha sağlam olan kimilerinin çevresini filbaharlar, kahkaha çiçekleri, latin çiçekleri, aynı zamanda eğri büğrü, küçük pezevenkler sarmıştı. Ah! Bu sütunlar! Hücre bütün hızıyla uçuyordu: Ben delirmiştim, delirmiştim, delirmiştim!"

Hapishanelerin o tatlı hücreleri! Her biri her zaman ilk olan, bana çaresizlikleriyle başdöndürücü, dayanılmaz bir hızda ve parlaklıkta bir içsel görüşle görünen çeşitli tutuklanmalarımın o iğrenç korkunçluğundan sonra, ellerim bir mücevher gibi ya da bir teorem gibi parlak çelik bileziklerin içine hapsedilir edilmez, şimdi bir zaaf gibi sevdiğim hapishane hücresi bana kendi kendimi avutmamı sağladı.

Hapishane sidik, formol ve boya kokar. Buna tüm Avrupa kodeslerinde tanık oldum ve sonunda bu kokunun benim yazgımın kokusu olacağını anladım. Her yeniden içeriye girişimde, duvarlarda, daha önceki tutsaklıklarımın, yani daha önceki umutsuzluklarımın, pişmanlıklarımın, arzularımın bir başka hükümlünün benim için kazımış olacağı izlerini ararım. Bir dostun kardeşçe izinin peşinde, duvarların yüzeyini dikkatle incelerim. Çünkü dostluğun tamı tamına ne olabileceğini, iki erkeğin birbirlerine karşı duydukları dostluğun onların yüreğinde, belki de teninde nasıl yankılar yaptığını hiçbir zaman öğrenemedim, ama hapishanede kimi zaman kardeşçe bir dostluğu, ama hep benim yaşımda, yakışıklı, kendine tümüyle güvenebileceğim, aşklarımın, hırsızlıklarımın, suç işleme arzularımın suçortağı olabilecek bir erkekle paylaşabileceğim bir dostluğu arzuluyorum; bu her ne kadar beni bu dostluk hakkında, dostlardan birinin ya da ötekinin yaşamının gizli yanı hakkında aydınlatmasa da; çünkü bu

durumda, kendimi, erkek olmadığını bilen bir erkek yapmış oluyorum. Duvara korkunç bir gizi açığa vurmasını bekleyerek bakıyorum: Öldürme, özellikle birini öldürme ya da dostluğa ihanet ya da ölülere karşı saygısızca davranma gibi korkunç bir giz, ışıl ışıl mezarı olabileceğim bir giz. Ama yalnızca alçının üstüne bir toplu iğneyle çiziktirilmiş az rastlanan sözcükler, aşk ya da başkaldırı, daha sık olarak da yazgıya boyun eğme tümceleri buldum: "La Bastiche'den Jojo, karıcığını ölünceye dek sevecek", "Yüreğim annesine, maslahatım orospulara, başım Deibler'e." Kayalara oyulmuş yazıtlara benzeyen bu çiziktirmeler, neredeyse her zaman kibar kadınlara karşı gösterilen saygıları dile getirir ya da tüm Fransa'nın yaramaz delikanlılarının bildikleri şu kötü dizelerden oluşur:

Ne zaman ki kömür beyazlaşacak
İsi daha kara olmasın diye,
Hapishane anısı
Belleğimden çıkacak.

Ah, o eski günlere damgasını vuran panflütler!

Son olarak da ana girişin altında mermer içine oyulmuş şu şaşırtıcı yazı: "Hapishanenin açılışı 17 Mart 1900'de." Bu yazı, hapishanenin ilk hükümlüsünü içeriye atmak üzere getiren resmi kişilerden oluşan bir korteji ister istemez gözümün önüne getiriyor.

Divine diyor ki: "Yüreğim elimde ve elim delik ve elim torbada ve torbanın ağzı kapalı ve yüreğim hapis."

Divine'in iyi yürekliliği. Düzgün yüzlü, sert hatlı, gür saçlarının bir perçemi alnının üstüne düşen erkeklere güveni tamdı ve yok edilemezdi; bu güven, bu yüzlerin Divine'de uyandırdıkları saygınlıkla uyumlu gibi görünüyordu. Eleştirel düşünme yetisi güçlüydü, ama sık sık aldatılmasına izin vermişti Divine. Bunun ansızın farkına vardı ya da yavaş yavaş bu tutumunun tersini uygulamak istedi; kuşkuculuğu, duy-

gusallığı ile savaşarak galip geldi ve Divine'in içine yerleşti. Ancak, Divine yine de aldatılıyor; çünkü rezilce, kendisini çeken çok genç erkeklerin üstüne düşüyor. Bu gençlerin söylediklerini gülümsemeyle ya da alaycı bir sözcükle karşılıyor. Bu gülümseme ya da alaycı sözcük Divine'in zaafını (eşcinsellerin, Gorgui'nin pantolonunun önündeki şişkinliğe karşı zaafı) ve onların ona hemen iade ettikleri daha acımasız gülümseme sırasındaki tensel güzelliklerine boyun eğmeme çabalarını (bunu onlara pahalıya mal etmeli) pek iyi gizleyemiyor. Daha acımasız bir gülümseme bu; sanki Divine'in dişlerinden çıkıp, onların daha keskin, Divine'in karşısında daha güzel ama daha soğuk, daha dondurucu dişlerine sıçrıyor.

Ama Divine kötü yüreklilere karşı kötü yürekli davrandığı için kendisini cezalandırmak isteyip, verdiği cezadan vazgeçiyor ve pezevenklerin önünde küçülüyor; pezevenkler bundan bir şey anlamıyorlar. Bununla birlikte Divine'in iyi yürekliliği kaygıya kadar varıyor. Bir gün, mahkeme dönüşünde, özellikle kokain yüzünden sık sık düştüğü cezaevi arabasında yanındaki yaşlı bir adama soruyor:

"Ne kadar yedin?"

Yaşlı adam yanıt veriyor:

"Üç yıl. Ya sen?"

Divine yalnızca iki yıl yemiştir, ama şöyle diyor:

"Üç yıl."

On dört temmuz: Her yerde mavi, beyaz, kırmızı renkler. Divine, küçümsenmiş oldukları için saygı duyduğu tüm öteki renkleri barındıran giysiler giyiyor.

Divine ile Minyon. Onlar bana göre ideal bir sevgili çifti oluşturuyor. Pis kokulu köşemden, sert yünlü örtülerin altında, yüzüm tamamen ter içinde ve gözlerim faltaşı gibi açık, onlarla tek başımayım, onları görüyorum.

Minyon bir dev; eğri ayakları, o havai mavi ipekten kabarık külotunun içinde ayırdığı bacaklarıyla ayakta dikilirken, dünyayı kaplıyor. Köklüyor. Öyle bir güçle ve öyle bir dinginlikle ki anüsler, vajinalar, bir parmağa geçirilen yüzükler gibi, aletine geçiyor. Köklüyor. Öyle bir güçle ve öyle bir dinginlikle ki göklerin gözlemlediği cinsel gücü, yavaş yavaş, toz ve güneş içinde yürüyerek 14 Haziran 1940'ta bizi arkadan düzen o sarışın savaşçı taburlarının delici gücüne eşit. Ama bu savaşçılar yalnızca gergin, dayanan bir Minyon imgesi. Taş yürekliler; bu da pezevenkler gibi güvenilmez olmalarını engelliyor.

Gözlerimi kapıyorum. Divine: Gözlerimden, ağzımdan, dirseklerimden, dizlerimden, ne bileyim her yanımdan çıkmış zarifliğiyle baştan çıkarıcı binbir biçim. Bu biçimler bana şöyle diyor: "Jean, Divine olarak yaşamaktan ve Minyon'la birlikte olmaktan öyle mutlusun ki!"

Gözlerimi kapıyorum. Divine ile Minyon. Minyon'a göre Divine ancak bir bahane, bir fırsat. Onu düşünse, düşüncesinden kurtulmak için omuzlarını silkerdi; sanki düşüncesi pençelerini sırtına yapıştırmış bir ejderhaymış gibi. Ama, Divine'e göre Minyon her şey demek. Minyon'un cinsel organına iyi bakıyor, onu sevecenlikle dolup taşarak okşuyor ve terbiyeli insanların Küçük, beşikteki Bebek, yemliğindeki İsa, sıcak Yavru, küçük erkek Kardeş gibi çapkınca benzetmeleri, Divine bunları bir bir söylemese de, tam bir anlam kazanıyor. Duyguları bunları harfi harfine kabul ediyor. Minyon'un kamışı tek başına tüm Minyon demek: Minyon onun arı lüksünün nesnesi, arı bir lüks nesne. Divine erkeğinde sıcak ve morumsu bir cinsel organdan başka bir şey görmeyi kabul ediyorsa bunun nedeni anüse kadar uzayan sertliği izleyebilmesi, bu organın bedeninin içinde daha ileriye gittiğini, onun Minyon'un gözler, burun, ağız, yassı yanaklar, kıvırcık saçlar ve ter damlacıklarından oluşan solgun, bitkin bir yüzde son bulan bedeninin ta kendisi olduğunu keşfedebilmesidir.

Pis örtülerin altında gözlerimi kapıyorum. Divine erkeğinin külotunu gizemli bir özenle araladı. Kılları ve kamışı

süsledi, pantolonunun önündeki yırtmacının iliklerine çiçekler taktı. (Minyon akşamları onunla dışarıya böyle çıkıyor.) Sonuç: Divine'e göre Minyon gökyüzünde kalmış bir varlığın (belki Tanrı'nın), ulu bir düşüncenin dünyadaki görkemli vekilinden, elle tutulur, gözle görülür ifadesinden, nihayet simgesinden başka bir şey değildir. Aralarında duygu ve düşünce birliği yoktur. Divine, tarih bilgilerime göre, hapse atılınca ister istemez, 18. yüzyılın gelişmiş argosunu öğrenmek ve bu argoyu konuşmak zorunda kalan Marie-Antoinette'e benziyor. Zavallı sevgili Kraliçe!

Divine ciyak ciyak bağırarak: "Beni mahkemeye sürüklediler," diyor. Bu sözcükler, dantel etek kuyruğu yerde sürünen antika robuyla, bir adliye binasının döşeme taşları üstünde diz çökmüş durumdayken askerlerin bağlı bileklerinden tutup çektikleri yaşlı kontes Solange'ı çağrıştırıyor.

"Aşktan bayılıyorum," diyor Divine.

Yaşamı durmuştu, ama çevresindeki yaşam akışını sürdürüyordu; ona öyle geliyordu ki zaman içinde daha gerilere gidiyordu ve başlangıca, –bu hızla– ilk Neden'e yaklaşırım düşüncesiyle korkup çılgına dönerek, sonunda yüreğinin hemen yeniden çarpmasına yol açan bir hareket yapıyordu.

Bu çılgının yine bir iyi yürekliliği söz konusu. Daha sonra tanıyacağımız genç bir katile (Çiçeklerin Meryem Anası) bir soru yöneltiyor. Bu ipe sapa gelmez soru katili o derece üzüyor ki, Divine adamın yüzünün allak bullak olduğunu açıkça görüyor. Bunun üzerine, çabucak, neden olduğu bu üzüntüyü yakalayıp durdurmak için onun ardına düşerek, hecelere çarpa çarpa, heyecandan akan gözyaşlarına benzeyen tükürüğünün içinde boğulur gibi olarak haykırıyor:

"Hayır, hayır, bu benim."

Divine-Minyon çiftinin dostu olan ve benim tanıdığım en çılgın eşcinsel, II. Mimoza. Büyük Mimoza'yı, Eşsiz Mimoza'yı şimdi yaşlı bir adam yanında tutuyor. Saint-Cloud'da bir villası var Büyük Mimoza'nın. II. Mimoza'yı sevdiği için adını ona bıraktı. II. Mimoza o zamanlar sütçü yamağı idi. II. Mi-

moza güzel değil, ama ne yapalım? Divine onu beş çayına davet etti, o da saat beşe doğru çatı katına geldi. Divine'le bedenlerinin birbirine dokunmamasına çok dikkat ederek yanaktan öpüştüler. II. Mimoza, Minyon'un elini erkekçe sıktı ve Divine'in yattığı divanın üstüne oturdu. Minyon çay yapıyordu. İnceliği üstündeydi.

"Ne iyi ettin de geldin, Mimo, seni çok az görüyoruz."

"Bunu elbette sana borçluyum, güzelim. Zaten senin bu kulübene bayılıyorum. Şu ilerideki o parkla bir papazevine çok benziyor. Erkek ve kadın ölülerle komşu olmak herhalde hoş bir şey!"

Gerçekten de pencereden görünen manzara çok güzeldi.

Mezarlığa ay ışığı vurduğu oluyordu. Geceleyin, Divine yatağından bu mezarlığı ay ışığında aydınlık ve derin olarak görüyordu. Işık öyle kuvvetliydi ki neredeyse mezarlıktaki otların ve mermerlerin altında ölülerin hayaletlere özgü kıpırdanışları fark ediliyordu. Pencerenin böylece çerçevelediği mezarlık, epeyce açık iki gözkapağı arasında pırıl pırıl parlayan bir göz gibiydi, daha doğrusu, bir zencinin kara avucunun içindeki mavi camdan bir göz gibiydi –sarışın körlerin gözleri de böyledir. Mezarlık, otları ve servileri kımıldatan rüzgarla dans ediyordu. Dans ediyordu mezarlık, yani ezgiliydi ve bedeni binlerce denizanası gibi deviniyordu. Divine'in mezarlıkla ilişkilerine gelince: Mezarlık onun içine biraz, bir metnin içine giren dağınık tümceler gibi girmişti. Kahvede, bulvarlarda, kodeste, yorganların altında, genel tuvaletlerdeyken, mezarlık hep içindeydi. Ya da ayrıca, isterseniz şöyle diyelim: Mezarlık biraz, Minyon'un içindeki o sadık, tatlı, uysal köpek gibi, Divine'in içindeydi her zaman; bu köpek bazen bu pezevengin bakışlarına köpeklerin o bön, üzgün bakışlarının hoşluğunu veriyordu.

Mimoza pencereden bu ölüler vadisine doğru sarkıyor ve parmağını uzatıp aklından geçen birinin mezarını arıyor, bulunca da cıyak cıyak bağırıyor:

"Ah! Acayip karı, orospu, sonunda geberdin! İşte kaskatı kesilmişsin, o buz gibi mermerin altında kaskatısın. Ama ben senin halılarının üstünde yürüyorum, kaltak!"

"Sen frappading'sin,"* diye mırıldandı Minyon; az kalsın onu orospu dilinde (gizli dil) haşlayacaktı.

"Minyon, belki sana tutkunum, müthiş Minyon; ama orada, mezarda yatan, Charlotte! Charlotte orada!"

Gülüştük, çünkü sonsuza dek sürecek bir boyun eğmişlikle mezarında yatanın, Mimoza'nın dedesi Charlotte olduğunu biliyorduk.

"Louise Hanım (Mimoza'nın babası) nasıl? Ya Lucie Hanım? (annesi)" diye sordu Divine.

"Ah! Divine, bana onlardan söz etme. Sağlıkları oldukça yerinde. Enayilerin geberecekleri yok. Orospu bunlar."

Minyon nonoşların muhabbetlerinden hoşlanıyordu. Özellikle de kendi aralarındayken yaptıkları konuşmaya bayılıyordu. Çayı hazırlarken, dudaklarında kayar gibi giden bir karavela, onları dinliyordu. Minyon'un gülümsemesi hiçbir zaman durgun değildi. Anlaşılan duyduğu kaygı gözlerini kırpıştırmasına yol açıyordu. Her zamankinden daha kaygılı bugün; çünkü bu akşam Divine'den ayrılmak zorunda: Mimoza bu yüzden ona korkunç, dişi bir kurt gibi görünüyor. Divine'in olacaktan hiç haberi yok. Ansızın terk edilişini ve Mimoza'nın eşekliğini görecek; çünkü iş çabucak ayarlandı. Mimoza'nın erkeği Roger toz olmuştu.

"Roger Hanım savaşmaya gidiyor. Amazonculuk oynayacak."

Mimoza bunu bir gün Minyon'un önünde söyledi, Minyon da şakayla Roger'nin yerini almayı önerdi. Oysa Mimoza bunu benimsedi.

Bizim aile yaşamımız, bizim evlerimizin yasası, sizin evlerinizdekilere benzemez. Biz birbirimizi aşksız severiz. Bizim aile yaşamımızın kutsal niteliği yoktur. Nonoşlar büyük ahlaksızlardır. Altı yıl birliktelikten sonra, kendisini bağlı hissetmeksizin, ne acı vermeyi, ne kötülük yapmayı düşünerek, Minyon, birdenbire, Divine'i terk etmeye karar verdi. Vicdan acısı duymadan, belki yalnızca Divine onu bir daha görmeyi reddeder diye biraz kaygı duyarak.

* "Kaçık". (ç.n.)

Mimoza'ya gelince, yaptığı kötülükten mutluluk duyması için bu kötülüğü bir rakibeye yapmış olması yeterliydi.

İki ibne cıvıldaşıyorlardı; göz işareti yapma oyunlarının yanında, konuştukları tatsız tutsuz şeylerdi. Gözkapakları kırpışmıyordu, şakakları kırışmıyordu; yalnızca gözyuvarları sağdan sola, soldan sağa kendi üzerlerinde dönüp duruyorlardı; bakışları da bilyeli rulmanlar gibi deviniyordu. Şimdi onların fısıldaşmalarını dinleyelim, Minyon yaklaşsın ve onların yanında, o fil gibi kalın derili haliyle, anlamak için çok büyük çaba harcasın. Mimoza fısıldıyor:

"Güzelim, o kızlar pantolonluyken hoşuma gidiyorlar. Onlara bakıyorsun, bunun üzerine sertleşiyorlar. Bu çıldırtıcı bir şey, çıldırtıcı bir şey! Pantolonlarında bir pot var ki sonu gelmiyor, ayaklara kadar iniyor. Bastırmadan dokunduğunda, o potu izlemeye devam ediyorsun ayak parmaklarına kadar. Yavrum, sanki o güzel şey aşağıya iniyor. İşte onun için sana denizcileri öneriyorum."

Minyon pek az gülümsüyordu. Erkeklerin o Kocaman Güzel Şeyi onu heyecanlandırmaz, ama Divine'i ya da Mimoza'yı heyecanlandırmasına artık şaşmıyor.

Mimoza, Minyon'a diyor ki:

"Ev sahibeliği taslıyorsun. Bizi kaçırmak için."

Minyon yanıt veriyor:

"Çay yapıyorum."

Sanki verdiği yanıt kendisini yeterince tatmin etmemiş gibi, ekliyor:

"Roger herifinden haber alıyor musun?"

"Yok canım," diyor Mimoza. "Tümüyle Yalnız'ım."

Aynı zamanda "Tümüyle Acı Çeken'im" demek istiyordu. Tavırlarında ya da ses tonlarında taşkınlığa yol açabilecek bir duyguyu dile getirmek zorunda oldukları için, nonoşlar, sanki yüzüklü ellerinin görülmeyen bir fırtınayı dindirircesine küçük bir hareketiyle, neredeyse mırıldanarak şöyle demekle yetiniyorlardı: "Tümüyle Her Şey'im ben." Büyük Mimoza zamanında, kazanılmış özgürlük karşısında atılan çılgınca çığlıklara, ağızları büzen, gözleri parlatan, dişleri gösteren

arzularla dolu duyguların yol açtığı delicesine yürekli hareketlere tanık olmuş olan evin gediklisi, bu dizginsiz tutkuların yerini hangi hoşluğun aldığını merak ediyordu. Divine gevezeliklerine, ancak bitkin düşünce son veriyordu. Minyon, Divine'i ilk kez dinlediğinde, ona yalnızca şaşkın şaşkın bakmıştı. Odadaydılar, Minyon eğlenmişti, ama Divine, sokağa çıktıklarında yeniden konuşmaya başlayınca Minyon şöyle demişti:

"Kapar mısın çeneni, ha, orospu. Arkadaşların önünde bana saygısızlık ettirme."

Sesi öyle soğuk, en kötü sertliklere karşı öyle kararlıydı ki, Divine kendini tuttu. Ama, bilirsiniz, içine atmak kadar tehlikeli bir şey yoktur. Bir akşam, Clichy Meydanı'ndaki pezevenklerin takıldığı bir barda (buraya Minyon, tedbirli davranarak, genellikle yanına Divine'i almadan geliyordu) Divine hesabı ödedi, paranın üstünü aldı, ama tezgâha garsonun bahşişini bırakmayı unuttu. Bunu fark ettiğinde, yalnızca, aynaları ve ışıkları patlatan, pezevenkleri azdıran bir çığlık attı:

"Tanrım, tam bir Zırdeli'yim ben."

Biri sağdan öteki soldan, felaketlerin acımasız çabukluğuyla gelen iki tokatla dili tutuldu Divine'in; bir dişi tazı gibi küçülmüştü, başı tezgâhın yüksekliğine erişmiyordu artık. Minyon zıvanadan çıkmıştı. Neon lambaların ışığı altında yüzü yemyeşildi. "Çek git!" dedi. Kendisi, içkisini son yudumuna kadar tadını çıkara çıkara içmeye devam etti.

Bu çığlıklar (Minyon şöyle diyecektir: "Çığlıklarını kaybediyor," sanki şöyle düşünmektedir: "Sen kan kaybediyorsun, aybaşı olmuşsun" ya da "para kaybediyorsun".) Divine'in I. Mimoza'dan çaldığı tiklerden biriydi. Başka nonoşlarla birlikte sokakta ya da bir nonoşlar kahvesinde toplandıklarında, konuşmalarından (ağızlarından ve ellerinden) çiçek demetleri fışkırıyor; bunların ortasında nonoşlar en özentisiz bir biçimde durup basit, ev işleriyle ilgili konularda tartışıyorlardı:

"Çok eminim, eminim, emin. Uçarının Teki Kadın."

"Ah! Hanımlar, ben de amma orospuyum ha."

"Biliyorsun (i'ler o denli uzun çıkıyordu ki yalnızca onlar ayırt edilebiliyordu) *biiliiyosun*, ben Acı Küpü'yüm."

"İşte, işte, şu Hışırtılı Kadının Teki'ne bakın."

Bunlardan biri bulvarda bir komiser tarafından sorguya çekiliyor.

"Kimsiniz?"

"Ben bir Heyecanlandırıcı Kadın'ım."

Ardından, birbirlerine "Tümüyle Her Şey'im ben", sonunda da "THŞ'yim ben" diyerek anlaşmışlardı yavaş yavaş.

Hareketleri için de durum aynıydı. Divine'in çok özgün bir davranışı vardı; cebinden mendilini çıkararak dudaklarına götürmeden önce kocaman bir eğri çiziyordu. Bu davranışın anlamını kim anlamak istese, kesinlikle yanılırdı; çünkü bu davranış iç içe geçmiş iki ayrı hareketten oluşuyordu. Hazırlanmış, ama ilk amacından sapmış olan hareket ile bunun devamı olan ve tam da ilkinin bittiği yerde eklenerek onu tamamlayan hareket söz konusuydu. Dolayısıyla, elini cebinden çıkarırken, Divine, kolunu uzatmak ve bir ucu açılıp yayılmış olan dantel mendilini sallamak istemişti; onu böyle yersiz bir veda için ya da içinde olmayan bir pudrayı, bir parfümü dışarı atmak için sallamıştı, ama hayır, bu bir bahaneydi. Bu hareket şu boğucu dramı anlatmak açısından gerekliydi: "Ben yalnızım. Elinden gelen beni kurtarsın." Ama Minyon, tümüyle ortadan kaldıramamışsa da, bayağılaşmadan melezleşmiş ve böylece garip bir hal almış bu hareketin hararetini azaltmıştı; bu da Divine'i felç edici bir duruma sokmuştu. Mimoza bu baskılardan söz ederken şöyle demişti:

"Erkeklerimiz bizi kötürümler bahçesine döndürdü."

Mimoza çatı katından ayrılınca, Minyon Divine'i terk etmek için bir kavga nedeni aradı. Ama hiçbir neden bulamadı. Bu yüzden de Divine'e çok kızdı, ona orospu dedi ve çekip gitti.

İşte Divine şu dünyada yapayalnız şimdi. Ona erkek sevgili olarak kimi vermeli? Aradığım o çingeneyi mi? Gövdesi, yüksek topuklu Marsilya pabuçları yüzünden bir gitara benzeyen o çingeneyi mi? Adamın bacaklarının çevresinde dolana dolana tırmanan bir gemici pantolonu soğuk bir şekilde kaba etlerini sarıyor.

Divine yalnız. Benimle. Santé Hapishanesi'nin çevresinde nöbet tutanlar hiçbir şey bilmiyor, öteki hücrelerin ortasında kaybolmuş küçük bir hücredeki sıkıntıyla ilgili hiçbir şey öğrenmek istemiyorlar. Bu hücreler birbirlerine öyle benziyorlar ki, o küçük hücreyi iyi bilen ben bile sık sık yanılıyorum. Zaman bana hiç rahat vermiyor. Zamanın hızla geçtiğini hissediyorum. Divine'i ne yapacağım? Minyon geri dönerse, gelmesiyle gitmesi bir olacak. Ayrılığın tadını tattı. Ama Divine'e onu sıkacak, dağıtacak, yeniden birleştirecek, kıracak sarsıntılar gerek; öyle ki sonunda, yalnızca onda bulmak istediğim biraz öz kalsın bana. Bu yüzden Bay Roquelaure (Douai Sokağı, 127 numarada oturuyor, TCRP'de memur) sabah saat sekize doğru kendisi ve mutfakta saçlarını taramakta olan Bayan Roquelaure için *Petit Parisien* gazetesi almaya giderken, evinin yanındaki dar geçitte, yerde, çiğnenmiş bir yelpaze buldu. Galalitten sapı yalancı zümrütlerle süslenmişti. Döküntülerin içine çocukça bir tekme atıp, onları önce kaldırıma, sonra da hendeğe itti. Bu, Divine'in yelpazesiydi. O gece Divine, Minyon'a hiç ummadığı bir biçimde rastlamış ve ona, kaçmasını başına kakmadan eşlik etmişti. Minyon onu dinliyordu ıslık çalarak, belki de biraz pişman durumda. Mimoza onları ansızın yakaladı. Divine yerlere kadar eğilip kocaman bir selam verdi ama Mimoza, Divine'in ilk kez duyduğu erkek sesiyle haykırdı:

"Defolup git, pis orospu, pis götlek."

Eski bir sütçü yamağı idi o... Bu olay, birinci dereceden olanı, patlayıp coşkulu bir kin halinde ortaya çıkaran ikinci dereceden yeni bir olay değil. Nonoşların cinsiyetlerinin ikiliğini göstermek söz konusu olmasaydı, bundan söz etmeyecektik. Bunu Divine ile ilgili olarak yeniden göreceğiz.

Kısacası iş ciddiydi. Burada yine göz kamaştırıcı bir biçimde korkak olan Minyon (korkaklığın etkin bir nitelik olduğunu söylüyorum; öyle ki bu nitelik bu yeğinliğe ulaşır ulaşmaz, bir denizin dibinde bu nitelik içinde devinen ödlek güzel yeniyetmelerin çevresine beyaz bir tan gibi, gerçeklikten uzak bir şey, bir hayal gibi yayılır) işe karışmaya tenezzül etmedi. Elleri ceplerindeydi:

"Yiyin birbirinizi," dedi alaylı alaylı gülerek.

Hâlâ kulaklarımda çınlayan bu türden alaylı bir gülüşe bir akşam on altı yaşında bir çocukta tanık oldum. Bu gülüşün nasıl şeytanca bir şeyler gizlediğine bakın: Mimoza ile Divine dövüştüler. Divine bir evin duvarına dayanarak ufak ufak tekme atıyor ve yumruklarıyla yukarıdan aşağıya boşluğu dövüyordu. Daha güçlü olan Mimoza ise fena patlatıyordu. Divine kurtulup kaçmayı başardı, ama tam bir evin aralık kapısına ulaşacakken, Mimoza onu yakaladı. Kavga, dar ve uzun geçitte yarı seslerle, yarı darbelerle sürdü. Kiracılar uyuyorlardı, kapıcı da hiçbir şey duymadı. Divine şöyle düşünüyordu: "Kapıcı kadın hiçbir şey duymaz; çünkü adı Madam Muller." Sokakta in cin top oynuyordu. Kaldırımda ayakta, elleri hep ceplerinde olan Minyon oraya bırakılmış çöp tenekesindeki çöplere dikkatle bakıyordu. Sonunda kararını verdi ve çekip gitti:

"İkisi de çok budala."

Yolda şöyle düşündü: "Eğer Divine'in gözü morarmışsa, o pis yüzüne tükürürüm. Ne hergele şu nonoşlar." Ama yine de Divine'in evine döndü Minyon.

Böylece Divine pezevengine ve arkadaşı Mimoza'ya kavuştu yeniden; çatı katında beş yıl daha sürecek yaşamına da yeniden başladı. Ölülere bakan çatı katı. Geceleyin Monmartre. Utancım-Çılgınlık. Otuzumuza yaklaşıyoruz... Başım hâlâ örtülerin altında, parmaklarım da gözlerimin içinde; düşüncemi de yitirdiğim için, geriye yalnızca gözlerimin içine batırdığım parmaklarımla, çürümüş başımdan ayrılmış bedenimin alt kısmı kaldı.

Bir gardiyan geçiyor; papaz içeriye giriyor, ama Tanrı'dan söz etmiyor; Santé Hapishanesi'nde olduğumu ne kadar biliyorsam, onları da o kadar görüyorum, daha çok değil. Zavallı Santé, beni içinde saklamak zahmetine katlanıyor.

Minyon, Divine'i gitgide daha çok seviyor, başka bir deyişle, gitgide nedenini bilmeden daha çok seviyor. Sözcüğün tam anlamıyla ona bağlanıyor. Ama gitgide de onu daha çok ihmal ediyor. Divine çatı katında yalnız kalıyor, Tanrı'ya aş-

kını ve üzüntüsünü anlatıyor. Çünkü Tanrı –Cizvitler öyle söylemişler– ruhların içine girmek için binbir şekil alırmış: Altın tozu, kuğu, boğa, dişi güvercin, kim bilir daha neler olurmuş. Genel tuvaletlerde iş tutan bir jigolo belki de tanrı-bilimin belli bir kategoriye sokmadığı bir şekle girmeyi seçiyor. Belki de tuvalet olmayı seçiyor. Aynı zamanda, kiliseler olmasaydı, Divine'in azizliği (mutluluğunun yolu demiyorum) ve tüm azizlerin azizliği ne şekil alırdı diye insan merak edebilir. Şimdiden bilelim ki Divine gönül hoşluğuyla, içinden gelerek yaşamıyor. Tanrı'nın kendisine verdiği ve kendisini ona götüren yaşamı, bundan kaçamadığından, kabul ediyor. Tanrı da çok zengin değil ki. O mistik tahtının önünde, Yunanlı'nın gözüne hoş görünecek heykelsi pozlar almanın yararı yok. Divine yanıyor. Tıpkı onun bana yaptığı gibi, gülümseyerek ya da kahkaha atarak bu küçümsemeye katlansaydım –ama bu, henüz, küçümsediği için küçümseme değil; bir gün öyle olacak mı?–, ne herhangi bir şey ne de herhangi biri yüzünden gülünç olayım, küçük düşeyim diye kendimi yerin dibine batırdığımı itiraf edebilirdim. Başka türlü yapamazdım. Yaşlı bir orospu olduğumu ilan etsem, kimse fazla bir şey söyleyemez, hakareti engellerim. Yüzüme bile tükürülemez. Ama Küçük Ayaklı Minyon sizlere benziyor; yalnızca beni küçümseyebiliyor. Şu numaraları yaparak nice geceler geçirdim: Hıçkırarak ağlayacak duruma gelip, bu durumu gözyaşlarımı tutmaya kadar götürüyorum, ağlama patlak vermeden orada bırakıyorum, öyle ki sabahleyin gözkapaklarım ağrıyor, taş gibi sert, sızılı oluyor güneş çarpmışçasına. Hıçkırık gözlerimde gözyaşına dönüşüp akabilir ama bir hükümlünün hücre kapısında ağırlık yapması gibi, gözkapaklarımın üstünde ağırlık yapıyor, orada kalıyor. Sonra, sıra bir başka hıçkırığın doğmasına geliyor, daha sonra da bir başkasına. Tüm bunları içimde tutuyor ve gülücükler halinde yeniden tükürüyorum. Gülümsemem, başkalarının yoksulluk içinde böbürlenme diyebilecekleri şey, yalnızca bir heyecanı ortaya çıkarmak için bir kası devindirmenin kaçınılmaz gereksinimidir artık. Nihayet, aynasızlardan kurtulmak için

ifade biçimini karşıt bir duygudan almak zorunda olan belli bir duygunun trajik yanını herkes bilir. Bu duygu sanki rakibinin yırtık pırtık giysilerini giyip kendini gizler.

Elbette büyük bir dünyasal aşk bu mutsuzluğu ortadan kaldırabilir ama Minyon Tanrı'nın sevgili kulu değil henüz. Daha sonra bir asker gelecek, Divine'in yaşamını oluşturan bu yıkım içinde biraz daha rahat yüzü görmesi için. Minyon dalaverecinin biri (Divine ona "tapılası dalavereci" diyor) yalnızca. Benim bu öykümü değiştirmemek için onun öyle kalması gerekiyor. Benim hoşuma ancak bunun karşılığında gidebilir. Tüm erkek sevgililerim, kendilerine çarptığımda beni darmadağın eden tüm erkek sevgililerim için söylediğim gibi, onun için de şöyle söylüyorum: "Aldırmazlıkla yoğrulsun, körü körüne aldırmazlıkla taş kesilsin."

Divine bu tümceyi ileride Çiçeklerin Meryem Anası'na uygulayacaktır.

Gabriel, kendisini seven bir subayın, elinden daha iyisi gelmediği için, onu cezalandırdığını anlatacaktır. Bu davranış Divine'i acı acı güldürüyor.

Çiçeklerin Meryem Anası, burada cinayetin kapısından, karanlık, ama görkemli bir merdivene açılan gizli kapısından cakalı bir biçimde giriş yapıyor. Meryem Ana, birçok katilin çıktığı gibi, merdiveni çıkıyor. On altı yaşındadır. Sahanlığa geldiğinde kapıyı çalıp bekliyor. Yüreği çarpmaktadır, çünkü kararlıdır. Yazgısının gerçekleştiğini biliyor (Meryem Ana bunu herkesten daha iyi bilmekte ya da öyle görünmekte) ve yazgısının her an gerçekleşmekte olduğunu bildiği için bu cinayetin onu ölüm dolayısıyla Çiçeklerin Meryem Anası yapacağı gibi arı bir mistik sezgiye kapılıyor. O kapının önünde ya da gerisinde sanki beyaz eldivenli bir damat adayı gibi heyecanlı... Kapının ardından bir ses soruyor:

"Kim o?"

"Benim," diye mırıldanıyor yeniyetme.

Kapı güvenle açılıp, o girdikten sonra kapanıyor.

Öldürmek kolay iş; kurbanın yüreği solda, katilin silahlı elinin tam karşısında olduğuna, boynu ise yalvarmak için birleştirilmiş iki elinin içine gömülmüş bulunduğuna göre. Yazgısı bu biçimde ölmek olan binlerce yaşlı adamdan birinin cesedi mavi halının üstünde yatıyor şimdi. Meryem Ana onu öldürdü. Meryem Ana bir katil. Bu sözcüğü kullanmıyor kendi kendine ama ben, daha çok, onunla birlikte, onun kafasında uzun uzun çalan çanların çeşitli tonlardaki seslerini dinliyorum; bu çanlar inci çiçeklerinden, ilkyaz çiçeklerinden, porselenden, camdan, su ve havadan oluşmuş. Meryem Ana'nın başı çınlayan bir koruluk gibi. Kendisi de, siyah ceketlerin üstünde birer portakal çiçeği goncası bulunan ve çukur bir nisan yolundan, kemancı başta, aşağıya inen, kurdelelerle bezenmiş bir düğün alayı. Yeniyetme, çiçekli bir küçük vadiden bir başka çiçekli vadiye sıçradığını sanıyor, yaşlı adamın mangizlerini içine gömdüğü ot mindere sıra gelinceye kadar. Minderi eviriyor, çeviriyor, deliyor, yününü boşaltıyor, ne var ki hiçbir şey bulamıyor; çünkü taammüden işlenmiş bir cinayetten sonra aranan parayı bulmak kadar güç bir şey yoktur.

"Mangırını nereye saklamış, hayvan herif?" diyor bağırarak.

Bu sözcükler açık seçik söylenmiyor; yalnızca hissedildikleri gibi, boğazdan, yığın halinde, birbirlerine karışmış olarak çıkıyorlar, boğaz bunları birer hırıltı şeklinde püskürtüyor.

Meryem Ana bir mobilyadan öteki mobilyaya koşuyor. Sinirleniyor. Tırnakları yivlere takılıyor. Kumaşları yırtıyor. Yeniden soğukkanlılığına kavuşmak istiyor, soluk almak için duruyor ve (sessizlik içinde) her türlü anlamlarını yitirmiş olan eşyaların ortasında, bunları her zaman kullanan kişi yok olduğuna göre, kendisini ansızın mobilyaların, eşyaların ruhlarından oluşmuş korkunç bir dünyada hissediyor. Şiddetli bir paniğe kapılıyor: Bir balon zarı gibi şişiyor, dünyayı ve kendisini de yutabilecek kadar koskocaman oluyor, sonra pörsüyor. Kaçmak istiyor. Elinden geldiğince yavaş yavaş. Artık ne öldürdüğü adamın cesedini, ne yitik parayı, ne yitik

zamanı, ne yitik eylemi düşünüyor. Polis belki orada sinip gizlenmiştir. Çabuk çekip gitmeli. Dirseğiyle bir komodinin üstündeki vazoya çarpıyor, vazo yere düşüyor ve yirmi bin frank da ayaklarının dibine nazik bir biçimde saçılıyor.

Meryem Ana kapıyı korkmadan açarak sahanlığa çıktı ve eğilip apartman daireleri arasında açılmış o sessiz boşluğun dibinde pırıldayan façatalı kristal topa baktı. Sonra gecenin halısının üstünde, gecenin havasının içinde, sonsuz mekânlara özgü bu sessizlikte basamak basamak Sonsuzluğa indi.

Sokak. Yaşam artık iğrenç değil. Meryem Ana, hafiflemiş durumda, belki randevu evi gibi kullanılan küçük bir otele koşup bir oda tutuyor. Onu yatıştırmak için gerçek gece, yıldızlar gecesi yavaş yavaş oraya geliyor; hafif bir korku duygusu midesini bulandırıyor: Bu, ilk saatin korkusudur, katilin kurbanından korkmasıdır; bundan bana birçok insan söz etmiştir. Bu korku sizin de yakanızı bırakmıyor, değil mi? Kurbanın ölüsü güçlüdür. Ölünüz içinizdedir; kanınıza karışıp damarlarınızda akar, gözeneklerinizden sızar; yüreğiniz de onunla yaşar, tıpkı mezarlık çiçeklerinin cesetlerden filizlenip yaşaması gibi. Ölü, sizin içinizden gözleriniz, kulaklarınız, ağzınız yoluyla çıkar.

Çiçeklerin Meryem Anası, içindeki cesedi kusmak istiyor. Çöken gece korku getirmiyor. Oda orospu kokuyor. Pis kokuyor, güzel de kokuyor.

Dedik ya, korkudan kurtulmak için, kendini boğazına kadar korkuya teslim et.

Katilin eli kalkan kamışını arıyor kendiliğinden; katil, bulup okşuyor onu yatak örtüsünün üstünden, önce hafif hafif, pır pır uçan bir kuş hafifliğiyle; sonra sıkıyor, sımsıkı; sonunda, yerinden doğrularak öldürmüş olduğu o yaşlı adamın dişsiz ağzına boşalıyor. Uykuya dalıyor.

Bir katili sevmek. Yırtık bir kitabın kabında resmi bulunan genç metis ile birlikte, onun suçortağı olarak cinayet işlemeyi sevmek. Ben adam öldürmeyi övmek istiyorum; çünkü katilleri seviyorum. Yapmacıksız olarak övmek istiyorum adam öldürmeyi. Örneğin her ne kadar bunu çok istesem de, böy-

lece kurtulmalık vererek kurtulabilmeyi istediğimi ileri sürmeden, adam öldürmek hoşuma giderdi. Yukarıda söyledim, bir yaşlı adamdan çok, sarışın, güzel bir delikanlıyı öldürmek isterdim, daha önce katili kurbanıyla birleştiren sözlü bağla (biri öteki sayesinde katil ya da kurban olduğundan) birleşip, umutsuz bir melankoliyle yüklü gün ve gecelerde içinde sık sık görüneceği şatosu olacağım zarif bir hayalet tarafından ziyaret edilmek için. Ama altmış yaşında bir erkek ölü ya da genç ya da yaşlı bir kadın ölü doğurmak gibi bir korkudan bağışık tutulayım. Güneşin batış vakitlerinin o eşsiz görkemini hayranlıkla izleyerek cinayet işleme arzularımı sinsice yerine getirmekten bıktım. Gözlerim bu görkemin içinde yeterince yüzdü. Gelelim ellerime. Ama öldürmek, seni öldürmek, Jean, nasıl olacak? Nasıl davranmam gerektiğini bilmem söz konusu olacak mı senin benim yüzümden öldüğünü izlerken?

Bir başkasından daha çok, Pilorge'u düşünüyorum. *Détective* adlı dergiden kestiğim yüzü, Meksikalı olarak ölümünden, ölme isteğinden, ölmüş gençliğinden ve ölümünden oluşan buzdan ışıltısıyla duvarı karartıyor. Duvarı, ancak birbirlerini yok eden şu iki terimin, ışık ile karanlığın karşılaştırılmasıyla dile getirilebilen bir parlaklıkla kirletiyor. Gece, gözlerinden çıkıp yüzüne yayılıyor; yüzü, fırtınalı akşamlardaki çam ağaçlarına, geceyi geçirdiğim parklara benziyor: İncecik ağaçlar, bir duvarın gediği ve parmaklıklar, allak bullak edici parmaklıklar, çiçek ve yapraklarla süslü parmaklıklar. Ve incecik ağaçlar. Ah Pilorge! Güneşlerin döndüğü dünyaların içinde geceleyin yalnız bir park gibi yüzün senin! Ve üstünde, parktaki o incecik ağaçlardaki gibi, incecik bir hüzün. Yüzün, sanki yakıcı güneşte, ruhunun üstüne bir gölge vurmuş gibi karanlık. Çok hafif bir serinlik hissetmiş olabilirsin; bedenin, üzerine "illüzyon tül" denilen o çok ince, saydam tülden bir örtünün düşmesinin neden olacağı bir titremeden daha hafif bir titremeyle sarsılıyor; çünkü yüzün pek ufak, ince, hafif, resmi çizilmiş olmaktan çok kazınmış, çapraz, binlerce kırışıklıkla kaplı.

Katil şimdiden bende saygı uyandırıyor. Yalnızca ender bir deneyim kazanmış olduğu için değil, aynı zamanda ansızın, inip kalkan tahtalardan ya da masmavi havadan oluşmuş bir sunağın üstünde tanrı olarak ortaya çıktığı için. Elbette, hiçbir düzeyde herhangi bir güce başvurmak istemeksizin, öldürmeyi üstlenmeye cesaret eden bilinçli, hatta edepsiz bir katilden söz ediyorum; çünkü öldüren asker bir sorumluluk taşımaz; ne deli, ne kıskanç ne de bağışlanacağını bilen bir kişi sorumluluğunu ortaya koyar; ama toplumdan dışlanmış denilen bir kişi bunu elbette yapar; kendi kendisinin karşısında, ayakları bitişik durumda, gülünç bir cesaret gösterip, merakla, bir araştırmacı gibi, bir sıçrayışta içine atladığı kuyunun dibinde kendisine bakmakta hâlâ duraksayan, dışlanmış bir kişi bunu elbette yapar. Mahvolmuş bir adamdır o.

Pilorge, yavrucuğum, dostum, likörüm benim, senin o ikiyüzlü güzel başın koptu. Yirmi yaşında. Yirmi ya da yirmi iki yaşındaydın. Ben de öyleyim şimdi!... Senin ününü kıskanıyorum. O Meksikalı'nın defterini dürdüğün gibi beni de öteki tarafa gönderebilirdin. Hücrede kaldığın aylar boyunca belleğimin üstüne boğazından, burnundan sevecenlikle okkalı balgamlar saçabilirdin. Giyotine çok kolayca gidebilirdim; başkaları, özellikle de Pilorge, Weidmann, Güneş Melek, Soclay gittiklerine göre. Zaten giyotinden kurtulacağımdan emin değilim; çünkü düşlerimde birçok hoş yaşamın içinde oldum; bana hoş görünmeye özen gösteren zihnim, benim için ısmarlama olarak görkemli ya da çok güzel serüvenler yarattı. İşin en üzücü yanı şu ki, kimi zaman bunları düşünüyorum, ama benim tüm geçmiş zihinsel uyumumu oluşturdukları halde bu yaratılan şeylerin çoğu kesinlikle unutuldu. Bir zamanlar var olduklarından bile emin değilim artık ve bu yaşamlardan birini şimdi düşünecek olduğumda, onu yeni sanıyorum; temam adını verdiğim gemime biniyor, bu gemiye on yıl önce bindiğimi ve onun tükenip unutma denizinde battığını anımsamadan, gidiyorum üstünde. Bu denizin derinliklerinde hangi canavarlar yaşamlarını sürdürüyorlar? Yayıntıları, dışkıları, kokuşmaları, bellek denizimin yüzeyin-

de, onların neden olduklarını keşfettiğim bir dehşet ya da güzellik ortaya çıkarıyorlar. Onların etkisini, tefrikalara özgü dramlarının büyüsünü taşıyorum. Zihnim güzel düşler üretmeye devam ediyor, ama bugüne kadar bunların hiçbiri gerçekleşmedi. Hiçbir zaman. Bir kez bile gerçekleşmedi. Şimdi tatlı bir düşe dalmam yeterli; boğazım kuruyor, umutsuzluk gözlerimi yakıyor, utancımdan başımı öne eğiyorum, o tatlı düş ansızın bozuluyor. Olası bir mutluluğun hâlâ benden kaçtığını ve onu düşlediğim için kaçtığını biliyorum.

Peşimi bırakmayan bu bunalma beni, bir yelkenli görüp de kendisini kurtulmuş sanan, ancak gözlük camlarının bir kusuru olduğunu, yani üstlerinde buğu oluştuğunu ansızın anımsayan deniz kazasına uğramış bir adamın durumuna düşürüyor. Adamın gördüğünü sandığı yelkenli, bu buğudur.

Ama o zaman hiç düşlemediğim bir şey elde edilebilir gibi oluyor ve hiçbir zaman mutsuzluklar düşlemediğim için, bana ancak mutsuzlukları yaşamak kalıyor. Hem de son derece büyük mutsuzlukları; çünkü savaşta, başka yerlerde kahraman olarak anlı şanlı ölümler düşledim. Darağacını asla. Öyleyse bana geriye bir şey kalıyor.

Peki, bunu elde etmek için ne yapmam gerekecek? Hemen hemen başka hiçbir şey.

Çiçeklerin Meryem Anası'nın sözünü ettiğim o katillerle hiçbir ortak yanı yoktu. O, denilebilir ki masum bir katildi. Şimdi yine Pilorge'a dönüyorum; onun yüzü ve ölümü aklımdan hiç çıkmıyor. Yirmi yaşındayken erkek sevgilisi Escudero'yu önemsiz bir miktardaki parasını almak için öldürdü. Mahkemede yargıçlarla alay etti; cellat kendisini uyandırdığında, cellatla alay etti; Meksikalı'nın sıcak kanla yapış yapış olmuş, güzel kokulu ruhu uyandırsa, bu ruhla da açıkça alay ederdi; annesinin hayaleti uyandırsa, onu da sevecenlikle alaya alıp küçümserdi. Meryem Ana aslına bakarsanız, Pilorge'a olan aşkımdan doğdu; gözbebeklerini yuvalarından fırlatsa da, korkunun ondan koparıp alamayacağı gülümsemesini, yüreğinde ve mavimsi beyaz dişlerinin üstündeki o gülümsemesini unutamadığım Pilorge'a olan aşkımdan doğdu.

Bir gün Minyon sokakta aylak aylak dolaşırken, kırk yaşlarında bir kadına rastladı. Kadın ona hemen deli gibi âşık oldu. Erkek sevgililerime âşık olan kadınlardan şunu açıklayacak kadar nefret ederim: Bu kadın o kocaman kırmızı suratına beyaz pudra sürüyor. Bu hafif bulut ona pembe muslinden saydam bir ev abajuru havası veriyor. Kadında abajurların kusursuz, alışılmış, zenginlik belirten bir çekiciliği var.

Minyon yoldan geçerken sigarası ağzındaydı; tam da bu sırada kendini bırakıp açılan bir yarıktan kadının ruhu bütün sertliğiyle ortaya çıktı; bu yarığa zararsız görünüşlü eşyaların içinden atılmış bir olta iğnesi takılıydı. Bir yarığı iyice kapalı tutmazsanız, yumuşaklığınızın bir yanı aksarsa, işte o zaman hapı yutarsınız. Minyon sigarasını işaretparmağı ile yüzük parmağının ilk boğumu arasında tutacak yerde, tıpkı işemek için bir ağacın dibinde ya da geceye karşı penislerini tutmaya alışmış erkekler hatta küçük erkek çocukları gibi, elinin öteki parmaklarıyla tutarak, küçük parmağı ve işaretparmağı arasında sıkıştırıyordu. Kadın (Minyon ondan Divine'e söz ederken "orospu" diyor, Divine de "o kadın" diyordu) bu tutuşun özelliğini bilmiyordu, hatta başta kimi ayrıntılar olmak üzere, tutuşun kendisini bile bilmiyordu, ama büyü onun üstünde etkisini çabuk gösterdi ve o, nedenini fazla bilmeden, Minyon'un haydut olduğunu anladı; çünkü onun gözünde haydut, penisi kalkmış bir erkekti. Bu onu çılgına çevirdi. Ama geç kalmıştı. Yuvarlaklaşmış vücut hatları ve yumuşamış kadınlığı Minyon'u etkilemiyordu. Minyon sert bir penisin sert dokunuşlarına alışıktı şimdi. Kadının yanında duyarsız kalıyordu. Uçurum onu korkutuyordu. Bununla birlikte tiksintisini yenip, kadını kendisine bağlamak için biraz çaba harcadı; böylece onun sayesinde parası olacaktı. Ustaca, ondan hoşlanıyormuş numarası yapıyordu. Ama bir gün geldi ki, artık dayanamayarak, birini sevdiğini –bir süre önce, bir genci diyebilirdi, ama şimdi bir erkeği demesi gerekir çünkü Divine bir erkek–, yani bir erkeği sevdiğini itiraf etti. Kadın hakare-

te uğramış hissetti kendisini ve ona "ibne" dedi. Minyon onu tokatladıktan sonra çekip gitti.

Ama Minyon tatlısından da olmak istemiyordu; çünkü Divine yalnızca onun bifteği idi. Bir gün o kadını her gün Versailles'dan gelip indiği Saint-Lazare Garı'na girip bekledi.

Saint-Lazare Garı sinema yıldızlarının garıdır.

Çiçeklerin Meryem Anası, Le Havre için bilet almak üzere oraya geldi. Yine o hafif, dalgalı, yeni, incecik, kısacası hayal gibi, gri flanel kostümü içindeydi; bu kostümü cinayet günü de giymişti ve öldüğü gün de üstünde olacak. Tam da perona girerken içi yirmi adet kâğıt para ile dolu portföyünü düşürdü. Cüzdanı yitirdiğini hissetti ve tam zamanında geri dönüp onu Minyon'un yerden aldığını gördü. Minyon sakince ve kaçınılmaz bir merakla portföyü inceledi; o, evleri soyan gerçek bir hırsızdı, ama yine de özgün tavırlar içinde rahat olmayı bilmediğinden, Chicago gangsterleri ile Marsilya gangsterlerini taklit ediyordu. Bu basit açıklama bize aynı zamanda serserilerde düş kurmanın önemini önceden kestirmemizi sağlıyor; ne var ki bu açıklamayla size yalnızca, kişilikleri pek az belirgin, kahramanlıktan uzak haytaları, onlara soyluluk yükleyerek çevremde toplayacağımı göstermek istiyorum. Benim sevdiklerim sizin en berbat türden serseri dediğiniz insanlar olacaktır.

Minyon kâğıt paraları saydı. Onunu kendisi için aldı ve cebine koydu, geri kalanını da şaşırıp kalmış olan Meryem Ana'ya uzattı. Böylece dost oldular.

Aralarında neler konuştuklarını kestirmekte sizi serbest bırakıyorum. Hoşunuza gidecek bir şeyler seçin. Öncelikle, bir aile duygusallığı içinde olduklarını ya da yıldırım aşkıyla birbirlerini sevdiklerini ve Minyon'un kesin, ama halkın gözüne görünmeyen belirtilerle hırsız olduğunu gösterdiğini kabul edin... En çılgınca gariplikleri düşünün. Onları argo konuşmalarla birbirlerine yaklaştırarak gizli varlıklarını yok ettirin. Onları ansızın bir sarılma ya da kardeşçe bir öpüşme ile hemencecik birbirlerine karıştırın. Ne isterseniz onu yapın.

Minyon bu parayı bulduğu için mutlu oldu, ama yine de, son derece uygunsuz bir tavırla şöyle söyleyebilirdi: "Arkadaş da enayi değil ya." Meryem Ana öfkesinden kuduruyordu, ama ne yapabilirdi? Gerçek bir pezevengin önünde yiğitlik taslamak gerekmediğini yeterince bilecek kadar Pigalle-Blanche'a alışıktı. Minyon pezevenklerin dış belirtilerini taşıyordu. "Pısmak gerektiğini" sezdi Meryem Ana. Kısacası portföyünü yitirdi, Minyon da onu buldu. İşte gerisi: Minyon, Çiçeklerin Meryem Anası'nı terziye, kunduracıya, şapkacıya götürdü; buralardan ikisi için insanı güçlü yapan ve onlara büyük bir çekicilik kazandıran eşyalar aldı: birer süet deri kemer, birer fötr şapka, ekoseli kravat vb. Ardından, Wagram Caddesi'nde bir otele yerleştiler. Wagram Savaşı, boksörlerin kazandığı savaş!

Hiçbir iş yapmadan yaşadılar. Champs-Elysées'de bir aşağı bir yukarı gezinerek, yakın dostluğun onları birbirlerine kaynaştırmasına izin veriyorlardı. Kadınların bacakları üzerine söyleşiyorlardı. Nükteci olmadıkları için, bu konudaki düşüncelerinde incelik yoktu. Heyecanlarını hiçbir şey azaltmadığı için de çok doğal olarak durgun bir şiirsellik zemininde kayıyorlardı. Bunlar, kendilerine yazgının altın verdiği serseri çocuklardı; benim için, onlara altın vermek bir Amerikan serserisinin dolar sözcüğünü söyleyip –hayret– İngilizce konuştuğunu duymak kadar eğlenceli. Yorgun düşüp otele dönüyor ve uzun süre holdeki kocaman deri koltuklardan kalkmıyorlardı. Burada da yakın dostluk büyüsünü hazırlıyordu. Görkemli bir mermer merdivenden kırmızı halılarla kaplı koridorlara çıkılıyordu. Bu halıların üstünde sessizce yürüyorlardı. Madelaine Kilisesi'nde bir büyük ayinde org sustuğu sırada papazların halılar üstünde yürüdüklerini görünce Minyon, bu sağırlar ve körler oyununun, lüks otelden bildiği bu halılar üstünde yürümenin kendisini kaygılandırdığını hissediyor ve sünger gibi yumuşak halının üstünde yürürken, o serseri diliyle şöyle düşünüyordu: "Belki bunda bir iş var." Nitekim, büyük otellerin koridorlarında ilahi okumadan ayinler yapılır, burada maun ve mermer, mumları

yakar ve söndürür. Burada tüm bir yıl boyunca cenaze ayinleri ile evlenme törenleri karışık olarak gizlice yapılır; burada insanlar gölgeler gibi gelip geçerler. Bu, acaba, benim esrik hırsız ruhumun kendinden geçmek için hiçbir fırsatı kaçırmadığı anlamına mı geliyor? Başka insanlar ayaklarının tabanı ile yere düz basarlarken, sizin ayaklarınızın ucuna basa basa uçtuğunuzu hissettiğiniz olmaz mı? Burada ve Fresnes Hapishanesi'nde bile birbirine geçen güzel kokulu uzun koridorlar bana hücre duvarımın o kesin, matematiksel sertliğine karşın otel faresi ruhumu geri veriyorlar. Otel hırsızı olmak istiyorum yeniden.

Otelde zengin müşteriler onların önünden geçiyorlardı. Kürklerini, eldivenlerini, şapkalarını çıkarıp porto şarabı içiyor, Craven sigaraları, Havana puroları tüttürüyorlardı. Bir üniformalı uşak koşuşturuyordu. İnsan kendisini film kahramanı gibi görüyordu. Böylece bu düşe kendilerinden bir şeyler katarak, Minyon ile Çiçeklerin Meryem Anası gizliden gizliye aralarında kardeşçe bir dostluk kuruyorlardı. Onları birbirlerine daha sıkı bağlamamak; Minyon'un kaya gibi sert bir bilinçsizlik ve masumluk yüklü bir bel hareketiyle, mutluluktan umudunu yitirmiş durumda, o ağır ve kaygan, güneşte parlayan sıcak bir sütun gibi olan kamışını, minnettarlıktan bitmiş o katil yeniyetmenin O şeklinde açılmış ağzına iyice sokmasına izin vermemek benim için o kadar zor ki!

Bu da olabilirdi, ama olmayacak. Minyon ile Meryem Ana, sizin yazgınızı ne denli kesin bir biçimde çizersem çizeyim, benden kaynaklanmayacak bir şey bu yazgıyı her zaman –hafifçe– tedirgin edecek..

Bir gün doğal olarak, Meryem Ana işlediği cinayeti itiraf etti. Minyon da Divine ile ilişkisini. Meryem Ana'ya Çiçeklerin Meryem Anası deniyordu. Karşılıklı saygılarına kurulmuş olan tuzaklardan zarar görmeden kurtulmaları için ikisinin de az rastlanan bir esneklik göstermeleri gerekti. Bu durumda Minyon çok büyük incelikle davrandı.

Çiçeklerin Meryem Anası bir divanın üstünde uzanmıştı. Ayak ucuna oturmuş olan Minyon, onun suçunu itiraf edişini izliyordu. Cinayete gelince, olay bitmişti. Minyon'un iç dünyası kendini pek belli etmeyen, sessiz bir drama sahne oldu. Burada suçortaklığı korkusu, bu çocuğa karşı beslenen dostluk, ele vermenin hazzı ve arzusu çatışıyordu. Geriye takma adı açıklamak kalıyordu. Sonunda yavaş yavaş bunu da başardı Minyon. O gizemli ad ortaya çıkarken, katilin yüce güzelliğinin kıvrandığını, uyuşmuş yüzündeki mermer yılanların devinimsiz ve iğrenç kıvrımlarının heyecanlanıp kımıldadıklarını izlemek öyle kaygı vericiydi ki, Minyon bu itirafın ciddiyetini anladı; öyle ki, kendi kendine, acaba Meryem Ana babafingolar mı kusmak üzere diye sordu. Çocuğun sarkan elini elleri arasına aldı.

"...Anlıyor musun, birtakım pezevenkler bana şey dediler..."

Minyon onun elini bırakmamıştı. İtirafı, gözleriyle kendine çekiyordu:

"Ha gayret, ha gayret."

Tüm bu operasyon süresince Minyon gözlerini arkadaşının gözlerinden ayırmadı. Başından sonuna kadar ağzının kenarında donup kalmış gülümsemesi gitmedi; çünkü göstereceği en ufak bir heyecanın, en ufak bir belirtinin, bir soluğun her şeyi boşa çıkaracağını hissediyordu Minyon... Çiçeklerin Meryem Anası'nı başarısızlığa uğratabilirdi.

Takma ad odada duyulduğunda, katilin açıldığı ve bir ayla gibi, zavallı parçalarından, üstünde, ışıktan ve etten yapılmış bir kadının güller içinde yattığı bir sunağı fışkırtarak şaşkın durumda ortaya çıktığı görüldü.

Sunak iğrenç bir çamurun üstünde dalgalanıyordu; o, yani katil, bu çamurun içine gömüldü. Minyon onu kendine çekti ve ona daha iyi sarılmak için onunla kısa bir süre cebelleşti. Her ikisini de birçok başka durumda düşlemek hoşuma giderdi, eğer gözlerimi kapadığımda, düşüm hâlâ irademe boyun eğmeye devam etseydi; ama gündüzleri davamın kaygısı onu tedirgin ediyor; akşamları da uyku hazırlıkları, beni uykunun eşiğinde, bir akşam fırtınalı ve loş bir geniş fundalığın orta-

sında yalnız kalabildiğim kadar yalnız bırakarak çevremi boşaltıyor, eşyaları ve ayrıntıları yok ediyor. Minyon, Divine, Meryem Ana içimdeki biricik varlıklarının avuntusunu kendileriyle birlikte götürerek benden son hızla kaçıyorlar; kaçmakla da yetinmiyorlar, düşlerimin ya da daha doğrusu uykumun o korkunç dayanıksızlığı içinde kendilerini yok ediyorlar, yoğunluklarını yitiriyorlar, uykuma dönüşüyorlar; uykumun tam da özünün içinde eriyip uykumu oluşturuyorlar. Sessizce yardım çağırıyorum, ruhumun suyosunlarından daha yumuşak kollarıyla işaretler yapıyorum, ama elbette yere sağlam basan bir dosta değil; açıkça görülen sertliği beni sonsuzluğuna inandıran bir tür sevgi billurlaşmasına.

Şöyle sesleniyorum: "Tut beni! Bağla beni!" Korkunç bir düşe dalmak üzere çekip gidiyorum. Bu düş, hücrelerin karanlığının, cehennemliklerin ruhlarının karanlığının, uçurumların, gardiyanların ağızlarının, yargıçların göğüslerinin ortasından geçip sonunda benim, hapishanenin leş gibi kokan havasının dalgalarından oluşmuş devasa bir timsah tarafından çok, çok yavaş yavaş yutulmamı sağlayacak.

Yargılanma korkusu.

Adaletin korkunç ağırlığı ile yazgımın ağırlığı zavallı omuzlarıma çöküyor.

Kim bilir daha önce, pek yerinde söylendiği gibi, çalışmaktan canı çıkmış kaç polis, kaç dedektif, günler ve geceler boyunca sorduğum bir bilmeceyi çözmek için kafa patlattı? Ben işe bitmiş gözüyle bakıyordum, oysa onlar konu ile ilgili hiçbir şey bilmediğim halde benimle uğraşmayı sürdürüyor, Genet konusu, Genet'nin davranışlarının ışık saçan izi üzerinde çalışarak, karanlıklarda canıma okuya okuya hep bir şeyler arıyorlardı.

O bencil mastürbasyonu bir ayin saygınlığına yükseltmem ne iyi oldu! O işe başladım mı, iğrenç ve doğaüstü bir yer değiştirme, gerçeği dengeliyor. İçimde her şey tutkun oluyor. Arzumun ayrıntılarının dış görünüşü beni dünyadan çok uzakta, yapayalnız bırakıyor.

Yalnız başına kalan kimsenin hazzıdır, mastürbasyon; yalnızların eylemi; bununla başkalarına içli dışlı bir biçimde sahip olarak kendi kendine yetersin; bu insanlar, bilmeden senin hazzına hizmet ederler; uyanık olduğun sırada bile, en ufak hareketine herkese karşı yüce bir aldırmazlık içindeymişsin gibi bir hava verir bu haz; ayrıca bir beceriksizlik kazandırır; öyle ki, bir gün, yatağına bir delikanlıyı alırsan, alnını granit bir döşeme taşına çarpmış gibi olursun.

Parmaklarımı uçurmak için önümde daha çok zamanım var! On yıl yiyeceğim! Benim iyi, tatlı dostum hücrem! Yalnızca benim olan küçücük odam, seni öyle seviyorum ki! Eğer tam bir özgürlük içinde bir başka kentte oturmam gerekseydi, önce hapishaneye giderdim, yakınlarımı, benim soyumdan olanları tanımak ve sana yeniden kavuşmak için.

Dün sorgu yargıcı beni çağırttı. Santé Hapishanesi'nden Adliye Sarayı'na gidinceye kadar hapishane arabasının hücreleri ve kokusu midemi bulandırmıştı; yargıcın karşısına yüzüm kireç gibi beyaz çıktım.

Odasına girer girmez, tozlu ve gizli suç dosyalarının şirinliğine karşın, Divine'in de daha önce gördüğü, bu ölü gibi, bitkin adamdan yayılan üzüntülü havaya kapıldım. Yine bu İsa yüzünden acıma duygusuna açık oldum. Onun yüzünden ve gördüğüm bir düş yüzünden; bu düşte kurbanım gelip beni bağışlıyordu. Gerçekten de yargıcın yüzünde iyiyüreklilik dolu bir gülümseme belirdi. Kurbanımın düşümdeki gülümsemesi gözümün önüne geldi ve kurbanımın belki de mahkemedeki yargıcın kendisi olduğunu ya da sorgu yargıcını bile bile bir başka sorgu yargıcı ile karıştırdığımı anımsadım ya da yeniden anladım: Nitekim kurbanımın beni bağışladığını bildiğim için, mantık yoluyla bulunan bir gerçeklikten ötürü değil bir huzur arzusuyla, insanca yaşama geri dönme arzusuyla (bu arzu Minyon'u insanlar arasındaki yerine, kurulu düzen içindeki yerine yeniden dönmek, aynı zamanda bile bile yapılan bir iğrençlikle insanlıktan çıkmak için polise hizmet ettiriyor) dingin, her şeyin unutulduğundan emin,

bağışlanmanın büyülediği güvenen biri olarak suçumu itiraf ettim.

Zabıt kâtibi itirafımı kaydetti, ben de imzaladım.

Avukatım şaşkınlıktan donakaldı, yıldırımla vurulmuşa döndü. Ne yapmıştım ki ben? Beni kim kandırmıştı? Gökyüzü mü? Tanrı'nın ve maiyetinin konutu olan Gökyüzü mü?

Adliye Sarayı'nın yeraltı koridorlarından yeniden geçip, Nezaretteki o karanlık, buz gibi, küçük hücreme döndüm. Labirentteki Ariane gibi. En canlı dünya, en yumuşak tenli insanlar mermerden. Yolumun üstünde bulunan her şeyi kırıp geçiriyorum. Ölü gözlerimle taş kesilmiş toplulukları baştan başa dolaşıyorum. Çıkış yolu yok. İtirafı geri almak, geçersiz kılmak, onu dokuyan zamanın ipliğini çekip yumak yapmak, onu bozmak olanaksız. Kaçmalı mı? Ne fikir ama ya! Labirent, yargıçların gerekçelerinden daha dolambaçlı. Beni götüren o muhafız mı? Adam som bronzdan yapılmış gibi; bileğimden de ona bağlıyım. Çabucak onu baştan çıkarmayı, önünde diz çökmeyi, önce alnımı uyluğunun üstüne koyup, o mavi pantolonunun önünü coşkuyla açmayı düşlüyorum... Ne çılgınlık! Ben hapı yutmuşum. Çok arzu ettiğim halde, ne diye eczanenin birinden bir tüp strikinin çalmadım? Onu üstümde taşır, arama sırasında gizlerdim. Bir gün, Düşler Ülkesi'nden –"İnsana özgü şeylerin hiçliği öyle bir nitelik taşır ki kendiliğinden var olan varlık dışında, var olmayan şey kadar güzel bir şey yoktur" (Pope) sözündeki gibi, yaşanmaya değer tek ülke– doğru düzgün hiçbir boş gösterişe kaçmadan, bu işi süslemeye kalkışmadan kendimi zehirlerdim; çünkü sevgili dostlarım, ben Veda Yemeği'ne hazır duruma geldim.

Bazen kimi deyimlerin şimdiye kadar gözümüze çarpmamış anlamını ansızın tam olarak kavrarız. Bunları yaşar ve mırıldanırız. Örneğin: "Yerin altımdan kaydığını hissettim." Bu tümceyi gerçek anlamda hissetmeden binlerce kez okumuş ve söylemişimdir. Oysa uyandığımda tutuklanmamın anısı aklıma geldiği sırada (o geceden kalma bir karabasandı bu) düşümde o deyimi doğuran şeyin beni kuşatması ya da daha

doğrusu, geceleyin o içine düşülen uçurumların da neden olacağı içsel, içimin derinliklerinde bir boşluk açması için on saniye kadar bu deyime takılmak bana yetti. Geçen akşam, düşümde tıpkı böyle düştüm. Hiçbir kol, acıması olan herhangi bir kol uzanıp beni yakalamak istemiyordu. Belki birtakım kayalar bana taştan ellerini uzatabilirlerdi, ama bunlar yakalayamayacağım kadar benden uzaktaydılar. Düşüyordum. Son çarpmayı geciktirmek için de –çünkü düştüğümü hissetmek beni sarhoş ediyordu; bu, düşüş sırasında hissedilen, mutluluğa yakın, salt umutsuzluk olan bir sarhoşluktu; aynı zamanda da uykudan uyanmanın, uçurumun dibine çarpmayı ve hapishanede intiharın ya da sürgün cezasının karşısında şaşkınlık içinde uyanmayı geciktirecek şeylere dönüşün korkulu sarhoşluğuydu– felaketleri biriktiriyor, uçurumun dikeyliği boyunca kazalara yol açıyor, varış noktama kadar çeşitli engeller olmasını istiyordum. Kötü dağılmış olan bu düşün etkisiyle ayrıntı üstüne ayrıntı yığdım hemen ertesi gün; bu ayrıntıların tümü de önemliydi, bunların vadeyi geciktirecekleri gibi belirsiz bir umut içindeydim. Yavaş yavaş batıyordum.

Bununla birlikte, 426 numaralı hücreme döndüğümde, yapıtımın hoşluğu beni büyülüyor. Attığım ilk adımlar, önden arkaya, arkadan öne sallanmalarını fark ettiğim kalçalarımın üstüne koyduğum ellerim bana, arkada yürüyen Minyon'un içinden geçtiğimi hissettiriyorlar. Ve şimdi yine, yakında ayrılmam gerekecek olan –çünkü yirmi bin frank hiç bitmeyecek değil– o lüks otelin avundurucu tatlılıklarının içindeyim.

Minyon otelde kaldığı sürece çatı katına uğramamış, Divine'e kendisi hakkında hiçbir haber de vermemişti; sevgili hanım dostumuz kaygıdan ölüyor. Minyon, Meryem Ana ile birlikte parasız kalınca, çaresiz, dönmeye karar verdi. Sahte hükümdarlar gibi giyinmiş durumda çatı katına döndüler; katil için, arabalardan çalınmış battaniyelerle halının üstünde bir yatak yaptılar. Meryem Ana orada, daha önce yatmış olan Divine ile Minyon'un hemen yanında uyudu. Divine onların geldiğini görünce kendisinin unutulmuş olduğunu ve yerini

başkasının aldığını sanmıştı. Oysa hiç de öyle değildi. İki herifi birbirine bağlayan yasak ilişkiyi ileride anlayacağız.

Divine iki erkek için çalıştı, bunlardan biri onun erkeğiydi.

Şimdiye kadar Divine yalnızca kendisinden daha güçlü ve birazcık daha yaşlı, kasları daha iyi gelişmiş erkekleri sevmişti. Ama çiçek gibi fiziksel ve tinsel bir karakteri olan Çiçeklerin Meryem Anası çıkageldi ve Divine ona da gönlünü kaptırdı. İçinde yeni bir şey, sanki bir tür güçlülük duygusu (bitkilerin filizlenmesini çağrıştıran bir duygu) uyandı Divine'in. Erkekleştiğini sandı. Çılgınca bir umutla güçlü bir topuz gibi oldu, sağlam duruma geldi. Kaslarının geliştiğini ve kendisinin, Michelangelo'nun kölesi şeklinde yontulmuş bir kayadan çıktığını hissetti. Bir kasını bile oynatmadan, ancak kendini gererek, tıpkı canavarı yakalayıp büken Laokoon* gibi kendi içinde savaştı. Sonra, yüreklilik göstererek, narin kolları ve bacaklarıyla boks yapmak istedi, ama çok geçmeden, bulvarda hayli yumruk yedi; çünkü hareketlerini dövüşteki etkililiğe göre değil, kendisini neredeyse kibar serseri durumuna getirecek bir estetik anlayışına göre yönlendiriyor ve öyle olmalarını istiyordu. Belden kavrama ya da gardını alma durumu gibi hareketler, onu ne pahasına olursa olsun, hatta zaferin kendisinin pahasına, sıradan bir boksör, Divine'den ziyade, hayranlık duyulan bir boksör, kimi zaman da birçok görkemli boksöre bedel bir boksör yapmalıydı. Erkeğe yaraşır tavırlar aradı, ama bunlar pek ender olarak erkeksi oluyordu. Islık çaldı, ellerini ceplerine soktu; tüm bu uydurma hareketleri öyle beceriksizce yapıyordu ki, bir gecede aynı zamanda dört ya da beş başka kişi oluyordu. Böylece Divine birçok kişiliğe sahip olmak gibi bir zenginlik kazanmıştı. Kâh orospu kâh delikanlı oluyor ve birinden ötekine geçişi –çünkü yeni bir tavır söz konusuydu– sendeleyerek gerçekleştiriyordu. Delikanlıların ardından seke seke koşuyordu. Her zaman o hoppa kadın tavırlarıyla işe başlıyor, sonra katili baştan çıkarmak için erkek gibi olması gerektiği-

* Truvalı kahraman. (ç.n.)

ni anımsayıp, bu hareketleri gülünçleştirerek tamamlıyordu. Bu ikili formül ona şaşılacak bir görünüş kazandırıyor, onu utangaç, bayağı bir soytarı ya da bunalmış bir deli kadına çeviriyordu. Nihayet, dişilikten sert erkekliğe geçişinin eksiği kalmasın diye, erkek erkeğe bir dostluk tasarladı; bu dostluk onu kusursuz, tavırları belirsiz denemeyecek pezevenklerden birine bağlayacaktı. Ve daha güvenlik içinde olmayı düşünerek Marchetti'yi icat etti. Çabucak, Marchetti'ye bir fizik seçti; çünkü Divine'in tek başına yaşayan kızlara özgü gizli imgeleminde, geceleri için, yedek oyluklar, kollar, gövdeler, yüzler, saçlar, dişler, enseler, dizler vardı ve bunları bir araya getirerek bütün bir erkek oluşturuyor, bu erkeğe bir de ruh veriyordu –her birine her zaman aynı ruhu veriyordu: Kendisinin sahip olmak isteyebileceği ruhtu bu. Böylece icat edilmiş olan Marchetti, Divine'in yanında gizlice birkaç serüven yaşadı. Sonra bir gece, Divine Marchetti'ye Çiçeklerin Meryem Anası'ndan bıktığını, onu bırakmaya razı olduğunu söyledi. Anlaşma erkekçe bir el sıkışma ile onaylandı. Düş şöyleydi: Marchetti odaya geliyor, elleri ceplerinde:

"Merhaba yavru," diyor Divine'e.

Oturuyor. Erkek erkeğe işten söz ediyorlar. Meryem Ana da geliyor. Marchetti'nin elini sıkıyor. Marchetti onu kız yüzüne benzeyen yüzü nedeniyle biraz matrağa alıyor. Ben, diyor Divine (kendi kendine gizlice konuşuyor), artık onu görmezden geliyorum. Yalnızca, eminim ki Meryem Ana benim sayemde Marchetti ile şipşak bir iş tutacak. (Adamın öyle güzel bir soyadı var ki kendisine bir ad vermeye gerek yok.) Üç dakika odayla ilgileniyorum. Onlara sırtımı dönmeye hazırlanıyorum. Geriye dönüp bakıyorum: Onları gaga gagaya, öpüşürlerken görüyorum. Marchetti pantolonunun önünü açtırmış. Sevişme başlıyor.

Divine erkekleşmemişti, yaşlanmıştı. Şimdi bir yeniyetme ona heyecan veriyordu: Bu yüzden yaşlanmış olduğu duygusuna kapıldı, bu gerçeklik, içinde yarasa kanatlarından oluşmuş örtüler gibi yayılıyordu. Aynı akşam çatı katında soyunmuş durumda, tek başına, beyaz, kılsız, düz ve parlak, kuru, yer

yer kemikli bedenini yeni bir gözle inceledi. Bundan utanç duydu ve hemen lambayı söndürdü; çünkü bu beden, İsa'nın XVIII. yy'da bir haç üstündeki fildişi bedenine benziyordu; bu bedenin Tanrı ya da onun imgesiyle herhangi bir ilişkisinin bulunması, hatta bu benzerlik onu tiksindiriyordu.

Ama bu büyük üzüntü ile birlikte içinde yeni bir sevinç doğuyordu.

İntiharlardan önce gelen sevinçti bu. Divine günlük yaşamından korkuyordu. Bedeni ve ruhu sertleşiyordu. Onun için gözyaşları dönemi geldi çattı; yağmurlar dönemi gibi bir dönem. Elektrik düğmesini çevirip karanlıkta kalır kalmaz, kendisini içinde güvende hissettiği yatağından dışarıya hiçbir zaman bir adım bile atmazdı, kendisini aynı şekilde bedeninin içinde güvende sanıyordu. Bedeninin içinde olmakla kendisini yeterince korunmuş hissediyordu. Dışarıda büyük korku kol geziyordu. Ama yine de bir gece, çatı katının kapısını açıp karanlık sahanlıkta bir adım atmaya cesaret etti. Merdiven boşluğu kendisini dibe çağıran canavar düdüklerinin iniltileriyle doluydu. Bunlar tam olarak ne inilti ne ezgi ne de canavar düdükleriydi; burada düşmeye ya da deliliğe bir çağrı söz konusuydu. Korkudan çılgına dönen Divine çatı katına döndü. Çalar saatlerin çalma zamanının geldiği andı şimdi. Korkulardan kurtulmuş olsa da, gündüz bir başka işkence yaşıyordu: Yüzü kızarıyordu. Bir hiç yüzünden Kıpkırmızı, Fırfırı, Mosmor oluyordu. Mesleğinden utandığı düşünülmesin. O genç yaşında utanmak nedir bilmiyordu, durup dinlenmeden umutsuzluğun içine kadar girmeyi çok gençken, iyice öğrenmişti. Kendi kendine yaşlı rezil orospu diyen Divine önceden davranıp diğerlerinin alayları ve küfürlerini durmadan engelliyordu. Ama bizim anlamsız saydığımız, önemsiz gibi görünen ufak tefek şeyler yüzünden kızarıyordu; bu, kırmızılığın, pervasızca küçük düşürüldüğü sırada başladığını fark ettiği ana kadar sürüyordu. En ufak bir neden Divine'i küçük düşürüyordu. Culafroy olduğu zamanlarda bile, kimi küçük düşürücü sözcüklerin gücü, onu yerin dibine sokmaya yeterdi. Sözcükler onun sayesinde, sonuçta içi

yalnızca giz dolu kutuların saygınlığını kazanıyorlardı. Kapalı, mühürlü sözcükler, sımsıkı kapalı sözcükler; eğer açılırlarsa, anlamları sıçraya sıçraya ortaya çıkıp saldırarak insanı şaşkına çevirecek sözcükler. Bir büyücülük terimi olan philtre* terimi, beni o yaşlı kızın evine kadar götürdü. Yaşlı kız kahve pişirip içine hindiba kökü tozu karıştırdı ve süzdü; aşk iksiri kahve telvesiyle karışınca (burada elçabukluğu marifet) beni büyücülüğe geri götürdü. Divine bir sabah ansızın Mithridates** sözcüğünü buldu. Bu sözcük bir gün açılıp Culafroy'ya özelliğini gösterdi, çocuk da yüzyıllardan yüzyıllara, bin beş yüz yıl geriye giderek Pontifeksler Roması'nın içine daldı. Divine'in yaşamının bu dönemine bir göz atalım. Bulabildiği tek zehir boğanotu olduğu için her gece sırtında sert pilili uzun robdöşambr, bahçeyle aynı düzeyde olan odasının kapısını açarak, parmaklığın üstünden –âşıklara, hırsızlara, dansözlere, uyurgezerlere, soytarılara özgü bir tavırla– sebze bahçesine atlıyordu; bahçe mürver, erik ağaçlarıyla, dikenli kara çalılarla çevriliydi, ama sebze tarhları arasında rezeda ve aynısafa çiçeklerinden kenar süsleri yapmayı becermişlerdi. Culafroy sık ağaçlık bir yerde boğanotu yaprakları topluyor, bunları bir cetvelle ölçüyor, her defasında dozu artırıp, yuvarlıyor, sonra yutuyordu. Ne var ki zehrin öldürmek ve ölüler arasında kendi öldürdüklerini diriltmek gibi çifte özelliği vardı; çabucak da etkisini gösteriyordu. Rönesans, çocuğa ağzından sahip oluyordu, tıpkı İsa Peygamber'in dilini sofuca çıkarıp mayasız ekmeği yutan kız çocuğuna sahip olması gibi. Borgia'lar, Müneccimler, Şehvet Uyandırıcı Kitap Yazarları, Prensler, Manastır Başpapazları, Eski Roma Milis Komutanları çocuğu ipekler altındaki sert dizlerinin üstüne çıplak olarak oturtuyorlardı, çocuk da yanağını kalkmış bir kamışa sevgiyle dayıyordu; kamış ipekler altında taş gibiydi, yerinden

* Yazar burada, "aşk iksiri" anlamına gelen *Philtre* sözcüğü ile "süzgeç, filtre" anlamına gelen *filtre* sözcüğü arasındaki ses benzerliğinden yola çıkarak bir sözcük oyunu yapmaktadır. (ç.n.)

** Pontos kralı (İ.Ö. 111-63). Bileşiminin bu krala ait olduğu sanılan panzehire de aynı ad verilmiştir. (ç.n.)

oynamazdı, tıpkı zenci cazcıların kazaklarının sedef gibi parlak satenden giysilerinin altındaki göğüsleri gibi.

Burası yeşile boyanmış bir odacıktı; hançerler, güzel kokulu eldivenler, o hain mayasız ekmek sayesinde ölümle sona eren eğlenceler içindi. Culafroy, ayın altında bir zehirleyiciler, eşcinseller, dolandırıcılar, müneccimler, savaşçılar ve kibar fahişeler dünyasına dönüştü ve çevresindeki doğa ile sebze bahçesi, hiç değişmeyerek, içinde terk edilmiş bir tırmık ve bir bel bulunan lahana ve salata tarhlarının kenarlarında ayın altında çıplak ayakla yaptığı yürüyüşü sırasında onu, bir dönemin sahibi ve bir dönemin sahiplendiği kişi olarak, yapayalnız bıraktı; kibirli hareketlerle sırmalı ipek kumaşları yerden kaldırıp çekerek götürmekte de özgür bıraktı. Tarihin ya da bir romanın hiçbir bölümünde böyle yığınla düş yoktu; yalnızca kimi büyülü sözcüklerin fısıldanması karanlığı yoğunlaştırıyor, bu karanlıktan da ince bez kumaştan yapılmış gecenin bozguna uğrattığı azgın bir yakışıklı soylu ya da bir şövalye çıkıyordu... "Datura fastuosa, Datura stramonium, Belladona..."*

Culafroy, beyaz robunun üstüne düşen gecenin serinliği kendisini ürperttiği için, ardına kadar açık pencereye yaklaşıp, parmaklığın altından kayarak içeriye giriyor, pencereyi yeniden kapatıyor ve kocaman bir yatakta uykuya dalıyordu. Gün doğar doğmaz da yeniden o soluk benizli, utangaç, taşıdığı kitapların ağırlığı ile beli bükülen bir öğrenci oluyordu. Ama insanın büyülü geceleri yoktur ki gündüzleri bu gecelerin birtakım izlerini ruhunda taşımasın, tıpkı gözlerin çevrelerinde taşıdıkları mor halkalar gibi. Ernestine, Culafroy'ya mavi serj kumaştan çok kısa, küçük bir pantolon, üstüne beyaz porselen düğmelerle arkadan iliklenen siyah bir okul gömleği, ayaklarına da karartılmış tahtadan pabuçlar ve ancak dolgunlaşmış baldırlarını gizleyen siyah koton çoraplar giydiriyordu. Kimsenin yasını tutmuyordu Culafroy, ama onu böyle tümüyle siyahlar içinde görmek duygulandırıcıydı. O, ardından koşulan, yüzü erken kırışmış, ateşli çocuklardandı.

* Tatula, güzelavratotu adı verilen ve tıpta da kullanılan zehirli bitkiler. (ç.n.)

Heyecan yüzü harap eder, huzur bırakmaz, dudakları şişirir, alınları kırıştırır, gözkapaklarını hafiften kasılmalarla titretir. Arkadaşları Culafroy'ya "Motor" adını takmışlardı; tam da oyun sırasında bu adın söylenmesi onuruna dokunuyordu, ama bu tür çocukların, serseriler gibi, ellerinden güzel ya da korkunç numaralar gelir; önlerinde rahat, sıcacık barınaklar açtırırlar; bu barınaklarda kafayı bulduran kırmızı şarap içilir, gizlice sevişilir. Culafroy, köy okulunun tavanından, kovalanan bir hırsız gibi kaçıyor, kuşkulanmayan öğrenciler arasında, gizli teneffüsler sırasında (çocuk, gökle yerin yeniden yaratıcısıdır) Kara Çeteler'in Jean'ını buluyordu. Dersler bittiğinde, okula en yakın evine dönüyor, böylece saat dörtte anne ve babalardan, öğretmenlerden kurtulan öğrencilerin Vodu törenlerine katılmamış oluyordu. Odası maun mobilyalı, renkli güz peyzajı gravürleri ile süslü küçük bir yerdi. Culafroy bu gravürlere bakmazdı; çünkü bunlarda, üç yeşil kır perisinin yüzünden başka bir yüz göremiyordu. Çocuklar, geleneksel bir çocukluğa uyarlanmış geleneksel mitlere ilgi göstermezler; süsleme perileri, dekoratif canavarları umursamazlar; bu yüzden benim perilerim de pos bıyıklı, dal gibi bir kasap, veremli bir kadın ilkokul öğretmeni, bir eczacı idi; herkes periydi; başka bir deyişle, yaklaşılamaz, dokunulamaz bir yaşam aylası ile ayrılmıştı herkes; bu ayla arasından sürekliliğini –dolayısıyla mantığını ve güven verici yanını– anlayamadığım, her parçasının bana ayrı bir soru sorduğu, kısacası beni kaygılandırdığı hareketleri algılayabiliyordum yalnızca.

Culafroy odasına giriyordu. Girer girmez de kendi Vatikan'ında papa oluyordu. Kitaplar ve defterlerle tıka basa dolu çantasını bir hasır sandalyenin üstüne koyuyor, yatağının altından bir sandığı çekiyordu. Bu sandıkta eski oyuncaklar, yırtık ya da köşeleri kıvrık resim albümleri, tüyleri yoluk bir pelüş ayı üst üste yığılmıştı; Culafroy bu karanlıklar yatağından, hâlâ çok güzel ve ışıl ışıl olan bu görkemler mezarından kendisinin yaptığı grimsi renkte bir kemanı çekip çıkarıyor. Duraksayarak yaptığı bu hareket yüzünden kızardı. Bu kemanı sekiz gün kadar önce bir resim albümünün karton kapağı,

bir süpürge sapı parçası ve dört beyaz telle (keman telleri) yaparken –tasarlarken değil– insanın sırtına tükürüldüğünde bunun yol açtığı büyük utançtan daha beter bir duygu, bir küçülme duygusu yaşadı. Düz ve gri renkli, iki boyutlu, yalnızca göğüs kısmı ile sapı olan bir kemandı bu; bunların üstünde düzgün, güçlü dört beyaz tel yüksek ya da alçak tonda çılgınca sesler çıkarıyordu; bir hayalet keman söz konusuydu. Yayını, kabuğunu soyduğu bir ceviz ağacı dalından yapmıştı. Culafroy annesinden ilk kez kendisine bir keman almasını istediğinde, kadın itiraz etmişti; bu sırada çorbaya tuz koymaktaydı. Şu imgelerden hiçbiri gözünün önünde kesin olarak canlanmamıştı: Bir ırmak, alevler, armalı flamalar, XV. Louis tarzı bir topuk, bedene iyice yapışan mavi pantolon giymiş bir delikanlı, bir delikanlının çarpık ve kıvrık ruhu. Ne var ki bu imgelerin her birinin ona verdiği heyecan, bir siyah mürekkep gölüne dalarken yaşanan heyecan gibi, bir an için onu ölümle yaşam arasında tuttu ve iki ya da üç saniye sonra kendine geldiğinde sinirli bir titremeyle sarsıldı, çorbaya tuz koymakta olan eli titredi. Culafroy bir kemanın çarpık çizgileriyle duyarlı annesini kaygılandırdığını ve kadının düşlerinde bu kemanla, yanında çevik kediler, duvar köşelerinde, hırsızların gecenin ganimetini paylaştıkları, başka apaşların bir sokak lambasının çevresinde toplandıkları balkon altlarında, kötü çalınan kemanlar gibi gıcırdayan merdivenlerde dolaştığını bilmiyordu. Ernestine oğlunu öldüremediği için öfkesinden ağladı; çünkü Culafroy öldürülebilecek bir şey değildi, ya da daha çok, onun içinde öldürülen şeyin başka bir şeyin doğmasına yol açtığını görebiliriz: Sopalar, kırbaçlar, kaba etlere vurmalar, tokatlar güçlerini yitiriyorlar ya da daha doğrusu, özelliklerini değiştiriyorlar. Keman sözcüğü bir daha ağza alınmadı. Müzik öğrenmek için, yani bir dergide fotoğrafını gördüğü bilmem hangi güzel çocuğun yaptığı aynı devinimleri yapmak için Culafroy o aleti üretti, ama Ernestine'in karşısında artık hiçbir zaman "kem.." ile başlayan bir sözcük söylemek istemedi. Kemanı, geceleyin çok büyük bir gizlilik içinde yaptı. Gündüzleri kemanı içinde eski oyuncaklarının

bulunduğu sandığın dibine saklıyor, akşamları da dışarıya çıkarıyordu. Utana utana, tavan arasında bulduğu eski bir keman metodunun öğütlerine uyarak, beceriksiz parmaklarını o beyaz tellerin üstüne koymayı kendi kendine öğreniyordu. Sessizce yaptığı her çalışma onu tüketiyordu. Yayın tellerden çıkardığı düş kırıklığına uğratıcı gıcırtı tüylerini diken diken ediyordu. Yüreği gergin sessizlikler içinde gevşiyor, dağılıyordu –ses tayfları. Culafroy'nın üzüntüsü ders boyunca sürüyordu; sürekli utanç duygusu içinde, belli etmeden, ama onuru kırılmış durumda çalışıyordu. Yılbaşlarında biz de öyleyiz. Bizim dileklerimiz kaçak olarak, fısıltı halinde söylenir. Herhalde gururlu hizmetçiler, cüzzamlılar da dileklerini kendi aralarında dile getirirler. Çünkü burada efendilere özgü tavırlar söz konusudur ve birbirimizi kabul etmek için onların tuvaletlerini kullanıyormuşuz gibi bir duyguya kapılırız sık sık. Onlar bizi tedirgin ederler, tıpkı metrdotel yamağının giydiği ipek devrik yakası olmayan frakın onu tedirgin etmesi gibi. Bir akşam Culafroy, tragedya oyuncusu gibi geniş, ölçüsüz bir hareket yaptı. Bu hareket odayı aşıp gecenin içine giriyor, orada yıldızlara kadar uzanıyor, Küçük ve Büyük Ayı takımyıldızlarına karışıyor, hatta onlardan daha uzağa gidiyor; ardından, kuyruğunu ısıran yılan gibi, odanın loşluğunun ve bu loşlukta boğulan çocuğun içine geri dönüyordu. Culafroy yayı yukarıdan aşağıya, boydan boya yavaş yavaş, gösterişli bir şekilde çekti; bu son yırtılma ruhunu parçalamaya yetti; sessizlik, loşluk ve her biri bir yana düşen bu çeşitli öğeleri birbirinden ayırmak umudu böylece bir yapım denemesini suya düşürdü. Kollarını, kemanı ve yayı bırakıp, küçük bir çocuk gibi ağladı. Gözyaşları küçük yassı yüzünden aşağıya akıyordu. Yapılacak bir şey olmadığını bir kez daha anlamıştı. Delmeye çalıştığı o büyülü ağ onu yalnız bırakarak çevresinde yeniden daralmıştı. Bitkin durumda, tuvalet masasının küçük aynasına yaklaşıp yüzüne baktı; sahipsiz, çirkin küçük bir köpeğe karşı duyulan sevgiyi duyuyordu bu yüze karşı. Nereden geldiği bilinmeyen bir loşluk kaplamıştı her yeri. Culafroy buna aldırış etmedi. Yalnızca

aynadaki yüz ve değişiklikleri ilgilendiriyordu onu: ışıl ışıl gözkapaklarının yuvarları, o loşluğun aylası, ağzın siyah lekesi, öne eğik başını alttan tutan her zaman parlak işaretparmağı. Kendisini aynada görmek için öne eğdiği başı onu, gözlerini yukarı kaldırıp, sinema oyuncuları gibi, kendi kendini sinsice incelemek zorunda bırakıyordu: "Büyük bir oyuncu olabilirim." Bu düşüncesini net bir biçimde belirtmedi, ama yine de kendisini bu düşünceye bağlayan görkem ona başını biraz daha öne eğdirdi. "Yazgının ağırlığı" sandı bunu. Pelesenk ağacından tuvalet masasının parlaklığı içinde, aslında sık sık gördüğü başka sahnelere benzeyen ve çabucak ortadan kaybolan bir sahne gördü: Küçük bir erkek çocuğu, karanlık bir odada parmaklıklı bir pencerenin altında çömelmişti; kendisi de bu odada elleri ceplerinde geziniyordu.

Sanki kumdan oluşmuş çocukluğunun ortasında başkentler ortaya çıkıyordu. Gökyüzünün altındaki kaktüsler gibi başkentler. Sanki Amerikan yerlilerinin ok zehirine batırılmış olan ve çok kuvvetli ışınlar yayan yeşil güneşler gibi kaktüsler. Küçücük mü yoksa koskocaman mı –bilmiyoruz– bir çöl gibi çocukluğu; ışıkla, güzel kokuyla ve görünmeyen, ama var olan güneşin üstünden, bir mağara kadar derin bir gökyüzünde yükselen, çiçek açmış devasa bir manolyanın kişisel büyüsüyle korunan bir çöl gibi çocukluğu; bu çocukluk yakıcı kumunun üstünde kuruyordu, çabucak çizgi çizer gibi anlarda, çizgiler kadar ince, bir Moğol'un gözkapakları arasından görülen cennet gibi ince anlarda ismi var cismi yok bir manolyaya çabucak bir bakışla birlikte; bu anlar ozanın sözünü ettiği şu anlara tıpatıp benziyordu:

Çölde gördüm
Açık gökyüzünü senin...

Ernestine ile oğlu köyün, kilise hariç, üstü arduvazla örtülü olan tek evinde oturuyorlardı. Burası yontma taştan, dikdörtgen şeklinde, kayalar arasında yiğitçe açılan bir gedik gibi bir koridorla ikiye bölünmüş önemli bir yapıydı. Ernestine'in,

orada bulunan şatonun yeşil hendeklerine atlayıp intihar eden kocasından kalma oldukça önemli geliri vardı. Lüks içinde yaşayabilir, birçok hizmetçisi olabilir, halılardan tavana kadar yükselen koskocaman aynalar arasında dolaşabilirdi. Ama o lüksü ve güzelliği reddediyordu, çünkü bunlar düşleri öldürürdü. Aşkı da. Eskiden aşk Ernestine'i güçlü kuvvetli insanları yenmeye alışık bir güreşçi gibi yalnızca bilek gücüyle yere sermiş ve onu orada bırakmıştı. Yirmi yaşında da bir efsanenin doğmasına neden olmuştu: Daha sonra köylüler ondan söz edecekleri zaman, yüzü yaralı bir havacının yüzü gibi, Weidmann'ın yüzü gibi, ağzı ve gözleri dışında, gazlı bezlerle sımsıkı sarılı olan bu efsane kişiyi anımsamadan edemeyecekler. Yazın babasının evine biçilen otları kurutmaya geldiğinde, derisini güneşin ve otların yakmasından koruyan özel bir güzellik kremini yüzüne kat kat sürüyor, krem çıkmasın diye de yüzünü böyle sarıyordu. Ama acı, bir asit gibi üstüne dökülüp hoşlukları yok etti. Şimdi gülümseyerek basit, senli benli bir biçimde söz edilemeyen her şeyden korkuyordu. Yalnızca bu korku bile yeniden bir Açgözlünün (Güzelliğin) eline düşme tehlikesi olduğunu kanıtlıyordu. Bağlar gevşekti, ama temas etmekle ya da yalnızca yaklaşmakla kendisini allak bullak eden güçler vardı ve onu bu güçlere teslim eden bağlar sağlamdı: Kutsalla kuşatılmış sanat, din vardı (çünkü ne yazık ki tinsel diye adlandırılan kutsala ne gülünür ne de gülümsenir! Bu kutsal iç karartıcıdır. Kutsal, Tanrı ile ilgili olan şeyse, demek ki Tanrı iç karartıcıdır, öyle değil mi?); bunlara her zaman bir incelikle yaklaşılır, bu incelik bunları korur. Köyde ikinci planda gelen şeyler arasında, kurbağa sesleri ile uğuldayan hendeklerle çevrili, eski bir feodal şato, bir mezarlık, anne-kızın evi ve anne-kızın kendisi, üç duru su kemeri üstünde üç taş kemerli bir köprü vardı. Bu köprünün üstüne her sabah yoğun bir sis çöker, sonradan kalkarak görünümü ortaya çıkarırdı. Güneş köyü ışıklı parçalara ayırır, bu parçalar bir an için gidip zayıf ve kara ağaçları çingene çocukları gibi giydirirlerdi.

Evin mavi renkli sert arduvazları, granit taşları, yüksek pencerelerin camları Culafroy'yı dünyadan ayırıyorlardı. Irmağın ötesinde oturan erkek çocuklarının oyunları bilinmeyen, aritmetik ve geometrinin karmaşıklaştırdığı oyunlardı. Bu oyunlar çitler boyunca oynanıyordu ve dikkatli izleyiciler olarak çayırlardaki tekeler, taylar vardı. Oyuncular (okuldan, kasabadan çıkan aktör-çocuklar) yeniden sığırtmaç, karatavukları yuvalarından çekip alan haylaz, tırmanıcı, çavdar biçici, erik hırsızı oluyorlardı. Culafroy'nın gözünde bu veletler, baştan çıkarıcı şeytan takımıydılar; bunu kendileri çok açık bir biçimde anlayamasalar da kuşku duymaktaydılar, ama o, işin bilincinde olmaksızın, onlar üzerinde, uzak durmasıyla, Ernestine'in aşırı inceliği ve etrafında oluşan efsaneyle, evinin arduvaz damıyla bir saygınlık yaratıyordu. Her ne kadar ondan nefret etseler de, onun saçlarının kesilme biçimini, deri okul çantasının zarifliğini kıskanarak onun gibi olmayı düşlemeyen çocuk yoktu. Arduvaz evde herhalde masallardakilere benzer değerli eşyalar vardı; Culafroy'nın da bunların arasında ağır ağır dolaşmasının bir çekiciliği; burada, çocukların prenslere yaraşır diye nitelendirdikleri bir dekor içinde, bir mobilyanın üstüne trampet çalar gibi parmaklarıyla vurmak ya da parkenin üzerinde kaymak gibi senli benli hareketleri çekinmeden yapmak, bir veliaht gibi gülümsemek, belki de kâğıt oynamak ayrıcalığı bulunuyordu. Culafroy krallara özgü bir giz yayıyor gibiydi. Çocuklar arasında kral oğulları, köyün öğrencilerinin Culafroy'nın ciddiye alabilecekleri kadar çoktur. Ama bu çocuklar, içlerinde çok iyi sakladıkları bir kökeni Culafroy'un tüm çıplaklığıyla açığa vurmasını ağır bir suç gibi gördüler. Krallık düşüncesi bu dünyanın malı; insan bu düşünceye tensel iletişimler yoluyla sahip olmamışsa, onu, kendi gözünde fazla küçük düşmemek için gizlice elde edip, onunla donanmalıdır. Çocukların fantezileri geceleyin birbirleriyle birçok yerde kesiştiği için, her biri ötekine farkına varmadan, zorla (burada bal gibi ırza geçmeler söz konusu) ve neredeyse tam tamına sahip oluyordu. Kendileri için yeniden yarattıkları köy –ki burada, daha

önce söyledik, çocuklar egemendi– tuhaf geceleri olan bir köyün onlara göre tuhaflığı olmayan alışkanlıkları içinde kayboluyordu; bu köyde ölü doğmuş çocukları akşama doğru kız kardeşleri çam ağacından dar ve keman kutuları gibi cilalı kutularda mezarlığa taşıyarak gömüyorlardı; başka çocuklarsa düzlüklerde koşuşup ayın aydınlatamadığı o küçük çıplak beyaz karınlarının yumuşak derisi üzerine ilkbaharın özsuyunu almak için, karınlarını güçlü gürgen ve meşe ağacı gövdelerinin kabuğu dökülmüş bir yerine dayıyorlardı, bu ağaçlar deri külot pantolonlarını patlatacak derecede şişkin, kısa bacakları olan yetişkin dağlılar kadar güçlüydü; bu köyde büyücü bir İtalyan kadın yaşlıları, hastaları, felçlileri dikkatle izleyerek, onların gözlerinden ruhlarını alarak, ölürlerken onları dinleyerek (çocuklar nasıl doğarlarsa, yaşlılar da öyle ölürler), yazgılarını elinde tutarak yaşıyordu; yazgılarını elinde tutması onları bağışladığı anlamına gelmiyordu; bu köyün gündüzleri de geceleri kadar tuhaftı; burada şaraplı ekmek yortusu ya da bereket duası günlerinde kortejler öğlen güneşi altında büzüşmüş kırların ortasından geçiyorlardı; bunlar, porselen başlı, beyazlar giymiş, kumaştan yapılmış çiçeklerden taçlar takmış küçük kızlarla, üstlerini bakır pası kaplamış buhurlukları rüzgârda sallayan papaz yardımcısı çocuklardan, hareli siyah ya da yeşil kumaştan giysileri içinde dimdik duran kadınlardan, elinde kutsal ekmek kabı taşıyan bir rahibin altında gezindiği, devekuşu tüyleri ile süslü Doğu tarzı bir sayebanı alttan tutan siyah eldivenli adamlardan oluşan ayin alaylarıydı. Güneşin altında çavdarların, çam ağaçlarının, yoncaların arasından, ayakları havada, gölcüklere düşüp kalkarak yürüyorlardı.

Bunlar Divine'in çocukluğu ile ilgili şeylerdi. Başka çok şey var, ama bunları daha sonra anlatacağız. Şimdi Divine'e dönmemiz gerek.

Hemen söyleyelim ki Gabriel bundan kendisine söz etmeden önce Divine'in aşkları onu Tanrı'nın öfkesinden, İsa'nın hor görmesinden ya da Meryem'in badem şekerli nefretinden

hiçbir zaman korkutmamıştı, çünkü içinde Tanrı öfkesi, hor görme, nefret gibi korkuların tohumlarını fark eder etmez, Divine aşklarını Tanrı'nın, İsa'nın, Meryem'in üstünde bir tanrı durumuna getirdi; bu tanrıya herkes gibi onlar da boyun eğiyorlardı; oysa, sık sık yüzünün kızarmasına neden olan ateşli mizacına karşın Gabriel cehennemden korktu; çünkü Divine'i sevmiyordu.

Peki, Minyon'un dışında kim seviyordu onu?

Çiçeklerin Meryem Anası gülümsüyor, şarkı söylüyordu. Bir Aiolos arpı gibi, bedeninin lifleri arasından geçen hafif mavimsi bir meltem gibi söylüyordu; bedeniyle söylüyordu; sevmiyordu. Polis ondan kuşkulanmıyordu. O da polisten kuşkulanmıyordu. Bu çocuğun farklılığı böyleydi, gazete bile almıyordu. Kendi havasındaydı.

Divine, Minyon'un sinemada olduğunu sanıyordu, vitrin hırsızı Meryem Ana'nın da bir büyük mağazada, ama... Amerikan ayakkabıları, yumuşacık fötr şapkası, bileğinde halkalı altın bileziği -kısacası bir pezevenge özgü her şeyi- ile Minyon akşama doğru çatı katının merdiveninden iniyordu ve... o karşılaşılması kaçınılmaz asker çıkageldi. Nereden geliyordu? Sokaktan, Divine'in oturduğu bir bardan mı? Döner kapı her dönüşünde, bir Venedik çan kulesi mekanizması gibi, sağlam bir okçuyu, kıvrak bir soyluyu, Sosyetik İbneler'in bir örneğini, batakhanelerden yetişme ataları, Matmazel Adna'yı desteklediklerı zamanlar kulaklarına halkalar takan ve bugün bulvarlarda piyasaya çıktıklarında bacaklarının arasından tiz ıslıklar fışkırıp saçılan o pezevenklerden birini takdim ediyordu.

Gabriel göründü. Ben de onun neredeyse dikey bir sokaktan, ana caddeden, köye inen büyülü köpek gibi koşarak indiğini gördüm; bir mahalle bakkalından çıkarken (buraya bir külâh şeker almak üzere girmişti) Divine'le cümle kapısının çıngırağı iki kez çaldığı sırada çarpıştığı düşünülebilir. Size karşılaşmalardan söz etmek hoşuma giderdi. Düşünüyorum da bu, karşılaşmalara yol açan anlar zamanın dışındadır; bu çarpışma, çamurunu çevreye, zamana ve mekâna sıçratır, ama

belki yanılıyorum; çünkü benim neden olduğum, kitabımdaki delikanlılara zorla kabul ettirdiğim o rastlantılardan söz etmek istiyorum. Belki de tıpkı, rastlantısal olarak, kalabalık sokaklarda insanlara bakışlarımın takıldığı anlar gibi, kâğıt üzerine geçirilmiş anlar söz konusu: Bir hoşluk, bir sevecenlik onları anın dışında bir yere oturtuyor; çok seviyorum ve bilmiyorum neden, bu kalabalık benim gözümde bal tadında. Başımı çeviriyorum, sonra yine bakıyorum, ama artık ne o hoşluğu ne o sevecenliği buluyorum. Sokak benim için uykusuz geçen bir gecenin sabahı gibi tatsız ve neşesiz oluyor, düşüncelerim açıklık kazanıyor, içime şiirin kovalamış olduğu şiirselliği yeniden getiriyor: Kalabalığın içinde yüzünü iyice seçemediğim bir delikanlının yüzü bu kalabalığı aydınlatmış, ardından ortadan kaybolmuştu. Yazgı'nın anlamını biliyorum artık. Kısacası Divine, Gabriel'e rastladı. Gabriel onun önünden geçti, sırtını bir duvar, bir yar gibi açıp yayarak. Bu duvar pek geniş değildi, ama buradan yeryüzüne o kadar çok görkem, yani o kadar çok dingin ve arı bir güç dalga dalga yayılıyordu ki, Divine'e bu duvar tunçtan yapılmış gibi geldi; içinden bir kara kartalın kanatlarını sonuna kadar açarak uçtuğu, karanlıklara gömülü büyük bir duvarmış gibi geldi.

Gabriel askerdi.

Ordu, topçunun kulaklarından akan kırmızı kandır; skiler üstünde çarmıha gerilmiş, kardan küçük bir avcı eridir; Sonsuzluğun kenarında, buluttan atının üstünde ansızın durdurulmuş bir sipahidir; maskeli prensler ve lejyondaki kardeş gibi katillerden oluşur; Donanma'nın mürettebatı içinde, azmış gemicilerin pantolonlarının yırtmacının yerini tutan köprüdür; her şeyi mazur göstermek için de, denir ki, tayfalar manevralar sırasında gemi donanımlarına takılmasınlar diye vardır bu köprü; son olarak, ordu, gemicilerin kendileridir; pezevenklere sarılan orospular gibi direklere sarılarak denizkızlarını büyüleyen gemicilerin kendileridir; yelkenlere bürünerek onlarla bir İspanyol kadınının yelpazesi ile oynaması gibi oynarlar, kahkahalar atarak ya da elleri ceplerinde, kendilerini

sallayan köprünün üstünde, dimdik ayakta, denizcilerin gerçek valsini ıslıkla çalarlar.

"Peki, denizkızları oyuna gelirler mi böylece?"

"Kendi bedenleri ile gemicilerin bedenlerinin arasındaki yakınlığın bittiği o yeri düşlerler. Giz nerede başlıyor? diye sorarlar kendi kendilerine. İşte o zaman şarkı söylemeye başlarlar."

Gabriel piyadeydi; gök mavisi, kalın ve yumak yumak bir kumaştan giysisi vardı. Daha sonra, onu daha yakından tanıdığımızda, portresini çizeceğiz. Divine, Gabriel'e elbette Başmelek* diye sesleniyor, ayrıca da ona "Likörüm" diye hitap ediyor. Gabriel böyle taparcasına sevilmesine itiraz etmiyor. Kabul ediyor bunu. Minyon'dan korktuğu için, özellikle onu üzmekten korktuğu için, askeri çatı katına götürmeye cesaret edemedi Divine. Gabriel'e akşamları bulvarın kaldırımlarında rastlıyor, Gabriel de ona kibarca yaşamöyküsünü anlatıyordu çünkü başka bir şey bildiği yoktu. Divine de ona şöyle söylüyordu:

"Başmelek, sen bana yaşamını değil, benim yaşamımın bilmediğim gizli yanlarını anlatıyorsun."

Divine ayrıca şöyle söylemişti: "Ben seni sanki içimdeymişsin gibi seviyorum," ya da:

"Sen benim dostum değil, benim kendimsin. Yüreğim ya da cinsel organımsın. Benim bir dalımsın."

Gabriel de heyecan içinde, ama gururla gülümseyerek:

"Haydi ordan, godoş karı!" diyordu.

Gülümserken ağzının kenarında birkaç zarif beyaz köpük yumağı oluşuyordu.

Gece onlara rastlayan Prens-Monsenyör, parmakları vaaz veren bir papazın parmakları gibi halka şeklinde kıvrılmış durumda, Divine'e bir kirpiği çekip savururcasına şu sözü savurup, onları birleştirmiş olarak uzaklaştı:

"Ganimeti bulmuşsun, hadi, hadi!"

Başkaları da, Blanche'dan Pigalle'e kadar hepsi, tüm yol boyunca, onları böyle kutsuyor, çift oluşturduklarını ilan ediyorlar.

* Gabriel, Cebrail anlamına geliyor. (ç.n.)

Yaşlanmakta olan Divine'i kaygıdan ter basıyor. O, kendine şöyle soran bir kadın: "Beni sevecek mi? Ah! Yeni bir dost bulmak yok mu! Diz çöküp ona tapayım, o da beni yalnızca bağışlasın buna karşılık. Hileyle onu aşka düşürmeyi düşünüyorum." Köpek sahiplerinin, bu hayvanların çorbalarına her gün bir kaşık dolusu kendi sidiklerinden karıştırarak, onları kendilerine bağladıklarını duydum. Divine de aynı şeyi deniyor: Başmelek'i davet ettiği her akşam yemeği sırasında, onun yemeğinin içine biraz kendi sidiğinden koymanın bir yolunu buluyor.

Kendini sevdirmek. Saf adamı yavaş yavaş bu aşka doğru, tıpkı bir yasak kente, gizemli bir siteye, siyah ve beyaz bir Tombuktu'ya; siyah ve beyaz, yanağında ötekinin yüzünün gölgesi oynaşan sevgilinin yüzü kadar heyecan verici bir Tombuktu'ya götürür gibi götürmek. Başmelek'e köpeğin bağlılığını öğretmek, onu bunu öğrenmeye zorlamak. Çocuğu hareketsiz, ama yine de sıcak bulmak, sonra okşaya okşaya, onun daha da ısındığını, parmaklarımın altında şiştiğini, dolduğunu, hopladığını hissetmek. Siz bunun ne olduğunu bilirsiniz canım. Divine sevilmeli!

Divine çatı katındaki divanda, rendenin altında kalmış bir yonga gibi kıvranıyor, yuvarlanıyor: O diri, güzel, dökülüp saçılmış, beyaz, karanlıkları boğan kollarını kıvırıyor. Bir gün elbette Gabriel'i yukarıya getirmesi gerekirdi. Perdeler çekili olduğundan, kendisini yoğun bir karanlık içinde buluyor Gabriel; bu karanlık, yıllardır burada patlamış osurukların ince özü, donmuş bir buhur kokusu gibi bozulduğu için daha da yoğundu.

Divine yakasına, kollarına beyaz kapak geçirilmiş mavi renkli ipek pijamasını giymiş durumda divanın üstüne uzanmıştı. Saçları gözlerinin içine giriyordu, sakal tıraşı olmuştu, ağzının içi tertemizdi, yüzü de losyonla parlamıştı. Ama yine de akşamdan kalmış gibi yaptı.

"Otur."

Bir eliyle divanın kenarında, yanıbaşında, bir yer gösterdi, öteki elinin parmaklarını uzattı.

"Nasılsın?"

Gabriel'in üstünde gök mavisi kumaştan üniforması vardı. Tokası iyice bağlanmamış meşin palaskası göbeğinin üstünden sarkıyordu.

Bu kalın kumaş ve onun o derece zarif mavi rengi Divine'i azdırıyordu. Divine daha sonra şöyle diyecektir: "Pantolonu beni azdırıyordu." Ama kalın ve aynı şekilde mavi bir kumaş onu kaba bir siyah kumaş kadar heyecanlandırmazdı; çünkü bu kaba kumaş köy papazlarının ve Ernestine'in giysilerinin kumaşıydı, kaba gri kumaş da yetiştirme yurtlarındaki çocukların kumaşı.

"Bu yün seni kaşındırmıyor mu?"

"Delisin sen. Altında gömleğimle donum var. Yün tenime dokunmuyor."

"Gabriel gök mavisi giysisiyle bu derece siyah gözlere, bu derece siyah saçlara sahip olmaya nasıl cesaret etmiş? Bu şaşılacak bir şey değil mi, Divine?"

"Bak, Cherry var orada, ama sen istediğini al. Bana da bir bardak doldur."

Gabriel gülümseyerek kendisine bir bardak likör dolduruyor. İçiyor. Yeniden gelip divanın kenarına oturuyor. Aralarında hafif bir çekingenlik var.

"Baksana, buranın havası ağır, ceketimi çıkarabilir miyim?"

"A! İstediğini çıkar."

Gabriel palaskasının tokasını açıp ceketini çıkarıyor. Palaska gürültüsüyle birlikte çatı katını sanki manevra dönüşü ter içinde kalmış bir koğuş dolusu asker dolduruyor. Divine de, daha önce söyledim, bedeninin çevresinde dalgalanan gök mavisi renkte bir giysi giymiş. Sarışın Divine. Bu sarışınlık yüzünden yüzü biraz kırışmış gibi görünüyor. Mimoza'nın dediği gibi (Mimoza, Divine'i incitmek için inadına böyle söylüyor) kırış kırış ama bu yüz Gabriel'in hoşuna gidiyor. Bunu öğrenmek isteyen Divine bir mum alevi gibi titreyerek ona şöyle diyor:

"Yaşlanıyorum, yakında otuzuma basacağım."

Bunun üzerine Gabriel, "O kadar göstermiyorsun," diyerek yalan atıp onu pohpohlamamak için bilinçsizce bir incelik gösteriyor. Şöyle söylüyor:

"Canım, bu yaş insanın en güzel yaşı. Her şeyi çok daha iyi anlar insan."

Ekliyor:

"Bu yaş, gerçek yaş."

Divine'in gözleri ve dişleri parlıyor, askerin de gözlerinin ve dişlerini parlatıyor.

"Vallahi, iş kötüye gidiyor."

Gabriel gülümsüyor, ama ben onun sıkıntılı olduğunu hissediyorum.

Divine mutlu. Gabriel şimdi yumuşak, soluk mavi haliyle ona epey yaklaşmış: Uçmaktan yorgun düşüp bir telgraf direğinin üstüne konduktan sonra, rüzgârın ısırgan dolu bir çukura düşürdüğü bu iki melek artık namuslu değiller.

Bir gece Başmelek kır tanrısı oldu. Divine'i kendine doğru çekmişti, yüz yüze idiler, ansızın daha güçlenen aleti Divine'e alttan girmeye çalışıyordu. Deliği bulunca, biraz kıvrılıp girdi. Gabriel öyle büyük bir ustalık kazanmıştı ki, kendisi hiç kıpırdamadığı halde kamışını öfkelenen bir at gibi titretebiliyordu. Her zamanki azgınlığı ile zorlayıp gücünü öyle bir yoğun biçimde hissetti ki, kazandığı başarıdan ötürü –boğazıyla ve burnuyla– kişnedi; hem de öyle şiddetli bir biçimde kişnedi ki, Divine onun tüm o yarı insan yarı at bedeniyle içine girdiğini sandı; tıpkı ağaçta yaşayan bir ağaç perisi gibi, aşkından bayıldı.

Bu oyunlar sık sık yinelendi. Divine'in gözleri parlaklaştı, cildi daha yumuşak oldu. Başmelek becerici rolünü içtenlikle oynuyordu. *Marseillaise*'i söylüyordu; çünkü artık Fransız ve Galya horozu olmaktan gurur duyuyordu, bundan yalnızca erkekler gurur duyardı. Sonra, savaşta öldü Gabriel. Bir akşam bulvarda Divine'i görmeye geldi:

"İzin kâğıdım var. Senin için aldım. Gel tıkınmaya gidelim, mangizim var şimdi."

Divine başını kaldırıp onun yüzüne baktı:

"Demek beni seviyorsun, Başmelek?"

Gabriel omuzlarını oynatarak kızgınlığını belirten bir hareket yaptı:

"Tokadı hak ediyorsun," dedi, dişlerini sıkarak. "Bunu anlamıyor musun ha?"

"Çek git, Başmelek. Çek git, seni yeterince gördüm. Verdiğin haz bana fazla geldi Başmelek."

Divine tıpkı bir uyurgezer gibi, dimdik, kaskatıydı ve yüzünde hiç yitmeyen bir gülümseme, konuşuyordu.

"Çek git, yoksa kollarına atılacağım. Ah! Başmelek."

Gabriel gülümseyerek çekip gitti; ayaklarında çizme olduğu için ağır, uzun adımlarla yürüyordu. Fransa savaşında öldü; Alman askerleri onu düşüp öldüğü yerde, Touraine'de bir şatonun demir parmaklıkları önüne gömdüler. Divine onun mezarına gidebildi. Mezarın üstüne oturup Jimmy ile birlikte bir Craven sigarası içti.

Divine'i orada, uzun bacaklarıyla bağdaş kurup oturmuş durumda, elindeki sigarası ağzının karşısında, görüyoruz. Neredeyse mutlu haliyle gülümsüyor.

Divine, Graff'ın kahvesine girince, Mimoza'yı gördü; Mimoza da onu görmüştü. Parmaklarıyla birbirlerine birer küçük işaret yaptılar. Saçma sapan bir işaretleşme.

"Merhaba! Senin Meryem Ana'dan ne haber, güzelim!..."

"Aman. Bana ondan söz etme. Kaçtı. Meryem Ana uçup gitti. Melekler götürdüler onu. Benden çaldılar onu. Mimo, İki Gözü İki Çeşme'yi görüyorsun karşında. O dokuz günlük ibadeti yapıp, rahibe olacağım."

"Meryem Anan paraları alıp gitti, öyle mi? Tüydü, öyle mi? Ama korkunç bir şey bu. Namussuzun biri o!"

"Unutalım, unutalım onu."

Mimoza, Divine'in kendi masasına oturmasını istedi. Tüm gece boyunca o paralı hovardalardan yakasını sıyıracağını söylüyordu:

"Şimdi burada bir pazar günü şenlikli bir kır kahvesinde gibiyim. Bi cin alsana, kızım."

Divine kaygılıydı. Meryem Ana kötü bir iş yapmış olsa da, Divine onu, ele verilebileceğini düşünüp bundan acı çekecek derecede sevmiyordu, ama Mimoza'nın, Meryem Ana'nın resmini alıp sanki kutsal hamursuz ekmekle şarabı yutar gibi yuttuğunu ve Meryem Ana, "Sen pis karının birisin" dediğinde onun onurunun fena halde kırılmış göründüğünü anımsıyordu. Divine yine de gülümsedi, gülümsemesini Mimoza'nın yüzüne iyice yaklaştırdı, onu öpmek istercesine; yüzler birbirlerine o derece yaklaştı ki ansızın, ikisi de kendi düğün törenlerinde olduklarını sandılar. Bu düşünce, iki nonoşu çok korkuttu. Divine o harika gülümsemesini sürdürüp mırıldandı:

"Senden tiksiniyorum."

Ama bunu yüksek sesle söylememişti. Tümce boğazında oluştu. Sonra yüzü, tan sökerken kapanan bir yonca gibi hemen kapandı yeniden. Mimoza bundan hiçbir şey anlamadı. Divine, Mimoza'nın o garip yakınlaşmasından kimseye söz etmedi; çünkü Meryem Ana'nın bunu öğrenirse, düşüncesinden cayıp, cilve yaparak rakibesine yaklaşmasından korkuyordu. Meryem Ana bir nonoştan daha cilveliydi. Bir jigolo kadar hoşa gitmeyi severdi. Divine, Çiçeklerin Meryem Anası'nı kendini beğenmişlik gibi bir günahtan kurtarmak istemesinin nedenini kendi kendine açıklıyordu; çünkü Divine bilindiği gibi ahlaksız olmakta çok güçlük çekiyordu, ahlaksız olmayı da ancak birtakım dolambaçlı yollardan geçerek, ama üzüntü duyarak başarıyordu. Kişiliği binbir duygunun ve bunların karşıtı duyguların tutsağıydı; bunlar da çılgınca bir düzensizlik yaratarak birbirlerine karışıyor, açılıyor, düğümleniyor, çözülüyorlardı. Divine kendini zorluyordu. İlk arzusu şuydu: "Mimoza hiçbir şey bilmemeli; çünkü o, tiksindiğim orospunun biri." Bu arı bir arzuydu ve doğrudan doğruya gerçekten kaynaklanıyordu. Ama yine de Divine bunu tümüyle bu şekilde hissetmiyordu, çünkü gökyüzünün azizleri sessizce gözetliyorlardı, azizeleri de. Divine'i, korkunç oldukları, yani kötü düşüncelerin öcünü alanlar oldukları için değil, ayakları dantelaların üstünde, çiçeklerin içinde, alçıdan yapıldıkla-

rı ve buna karşın her şeyi bildikleri için korkutuyorlardı. İçinden şöyle diyordu Divine: "Meryem Ana ne kadar kendini beğenmiş! Hem de çok budala!.." Bu ikinci tümce, elbette birinci tümcenin doğal sonucuydu; birincisi, ikincisini açıkça söylemeden dile getiriyordu, ama Divine'in ahlaki tutumu bunu söylemeye izin veriyordu. Bir çabayla, bir böbürlenmeyle, Divine şöyle söyleyebiliyordu Mimoza hakkında: "Bu pis karı hiçbir şeyi öğrenemeyecek"; kinini ancak bu şekilde, şaka kisvesi altında gizleyip ona "karı" diyordu. "Oğlan" dese, bu daha ağır bir hakaret olurdu. Bunu daha sonra göreceğiz. Divine, Mimoza'nın onunla birlikte olmanın tadını çıkarmak için kendisini yanına çağırdığına inanacak kadar övüngen değildi. Çekingen davranıp, epey yüksek sesle:

"Cav yapıyorum," dedi.

"Ne yapıyorsun ne?" diye sordu Mimoza.

Divine kahkahayı bastı:

"Ay! Ne kadar Deli Karıyım ben..."

Mimoza'nın erkeği olan Roger kuşkusuz bir orostopolluk sezmişti. Açıklama istiyordu. Divine, II. Mimoza ile başedebilecek çapta biri olmadığını deneyimi sayesinde biliyordu. Çünkü arkadaşının kurnazlığının hangi zamanlarda ortaya çıkacağını bilemese de, dedektif gibi kurnazca davranışına birçok kez tanık olmuştu. "Mimo hanımı en ufak bir şey bilgilendirir." Bu en ufak şeyin kimse farkına varmaz, bu en ufak şeyi kimse değerlendiremezdi.

"Demek gidiyorsun ha? Meryem Ana'yı da götürüyor musun? Sen kötü bir kızsın. Hem de bencilsin."

"Bak dinle, meleğim, seni daha sonra göreceğim. Bugün acelem var."

Divine, avucuna bir öpücük kondurdu, üfleyerek bunu Mimoza'ya doğru gönderdi (Divine gülümsemişti ama yüzü ansızın Larousse ansiklopedik sözlüğünün kapağındaki, karahindiba tohumlarını her yana üfleyen kadının yüzü gibi ciddileşti) ve sanki görünmeyen biri erkek dostunun kolunda sürüklenircesine, ağır ağır, yorgun çekip gitti.

Divine, Meryem Ana'nın kendini beğenmiş olduğunu ve Mimoza'nın Meryem Ana'nın resmini yediğini öğrendiğinde Mimoza hakkında herhalde daha iyi düşüneceğini söylüyordu, ama bu konuda yanılıyordu. Meryem Ana kendini beğenmiş değildir. O, kayıtsızca, omuz silkip büyük olasılıkla şöyle söyleyebilirdi:

"Becerekli karı. Baksana kâğıt bile yiyor."

Bu ilgisizlik belki Meryem Ana'nın Mimoza'nın hissettiklerini hissetmemesinden ve arzulanan bir insanı, onun resmini yutmak suretiyle ağzından alıp içine sokmaktan heyecan duyulabileceğini düşünmemesinden, bunun erkekliğine ya da güzelliğine yapılan bir sungu olduğunu görememesinden ileri geliyordu. Sonuç olarak şunu söyleyebilirim ki Meryem Ana'nın bu türden bir arzusu hiç yoktu. Bununla birlikte, göreceğiz, saygı göstermek ona vergiydi. Divine'in bir gün Mimoza'ya şöyle dediğini belirtelim: "Meryem Ana hiçbir zaman fazla kibirli olmayacak. Ben onu bir kibir heykeline dönüştüreceğim." Ama bunu söylerken şöyle düşünüyordu: "Kibirden taş kesilsin." Sonra da: "Kibrin içinde yoğrulsun." Meryem Ana'nın yumuşak başlı gençliği (yumuşak başlı olduğu anlar eksik değildi) Divine'in duyduğu sert bir biçimde egemenlik altına alınma gereksinimini tümüyle karşılamıyordu. Kibir ve kibir heykeli yapma düşünceleri çok iyi uyuşuyorlardı, bu düşüncelerle de yoğun bir sertlik düşüncesi uyuşmaktaydı. Ama Meryem Ana'nın kibrinin yalnızca bir bahane olduğu anlaşılıyor.

Daha önce söyledim. Küçük Ayaklı Minyon artık çatı katına gelmiyordu, hatta artık Meryem Ana ile Tuileries koruluğunda karşılaşmıyordu. Kalleşliklerinden Meryem Ana'nın haberi vardı; bundan kuşku duymuyordu. Divine çatı katında yalnızca çay ve üzüntü ile beslenerek yaşıyordu. Üzüntüsünü yiyip içiyordu; bu acı yiyecek bedenini kurutmuş, zihnini kemirmişti. Ne kendi çabaları ne güzellik enstitüleri, hiçbir şey, zayıflıktan ve ölü teni gibi bir teni olmaktan kurtulması için para etmiyordu. Peruka takıyordu, bunu kafasına büyük bir ustalıkla tutturuyordu, ama peruğu tutan tül şakaklarından

görünüyordu. Pudra ve krem de alnının derisindeki kırışıklığı pek iyi gizleyemiyordu. İnsan onun başının yapma olduğunu sanabilirdi. Minyon, çatı katında kalırken, sıradan bir pezevenk olmuş olsaydı, tüm bu özentilerle alay ederdi; ama o, halden anlayan bir pezevenkti. Ne gülüyor ne de gülümsüyordu. Yakışıklı adamdı ve yakışıklılığını yitirirse her şeyi yitireceğini düşünerek buna önem verirdi. Güzelliği sımsıkı tutup bırakmamak uğruna başvurulan baştan çıkarıcı davranışlar onu heyecanlandırmıyor, ilgisiz bırakıyor, onda herhangi bir acımasızca gülümsemeye de neden olmuyordu. Bu doğaldı. Bir sürü eski metresi önüne süslenip püslenip çıksa da, o, güzelliğin uğradığı hasarların gizli kapaklı olmayan bir biçimde onarıldıklarını biliyordu. Randevuevi gibi kullanılan otellerin odalarında, ustaca yapılmış onarımlara tanık oluyordu, ruj kalemini dudaklarından uzakta tutan kadınların kararsızlıklarını yakalıyordu. Birçok kez Divine'e perukasını takması için yardım etmişti. Bunu becerikli, doğal olarak nitelendirilebilecek hareketlerle yapıyordu. Böyle bir Divine'i sevmeyi becerebilmişti. Divine'i oluşturan tüm bu korkunç şeyler –fazla beyaz ve kuru bir cilt, zayıflık, çukura kaçmış gözler, pudralanmış kırışıklar, yapışık saçlar, altın dişler– iyice içine işledi. Hiçbir ayrıntıyı unutmadı. Kendi kendine tüm bunların var olduğunu söyledi; tüm bunlara karşın onu düzmeyi sürdürdü. Haz duydu ve iyice tutuldu. Güçlü kuvvetli, her yanı her zaman kaslı, ateşli olan Minyon bu yapay ibneye bayıldı. Divine'in üçkâğıtçılıkları ona vız geliyordu. Minyon bu tür bir uçarılığın içine kendisini balıklama atmıştı. Sonra, yavaş yavaş, bıktı. Divine'i boşladı ve onu bıraktı. Divine de bunun üzerine çatı katında korkunç üzüntüler çekti. Yaşlılığı onu tabuta konulacak duruma getiriyordu; bu yüzden artık herhangi bir şey yapmaya, bir tavır takınmaya cesaret edemez oldu; bu dönemde ona ilk kez yaklaşanlar onu silik bulduklarını söylediler. Divine yataklarda ya da kapı sundurmalarında tadılan hazlara hâlâ düşkündü; eşcinsellerin buluştukları genel tuvaletlere de gidiyordu, ama o zaman kendisiyle sevişenlere para vermek zorunda kalıyordu. Sevişirken çılgınca korkular

yaşıyordu; örneğin diz çökmüşken, kendinden geçmiş bir delikanlının saçlarını karıştırıp dağıtmasından ya da fazla sert bir biçimde başını ona dayayıp perukasını düşürmesinden korkuyordu. Duyduğu hazzın içine bir sürü küçük tedirginlik doluyordu. Çatı katında kalıp mastürbasyon da yapıyordu. Geceler ve gündüzler boyunca mezarlığa, o Ölüler Vadisi'ne bakan penceresinin perdelerini kapatarak yataktan çıkmıyordu. Çay içiyor, kek yiyordu. Sonra, başı örtülerin altında, ikili, üçlü ya da dörtlü "âlemler" düzenliyor, bu sırada, tüm partönerlerin anlaşıp onun üstünde, içinde, onun için cinsel hazzı tatmaları gerekiyordu. Dar, ama güçlü böğürlerin, onu delip geçmiş çelik gibi böğürlerin anısını yaşıyordu Divine. Beğenilerini hesaba katmadan onları bir araya getiriyordu. Tüm bu azgınlıkların tek hedefi olmayı kabul ediyor, zihni de bunların her yandan gelip üşüşen bir cinsel haz içinde yittiğini sezmek için geriliyordu. Bedeni tepeden tırnağa titriyordu. Kendisine yabancı olan kişilerin içinden geçtiğini hissediyordu. Bedeni şöyle haykırıyordu: "İlah, işte ilah!" Yeniden çok yorgun düşüyordu. Bir süre sonra Divine'in hazzı köreldi. Bunun üzerine o, bir erkeğin bedenine büründü; ansızın güçlü ve kaslı duruma geldi; kendisini demir gibi sert, elleri ceplerinde, ıslık çalan bir erkek olarak görüyordu. Kendisini o işi kendi üzerinde yapıyormuş gibi görüyordu. Ve sözde erkekliğini denediği sırada, kaslarının gelişip butlarında, omuzlarında, kollarında sertleştiğini hissediyor, bu da onu üzüyordu. Bu ateşi de sönüp kül oldu. Kuruyordu Divine. Gözlerinin çevresinde artık mor halkalar bile yoktu.

İşte, bunun üzerine, Alberto'nun anısını arayıp yeniden buldu ve bu anıyla yetindi. Alberto serserinin biriydi. Tüm köy halkı ondan sakınıyordu. Adam arakçıydı, hoyrattı, kabaydı. Kızlar, yanlarında onun adı söylendiğinde somurtuyorlardı. Ama geceleri ve bunaltıcı çalışma saatlerinde ansızın yaptıkları kaçamaklar sırasında Alberto'nun güçlü bacaklarında, ağır ellerindeydi akılları hep. Bu eller her zaman Alberto'nun ceplerini şişiriyor, böğürlerini okşuyor, hareketsiz kalıyor ya da pantolonunun gergin ya da şişkin kumaşını

kaldırarak hafifçe, ihtiyatla, kımıldıyorlardı. Büyük ve kalın, parmakları kısa, başparmağı çok güzel, çizgilerinin kesiştiği Venüs tepeleri gösterişli, kalın elleri vardı Alberto'nun. Kollarının iki yanında kesekler gibi sarkıyorlardı. Allak bullak edici olayların her zamanki habercileri olan çocuklar bir yaz akşamı köy halkına Alberto'nun yılan avcılığı yaptığını bildirdiler. "Yılan avcılığı ha, ona pek uygun" diye düşündü yaşlı kadınlar. Bu onu başlarından savmak için ayrıca bir nedendi. Kimi bilim adamları canlı olarak yakalanan her engerek karşılığında büyük bir para ödüyorlardı. Alberto eğlenirken, istemeden, bu cins bir yılanı yakalayıp canlı canlı teslim etti, vaat edilen parayı da aldı. Yeni mesleği de böylece ortaya çıkmış oldu; bu meslek hoşuna gidiyor, ama onu öfkelendiriyordu. Alberto ne bir üstün insan ne de bir ahlaksız kır tanrısıydı. O yalnızca bayağı düşünceleri olan, ama şehvetin güzelleştirdiği bir delikanlıydı. Sürekli cinsel haz ya da sürekli esriklik içindeymiş gibi görünüyordu. Culafroy'nın onunla karşılaşması kaçınılmazdı. Mevsim yazdı. Aylak aylak yollarda dolaşıyordu. Alberto'nun siluetini uzaktan görünce, anladı ki bu dolaşmasının açıklaması ve amacı burada yatıyordu. Alberto yolun kenarında, neredeyse çavdarların içinde, sanki birini bekliyormuş gibi, Rodos heykelinin ya da kasklarının altında gururlu, güçlü kuvvetli o Alman nöbetçilerinin pozunda, o iki güzel bacağını açmış, kımıldamadan duruyordu. Culafroy ondan hoşlandı. Aldırmaz ve utangaç haliyle onun önünden geçerken, kızarıp başını önüne eğdi; bu sırada Alberto gülümseyerek Culafroy'yı izliyordu. Alberto'nun on sekiz yaşında olduğunu söyleyelim, ama Divine onu olgun bir erkek gibi görüyor şimdi.

Culafroy ertesi gün yeniden oraya geldi. Alberto oradaydı, bir nöbetçi ya da heykel gibi yolun kenarında duruyordu. "Merhaba!" dedi, ağzını büküp gülümseyerek (Bu gülümseme, Alberto'nun özelliğiydi. Herhangi biri onun saçlarının dikliğine, cildinin rengine, yürüyüş biçimine sahip olabilir ya da bunları elde edebilir, ama gülümsemesine ne sahip olabilir ne de onu elde edebilirdi. Şimdi Divine ortadan kaybolmuş olan

Alberto'yu ararken, kendi ağzıyla onun gülümsemesini taklit ederek ona benzemek istiyor. Kaslarını –ağzının büküldüğünü hissettiğinde sandığı gibi–, kendisini Alberto'ya benzeten tam bir bükülme olduğunu sandığı biçimde büküyor; bu işi ayna karşısında yapmayı düşünerek, yüz hareketlerini bizim daha önce yıldızsı olarak nitelendirdiğimiz o gülümseme ile hiçbir benzerliği bulunmadığı güne kadar sürdürüyor.) "Merhaba!" diye mırıldandı Culafroy. Birbirlerine söyledikleri tek söz bu oldu; ama Ernestine, o günden başlayarak, oğlunun sık sık o arduvaz evden kaçıp gitmesine alışmak zorunda kaldı. Bir gün:

"Çantama bakmak ister misin?" diye sordu Alberto.

Söğüt dallarından sımsıkı örülmüş, kapağı bir kayışla bağlanıp kapatılmış küçük bir sepeti gösteriyordu. O gün, sepetin içinde yalnızca zarif, ama azgın bir yılan vardı.

"Açayım mı?"

"Oh! Hayır, hayır, açmayın," dedi Culafroy; çünkü sürüngenlere karşı elinde olmayarak tiksinti duyuyordu.

Alberto kapağı açmadı, ancak böğürtlenlerle berelenip sertleşmiş elini Culafroy'nın ensesine koydu; Culafroy neredeyse diz çözecekti. Bir başka gün, birbirine sarılmış üç engerek sepetin içinde kıvrılmıştı. Başlarına, boğaz kısmı bir bağcıkla sıkılmış, sert deriden küçük birer kukuleta geçirilmişti.

"Onlara dokunabilirsin, sana bir şey yapmazlar."

Culafroy kımıldamıyordu. Ortaya ansızın bir hayalet çıksa ya da gökten bir melek inse bile koşup kaçacak hali kalmamıştı, korkudan olduğu yerde donup kalmıştı. Başını çeviremiyordu, yılanlar onu kıpırdayamaz duruma getirmişti, ama kusmak üzere olduğunu hissediyordu.

"E, korkuyor musun? Söyle haydi, önceleri ben de korkuyordum."

Doğru söylemiyordu, ama çocuğu yatıştırmak istiyordu. Alberto elini yavaş yavaş, dinginlikle, çekinmeden o sürüngen yığınının içine daldırıp uzun ve ince bir yılan çıkardı; hayvanın kuyruğu, bir kamçının ipi gibi, ama gürültü yapmadan,

Alberto'nun çıplak koluna yapıştı. "Dokun!" dedi, aynı zamanda çocuğun elini yılanın pullu, buz gibi bedeninin üstüne götürdü. Culafroy yumruğunu sıktı ve yalnızca parmak kemikleri yılana dokunmuş oldu. Ama buna dokunmak denmezdi. Yılanın soğukluğu Culafroy'yı şaşırttı, damarlarının içine girdi ve alışma süreci başladı. Sanki tabloların üstündeki örtüler açılıyordu ama Culafroy hangi büyük ve ciddi tablonun karşısında olduğunu bilmiyor, bakışları bunları ayırt edemiyordu. Alberto bir başka yılan alıp onu Culafroy'nın çıplak kolunun üstüne bıraktı: İlk yılan gibi bu yılan da aynı biçimde Culafroy'nın koluna dolandı.

"Görüyorsun, sana bir şey yapmıyorlar. Alberto, bu yılanların dişi olduğunu belirtmişti."

Duyarlı olan Alberto, parmaklarının altında kamışının sertleştiğini hissettiği gibi, çocukta da heyecanın arttığını seziyordu. Heyecan çocuğu gerginleştiriyor, titretiyordu. Yılanlarla sinsice bir dostluk doğmaktaydı. Bununla birlikte, Culafroy henüz bu hayvanlara dokunmamış, hatta dokunma organı ile, parmaklarının ucuyla, hafifçe dokunmamıştı bile. Parmakların ucunda duyarlı, hafif bir şişkinlik vardır ki körler bu şişkinlik sayesinde okuyabilirler. Alberto'nun, Culafroy'nın elini açıp içine o buz gibi, iç karartıcı bedeni kaydırıvermesi gerekti. Böylece çocuk sırra ermiş oldu. O andan başlayarak ona öyle geldi ki, bir sürü yılan çevresini sarabilir, üzerine tırmanabilir, içine girebilir; o da bundan ancak dostça bir sevinç, bir tür sevgi duyar. Bu sırada Alberto'nun görkemli eli onun elini, butlarından biri onun butlarından birini tutarak onu artık tümüyle kendisi olmaktan çıkardı. İnce zevkli olan Culafroy ile Divine, tiksindikleri her şeyi sevmek zorunda kalacaklardır; bu da biraz onların ermişliğini oluşturuyor, çünkü burada nefsinden fedakârlık etmek gibi bir şey söz konusu.

Alberto, Culafroy'ya yılan toplamayı öğretti. Yılan avlamak için öğle vaktini, yılanların güneşin kızdırdığı kayaların üstünde uyudukları vakti beklemek gerek. Bunları, çok yavaşça yaklaşıp, elden kaymamaları ve ısırmamaları için başlarına çok

yakın bir yerden, boyunlarından, işaretparmağı ile orta parmağın kemiklerinin arasında kıvırarak yakalıyorsunuz; daha sonra, umutsuzluktan ıslık çalarlarken, çabucak başlarına o kukuletayı geçirip, bağcığını iyice sıkarak sepete atmanız gerekiyor. Alberto, fitilli kadifeden bir pantolon, kolları dirseklerine kadar sıvalı gri bir gömlek giyiyordu, ayaklarında da tozluklar vardı. Yakışıklıydı, bu kitapta adı geçen tüm erkekler gibi güçlü ve çevikti, ama çekiciliğinin farkında değildi. Sert ve inatçı saçları gözlerinin, hatta ağzının üstüne kadar düşüyor, yalnızca bunlar bile, onu, o saçları lüle lüle narin çocuğun gözünde görkemli bir çekicilikle donatmaya yetiyordu. Genellikle sabahları saat ona doğru bir granit haçın yanında buluşuyor, bir süre kızlar üzerine çene çaldıktan sonra yola çıkıyorlardı. Ekin henüz biçilip kaldırılmamıştı. Maden gibi parlayan buğday ve çavdarların arasına başkaları giremediğinden, onlar için burası güvenli bir barınaktı. Yan yan giderek, yerde sürünerek ansızın kendilerini tarlanın ortasında buluyorlardı. Harman yerinin üstüne uzanıp vaktin öğle olmasını bekliyorlardı. Culafroy, önce Alberto'nun kollarıyla oynadı; ertesi gün de bacaklarıyla; daha sonraki günlerde de geri kalan yerleriyle. Bu anı Divine'i mest etti; kendisini yeniden yanaklarını çukurlaştırarak ıslık çalan bir erkek çocuğu olarak gördü. Alberto çocuğun her yanından ırzına geçti, öyle ki sonunda bitap düşüp olduğu yere yığıldı.

Bir gün Culafroy:

"Eve döneceğim Berto," dedi.

"Pekâlâ. Öyleyse akşama görüşürüz Lou."

Neden "akşama görüşürüz?" Bu söz Alberto'nun ağzından öylesine kendiliğinden çıkmıştı ki Culafroy bunu doğal bulup:

"Akşama görüşürüz Berto," dedi.

Ama neredeyse akşam olmuştu bile; ancak ertesi gün görüşebileceklerdi. Alberto bunu biliyordu. Aklından geçirmediği bir sözü ağzından kaçırdığını düşünerek budalaca gülümsedi. Culafroy ise bu vedanın anlamını belirleyemiyordu. Alberto'nun o sözü onu allak bullak etmişti, tıpkı mantıklı ve dilbilgisel anlamı ancak güzelliğinin tadına vardıktan

sonra anlaşılan kimi saf şiirlerin bizi allak bullak etmesi gibi. Culafroy epey büyülendi. Arduvaz evde çamaşır yıkama günüydü. Bahçedeki kurutma yerinde asılı çarşaflar, içinde hayaletlerin dolaştığı bir labirent oluşturuyorlardı. Alberto'nun Culafroy'yı orada beklemesi doğaldı. Ama saat kaçta? Bu konuda hiçbir şey belirlememişti. Rüzgâr, tıpkı bir kadın oyuncunun sahnede koluyla boyalı bezden bir dekoru sallaması gibi beyaz çarşafları sallıyordu. Gece her zamanki tatlılığıyla yoğunlaşıyor; geniş planlı, karanlıklarla dolu, katı bir yapı düzeni oluşturuyordu. Culafroy'nın dolaşması, o yuvarlak ve dumanlara bürünmüş ay gökyüzünde göründüğünde başladı. Dram işte birazdan orada oynanacaktı. Alberto evi soymaya gelecek miydi? "Tavuğu için" paraya gereksinimi olduğunu söylüyordu. Bir tavuğu vardı, öyleyse o da gerçek bir horozdu. Evi soyabilirdi. Bir gün, evin mobilyaları konusunda bilgi edinmişti. Bu soyma işi Culafroy'nın hoşuna gitti. Alberto'nun aynı zamanda bunun için geleceğini umdu. Ay, uyumayan insanları etkilemek için hesaplı bir parlaklıkla gökyüzünde yükseliyordu. Gecelerin sessizliğini oluşturan binlerce gürültü gelip çocuğun çevresinde toplanıyordu, tıpkı nefesli bakır çalgı müziği kadar şiddetli, cinayet işlenen evler, ayrıca da –ne iğrenç şey– içinde hiçbir zaman anahtar demeti gürültüsü duyulmayan hapishaneler kadar tuhaf; bir tragedya korosu gibi. Culafroy yalınayak dolaşıyordu çarşafların arasında. Menuet'ler* kadar hafif, kaygı ve sevgiden oluşmuş dakikalar geçiriyordu. Hatta ayaklarının ucunda bir dans adımı atmaya kalkıştı, ama çarşaflar asılı duvarlar, koridorlar oluşturdukları için, cesetler gibi kımıldamayan bu sinsi çamaşırlar birleşerek onu hapsedebilir, boğabilirdi, tıpkı sıcak ülkelerde kimi ağaç dallarının, bunların gölgelerinde dinlenen düşüncesiz, ilkel insanları hapsedebilmesi, boğabilmesi gibi. Culafroy artık yere yalnızca mantıksız bir hareketle, ayağın, parmakla bilek arasındaki tümsek bölümüyle dokunabiliyorsa, bu hareket onu yerden kaldırıp uzaklaştırarak bir daha geri dönemeyeceği dünyaların ortasında, kendi-

* Eski bir dans ve bu dansın karakterinde müzik yapıtı. (ç.n.)

sini bundan böyle hiçbir şeyin durduramayacağı bir uzamın içine fırlatabilirdi. Ayaklarını yeniden yere koydu, daha güvenli bir biçimde, oldukları yerde öylece kalsınlar diye, tabanlarının üstüne iyice basarak. Çünkü Culafroy dans etmeyi biliyordu. *Cinémonde*'un bir sayısından şu yazıyı koparıp çıkarmıştı: "Karpuz kollu, sert tülden giysisi içinde, bir ayağının ucu mızrak gibi yere çakılı durumda fotoğrafı çekilmiş küçük bir balerin" söz konusuydu. Fotoğrafın altında da şu açıklama vardı: "12 yaşında, zarif Ketty Ruphlay." Şimdiye kadar hiç dansçı, sahne görmemiş olan bu çocuk şaşırtıcı, kâhinlere özgü bir yetiyle, içinde figürlerden, *entrechat*'lardan, *jeté-battu*'lerden, tütülerden, patiklerden, dekordan, rampadan, baleden söz edilen bir sayfa dolusu uzun yazıyı anladı. Nijinsky* sözcüğünün grafiğine bakarak (N'nin yükselişi, j'nin kıvrımının inişi, k'nın kıvrımının sıçrayışı ve y'nin düşüşü; bu, döşemeye düşüş ve sıçrayışlarıyla hangi ayağı üstünde yere konacağını bilmeyen sanatçının figürlerini çağrıştıran bir grafik şekliydi), Culafroy sanatçının hafifliğini keşfetti, tıpkı bir gün Verlaine'in ancak müzisyen bir ozanın adı olabileceğini keşfettiği gibi. Kendi kendine, dans etmeyi de öğrendi, kendi kendine keman çalmayı öğrendiği gibi. Dolayısıyla, keman çalar gibi dans etti. Tüm eylemlerini eylemin gerektirdiği hareketlere göre değil, yaşamını sürekli bir baleye dönüştüren bir koregrafiye göre gerçekleştiriyordu. Çabucak, ayaklarının ucunda durmayı başardı; bunu her yerde yaptı; odun alırken odunlukta, küçük ahırda, kiraz ağacının altında... Tahta papuçlarını çıkarıp otların üstünde elleriyle alçak dallara tutunarak siyah yün terlikleriyle dans ediyordu. Kırları, beyaz tütüler giymiş kadın dansçı olmak isteyen, ama yine de mantar ve karahindiba arayan, siyah önlüklü, solgun yüzlü bir ilkokul öğrencisi olmaktan kurtulamayan bir sürü figürinle doldurdu. En büyük korkusu Alberto tarafından görülmüş olmaktı. "O zaman ona ne diyeceğim ki?" Kendisini kurtaracak bir intihar türü konusunda düşünürken, kendini asmakta karar kıldı. O geceye dönelim şimdi. Dalların en ufak

* Polonya asıllı ünlü Rus dansçı ve koregraf. (1889-1950) (ç.n.)

bir hareketi, en ufak bir sert esinti karşısında şaşırıp ürküyordu. Gökteki ayın saati onu çaldı. İşte o zaman üzücü bir kaygı içine yerleşti. Çocuk, yüreğinde ve boğazında kıskançlığı duydu. Şimdi Alberto'nun gelmeyerek, kafayı çekmeye gideceğinden emindi; Alberto'nun ihanet edeceği düşüncesi Culafroy'nın zihnine despotça yerleşti; öyle ki çocuk şöyle söylemekten kendini alamadı: "Acım sonsuz." Genellikle, yalnızken, Culafroy'nın düşüncelerini yüksek sesle dile getirme gereksinimi yoktu, ama bugün derin bir acı duygusu ona olağanüstü bir protokole uymasını buyuruyordu; bu nedenle yüksek sesle: "Acım sonsuz" demişti. Burnunu çekti ama ağlamadı. Çevresindeki dekor gerçekdışı harika görünüşünü yitirmişti. Hiçbir düzen değişmemişti: Ağırlıktan bel vermiş demir teller üstündeki beyaz çarşaflar, yine aynı çarşaflardı; yıldızlarla pırıl pırıl parlayan gökyüzü yine aynı gökyüzüydü, ama şimdi bunların anlamı değişmişti. Burada oynanan dram patetik evresinde idi, sona gelmişti: Artık oyuncu için geriye yalnızca ölmek kalıyordu. Dekorun anlamı artık değişmişti derken, bunun Culafory için, daha sonra da Divine için herkesten farklı olduğunu söylemek istemiyorum, yani demir teller üstünde kuruyan çamaşırlar herhangi bir insan için ne ise, onlar için de oydu. Culafroy, çarşafların tutsağı olduğunu çok iyi biliyordu; sizden de burada olağanüstü bir şey görmenizi rica ediyorum: Culafroy, bu çarşaflara bakıp brokar duvar kaplamaları ya da mermer bir sarayın koridorlarını hayal edebilecek Ernestine'in tersine, ay ışığında, o alışılmış, ama kaskatı çarşafların tutsağıydı; Ernestine, bir anfiteatrı gözünün önüne getirmeden bir merdiven basamağını çıkmazdı ve aynı koşullarda, kesinlikle derin bir üzüntü duymaktan, o dekora nitelik değiştirterek, onu beyaz mermerden bir mezara dönüştürmekten, onu bir bakıma bir mezar kadar güzel kendi acısıyla yüceltmekten de geri kalmazdı, oysa Culafroy için hiçbir şey değişmemişti ve bu dekor karşısındaki duyarsızlığı, kinini daha iyi belirtiyordu. Her şey, her nesne bir mucizenin sonucuydu; bu mucizenin gerçekleşmesi Culafroy'yı hayran bırakıyordu. Her hareket de öyleydi. Ne odasını ne bahçeyi

ne de köyü anlıyordu. Hiçbir şeyi anlamıyordu, bir taşın taş olduğunu bile anlamıyordu; var olan şeylerin –var ola ola, sonunda artık var olmaktan çıkan dekor– karşısında, bu şaşkınlık onu ilkel, basit heyecanların; acının, sevincin, gururun, utancın... bir kurbanı yapıyordu.

Culafroy, sahnede gömleğinin bol, dalgalanan kolları içine gömülmüş sarhoş bir soytarı gibi, otların arasında, ay ışığı altında uykuya daldı. Ertesi gün Alberto'ya hiçbir şey söylemedi. Çavdarlar içinde yılan avı ve dinlenme her öğlen olduğu gibi gerçekleşti. Gece Alberto bir ara elleri ceplerinde ıslık çalarak arduvaz evin çevresinde dolaşmayı düşündü (metalsi tiz sesler çıkararak çok güzel ıslık çalıyordu. Çekiciliği de bu beceresiyle sınırlı kalmıyordu. Bu ıslık çalma şekli kızları büyülüyordu. Erkek çocukları da onun bu gücünü kabul edip ona imreniyorlardı. Belki yılanları da büyülüyordu), ama gelmedi; çünkü köy halkı ona düşmandı, özellikle de, bir kötülük meleği olarak geceleri dolaştığında. Yatıp uyudu Alberto.

Culafroy ile Alberto yılanların arasında aşklarını sürdürdüler. Divine bunu anımsıyor; bu dönemin, yaşamının en güzel dönemi olduğunu düşünüyor.

Bir gece bulvarda Seck Gorgui'ye rastladı Divine. Başmelek Gabriel'in ancak gölgesi olabilecek o koca zenci mutluluk içinde serüven arıyordu.

Kısa tüylü yünlü kumaştan, omuzlarına ve butlarına iyice oturmuş gri renkli bir takım elbise içindeydi. Ceketi, Jean Borlin'in yuvarlacık taşaklarını örten o sımsıkı donundan daha uygunsuzdu. Pembe bir kravat vardı boynunda; krem rengi bir ipek gömlek giymiş, altın ve sahici ya da sahte (ne önemi var!) elmas yüzükler takmıştı; parmaklarının ucunda, dipleri bir yıllık fındıklar gibi açık, koyu renkli ilginç, uzun tırnakları görülüyordu. Divine hemen yeniden on sekiz yaşının Divine'i oldu; çünkü belli belirsiz bir biçimde de olsa, safça şöyle düşündü: Gorgui zenciydi ve sıcak ülkelerde doğduğuna göre onun yaşlılığını anlayamazdı, ne yüzündeki kırışıklıkları ne de perukasını fark edebilirdi. Dedi ki:

"Bak hele, oh oh, sen buradasın ha! Ne kadar sevindim."

Seck gülüyordu:

"Eh işte, idare ediyoruz, sen nasılsın?"

Divine, Gorgui'ye sokuluyordu. Adam güzel, biraz arkaya doğru yatık da olsa dik, kıpırtısız ve sağlam duruyordu ayakta, herhangi bir şeye doğru işemek için sinirli bacaklarını geren, okul çantası ters dönmüş bir yumurcak pozunda, Lou'nun o dev Rodos heykeli gibi Alberto'yu bulduğu pozda. Alberto'nun çizmelerinin üstünde bacaklarını ayırmış durumdaki pozu, bu çizmelerin arasına ağızlarına kadar yükselen kasaturalı tüfeklerini sokup bunları elleriyle sımsıkı tutan nöbetçilerin en erkekçe pozu gibiydi.

"Neler yapıyorsun? Saksafon çalıyor musun?"

"Hayır, o iş bitti. Boşandım. Banjo'yu bıraktım!"

"Ya! Neden? Oldukça kibar bir kızdı Banjo."

Burada Divine kendini toparlayıp ekledi:

"Birazcık şişmandı, biraz da bodurdu, ama yine de iyi huyluydu. Şimdi ne yapıyorsun?"

Gorgui o gece serbestti. Müşteri bekliyordu. Paraya gereksinimi vardı. Divine duraksamadan kabul etti.

"Ne kadar, Gorgui?"

"Yüz frank."

Bu, kesindi. Yüz frangını alıp Divine'in arkasından çatı katına yollandı Gorgui. Zenciler yaşlarını bilmez. Matmazel Adeline bize bu konuda şunu söyleyebilir: Bu adamlar sayı saymaya kalktıklarında hesaplarını şaşırırlar çünkü ancak bir kıtlık döneminde, üç alacakaplanın ölümü sırasında ya da badem ağaçları çiçek açtığında doğduklarını iyi bilirler ve rakamlara karışan bu olaylar, onların yanılgıya düşmelerine neden olur. Bizim zenci Gorgui canlı ve güçlüydü. Böğürlerini bir devindirdi mi, odayı sarsardı, tıpkı zenci katil Village'ın hapishanede aynı şekilde hücresini sarsması gibi. Bugün bu satırları yazdığım bu hücrede, kokmasıyla gurur duyan o zencinin yaydığı leş kokusunu yeniden duymak istedim; onun sayesinde Seck Gorgui'yi biraz daha iyi canlandırabiliyorum. Kokuları ne kadar çok sevdiğimi daha önce söyledim. Topra-

ğın, tuvaletlerin, Arapların kalçalarının keskin kokularını, özellikle de bokumun iğrenç kokusuna benzemeyen osuruklarımın kokusuna bayılırım, öyle ki burada da yine yatak örtülerinin altına gömülüp, atılmış osurukları külâh şeklinde kıvırdığım elimin içine alarak burnuma götürürüm. Bu kokular bana gömülü mutluluk hazineleri açarlar. Koklarım. İçime çekerim. Bunların neredeyse katı durumda burun deliklerimden aşağıya indiklerini duyarım. Ama yalnızca kendi osuruklarımın kokusu hoşuma gider, en yakışıklı delikanlının bile osuruk kokusundan iğrenirim; hatta, bir kokudan hoşlanmamam için, bu kokunun benden mi yoksa bir başkasından mı geldiği konusunda kuşkuya düşmem yeterlidir. İşte, Clément Village'ı tanıdığımda, adam hücreyi ölümden daha güçlü bir kokuyla doldurmaktaydı. Yalnızlık tatlı şeydir. Ama acıdır da. Yalnızlık içinde, insanın beynindeki tüm eski kayıtlarının silinmesi gerektiği sanılır (ön arınma uygulaması), ama beni okurken hiç de böyle bir şey olmadığını pekâlâ anlıyorsunuz. Çok öfkeliydim. Zenci beni biraz iyileştirdi. Öyle görünüyordu ki olağanüstü cinsel gücü beni yatıştıracak kadar yeterliydi. Deniz kadar güçlüydü adam. Işıl ışıl hali bir ilaçtan daha çok rahatlatıcıydı. Yanımda bulunması da büyüleyiciydi. Uyuyordum.

Parmaklarının arasında bir kurşun askeri yuvarlıyordu; askerin gözleri, kendi kalemimle o pembe, parlak yüzüne çizdiğim, müzikte kullanılan iki durak işaretinden başka bir şey değildi. Bugün artık ancak gök mavisi rengine boyanmış şöyle bir kurşun askere rastlayabilirim: Zencinin göğsüne yaslanıp yatmış durumda görmeliyim onu ve zencinin kokusuyla birlikte hücreyi çok pis kokutan benzin kokusu beni hemen rahatsız etmeli. Koridorları kral sarayları kadar uzun bir başka Fransız hapishanesindeydi. Dik çizgileriyle geometrik şekiller oluşturan bu koridorlarda bunların boyutlarına göre çok küçük, keçe şosonlarıyla kayar gibi yürüyen eciş bücüş hükümlüler vardı. Her kapının önünden geçişimde, kapı üstünde içerideki hücrede kalanın kategorisini belirten bir etiket görüyordum. İlk kapılarda "Hücre hapsi" daha son-

rakilerde "Sürgün" başkalarında ise "Ağır hapis" yazıları okunuyordu. Burada şok geçirdim. Hapishane gözlerimin önünde somutlaşıyordu. Söz olmaktan çıkıp beden oluyordu. Hiçbir zaman o koridorun ucuna kadar gitmedim çünkü orası dünyanın en ucundaymış, her şeyin sonundaymış gibi görünüyordu bana; ama yine de bana birtakım işaretler gönderiyor, beni içlendiren çağrılar yapıyordu; elbet bir gün o koridorun ucuna gideceğim. Emin değilim, ama yine de, kapılarda "Ölüm" ya da daha beteri "İdam" gibi yazılar okunduğunu sanıyorum.

Adını vermeyeceğim bu hapishanede, her hükümlünün küçük bir avlusu vardı; burada, duvardaki her tuğlanın üstünde bir dosta yazılmış bir mesaj: "Sébasto'lu B.A.A.'dan, Topol'lu Jacquot, namı diğer V.L.F'dan La Chapelle'li Lucien'e"; anneye adanmış bir sunu ya da incitici bir söz: "Gyp's Bar'dan Polo gammaz bir karıdır" göze çarpardı. Yine bu hapishanede yılbaşında başgardiyan herkese armağan olarak küçük bir külâh dolusu iri tuz vermişti.

Hücreme girdiğimde o iriyarı zenci, küçük kurşun askerlerini maviye boyuyordu; bu askerlerin en büyükleri, parmaklarının en küçüğünden daha küçüktü. Her birini, eskiden Lou-Divine'in kurbağaları yakaladığı gibi, bir bacağından yakalayıp, her yanına bir kat gök mavisi boya sürüyor, sonra yere bırakıyor, onlar da yerde karmakarışık durumda kuruyorlardı. Zenci bu pek küçük ama sinir bozucu karışıklığı, askerleri birbirleriyle kucaklaştırarak artırıyordu çünkü yalnızlık da cinsel isteğini şiddetlendiriyordu. Beni gülümseyip alnını kırıştırarak karşıladı. Beş yıl yattığı Clairvaux Hapishanesi'nden geri gelmişti, bir yıldır da geçici olarak burada kalıyor, sömürge hapishanesine gönderilmeyi bekliyordu. Karısını öldürmüş, sonra kadını sarı ipekten, küçük yeşil çiçekli bir yastığın üstüne oturtup çevresine duvar örmüş, bu duvara da bir sedir şeklini vermişti. Gazetelerde okumuş olacağınız bu olayı anımsayamama üzüldü. Bu felaket yaşamını mahvettiğine göre, bari ünlü olmasına yarasaydı; çünkü Hamlet olup da prens olmamaktan daha beter bir acıydı bu.

"Ben Clément," dedi, Clément Village.

Avuçları pembe renkli kocaman elleriyle kurşun askerlere işkence yapıyor sanıyordum. Yuvarlak, bir çocuk alnı kadar kırışıksız alnı (Gall buna kadın alnı derdi) askerlere çok yakın olarak eğilmişti.

"Kurşun neferler yapıyorum."

Onları boyamayı öğrendim. Hücre bunlarla doluydu. Masa, etajer, döşeme, kadavralar gibi soğuk ve sert bu ufacık savaşçılarla kaplıydı. Sayılarının çokluğu ve insanlardan küçük oluşları onları birer tuhaf canlı yapıyordu. Akşamları, bu küçük askerleri ayağımla aralıyor, ot minderimi uzatarak ortalarında uyuyordum. Lilliputlular gibi beni sımsıkı bağladılar, ben de bağlarımı çözmek için Divine'i Başmelek Gabriel'e sundum.

Gündüzleri zenci ile ben sessizce çalışıyorduk. Bu adamın bir gün bana serüvenini anlatacağından emindim. Bu tür öyküleri dinlemeyi sevmem. Elimde olmayarak, anlatanın bunu kaç kez anlatmak zorunda kaldığını düşünürüm ve bu bana insanın defalarca üstüne geçirdiği bir giysiyi çağrıştırır. Eh, ne yapalım, benim de öykülerim var. Gözlerimden fışkıran öykülerim. Hapishanelerin de kendilerine özgü sessiz öyküleri vardır; gardiyanlarıyla, hatta içi boş kurşun askerleriyle... İçi boş! Bir kurşun askerin bacağı kırılınca bir delik ortaya çıktı. Askerlerin içindeki bu boşluk hem hoşuma gitti hem de beni üzdü. Evde kraliçe Marie-Antoinette'in alçıdan bir büstü vardı. Beş ya da altı yıl boyunca farkına varmadan bu büstün çok yakınında yaşadım; saç topuzu beklenilmeyen bir biçimde kırılıp da içinin boş olduğunu gördüğüm gün onu fark ettim. Görmek için havaya sıçramam gerekmişti. Peki ama bu katil zenci öykülerinden bana ne, bu tür öykülerin havacıva gizleri bana işaret verip kendilerini açığa vururlarsa, tıpkı böyle gizlerin köyde Lou-Divine'e yaptıkları gibi? Bu köyde kilise, açılınca içinden yaylı kukla ya da beklenmedik bir şey fırlayan kutu rolünü oynuyordu. Ayinler Lou'yu olağanüstü şeylere alıştırmıştı, ama her yortu gününde allak bullak oluyordu; çünkü gizli bir yerden yaldızlı büyük şam-

danların, beyaz mineli zambakların, gümüş işlemeli örtülerin, papazların yeşil, menekşe rengi, beyaz hareli kumaştan ya da kadife kaftanlarının, beyaz entarilerinin, kaskatı üstlüklerinin, yeni mayasız ekmeklerin çıktığını görüyordu. Beklenmedik, işitilmedik ilahiler çınlıyordu, bunlar arasında en çok şaşırtıcı olan ve düğün ayinlerinde söylenen *Veni Creator* vardı. *Veni Creator*'un büyüsü, badem şekerlerinin ve mumdan portakal çiçeği goncalarının, beyaz tülün (bu büyüye bir başkası ekleniyordu, daha tuhaf bir biçimde, buzulların büyüsü; bundan ileride söz edeceğiz), ilk kez kudas ayininden geçenlerin taktıkları saçaklı kol şeritlerinin, beyaz çorapların büyüsüydü; şöyle adlandırmak zorunda olduğum bir şeyin büyüsüydü: bir düğünün büyüsü. Bu büyüden söz etmek önemli çünkü çocuk Culafroy'yı kapıp göklerin en yüksek katına kaçıran buydu. Ama nedenini söyleyemem.

Papaz, gelinle damadın önünde tuttuğu tepside bir beyaz örtünün üstüne konmuş altın yüzüğe kutsal su serpme kabı ile haç şekli çizerek dört kez vurur, böylece yüzüğün üstünde dört su damlacığı kalır.

Kutsal su kabı, içinde kalan küçücük bir su damlası yüzünden her zaman ıslaktır, tıpkı sabahları dikilmiş durumdayken işedikten hemen sonra, Alberto'nun babafingosu gibi.

Bakire Meryem şapelinin tonozları ve duvarları kireç badanalı; Bakire Meryem'in de denizcilerin yakası gibi mavi bir önlüğü var.

Kiliseye gelenlerin karşısındaki sunak derli toplu; Tanrı'nın karşısında ise toz ve örümcek ağları içinde bir düzensizlik göze çarpıyor.

Kiliseye yardım toplayan kadının para kesesi, Alberto'nun kız kardeşinin pembe renkli ipek robunun kumaşından arta kalan bir parçadan yapılmış. Ama Culafroy, kilisenin eşyaları ile içli dışlı oldu; kısa bir süre sonra yalnızca komşu köyün kilisesi ona yeni şeyler gösterebildi. Yavaş yavaş tanrıları da

bu kiliseyi bıraktı; çocuğun yaklaştığını görünce kaçıyorlardı. Çocuğun onlara sorduğu son sorunun yanıtı bir şamar kadar sertti. Bir öğle üzeri duvarcı, şapelin sundurmasını onarıyordu; çift ayaklı bir merdivenin en tepesine tırmanmış olan adam Culafroy'ya bir melek gibi görünmedi; çünkü bu çocuk süslemecilerin hayran olunacak yanını hiçbir zaman ciddiye almamıştı. Duvarcı da duvarcıydı hani. Yakışıklı adamdı da. Kadife pantolonu kaba etlerini iyice belirginleştiriyor, bacaklarının çevresinde dalgalanıyordu. Gömleğinin V yakasından sert kıllar çıkıyor, tıpkı ormanda bir ağaç kütüğünden altta biten ince otların çıkması gibi. Kilisenin kapısı açıktı. Lou merdivenin altından geçti, fitilli kadife pantolonun oluşturduğu gökyüzünün altında başını ve gözlerini indirdi; koro yerine kadar sokuldu. Onu gören duvarcı hiçbir şey söylemedi. Çocuk, rahibe bir oyun oynayacak diye bekliyordu. Culafroy'nın tahta ayakkabıları, döşemeleri halı ile kaplı oldukları yere kadar dövdüler. Culafroy avizenin altında durdu, büyük bir ciddiyetle kumaş kaplı bir dua iskemlesinin üstünde diz çöktü. Diz çöküşü ve jestleri Alberto'nun kız kardeşinin her pazar bu dua iskemlesi üstünde yaptıklarının tam bir kopyasıydı. Bunların güzelliğiyle donanıyordu Culafroy. Aslında, eylemler, yalnızca bunları yapanlar bir güce sahip oldukları ölçüde estetik ve tinsel değer taşımazlar mıydı? Gerçek bir başyapıta rastladığımda içimde uyanan heyecan gibi, kötü bir şarkı karşısında da içimde uyanan heyecanın ne olduğunu hâlâ merak ederim. Bu güç, bize bunu içimizde hissedeceğimiz kadar verilmiş ve bu, arabaya binmek için eğilme hareketimizi dayanılır duruma getiriyor; çünkü eğildiğimiz sırada, belli belirsiz bir anımsama, bizi sokakta ya da ekranda gördüğümüz, aynı şekilde eğilen bir star ya da bir kral ya da bir serseri (ama o da bir kraldır) yapıyor. Duvardaki küçük aynamı almak ya da etajerin üstündeki sefertasıma ulaşmak için sağ ayağımın ucunda yükselip sağ kolumu kaldırmak beni T... prensesine dönüştüren bir harekettir. Bu prensesin bir gün bana göstermiş olduğu resmi yeniden yerine koymak için böyle bir hareketi yaptığını gördüm. Simgesel hareketleri yinelemeye

başlayan papazlar kendilerini simgenin değil, bunları ilk yapanın özel niteliğine bürünmüş hissederler. Divine'in gömülme ayinini yürüten papaz bu ayinde, kapıyı kırarak ya da başka türlü hırsızlık yapanların sinsice hareketlerini yinelerken, giyotinle idam edilmiş bir hırsızın hareketleri ve vurgunları ile donanmış oluyordu.

İşte, Culafroy girişteki okunmuş su kabından birkaç damla su alır almaz, Germaine'in sert kaba etleri ve göğüsleri gelip onun üstüne eklendi, tıpkı daha sonra eklenecek kasları gibi; o da bunları günün modasına göre taşımak zorunda kaldı. Ardından, tavrı ve mırıldanması ile başını eğmeye ve ıstavroz çıkarmanın soylu yavaşlığına daha çok önem vererek dua etti. Koro yerinin her köşesinden, sunağın bulunduğu yerdeki tüm arkalıklı iskemlelerden karanlık çağrılar geliyordu. Küçük lamba parlıyordu; öğle vakti bir adam arıyordu bu lamba. Sundurmanın altında ıslık çalan duvarcı dünyaya, yaşama aitti; burada yalnız olan Lou ise kendisini bu çıfıt çarşısının sahibi gibi hissediyordu. Borazanların çağrılarına yanıt vermeli, bir katı cisim gibi olan tam karanlığın içine girmeli... Ayağa kalktı sessizce; kendisinden önce yere basan tahta ayakkabıları, onu son derece ihtiyatla halının kabarık yünü üstünde taşıyorlardı; eski buhurun zift bağlamış bir piponun eski tütünü kadar, bir erkek sevgilinin soluğu kadar zehirli kokusu, hareketlerinin her birinde ortaya çıkan yeni ve aceleci korkuları gideriyordu. Lou, bir dalgıcınkiler kadar yumuşak, zamanı bu derece gerileten bir kokuyla uyuşmuş, yorgun kaslarıyla yavaş hareket ediyordu; öyle ki, Culafroy ne oradaymış ne bugünü yaşıyormuş gibi görünüyordu bu gerileme yüzünden. Ansızın, sunak, elinin erişebileceği bir uzaklığa geldi; sanki Lou dalgınlıkla bir dev adım atmıştı; kutsal bir şeye saygısızlık ettiğini anladı. Havarilerin yazdıkları mektuplar taş masanın üstüne saçılmıştı. Sessizlik özel bir sessizlikti, dışarıdaki gürültülerden etkilenmeden varlığını hissettiriyordu. Bu gürültüler, çocukların yere attıkları çürük meyveler gibi, kilisenin kalın duvarlarının üstünde eziliyorlardı; duyulsalar bile sessizliği hiç bozmuyorlardı.

"Cula!"

Duvarcı sesleniyordu.

"Hişt! Kilisenin içinde bağırma."

Bu sözler sessizliğin binasında kocaman bir yarık açtılar; soyulan villaların sessizliğiydi bu sessizlik. İçinde kutsal kâsenin saklandığı dolabın çifte perdesi iyice çekilmediği için, düğmeleri çözülmüş bir pantolonun yırtmacı gibi edebe aykırı bir yarık oluşturup, dolabın kapısını kapalı tutan küçük anahtarı dışarı çıkarıyordu. Culafroy'nın eli, aklını başına toplayıp hemen sonra yeniden kaybettiğinde anahtarın üstündeydi. Sanki bir mucizenin gerçekleşeceği andı bu! Eğer mayasız ekmeklerden birini alırsa, bundan kan akacaktır! Yahudilerin yerli yersiz anlatılan öyküleri, kutsanmış şaraplı ekmeği ısıran, kutsal şeylere saygısızlık gösteren Yahudilerin öyküleri, çocukların dillerinin üstünden düşüp döşemelerin örtüleri üstünde lekeler bırakan mayasız ekmeklerden söz eden mucize öyküleri, din sömürücüsü haydut öyküleri bu kısacık kaygılı anı hazırlamışlardı. Lou'nun yüreğinin daha hızlı çarptığını söyleyemeyiz; tersine, orada Bakire Meryem parmağı adı verilen bir tür yüksükotu, onun yüreğinin ritmini ve gücünü yavaşlatıyordu; kulaklarında da uğultu yoktu: Sessizlik bunlardan dışarıya çıkıyordu. Ayaklarının ucunda yükselip anahtarı bulmuştu. Artık soluk almıyordu. Bir mucizeydi bu. Alçıdan heykellerin yerlerinden çıkıp devrilmelerini ve onu yere yıkmalarını görmeyi bekliyordu; bundan emindi; onun için çoktan olan olmuştu; bir ölüm mahkûmu gibi yazgıya boyun eğerek cehennemlik olmayı bekliyordu: Pek yakında gerçekleşeceğini bildiğinden bunu dinginlik içinde bekliyordu. Dolayısıyla olayın potansiyel olarak gerçekleşmesinden sonra harekete geçiyordu ancak. Katlanarak çoğalan sessizlik kiliseyi havaya uçurmak, Tanrı'ya ait şeyleri şenlik fişeklerine dönüştürmek üzereydi. Kudas kabı oradaydı. Onu açtı. Bu iş ona öylesine tuhaf göründü ki kabı açarken merak edip kendi kendini izledi. Düş az kalsın yok oluyordu. Lou-Culafroy üç mayasız ekmeği alıp halının üstüne düşürdü. Ekmekler duraksayarak, dingin havada düşen yapraklar gibi

süzülerek yere indiler. Sessizlik çocuğun üzerine çullanıyor, sanki bir sürü boksör onu yumruklarıyla itip kakıyor, tuşa getiriyordu. Kudas kabını bıraktı; kap yün halının üstüne düşerken içi boş bir eşya gibi ses çıkardı.

Ve mucize gerçekleşti. Hayır, mucize olmadı. Tanrı bir balon gibi pörsümüştü. Tanrı'nın içi boşalmıştı. Yalnızca bir delik ve çevresinde herhangi bir şey vardı. Marie-Antoinette'in alçıdan başı gibi, etrafı ince bir kurşun tabakası ile çevrili deliklerden oluşan o küçük kurşun askerler gibi güzel bir şekildi bu.

Ben de insan şeklinde bir sürü deliğin ortasında yaşıyordum. Yere serilmiş bir şiltenin üstünde yatıyordum çünkü Clément'ın yattığı bir tek yatak vardı ve sanki bir bankın, bir sunağın taşı üstüne uzanmış gibi, aşağıdan ona bakıyordum. Tüm gece boyunca tuvalete gitmek için bir kez yatağından kalkıyordu; bu töreni çok büyük bir giz içinde gerçekleştiriyordu; gizlice, sessizce. İşte, bana anlattığı şekliyle öyküsü: Guadeloupe'luydu ve *Caprice Viennois*'da çıplak olarak dans ediyordu. Sonia adlı Hollandalı sevgilisi ile birlikte Montmartre'da küçük bir dairede oturuyordu. Gördüğünüz gibi, Divine ile Minyon nasıl yaşıyorlarsa, onlar da burada öyle yaşıyorlardı; başka bir deyişle, çok güzel ve bir üflemeyle yok olacak kadar hafif bir yaşam sürüyorlardı –şiir yaratıcılarının; zenci dansçıların, boksörlerin, fahişelerin, askerlerin yaşamlarının şiirselliğini iyi hisseden, ama büyük korkulara yol açabildikleri için, bu yaşamların dünyasal bir bağı olduğunu görmeyen burjuvalar böyle düşünürler. 1939 yılında bir mayıs günü sabaha karşı aralarında, pezevenklerle orospular arasında her zaman çıkan kavgalara benzer bir kavga çıktı çünkü kazançları yetersizdi. Sonia çekip gitmekten söz etti. Clément kadını tokatladı, o da bağırıp çağırdı. Almanca olarak Clément'a hakaret etti, ama binada oturanlar çok anlayışlıydılar, sanki hiç kimse bir şey duymamıştı. Bunun üzerine Sonia'nın aklına yatağının altındaki valizini almak geldi; valizi alıp çamaşırlarını rastgele, sessizce içine tıkıştır-

maya başladı. İriyarı zenci ona yaklaştı. Elleri ceplerinde, şöyle dedi:

"Vazgeç, Sonia."

Belki ağzında sigara da vardı. Kadın valizine tıka basa ipek çoraplar, giysiler, pijamalar, havlular doldurmayı sürdürüyordu.

"Vazgeç, Sonia!"

Ama Sonia habire dolduruyordu. Valiz yatağın üstüne konmuştu. Clément metresini valizin üstüne devirdi; kadın arkaya yatmış durumda, dengesi bozulduğu için de, hâlâ ayaklarında olan gümüş rengindeki ayakkabıları ile ayaklarını onun burnuna dayayıp öylece kaldı; hafif bir çığlık attı. Zenci, Sonia'yı ayak bileklerinden yakalamıştı, başdöndürücü, ışıl ışıl bir çalımla, kendi üstünde çabucak bir yarım dönüş yaptırarak onu bir manken gibi alttan kaldırıp, kafasını küçük bakır karyolanın dik kısmına çarptı. Clément bana olayı o tatlı melez diliyle anlatıyordu; r'leri söylemiyor, tümcelerin sonunu getirmiyordu.

"Annıyo musun, misye Jean, kafasını oyaya vuydum; kafası oyada bakıy kayolanın üstünde kıyıldı."

Bunları anlatırken, parmaklarının arasında küçük bir kurşun asker tutuyordu. Askerin simetrik yüzünde yalnızca budalaca bir ifade vardı ve bu ifade ilkel resimlerden, hükümlülerin hapishane duvarlarına, kitaplıktaki kitapların üstüne, dövme yaptırılacak göğüslerine çizdikleri resimlerden duyduğumuz tedirginliğe benzer bir duygu uyandırıyordu. Hükümlülerin göğüslerine çizdikleri o resimlerde, önden görülen bir göz ve yüzün profili olurdu. Clément sonunda bana, o dramın ardından içine düştüğü büyük korkuyu anlattı: Güneş, o küçük dairenin penceresinden içeriye giriyordu; daha önce güneşin bu niteliği, yani kötü yürekliliği hiç dikkatini çekmemişti. Tek canlı şey oydu. Güneş aksesuar olmaktan çok, gerçek bir tanık gibiydi, (tanıklar hemen her zaman aleyhte olurlar) görkemli, kurnaz, önemli bir tanıktı, adının afişlerde büyük harflerle yazılmamasını çekemeyen kadın oyuncular gibi kıskançtı. Clément pencereyi açtı, ama

o zaman ona cinayetini herkese itiraf ediyormuş gibi geldi; sanki sokaktaki kalabalık bu dramın düzenini ve düzensizliğini bozup olaya katılmak için odasına giriyordu. Bu masalımsı hava bir süre devam etti. Zenci, pencereden sarkıp sokağın en dip tarafından görünen denize baktı. Bilmiyorum, eyleminin yıkıcı korkusunu aşan katilin ruhsal durumunu betimlemeye çalışırken, zamanı geldiğinde korkuya kapılmamak için en iyi yöntemin (benim doğama en uygun yöntemin) hangisi olacağını da sinsice inceleyip bulmaya çalışıyor muyum? Ardından, Sonia'dan kurtulmanın tüm yolları ona ansızın, sanki bir serginin üstünde seçilmeye hazır mallar gibi toplanmış, birbirine karışmış, sıkışmış göründü. Bir yere kapatılmış cesetlerden söz edildiğini duyduğunu anımsamıyordu, ama yine de bu yol, seçmeden önce ona gösterilmiş olduğunu sezdiği bir yoldu. "Bunun üzeyine, kapıyı kilitledim, anahtayı cebime koydum. Valizi yatağın üstünden kaldıydım, öytüleri açıp Sonia'yı yatıydım. Tuhaf oluydu, misye Jean, Sonia'yı öyle bıyakmak. Kan yüzüne yapışmıştı." İşte, tam bir gün süren bu kahramanca uzun yaşam o zaman başladı. Clément büyük bir irade gücü harcayarak bayağılıktan kurtuldu –aklını insanüstü bir bölgede tutarak; bu bölgede, eylemlerinin ahlak denetiminden kurtulduğu eşsiz bir evren yaratıp tanrı olmuştu; kendini yüceleştirdi. General, din adamı, tanrılara armağan sunan papaz, ayin yöneten papaz oldu. Buyurmuş, öç almış, kurban etmiş, sunmuştu, Sonia'yı öldürmemişti. Eylemini haklı göstermek için şaşırtıcı bir içgüdüyle bu aldatmacaya başvurmuştu. Çılgın bir imge gücüne sahip olanlar, bunun karşılığında, şu büyük şiirsel yetiye de sahip olmalıdırlar: evrenimizin üzerinde son derece büyük bir rahatlıkla etki yapmak için onu ve değerlerini yok sayma yetisi. Suya ilk kez girmek üzereyken su ve boşluk korkusunu yenen biri gibi derin derin soludu zenci, çok büyük bir soğukkanlılık göstermeye karar vererek duygusuz, dalgın bir hal aldı. Çaresizliğe boyun eğiyor, uyuyor, ardından da çaresizliğe saldırıyordu. Paltosunu çıkarır gibi Hıristiyan ruhunu çıkarıp attı. Eylemlerini bir bağışlama ile kutsallaştırdı. Bu bağışlama,

cinayeti kınayan bir Tanrı'ya hiçbir şey borçlu değildi. Ruhunun gözlerini kapadı. Tüm bir gün boyunca bedenini, sanki kendiliğinden, bu dünyadan gelmeyen buyruklara bağlı kıldı. Onu ürküten şey, tamı tamına cinayet korkusu değildi; o, cesetten korkuyordu. Beyaz bir insanın ölüsü onu hayrete düşürüyordu, oysa bir zenci ölüsü karşısında daha az kaygılanırdı. Sonunda apartman dairesinden çıktı; kapıyı özenle kapadı ve günün ilk saatinde bir şantiyeden on kilo çimento almak üzere yola koyuldu. On kilo çimento yeterliydi. Sébastopol Bulvarı'na doğru, uzak bir bölgede, bir mala satın aldı. Sokakta yeniden insan ruhuna kavuşmuştu, bir insan gibi davranıyordu, yapacağı işe beylik bir anlam vererek: Bir küçük duvar örmek söz konusuydu. Elli adet tuğla da satın alıp, bunları kendi sokağına yakın bir sokağa kadar taşıttırarak, kiraladığı bir el arabasının üstünde orada bıraktırdı. Çoktan öğlen olmuştu. Tuğlaları dairesine sokmak başlı başına bir iş oldu. Arabadan evine on kez gidip geldi; her defasında beş ya da altı tanesini koltuğunun altına koyduğu bir paltoyla gizleyip taşıdı. Tüm malzeme odasında hazır olduğunda kendi gökler âlemine döndü. Ölü kadının üstünü açtı, o sırada yalnızdı. Cesedi şöminenin yanındaki duvara dayadı; onu diklemesine tutup çevresine duvar örmeyi düşünüyordu, ama o tortop olmuştu; Clément cesedin bacaklarını ayırmaya çalıştı, ama odun gibi sertleşmiş ve kesin bir şekil almışlardı; kemikleri art arda patlama sesleri çıkarır gibi çatırdadı; bunun üzerine Clément cesedi duvarın dibinde çömelmiş durumda bırakıp işe başladı. İstihkâmcılık, koşulların ve işçinin işbirliğine çok şey borçludur. İşini bitiren Clément sonunda yapıtına tam bir sedir biçimi vermiş olduğunu gördü. Bunu uygun buldu. Bir uyurgezer gibi dalgın, ama kararlı bir biçimde çalışıyordu. Çılgınca bir baş dönmesinden kurtulmak için uçuruma bakmayı reddetti; aynı baş dönmesine, daha sonra göreceğimiz gibi, Çiçeklerin Meryem Anası karşı koyamadı. Clément biliyordu ki pes ederse, sımsıkı sarıldığı bir çelik çubuk kadar katı olan bu tutumundan vazgeçerse, mahvolurdu. Mahvolurdu, yani iki gözü iki çeşme ağlayarak karakola

koşardı. Bunu biliyor ve çalışırken kendi kendine söylüyordu, yüreklendirmeleri yalvarmalara katarak. Tüm öyküsü boyunca, küçük kurşun askerler o kocaman, ama hafif parmakları arasında hızla gidip geliyorlardı. Dikkat ediyordum. Clément yakışıklıydı. Onun Cayenne Ayaklanması sırasında öldürüldüğünü *Paris-Soir*'da okuyup öğrenmişsinizdir. Ama yakışıklı adamdı. Belki de şimdiye kadar gördüğüm en yakışıklı zenciydi. Onun sayesinde Seck Gorgui tipini yaratmak için bu tipi anılarla nasıl besleyeceğim? Seck Gorgui'nin de onun kadar yakışıklı, sinirli ve bayağı olmasını istiyorum çünkü! Belki de yazgısı onu daha da güzelleştiriyordu, tıpkı burada akşamları dinlediğim, hükümlülerin hücrelerinden bana ulaşan o dokunaklı, bayağı şarkılar gibi. Clément'ın uzak bir yerde doğmuş olması, gece dansları, nihayet işlediği cinayet onu şiirsellikle donatan öğelerdi. Alnı, daha önce de belirttiğim gibi, yuvarlak ve parlaktı; uzun, kıvrık kirpikli gözlerinin içi gülerdi. Tatlı adamdı, kibirliydi. İnce sesiyle adaların, Antiller'in eski şarkılarını mırıldanırdı. Sonunda polis yakaladı onu, ama bunun nasıl olduğunu bilmiyorum.

Küçük askerler durmadan hücreye yayılıyorlardı; bir gün ekip şefi fazla olan bir askeri geri getirdi. Village ağlamaklı bir sesle bana:

"Bıktım aytık bunlaydan, misye Jean. Bakın bi tane daha," dedi.

O günden sonra daha az konuşur oldu. Benden nefret ettiğini biliyordum, ama nedenini bulamıyordum; arkadaşlık ilişkilerimiz ise bundan etkilenmiyordu. Bununla birlikte kinini, sinirini her türlü bayağı davranışlarla göstermeye başladı; bunlara karşı bir şey yapamıyordum çünkü o "yara almaz" biriydi. Bir sabah, uyandığında, yatağının üstünde oturup odaya baktı ve odanın bir sürü dölüt gibi, Çinli cellatlar gibi duygusuz ve sinsi bir biçimde her yere yayılmış o budala görünüşlü heykelciklerle dolu olduğunu gördü. Askeri birlik, insanı tiksindiren dev dalgalar halinde dev adama karşı saldırıya geçiyordu. Clément devrildiğini hissetti. Saçma bir denizin içinde batıyordu ve umutsuzluğunun anaforuyla beni

de yıkıma sürüklüyordu. Bir askeri elime aldım. Bunlardan yerde, her yerde, bin, on bin, yüz bin adet vardı! Elime aldığım heykelciği sıcacık avucumun içinde tutuyordum, ama o buz gibiydi, soluk almıyordu. Hücrenin her yerini mavi renk kaplamıştı, bir saksıda mavi çamur; duvarlarda, parmaklarımın üzerinde mavi lekeler vardı. Meryem'in önlüğü gibi mavi, mineler gibi mavi, bir sancak gibi maviydi her yer. Küçük askerler hücreyi önden arkaya, arkadan öne sallayan bir dalgalanmaya yol açıyorlardı.

"Şu halime bakın."

Clément yatağının üstüne oturmuş, küçük keskin çığlıklar atıyordu. Uzun kolları kalkıp kalkıp dizlerinin üstüne cansız iniyorlardı (kadınlar da böyle yaparlar). Ağlıyordu Clément. Güzel gözleri yaşlarla doluydu, yaşlar ağzına kadar iniyordu. "Ay, ay!" Ama ben burada yapayalnızken artık sadece, eliyle tutmadan içime soktuğu o esnek kası, adına bir tapınak dikmek istediğim o canlı aleti anımsıyorum. Başkaları da bu alete kapıldılar. Divine, Seck Gorgui'ninkine, diğerleri de Diop, N'golo, İsmail, Diagne'ınkine.

Divine, Gorgui ile hemen yattı. Gorgui onunla kedinin fare ile oynadığı gibi oynadı. Kudurmuş gibiydi Gorgui.

Divine yanağını onun simsiyah göğsüne dayayıp –perukası kafasına iyice yapışıktı– kendisininki yumuşak olduğu halde, onun o öylesine sert dilini düşündü yeniden. Divine'in her yanı yumuşaktır. Oysa, yumuşaklık ya da sertlik yalnızca bir doku sorunudur; dokularda kanın az ya da çok bulunmasıyla ilgilidir, ama Divine de kansız değildir. Yumuşak biridir. Söz gelimi, karakteri yumuşaktır, yanakları, dili yumuşaktır; kamışı esnektir, yumuşaktır. Oysa tüm bunlar Gorgui'de serttir. Divine bu yumuşak şeyler arasında ilişki bulunabilmesine şaşar. Çünkü sertlik, erkeklik demektir. Keşke Gorgui'nin sadece orası sert olsaydı, bu bir doku sorunuysa eğer... Yanıtlar Divine'den kaçıyor; Divine artık yalnızca şunu düşünüyor: "Ben Tam Bir Yumuşak'ım."

Kısacası Gorgui mezarların kanatları üstünde, mezarların sütunları üstünde uçan o çatı katında kalmaya başladı. Çamaşırlarını, gitarını ve saksafonunu getirdi. Saatlerce doğaçtan basit melodiler çalarak vaktini geçiriyordu. Pencerede serviler dikkatliydi. Divine'in Gorgui'ye karşı hiçbir özel sevgisi yoktu, onun çayını isteksizce hazırlıyordu, ama parası suyunu çektiği için yeniden kaldırımlarda iş tutmaya başlamıştı, böylece de can sıkıntısından kurtulmuş oluyordu. Şarkı söylüyordu Divine. Dudaklarına içlerinde sevgiyle tumturağın birbirine karıştığı şekilsiz melodiler geliyordu, tıpkı tek başlarına heyecan uyandırabilen primitif şarkılarda, kimi dualarda, dinsel melodilerde, primitif dinsel tören yöntemlerinin gerektirdiği, arı ve dine aykırı gülmelere yer vermeyen, tanrıların Kan, Korku, Aşk arzularıyla kirlenmiş kimi ciddi, törensel tavırlarda olduğu gibi. Eskiden Minyon ucuz pernod'lar içerdi, bugün ise Gorgui pahalı likörlerle yapılmış kokteyller içiyor, ama buna karşılık az yiyor. Bir sabah saat sekiz civarında, Meryem Ana çatı katının kapısını çaldı. Divine masum bir biçimde sırtüstü uyumakta olan zencinin, bir savan kadar güzel kokulu gölgesinin içinde büzülmüştü. Kapının çalınmasına Divine uyandı. Divine'in bir süredir geceleri pijama giydiği biliniyor. Gorgui uyumayı sürdürüyordu. Divine onun çıplak, sıcacık karnına kadar sürüklendi; ıslak, ama kaskatı bacaklarına çarpıp üstünden atladı ve:

"Kim o?" dedi.

"Benim."

"İyi ama, sen kimsin?"

"Öf be! Allah kahretsin, tanımadın mı beni ha? Aç da gireyim."

Divine kapıyı açtı. Zenciyi görmeden, burnuna gelen koku içeride biri olduğunu Meryem Ana'ya haber verdi.

"Leş gibi kokuyor burası! Bir kiracın var demek. Fena değil. Baksana, yatmam gerek, yorgunluktan bitiyorum. Yerin var mı?"

Gorgui uyanmıştı. Sabahları, genellikle olduğu gibi, kamışının dimdik durumda olması onu tedirgin etmişti. Do-

ğası gereği terbiyeli adamdı, ama beyazlar ona edepsiz olmayı öğretmişlerdi; onlara benzenmeyi çok istemiş ve bu konuda onları geçmişti. Örtüleri üstüne çekmedi çünkü çekerse, bunun gülünç görünmesinden korkuyordu. Meryem Ana'ya elini uzattı.

Divine onları tanıştırdı.

"Çay içmek ister misin?"

"Zahmet olmazsa."

Meryem Ana yatağın üstüne oturmuştu. Kokuya alışıyordu. Divine çayı hazırlarken, o ayakkabılarının bağcıklarını çözüyordu. Bağcıklar düğüm olmuşlardı. Belki de ayakkabılarını hep karanlıkta giyip çıkarıyordu. Ceketini çıkarıp halının üstüne attı. Su birazdan kaynayacaktı. Bir hamlede çoraplarını ve ayakkabılarını da çıkarmaya çalıştı çünkü ayakları terlemişti; odada bunun hissedilmesinden korkuyordu. Bu çabasında tam olarak başarılı olamadı, ama ayaklarında hiçbir koku yoktu. Zenciye bir göz atmamak için kendini tuttu, şöyle düşünüyordu: "Bu Kartopu'nun yanında mı horul horul uyumam gerekecek acaba? İnşallah toz olur." Divine, Gorgui'den pek emin değildi. Onun narkotik polisin sayısız ihbarcılarından biri olup olmadığını bilmiyordu. Meryem Ana'ya hiçbir şey sormadı Divine. Zaten göründüğü gibiydi Meryem Ana. Ne gözleri ne ağzının köşeleri yorgun görünüyordu, yalnızca saçları biraz karışıktı, kimileri gözlerinin üstündeydi. Yine de azıcık akşamdan kalmış gibi bir hali vardı. Dirsekleri dizlerinde, başını kaşıyarak yatağın kenarında bekliyordu.

"Su kaynıyor mu?"

"Evet, kaynıyor."

Su, küçük elektrik ocağının üstünde kaynamaktaydı. Divine suyu çayın üstüne boşalttı. Üç fincan hazırladı. Gorgui oturmuştu. Ağır ağır, sindire sindire, eşyalara ve insanlara, ama önce kendine, gözlerini açıyordu. Kendi varlığını hissediyordu. Çekinerek birkaç şeyi düşündü: sıcak hava, tanımadığım bir delikanlı, kamışım dimdik, çay, tırnaklarımın üstünde lekeler, dostlarından birinin elini sıkmak istemeyen

Amerikalı kadının yüzü, saat sekizi on geçiyor. Divine'in kendisine tanımadığı bu delikanlıdan söz etmiş olduğunu anımsamıyordu. Divine, onu her tanıştırdığında "bir dost" diyordu; çünkü Meryem Ana ona yabancı birinin karşısında adının Çiçeklerin Meryem Anası olduğunu hiçbir zaman söylememesini öğütlemişti. Ama daha sonra bunun hiç önemi kalmadı. Gorgui, Meryem Ana'ya bir kez daha baktı. Onun biraz yana dönük profilini, başının arkasını gördü. Bu, tamı tamına, duvara çengelli iğneyle tutturulmuş o baş resmine benziyor. Ama kendisi daha iyi görünüyor. Meryem Ana hafifçe Gorgui'ye dönerek diyor ki:

"Söylesene dostum, bana biraz yer açacak mısın? Gece hiç uyumadım."

"Ah! Elbette, arkadaşım. Ben kalkıyorum zaten."

Meryem Ana'nın hiçbir zaman özür dilemediği bilinir. Her şey ona bağlı değilmiş, ama her şey olmak zorundaymış (hem de düzenli bir biçimde), hiçbir özel ilgi, hiçbir saygı gösterisi, hiçbir şey ona yönelmiyormuş, her şey kısacası tek olasılıklı bir düzene göre olup bitiyormuş gibi görünüyordu.

"Baksana, Divine, bana gömleğimi verir misin," dedi zenci.

"Bekle, çay olmak üzere."

Divine ona ve Meryem Ana'ya birer fincan çay verdi. İşte, ölüler, koparılmış çiçekler, sarhoş mezarcılar, güneşten harap olmuş sinsi hayaletler üstüne eğilmiş olan çatı katında üçlü yaşam yeniden başlıyordu. Hayaletler, ne dumandan ne de donuk, yarı saydam bir akışkan maddeden oluşmuşlardır. Hava gibi saydamdırlar; gündüzleri, özellikle de gündüzleri, onların arasından geçeriz. Kimi zaman bizim yüz çizgilerimizin, bacaklarımızın üstünde, hareketlerimizin biri içinde ansızın belirirler. Divine, Meryem Ana ile birlikte kaçan, onu yanlış yola saptıran –neredeyse öldüren– o uçarı Marchetti ile birçok gün geçirdi. Meryem Ana bu Marchetti'nin hayaletinin içinden geçiyordu, ama bunu yaparken her defasında Minyon'un ve büyük dostunun (ya da "iyi dost" demek istiyordu, bir gün de "güzel dost" dedi) gözlerinin göremediği,

ışıl ışıl, ama yırtık pırtık birtakım kırıntıları alıp birlikte götürüyordu. Meryem Ana bir sigara aldı. Ne var ki yandan bir fiske vurup sigarayı paketten fırlatan Marchetti olmuştu. Marchetti'nin her yerdeki kalıntıları Meryem Ana'yı sarıyor, bu yüzden de Meryem Ana tanınmaz oluyor. Eski püskü bu hayalet giysileri Meryem Ana'ya uymuyor. Gerçekten de kılık değiştirmiş gibi bir hali var, ama böyle kılık değiştirmeyi, etekliklerle, şallarla, tek parmaklı eldivenlerle, düğmeli ve XV. Louis tarzı topuklu potinlerle, büyük annelerin ya da kız kardeşlerin dolaplarından aşırdıkları omuzluklu başlıklarla, boyun atkılarıyla yapmayı yalnızca karnaval zamanının o küçük köylüleri bilirdi; o da onlarla yarışıyor. Yavaş yavaş, Çiçeklerin Meryem Anası, serüveninin taçyapraklarını bir bir koparıyor. Gerçek serüveninin mi yoksa sahtesinin mi? Her ikisinin de. Meryem Ana, Marchetti ile birlikte çekmeceli bir çalışma masasının içine saklanmış para kasasını soydu. Gece bekçisinin ziline bağlı elektrik telini kesen Marchetti (grekoromen güreş şampiyonu, otuz yaşında, yakışıklı Korsikalı Marchetti) bir parmağını dudaklarına götürüp şöyle diyor:

"Artık sesi çıkmaz."

Kuşkusuz bir halının üstüne çömelerek şifreyi arayacak ve onu, umutsuzluğa kapılacak kadar zihinleri allak bullak olduktan sonra, yaşlarını, saçlarını, aşklarını, parlayan yüzlerini, katları, askatları karıştıran çeşitli kombinezonlar içinde bulacaklardır. Sonunda bu karışıklık bir gülbezeğe dönüşmüş ve kasanın kapısı aralanmıştı. Üç yüz bin frangı ve bir sahte mücevher hazinesini ceplerine indirdiler. Marsilya yolu üstünde (bu gibi işlerden sonra çekip gitmek akla gelmese bile, her zaman bir limana girilir, limanlar da dünyanın bir ucundadır) arabada Marchetti sinirli olmasından başka bir nedeni bulunmadığı halde Meryem Ana'nın şakağına bir yumruk indirdi. Altın şövalye yüzüğü Meryem Ana'nın şakağını kanattı. Yolun sonunda arkadaşı Marchetti ateş ederek onu öldürmeyi düşünüyordu. (Meryem Ana bunu Marchetti'nin bir arkadaşına yaptığı itiraftan öğrendi.) Marsilya'da parayı pay-

laştıktan sonra Meryem Ana tüm kazancını ona emanet etti. Marchetti çocuğu yüzüstü bırakarak kaçtı.

"Pis herifin biri ha, Divine, sence de öyle değil mi?"

"Ama sen de ona deli gibi âşıktın," dedi Divine.

"Manyaksın sen, git Allah aşkına!"

Doğrusu Marchetti yakışıklıydı. (Meryem Ana onun kadife gibi gövdesini iyice saran kazağından söz ediyor. İnsanı etkileyen büyüsünün burada saklı olduğunu hissediyor. Kadife eldivenin içinde demir yumruk.) Ah o mavi gözlü Korsikalı! Grekoromen güreşçisiydi adam. Onun o altın şövalye yüzüğü... Meryem Ana'nın yüzünden kan akmıştı. Kısacası onu bir süre önce öldürüp şimdi dirilten o kişiye borçluydu yaşamını. Marchetti çekiciliğiyle onu yeniden dünyaya getirmişti. Sonra, çatı katında Meryem Ana hem üzgün hem neşeli bir hal alıyor. Sanki bir menuet havasıyla bir ölüm şarkısı okuyor. Divine dinliyor. Meryem Ana, Marchetti'nin, yakalandığı takdirde sürgüne gönderileceğini söylüyor. Sürgüne gidecekti Marchetti. Meryem Ana sürgün cezasının ne olduğunu tam olarak bilmiyordu çünkü yalnızca bir kez, bir genç, mahkemelerden söz ederken ona, "Fena gönderiyorlar sürgüne" demişti, ama Divine bunun korkunç bir şey olacağından kuşku duyuyordu. Hapishaneleri ve onların düşünceli konuklarını bilen Divine, Marchetti kendisini belirli kurallara göre hazırlar diye düşünüyordu. Meryem Ana'ya diyordu ki: Belki bir gece boyunca, kellesinin talaşların içinde yuvarlanacağı günün arifesinde bir ölüm mahkûmunun yaptığı gibi, akşamdan, ertesi günün sabahına kadar, bildiği tüm şarkıları söyleyecek. Marchetti, Tino Rossi sesiyle şarkılar söyleyecekti. Bohçasını hazırlayacaktı. En güzel metreslerinin fotoğraflarını seçecekti. Annesinin fotoğraflarını da. Annesine görüşme odasında sarılacak ve çekip gidecekti. Sonra deniz yolculuğu, yani o küçük şeytan adasına yolculuk; zenciler, özellikle romlu içkiler veren kahveler, hindistancevizleri, panama şapkalarıyla sömürgeliler... Güzel Kadın! Güzel kadın rolünü oynayacaktı Marchetti. Güzel kadın *olacak*. Bunu düşündükçe içim sızlıyor; o güzel kasları başka kaba heriflerin

kaslarına boyun eğecek, buna dayanamayıp ağlarım. Pezevenk, kadın avcısı, yüreklerin celladı, hapishanenin kraliçesi olacak. Eski Yunanlılara özgü o kasları ne işe yarayacak? Ona, daha genç bir serseri gelinceye kadar, Çurçur adını takacaklar. Ama, olamaz, peki, Tanrı ona gereği gibi acıyor mu? Bir kararname artık Cayenne'e hükümlü gönderilmesini yasakladı. Sürgün cezası yemiş olanlar yaşamlarının sonuna kadar buradaki o koskocaman hapishanelerinde yatacaklar. Güzel Kadın'ın şansı, umudu ortadan kalktı. Hükümlüler gerçek vatanları olan, hiç görmedikleri, onlara yasaklanan bu vatanın özlemi içinde ölecekler. Marchetti otuz yaşında. O, yaşamının sonuna kadar dört beyaz duvar arasında kalacak ve sıkıntıdan patlamamak için hiçbir zaman gerçekleşmemiş, gerçekleşme umudu da olmayan hayali yaşamlar oluşturma sırası ona gelecek; bu, umudun ölümü demek olacak. Oyun zarı şeklinde bir hücrenin tutsağı zengin yaşamlar. Ben bundan çok hoşnudum. Bu kibirli ve bir o kadar yakışıklı pezevenk, zayıfların alnına yazılmış acıları öğrensin. Yetilerimizi, bize lüks yaşamlar aracılığıyla parlak roller vermeleri için geliştiriyoruz; bu tür öylesine yaşamlar icat ediyoruz ki eylem içinde yaşamaktan aciz kalıyoruz ve bunlardan biri gerçekleşecek olursa bundan mutluluk duyamayız; çünkü binbir ün ve zenginlik olanağının kuru hazlarını tüketmişizdir, bunların düşlerinin anısını birçok kez yaşamışızdır. Bıkmışızdır artık. Kırk, elli, altmış yaşındayızdır. Yalnızca o zavallı bitkisel çöküntümüzü biliyoruz; bıkmışız. Sana gelince Marchetti, zenginleşmek için yollar icat etme, kaçakçılık yapmak için emin bir yol öğrenmeye kalkışma, mücevheratçıları oyuna getirmek, orospuları dolandırmak, papazları uyutmak, oyunculara sahte oyun kâğıtları dağıtmak için yeni numaralar arama (bunların tümü kullanıldı, tümünün çoktan modası geçti); çünkü olası bir kaçışa kalkışacak yürek yok sende; ansızın başına iyi bir şey gelmesini sabırla bekle (bunun ne olabileceğini tamı tamına belirlemeden): Bu iyi şey seni sonsuza dek sıkıntıdan kurtaracaktır; hücrende bundan elinden geldiğince yararlan. Çünkü senden aşkla tiksiniyorum.

Siz ne kadar iğrenç bulsanız da, Divine hâlâ bulvarda saltanatını sürdürüyor. Göz kırparak kendisiyle alay eden bir yeni fahişeye (belki on beş yaşında) bir pezevenk onu iterek şöyle diyor:

"O Divine; oysa sen kirloşun birisin."

Divine sabahın saat sekizine doğru pazarda görüldü. Elinde bir yiyecek filesi tutarak, sebze, menekşe, yumurta pazarlığı yapıyordu.

Aynı akşam çayda beş arkadaşı vardı; dedi ki:

"Bakın, sevgili arkadaşlarım, işte karşınızda, Tanrı ile evlenmiş olan Divine. Horozlar öterken kalkıp, Tam Bir Pişman Kişi olarak kudas ayinine gidiyor."

Arkadaşları koro halinde bağırdılar:

"Merhamet, merhamet, Divine'e merhamet edin!"

Ertesi gün:

"Yavrum, Divine'i karakolda çırılçıplak soymuşlar. Her yanı yara bere içindeymiş. Marizlemişler. Minyon'u onu dövüyor."

Arkadaş korosu:

"Yuh! Yuh! Yuh! Divine amorf olmuş."*

Oysa Divine doğrudan doğruya tenine at kılından yapılma sıkı bir çile gömleği** giyiyordu ki ne Minyon ne de paralı hovardalar bunun farkına varıyordu.

Biri (tezkere bırakmak isteyen bir asker) Divine'e şöyle söylüyor:

"Param olmadığına göre, geçinmek için ne yapabilirim ki?"

Divine:

* Argoda dayak yiyip yaralanmış anlamında. (ç.n.)

** Hıristiyanlarda nefse eziyet için tenin üstüne giyilen at kılından gömlek. (ç.n.)

"Çalış."

"Ha deyince iş bulunmuyor."

Divine'i ayartmak isteyip ısrar ediyor:

"Ne yapabilirim ha?"

Divine'in "Hırsızlık yap" diyeceğini ya da böyle düşüneceğini umut ediyor. Ama Divine yanıt vermeye cesaret edemiyor çünkü aynı durumda kendisi olsa ne yapardı diye düşünüp, kendisini kuşlara elinden ekmek kırıntılarını veren biri gibi görerek içinden şöyle diyor: "Dilen."

Divine:

"Islık çalarak söyledikleri şarkının çelenklerine dolanmış durumda, akşamları tepelerin göksel yokuşundan baş döndürücü bir hızla inen bisikletliler gördük; biz onları vadide bekliyorduk; orada bize küçük çamur yığınları şeklinde ulaştılar."

Divine'in bisikletlileri içimde eski bir korku uyandırıyor.

Her ne pahasına olursa olsun kendime dönmem, daha doğrudan bir biçimde içimi açmam gerek. Bu kitabı başka bir niteliğe oturtulmuş, yüceltilmiş öğelerle, hükümlü yaşamımla oluşturmak istedim; saplantılarımla ilgili hiçbir şey anlatmamasından korkarım. Kupkuru bir biçem kullanmaya çabalasam da, size hapishanemin içinden çiçeklerle, bembeyaz jüponlarla, mavi kurdelelerle süslü bir kitap göndermek istiyorum. Bundan daha iyi hoş vakit geçirtecek başka bir şey yok.

Canlıların dünyası benden hiçbir zaman çok fazla uzak olmamıştır. Onu elimden geldiğince, elimdeki olanaklarla uzaklaştırıyorum. Bu dünya, öylesine karanlık bir gökyüzünde yalnızca bir altın nokta oluncaya kadar geri gidiyor ki, bizim dünyamızla öteki dünya arasındaki uçurum yüzünden artık gerçek diye bir şey kalmıyor mezarımızdan başka. O zaman, orada gerçek bir ölü yaşamı sürmeye başlıyorum. Gitgide bu yaşamın tüm olgularını, özellikle de en önemsiz olanlarını, bana çabucak gerçek dünyanın buradan yirmi metre uzakta, tam da duvarların diplerinde olduğunu anım-

satabilecek olanlarını kesiyorum, buduyorum. Uğraşlarım arasından, önce, kendilerini kurulu bir toplumsal uğraşın zorunlu kılmış olduğunu bana en çok anımsatabilecekleri uzaklaştırıyorum: Ayakkabılarımın bağcıklarına çift düğüm atmak, örneğin bana dünyada bu işe, yapacağım kilometrelerce yürüyüş sırasında çözülmesinler diye kalkıştığımı fazlasıyla anımsatabilecektir. Pantolonumun önündeki düğmeleri de iliklemiyorum. Bunu yaparsam, ayna karşısında ya da genel tuvaletlerden çıkışta kendimi yeniden kontrol etmek zorunda kalırım. Orada, hiçbir zaman söyleyemeyeceğim şarkıyı söylüyorum; örneğin şu iğrenç şarkıyı: "İnsanlardan kaçan, apaş, serseri olan biziz..." Bu şarkı, onu on beş yaşında La Roquette'teyken söylediğimden bu yana ne zaman yeniden hapse girsem, her defasında aklıma gelir. Başka yerde (öyle sanıyorum) okuyamayacağım şeyi okuyorum: Paul Féval*'in romanlarını. Hapishanelerin dünyasına, dışlanmış alışkanlıklarına inanıyorum. Gerçek bir ölü gibi yaşamak koşuluyla, ölünce bir mezarlıkta yaşamayı kabul edeceğim gibi, orada da yaşamayı kabul ediyorum. Ama şaşırtma hareketi uğraşların çeşitliliğine değil, özüne yönelmeli. Temiz, sağlıklı olan hiçbir şey yapmamalı. Temizlik ve sağlık bu dünyaya aittir. Mahkeme dedikodularıyla oyalanmalı. Düşlerle oyalanmalı. Giyime ve süse düşkün olmamalı hiçbir zaman, bir kravattan ve eldivenden başka süslerle süslenmemeli, giyime ve süse düşkünlükten vazgeçmeli. Güzel olmayı istememeli, başka şey olmayı istemeli. Başka dil kullanmalı. Ve de kendini ciddi olarak sonsuzluğa kadar hapsedilmiş sanmalı. İşte "kendine bir yaşam kurmak" buna denir: Pazar günlerinden, bayramlardan, eğlencelerden vazgeçeceksin, havaya aldırış etmeyeceksin. Hükümlülerin alışkanlıklarını, onları öteki insanların dışında insanlar yapan alışkanlıkları keşfettiğimde şaşırmadım: Kibrit çöplerini uzunlamasına kesmek, çakmak yapmak, bir izmaritten on nefes çekmek, hücrede durmadan volta atmak vb. Sanıyorum, bu yaşamı o zamana kadar içimde gizli olarak taşıyordum ve onun bana

* Fransız yazar. (1817-1887) (ç.n.)

dışarıdan, gerçekliği içinde görünmesi için onunla ilişki kurmam yetti.

Ama, şimdi korkuyorum. Göstergeler beni kovalıyor, ben de onları sabırla kovalıyorum. Dört elle beni mahvetmeye çalışıyorlar. Mahkemeye giderken, bir kahvenin önünde tek ayaklı, belki de döner bir masanın çevresinde oturmuş yedi gemicinin yedi bira bardağı aracılığıyla yıldızları sorguya çektiklerini görmedim mi? Sonra, dişleri arasında, bir demir telle, yuvarlak, ışıklı ve alevi yüzünü ısıtıp pembeleştiren bir venedik feneri tutarak, tanrıdan tanrıya mesaj götüren bir bisikletli çocuk da görmedim mi? Çocuk, öylesine arı bir harika idi ki, kendisinin bir harika olduğunu bilmiyordu. Çemberler ve küreler aklımdan hiç çıkmazlar: portakallar, Japon bilardosu topları, venedik fenerleri, jonglör çemberleri, formalı kalecilerin meşin topları gibi. Benim başlı başına bir içsel astronomi kurup düzenlemem gerekecek.

Korkuyor muyum? Başıma geleceklerden daha kötü ne gelebilir başıma? Bedensel acı dışında hiçbir şeyden korkmuyorum. Ahlak bana yalnızca pamuk ipliği ile bağlı. Ama yine de korkuyorum. Karardan bir gün önce, hiç düşünmediğim halde, bu anı sekiz ay boyunca beklediğimin ansızın farkına varmadım mı? Korkudan kurtulduğum çok az an vardır. İnsanlar ve olaylarla ilgili bir görüşümün ya da korkunç bir algılamamın olmadığı anlar da pek azdır. Hatta ve özellikle de en güzel oldukları düşünülenlerle ilgilidir bunlar. Dün, nezarethanenin o dar hücrelerinden birinde sorgu yargıcının önüne çıkma saatini beklerken, ayakta, birbirimize yapışmış durumda, on iki kişiydik. Ben dip tarafta, helaların ve gülerek saçma sapan şeyler anlatan bir İtalyan gencinin yanındaydım. Gencin anlattıkları, sesi, aksanı ve Fransızcası nedeniyle etkili bir hal alıyordu. Onu insana dönüşmüş bir hayvan sandım. Kendisinde bulunduğunu sandığım bu ayrıcalığı sayesinde bir an beni, basit bir isteğe kapılıp, hatta bunu dile getirmeden, bir çakala, bir tilkiye, bir beç tavuğuna dönüştürebileceğini hissediyordum. Belki, onun sahip olduğunu sandığım bu ayrıcalık karşısında büyülenmekteydim. Bir ara, bir pezevenk

çocukla budalaca, sıkıcı birkaç söz alışverişinde bulundu. "Kadını soydum" diye anlatırken dapdaracık hücrede ansızın bana öyle sokuldu ki benimle sevişmek istiyor sandım. Ses tonu da öyle vahşi bir hal almıştı ki "Kadını soydum" dediği sırada sanki derisini yüzüp parçalara ayırdığı bir tavşandan söz ediyor gibiydi. Ya da "Yaşlı adamı soyun" dendiğinde kastedilen anlamı taşıdığı izlenimine kapıldım. Sonra, anlatmayı sürdürdü: "Müdür bana 'Mamalara benziyorsunuz' dedi. Ben de yanıt verdim: Benim gibi mamaların sizin gibi mamalardan aşağı kalmadıklarını öğrenin." Bebeklerin ağzından da mama sözcüğünün çıktığını düşünüyorum. Korkunç bir şey. Eski anları anımsadığımda (zar atmalarla ilgili) o iki çocuk bana ayakları yerden kesilmiş, desteksiz, havaya asılı durumda birbirine sessizce laf yetiştiriyorlarmış gibi geldi; bu, harika bir korkuydu. Onların havada olduklarını öyle kuvvetle anımsıyorum ki, ister istemez, zekâm, acaba parkenin altında bunları yukarıda tutan bir numara, gizli bir mekanizma, görülmeyen bir yay, kısacası ne bileyim, akla uygun bir şeyler olup olmadığını soruyor. Ama böyle bir şey olası olmadığı için, anılarım düşün kutsal korkusu içinde dolaşıp duruyor. O korkulu anlar –ki bunları arıyorum–, insan bunları yaşarken ne bedenini, ne yüreğini tiksinmeden seyre dalamaz. Her yerde, görünüşte zararsız, ama beni en iğrenç korkuların içine gömen, bayağı bir olayla karşılaşıyorum: Sanki kendim olan bir ceset tarafından kovalanan bir cesedim. Helanın kokusu bu. Ölüm mahkûmunun eli; bu alyanslı eli, hizmetlinin getirdiği çorba tasını almak üzere hücresinin küçük penceresinden uzattığı sırada görüyorum. Adamın kendisi görünmezken, bu el, düzmece bir tapınağın tanrısının eli sanki; gece gündüz aydınlık olan bu hücre de, ölümü bekleme odası, uzam-zaman karışımı bir yer; kırk beş kere yirmi dört saat kesintisiz sürecek son hazırlığın yapılacağı yer. Bu da pantolonunu çıkarıp beyaz fayans tuvaletin üstüne oturmuş olan Minyon. Yüzü gergin. O sıcak parçalar bir süre asılı kalıp düşerken, bir koku dalgası bana bu sarışın kahramanın içinin bokla dolu olduğunu haber veriyor. Düş ise beni tümüyle

yutuyor. Bunlar da pire; beni ısırıyorlar; hain olduklarını biliyorum; önce insansal bir zekâ ile, ardından insanüstü bir zekâ ile ısırıyorlar.

Hapishanemi bir unutmabeni çiçeği demeti halinde patlatacak bir zehir-şiir biliyor musunuz? İçimi dolduran ve beni tüm bir hayvan dünyasına barınak sağlamaya zorlayan o kusursuz genci öldürecek bir silah biliyor musunuz?

Kırlangıçlar onun kollarının altına yerleşmişler. Orada kuru topraktan bir yuva yapmışlar. Tütün rengi kadife gibi tırtıllar saçlarının lülelerine karışıyorlar. Ayaklarının altında bir arı oğulu ve gözlerinin arkasında çoluk çocuk bir sürü engerek. Kudas ayininden geçerken, ellerini birleştirip, gözlerini aşağıya indirerek papaza dilini çıkaran o küçük kızlardan başka hiçbir şey onu tedirgin etmiyor. O, kar gibi soğuk. Onun sinsi olduğunu biliyorum. Altın bile onu ancak gülümsetir, ama gülümsediğinde, melekler gibi zarif olur. Hangi çingene yanından hiç eksik olmayan bir hançerle beni ondan kurtaracak kadar çabuk davranırdı acaba? Bunun için çeviklik, çabucak bir göz atma, epey soğukkanlılık gerek. Ve... katil yerini alacaktır. Bu sabah, batakhanelerde yaptığı bir turneden döndü; herhalde gemiciler, orospular görmüştür; bu orospulardan biri onun yanağında kanlı bir elin izini bırakmış. Çok uzağa gidebilir, ama o, bir güvercin kadar sadıktır. Geçen akşam, yaşlı bir kadın oyuncu kamelyasını onun yakasındaki ilikte bırakmıştı; bu çiçeği kırıştırmak istedim, taçyaprakları halının üstüne düştü (ama hangi halının? Benim hücremin döşemesi düz taşlarla kaplı), saydam ve ılık, kocaman su damlaları halinde. Şimdi bu kamelyaya bakmaya pek cesaret edemiyorum çünkü bakışlarım onun kristal etini delip geçiyor ve bunca sert köşe içeride o kadar çok gökkuşağı oluşturuyor ki, işte bu yüzden ağlıyorum. Son.

Size hiç de öyle görünmüyor ama, bu şiir beni yatıştırdı. Onu sıçtım.

Divine:

"Kendi kendime ben yaşamıyorum dedikçe, insanların artık beni hiçe sayacaklarını kabul ediyorum."

Minyon'un ilişkileri ihanetleri yüzünden azalmışsa da, Divine kendi ilişkilerini çoğaltmıştı. Tuhaflığı ile ünlü bu not defterinde şimdiden üç Mimoza'nın (yüksek hırsızlık ustası Büyük Mimoza'nın kazandığı parlak başarılardan bu yana Montmartre'da bir Mimoza hanedanı saltanat sürüyordu) adı, Kraliçe Oriane'ın, İlk Kudas'ın, Maymuncuk'un, Sonia'nın, Clairette'in, Fıçı'nın, Barones'in, Romanya Kraliçesi'nin (neden ona Romanya Kraliçesi diyorlardı? Bize bir gün onun bıyığı ve siyah saçlarıyla çingeneyi andıran bir kralı, gizlice, Romanya kralını sevdiği ve on milyon erkeği temsil eden bir erkek tarafından arkadan düzüldüğü için, on milyon erkeğin menisinin içine aktığını hissettiği, bu sırada gemi direği gibi bir kamışın, onu güneşlerin ortasına götürdüğü söylendi), Kükürtlü'nün, Monique'in, Dişi Leo'nun adları okunuyordu. Bu defterde her iki sayfadan biri kurşun kalemle yapılmış bir sürü kıvrık çizgiyle karalanmıştı; bunlar, Divine'in bu sayfaların kokain günlerini, hesapları, randevuları içerdiklerini itiraf ettiği güne kadar Minyon'u tedirgin etmişti. Geceleri, çalgılı, danslı en kuşkulu yerlerin bile taze neşesinden, arılığından yoksun dar, sıkışık barlara gidiyorlardı. Buralarda sevişiliyordu, ama korku içinde, en güzel düşlerin bize verdiği bir tür dehşet içinde. Bizim aşklarımızın neşesi hüzünlüdür ve su kenarında oturan pazar âşıklarından daha akıllıysak da, aklımız mutsuzluğu çeker. Buralarda, gülme yalnızca bir dramdan doğar. Bu bir acı çığlığıdır. Bu barların birinde, her akşam olduğu gibi, Divine'in başında sahte incilerden yapılmış, küçük bir baron karısı tacı var. Divine armacıların taçlı kartalına benziyor. Boyun kürkünün altında boynunun kirişleri açıkça görülüyor. Minyon onun karşısında. Çevredeki başka masalarda Mimoza'lar, Antinea, İlk Kudas yer almış. Orada olmayan iyi dostlardan söz ediliyor. Judith içeriye giriyor ve Divine'in önünde yerlere kadar eğiliyor:

"Merhaba, hanımefendi."

"Seni enayi seni," diye bağırıyor Divine.

"Die Puppe hat gesprochen,"* diyor bir Alman genci.

Divine kahkahayı basıyor. İnci taç yere düşüp kırılıyor. Acınmalar; bunları iğneli sözlerle karışık neşe zenginleştiriyor: "Divine'in tacı alındı!... Büyük Düşük Kraliçe!... Zavallı Sürgün Kadın!..." Küçük inci taneleri döşemeye serpilmiş talaşın içinde yuvarlanıyor, ayak satıcılarının çocuklara ucuza sattıkları cam boncuklara benziyorlar, ama bunlar bizim her gün kilometrelerce uzunlukta pirinç tellere dizdiğimiz cam boncukları andırıyorlar; bunlarla başka hücrelerde cenaze çelenkleri örülür; bu çelenkler de çocukluğumda mezarlarda gördüğüm paslı, kırık durumda yerlere dağılmış, rüzgârdan ve yağmurdan parçalanıp kararmış, hafif bir pirinç telin ucunda yalnızca pembe porselenden mavi kanatlı küçücük bir melek bulunanlara benziyorlar. Kabarede tüm nonoşlar ansızın diz çöküyorlar. Yalnızca normal erkekler diz çökmemişler. Bu sırada Divine art arda, keskin çığlıklar atar gibi gülüyor. Herkes kulak kesiliyor: Bu, onun sinyalidir. Ağzını açıyor ve takma dişini çekip çıkararak başının üstüne koyuyor, ardından ağlamaklı, ama zafer kazanmış gibi, değişik bir sesle ve dudaklarını ağzının içine kaçırıp haykırıyor:

"Eh, Allah kahretsin, hanımefendiler, ben yine de kraliçe olacağım."

Divine'in eşsiz biri olduğunu söylerken, sulu gözlü olduğunu da belirtmeliyim. Ama şu davranışı, onu yapması için gerekmiş olan görkemin yanında az şeydi: Başının üstünden protezini alıp ağzına sokarak yerleştirmişti.

Onun için, bir kralın taç giymesinin taklidini yapmak boşuna bir iş değildi. Ernestine'le arduvaz evde yaşarken:

Soyluluk saygı uyandırıcıdır. İnsanların en çok eşitlik yanlısı olanı bile, kabul etmek istemese de, bu saygıyla karşı karşıya kalır ve ona boyun eğer. Soyluluk karşısında iki tutum olasıdır: alçakgönüllülük ya da büyüklenme. Bunların ikisi de, soyluluğun gücünü açıkça kabul etmek demektir. Unvan-

* Bebek konuştu. (ç.n.)

lar kutsaldır. Kutsal olan şey, bizi sarar ve köleleştirir; tenin tene boyun eğmesidir. Kilise kutsaldır. Yavaş, İspanyol kalyonları gibi altınla ağırlaşmış, antik anlamla yüklü, tinsellikten çok uzak kuralları, ona güzelliğin ya da soyluluğun gücü gibi bir dünyasal güç verirler. Tüy gibi hafif Culafroy bu güçten kurtulamadığı için, ona, sanki, eğer tanımış olsaydı, Sanat'a boyun eğeceği gibi, haz duyarak boyun eğiyordu. Soyluluğun, yılan adları kadar ağır ve tuhaf adları vardır (zaten bunlar da, yok olmuş, eski tanrı adları kadar berbattır); bu adlar işaretler, armalar ya da kutlu sayılmış hayvanlar, eski ailelerin totemleri, savaş çığlıkları, unvanlar, kürkler, mineler kadar da tuhaftır; bir parşömen kâğıdını, bir mezarı, bir mezar yazısını damgalayıp kapatan bir mühür gibi, aileyi gizle kapatır armalar. Soyluluk çocuğu büyülüyordu. Zaman içinde belirsiz, ama yine de kesin ve hazır, kaba savaşçıların oluşturduğu maiyeti, –kendisinin onlardan türediğini, dolayısıyla onlardan olduğunu sanıyordu, oysa bu maiyetin varoluş amacı, yalnızca şu sonuca ulaşmaktı: Halkı kulübelerde yaşayan bir köyün tutsağı, soluk benizli bir çocuk olmak– onu, yüzü yanmış, esmerleşmiş askerlerden oluşan ve şefi olabileceği güncel ve görülebilir bir maiyetten daha çok heyecanlandırıyordu. Ama o, soylu değildi. Köyde hiç kimse soylu değildi, ne olursa olsun, hiç kimse soyluluğun izlerini taşımıyordu. Bir gün Culafroy, tavan arasındaki dökümtüler arasında eski bir Capefigue tarihi buldu. Binbir tane şövalye ve baron adı geçiyordu bu kitapta; ama o, bunlardan yalnızca birini gördü: Picquigny. Ernestine'in evlenmeden önceki soyadı Picquigny idi. Hiç kuşkusuz soyluydu Ernestine. M. Capefigue'in yazdığı *Fransa'nın Anayasal ve Yönetimsel Tarihi* adlı kitaptan (447. sayfa) şu pasajı alıntılıyoruz: "...Marcel ile Paris kontluk yargıç yardımcılarının düzenlediği, Meclis'lerin hazırlık niteliğinde gizli bir oturumu. Bakınız bu oturum nasıl gerçekleşti. Jean de Picquigny ve birçok başka asker Navarre kralının tutsak olduğu küçük şatoya geldiler. Jean de Picquigny, Artois valisi idi. Askerler, Amiens'li burjuvalar, duvarların dibine merdivenler dayayıp muhafızlara baskın yaptılar, ama onlara karşı

hiçbir kötü davranışta bulunmadılar..." Culafroy, bu aile ile ilgili aydınlatıcı bilgiler edinmek için Capefigue'in *Tarih*'ini baştan aşağı okudu. Eğer elinin altında olsalar, kitaplıkların altını üstüne getirir, büyü kitaplarının gizini çözerdi; büyük bilgin olma yeteneği insanda böyle doğardı, ama Culafroy büyüleyici adları olan bir denizden su yüzüne çıkan o adacıktan başka bir şey bulamadı. Öyleyse Ernestine'in soyadının başında neden soyluluk anlatan bir öntakı yoktu? Armaları neredeydi? Hatta, bu armalar nasıl şeylerdi? Ernestine, kitabın bu bölümünü ve kendi soyluluğunu biliyor muydu? Daha genç ve dalgın bile olsaydı, Culafroy 447. sayfanın bu köşesinin parmakların terinden yıprandığını fark ederdi. Ernestine'in babası kitabı biliyordu. Aynı mucize, kitabın aynı sayfasını açtırıp ona o adı göstermişti. Soyluluğun kendisine değil de Ernestine'e ait olması Culafroy'nın hoşuna gidiyordu; zaten şimdiden bu özellikte onun yazgısının bir işaretini görebiliriz. Ernestine'e yaklaşabilmek, yakın dostluğundan ve özel sevgisinden yararlanmak işine geliyordu; tıpkı prens olmaktansa prensin gözdesi olmanın ya da, Tanrı'nın bağışlamasına erişme olanağı bulunduğu için, Tanrı olmaktansa papaz olmanın birçok kişinin hoşuna gitmesi gibi. Culafroy bu keşfini anlatmaktan kendini alamadı ve konuya nasıl yaklaşacağını bilmediği için, Ernestine'e dobra dobra şöyle söyledi:

"Sen soylusun. Adını eski bir Fransa tarihi kitabında gördüm."

Alaylı alaylı gülüyordu Culafroy, aristokrasiyi küçümsediğine inandırmak için. İlkokul öğretmenimiz ne zaman sınıfta 4 Ağustos gecesine gönderme yapılsa, aristokrasinin boş bir şey olduğunu şatafatlı bir biçimde söylerdi. Culafroy, küçümsemenin aldırmazlığı belirttiğini düşünüyordu. Çocuklar, en başta da kendi çocuğu, Ernestine'i beni bir uşağın yıldırdığı kadar yıldırıyorlardı. Ernestine kızardı ve gizinin ortaya çıktığını sandı; ya da tersi, bilmiyorum hangi sıra doğru. O da soylu olmak istiyordu. Aynı soruyu babasına sormuş, babası da aynı şekilde kızarmıştı. Bu *Tarih*, herhalde ailede uzun süredir bulunuyordu ve iyi kötü, bir soyluluk belgesi gibiydi;

belki de, onu yoksul bir kontes, ağır armalarla, taçlarla yüklü bir ya da birçok markiz yapan fazla işlek bir imgelemin bitkin düşürdüğü Ernestine'di bu kitabı, büyüsünden kurtulmak için, kendisinden uzağa, tavan arasına atan; ama başının üstüne yerleştirmekle, ondan hiçbir zaman kurtulamayacağını biliyordu; çünkü kurtulmanın en etkili yolu onu iyice bir çamurlu toprağa gömmek, suya atmak ya da yakmaktı. Ernestine yanıt vermedi; oysa Culafroy, Ernestine'in içini okuyabilseydi onun emin olmadığı, ama kendi gözünde onu köylülerin ve turistlerin üstünde bir yere koyan bu tanınmamış soyluluğun içinde yol açtığı yıkımları görebilirdi. Armayı betimledi Ernestine. Çünkü şimdi armacılık sanatını biliyordu. D'Hozier'nin* kitabını karıştırmak için Paris'e kadar gitmiş, buradan tarih öğrenmişti. Daha önce söylemiştik, bilginler ne pek başka türlü ne de pek başka nedenlerle davranırlar. Filolog, etimoloji merakının *esclave*** sözcüğü içinde bulunan (bu sözcüğün içinde de, *clé**** sözcüğü ile *genou***** sözcüğü bulunur) şiirden kaynaklandığını itiraf etmez (zaten bu konuda bir şey bilmez) (buna inanır ya da inanabilirdi çünkü onu isteklendiren şey tensel bir güçtür). Bir genç, bir gün akrebin dişisinin erkeğini yediğini öğrendiği için böcekbilim uzmanı olur; bir başka genç de Almanya imparatoru II. Friedrich'in çocukları yalnızlık içinde yetiştirttiğini öğrenince tarihçi olur. Ernestine şu itirafının utancından kurtulmaya çalıştı: Daha az iğrenç olan bir günahı çabucak itiraf ederek, soyluluğa göz dikmemişti. Bu hile eskidir. Azar azar itirafta bulunma hilesi söz konusudur burada. En önemli olan şeyi daha iyi saklayabilmek için, kendiliğimden, azıcık itirafta bulunurum. Sorgu yargıcı avukatıma benim numara yapıyorsam da, bunu en güzel bir şekilde yaptığımı söylemiş. Ama tüm sorgulama boyunca numara yapmadım. Savunmamda suçlarımı çoğalttım, bu da çok iyi oldu. Zabıt kâtibi saflık numarası yaptığıma inanıyor

* Pierre d'Hozier (1592-1660) "Fransa'nın Belli Başlı Ailelerinin Soyağacı" adlı kitabın yazarı. (ç.n.)
** Esclave: Tutsak. (ç.n.)
*** Clé: Anahtar. (ç.n.)
**** Genou: Diz. (ç.n.)

gibiydi. Saflık, beceriksizliklerin kaynağıdır. Yargıç ise sanki daha çok iyi niyetli olduğumu kabul ediyordu. Oysa her ikisi de yanılıyordu. Gerçekten, onların bilmedikleri, benim başıma iş açacak ayrıntılara giriyorum. (Birçok kez "Vakit geceydi" demiştim ki bu, yargıcın bana söylediğine göre, benim durumumu ağırlaştırıcı bir nedendi ama aynı zamanda kurnaz bir suçlunun bunu itiraf etmeyeceğini düşünmüştüm. Toy olmam gerekiyordu. "Vakit geceydi" demek, ilk kez aklıma yargıcın odasında gelmişti çünkü o geceyle ilgili gizlenmesi gereken kimi ayrıntılar vardı... Daha önce, suçlamayı, gece işlediğim bir başka suçla savuşturmayı düşünmüştüm, ama hiçbir iz bırakmadığım için buna önem vermiyordum. Sonra bu önem gelişmeye başladı ve büyüdü –nedenini bilmiyorum–, ben de düşünmeden "Vakit geceydi" dedim, düşünmeden, ama üzerinde durarak. Ancak, ikinci bir sorgulama sırasında olaylarla tarihleri yeterince birbirine karıştırmadığımı ansızın anladım. Hesaplıyor ve yargıcı şaşırtan bir kesinlikle tahmin ediyordum. Bu da fazla ustalık sayılırdı. Ben, yalnızca kendi davamla uğraşmalıydım, onunsa pek çok davası vardı. Kısacası yargıç beni sorguladı, –ama sanki daha kurnazca davranıyormuş ya da daha çok zamanı varmış ve ben sorularına önceden yanıtlar hazırlamışım gibi sorgulaması gerektiği halde–, oldukça kaba ayrıntılar üstünde durarak sorguladı; ben bu ayrıntıları önemsememiştim çünkü bir yargıcın bunları düşünebileceği aklıma gelmiyordu.) Ernestine'in bir suç uyduracak kadar zamanı olmadı; armayı tanımladı: "Gümüş ve gök mavisi renginde sekiz parçadan oluşuyor. Ayrıca üstünde, boydan boya, altın işlemeli bir kırmızı aslan figürü, tepelik olarak da Mélusine* var." Bu Lusignan ailesinin armasıydı. Culafroy bu çok güzel şiiri dinliyordu. Ernestine içinde Kudüs kralları ve Kıbrıs prensleri de bulunan bu ailenin öyküsünü ezbere biliyordu. Bröton şatolarının Mélusine tarafından yapıldığı söyleniyordu, ama Ernestine buna önem vermiyordu: Bu bir efsaneydi, aklı da, gerçek dışı şeyler kurmak için sağlam gereçler istiyordu. Efsa-

* Kısmen yılana dönüşebilen bir perinin kızı, efsanevi kişi. Efsaneye göre Lusignan ailesinin atası ve koruyucusu. (ç.n.)

ne dediğin boş şeydi. Cesurca alegoriler düşleyen insanları doğru yoldan çıkarmak için üretilmiş yaratıklar olan perilere inanmıyordu Ernestine, ama büyük heyecanı şu tarihsel tümceyi okuyunca ortaya çıkıyordu: "...Denizaşırı kol... Şarkı söyleyen silahlar..."

Ernestine yalan söylediğini biliyordu. Eski bir soydan gelmekle ün kazanmaya çalışarak, gecenin, toprağın, tenin çağrısına kendisini kaptırıyordu. Kendisine kökler arıyordu. Kaba, erkeksi, verimli olacak bir hanedan gücünü ayaklarının dibinde sürükleyerek hissetmek istiyordu. Nihayet, arma figürleri onu tam anlamıyla üne kavuşturuyorlardı.

Michelangelo'nun *Musa* heykelinde, Musa'nın çömelmiş pozunu, sanatçının üzerinde çalışması gerekli mermer blokun tortop bir kitle şeklinde oluşunun zorunlu kıldığı söylenir. Her zaman Divine'e tuhaf mermerler görünür; o bunlarla başyapıtlar meydana getirir. Culafroy parka kaçtığı sırada bu şansa sahip olacaktır. İki yanı ağaçlı yollarda yürürken, bu yollardan birinin kenarına geldiğinde, çimenlerin üstüne basmamak için geri dönmesi gerektiğini fark etti. Geri dönerken şöyle düşündü: "Kendi etrafında döndü." Bu düşünceyle hemen kendi etrafında bir yarım tur attı. Ayakkabısının ayrılmış ökçesi onu kumların üstünde sürüklememiş ve utanç verici, bayağı bir gürültü çıkarmamış olsaydı, hareketleri ölçülü, hafifçe belirli, tümü de amaçlı bir dans yapmaya başlayacaktı. (Şunu da not etmek gerekir: İnce, kibar, kısacası uygar zevkleri olan Culafroy ya da Divine –kahramanlarımız düşüncelerinde genç kızların çok çirkin erkeklere karşı duyduğu ilginin temsilcisidirler– her zaman nefret ettikleri durumlarla karşılaşmışlardır.) Ökçesinin gürültüsünü duydu Culafroy. Bu uyarıyla başını öne eğmek zorunda kaldı. Çok doğal olarak, düşünceye dalmış gibi bir tavır takındı ve ağır adımlarla geri döndü. Parkta gezinenler Culafroy geçerken ona baktılar, o da bu insanların onun benzinin solukluğunu, zayıflığını; sarkmış, ağır, bilyalar gibi yuvarlak gözkapaklarını fark ettiğini gördü. Başını daha çok öne eğdi; adımları daha da ağırlaştı, Tanrı

çağrısı almış gibi oldukça coşkulu bir tavır takınarak düşünmeden ama mırıltılı bir haykırışla:

"Tanrım, senin sevgili kulların arasındayım," dedi.

Tanrı onu birkaç adım atarak tahtına doğru götürdü.

Divine –şimdi ona dönelim– bulvarda bir ağaca dayanmıştı. Kendisini tüm gençler tanıyordu. Bu canavar gibi çocuklardan üçü ona yaklaştı. Önce, neye güldükleri anlaşılmadan –belki de Divine'e gülüyorlardı– gülerek geldiler, sonra "merhaba" deyip ona "işi"nin nasıl gittiğini sordular. Divine'in elinde bir kurşunkalem vardı; kalem, kendiliğinden, Divine'in tırnaklarının üstünde oynaya oynaya önce düzensiz bir dantel, ardından, daha bilinçli olarak, bir eşkenar dörtgen, bir gül, bir çobanpüskülü yaprağı resmi yaptı. Serseriler onunla alay ediyorlardı. Kamışların herhalde insanın canını acıttığını, yaşlı erkeklerin, kadınların daha çekici, kendilerinin de pezevenk olduklarını söylüyorlardı ve başka şeyler... Kuşkusuz içlerinde kötülük yoktu, ama bu sözler Divine'i incitiyordu. Sıkıntısı arttı Divine'in. Bunlar çok genç serserilerdi; oysa o, otuz yaşındaydı; elinin tersiyle yüzlerine vurup onları susturabilirdi. Ne var ki onlar erkekti. Tümü de henüz gençti ama kasları, bakışları sertti. Hele şu üçü, korkunç derecede, Parkalar* kadar katıydı. Divine'in yanakları yanıyor. Büyük bir ciddiyetle tırnaklarına desen yapmakla uğraşıyormuş, aklı yalnızca bu işteymiş gibi davrandı: "İşte, diye düşündü, onları tedirgin olmadığıma inandırmak için söyleyebileceğim şey bu." Elini uzatıp tırnaklarını göstererek çocuklara gülümsedi ve:

"Bir moda ortaya çıkaracağım," dedi. "Evet, evet, yeni bir moda. Görüyorsunuz, ne güzel. Biz ve öteki kadınlar tırnaklarımıza dantel deseni yapacağız. İran'dan sanatçılar getirteceğiz, bunlar öyle minyatürler yapacaklar ki tırnakların üstüne, görmek için lupla bakılacak! Ah! Tanrım!"

Üç serseri şaşırmıştı. İçlerinden biri, üçünün adına, şöyle dedi:

"Zirzop Divine."

* Üç cehennem tanrıçası. (ç.n.)

Ve çekip gittiler.

İşte orada ve o andan başlayarak acem minyatürleriyle süslü tırnak modası ortaya çıktı.

Divine, Minyon'un sinemada, vitrin araştırıcısı Meryem Ana'nın da bir büyük mağazada olduğunu sanıyordu. Amerikan ayakkabıları, çok yumuşak şapkası, bileğinde altın zinciriyle Minyon akşama doğru merdivenden iniyor, yüzü, binanın kapısından çıktığında, çelik mavisi rengi yansımalarını, heykellere özgü sertliğini yitiriyordu. Gözleri artık bakmayacak kadar, artık içlerinden gökyüzü geçen iki delik durumuna gelinceye kadar tatlılaşıyorlardı. Ama yürürken hep omuzlarını iki yana sallıyordu. Tuileries Parkı'na gidip orada bir demir koltuğa oturuyordu.

Nereden geldiği bilinmeyen Meryem Ana ise ıslık çalarak, saçlarının perçemi havada, ortaya çıkıp ikinci bir koltuğa çöküyordu. Ve yarenlik başlıyordu:

"N'aber?"

"Savaşı kazandım elbette. Dolayısıyla çok mutluyum. Anlıyor musun, subaylar benim onuruma bir şenlik düzenliyorlar. Bunu da hak ettim. Bu durumda nişanları ben veriyorum. Ya sen ne yapıyorsun?"

"Ben mi, şey... Ben hâlâ Macaristan kralıyım ama sen beni Batı imparatoru seçtirmek için gerekeni yaparsın. Çakıyor musun ha? Bak bu kıyak, Minyon. Ben seninle kalıyorum."

"Elbette, herif."

Minyon kolunu Meryem Ana'nın boynuna attı. Onu öpecekti. Ansızın, Meryem Ana'nın içinden sekiz yabanıl genç sıçradı; sanki tümü onun yoğunluğunu, hatta yapısını oluşturmuşlardı; yassı idiler, ondan kopmuşa benziyorlardı ve Minyon'un üstüne onu boğazlamak ister gibi atlıyorlardı. Bu bir sinyaldi. Minyon, Meryem Ana'nın boynundan elini çekti, park da o kadar dingindi ki, kin beslemeden bu olayı bağışladı. Yarenlik eşsiz, şahane bir biçimde yeniden başladı. Meryem Ana ile Minyon düşlerini birbirine doluyor, ezgilerini ortaya döken iki keman gibi birbirlerine hoş şeyler söylüyorlardı; Divine içinde, birbirlerini dinleyecek yerde, kendi

söylediklerini dinleyen müşterilerinin yalanlarına, sarılganlarla kaplı bir Brezilya ormanındaki bir sık bitki yığınından daha sık bir yığın oluşturacak derecede kendi yalanlarını dolardı; ikisi de şimdi öyle yapıyorlardı. Bu oyunlar, bilinçli olarak, kandırmak için değil, büyülemek için oynanıyordu. Toprak sekilerin gölgesinde ya da ılıklığını hâlâ koruyan kremalı kahve fincanlarının önünde başlayan aynı oyunlar, randevuevi gibi çalışan bir otelin resepsiyonuna kadar sürüyordu. Burada kibarca adlar söyleniyor, kimlikler gösteriliyordu. Ama müşteriler her zaman Divine denen o arı ama aldatıcı suyun içinde boğuluyorlardı. Bir yalanı, çabalamadan, bir sözcükle ya da bir omuz hareketiyle, bir göz kırpışla ortaya çıkarıyor; böylece de tatlı bir şaşkınlığa neden oluyordu Divine; bu, tıpkı bir tümceyi okuduğum, bir tabloya baktığım, bir müzik motifini dinlediğim, kısacası bir şiirsel durumu yaşadığım sırada duyduğum heyecan gibi bir şeydi. Derinliklerimdeki bir çatışmanın kibarca, apansız, parlak, duru bir çözümü söz konusu burada. Bunun kanıtı, keşfimden sonra kavuştuğum huzurdur. Ancak bu çatışma, gemicilerin orospu düğümü dedikleri türden bir düğüm.

Divine'in şimdi otuzunda ya da daha yaşlı olduğunu nasıl açıklayacağız? Çünkü kısacası herhalde benim yaşımda olmalı ki ben de nihayet kendimden söz etme gereksinimimi gidereyim. Bir okurun beni sevmesi için yakınmaya ve çabalamaya da elbette gereksinimim var! Divine, yirmi yaşından yirmi yedi yaşına kadar geçen bir dönemde, kimi zaman, düzenli aralarla aramızda görünerek, kapatma yaşamı süren kadınlara özgü karışık, dolambaçlı, kapalı bir yaşam sürdü. Bu, onun çok ciddi bir lüks dönemiydi. Akdeniz'de gemiyle bir turistik geziye çıktı, ardından daha uzağa gitti. Sunda Adaları arasında bir beyaz yatla, altınlarından gösterişe kaçmadan gurur duyan bir Amerikalı gençle birlikte, düzeyinin üstünde bir yaşantı sürerek dolaşıp durdu. Geri döndüğünde, yat Venedik'e yanaşırken, bir sinemacı ona âşık oldu. Yıkık dökük bir sarayın tam da dev gibi muhafızlara, atlarının üs-

tüne kurulmuş binicilere göre olan uçsuz bucaksız salonlarında birkaç ay yaşadılar.

Daha sonra sıra Viyana'da bir kara kartalın kanatları altına sokulmuş yaldızlı bir otele geldi. Burada da çok zengin bir İngilizin kolları arasında, perdeli ve tavanlıklı bir yatağın içine gömülüp uyudu. Ardından, ağır bir limuzinle gezintiler yaptı. Paris'e döndü. Monmartre ve bölgedeki travesti bacıları ile buluşmalar. Ve Guy de Roburant ile birlikte Rönesans stili zarif bir şatoya gitmek üzere yeniden yola çıkış. Dolayısıyla Divine soylu bir şato sahibesi oldu. Annesini ve Minyon'u düşünüyordu. Minyon ondan kimi zaman havale yoluyla gönderdiği para ve mücevherler alıyor, ama bunları bir akşam taktıktan sonra arkadaşlarının akşam yemeği paralarını ödemek için hemen satıyordu. Bunu Paris'e dönüşler ve buradan yeniden ayrılışlar izledi; tüm bunlar sıcacık, yaldızlı bir lüks içinde gerçekleşti. Zaman zaman bu lüksün var olduğunu düşünerek onu en tatlı ayrıntılarıyla anımsamak, hükümlü yaşamımın üzüntülerinin ortadan kalkması için yetiyor. Ondan yoksun bırakılsam da, onu öyle umutsuzca bir coşkuyla anımsıyorum ki, kimi zaman önemsiz bir şeyin –üstünde yaşadığım bir düzlemden hafif, belli belirsiz bir kaymanın– beni kuşatması, gerçek olması, gerçekten benim olması için, savakları açan büyülü formülleri bulmam için düşüncemin ufak bir çabasının yeterli olacağını sanıyorum.

Ve Divine için benim de içinde yan gelip yatacağım en yumuşak ve rahat apartman dairelerini icat ediyorum.

Divine sonunda geri dönüp nonoş yaşamına daha çok karışıyor. Küçücük barların birinden ötekine koşuşturup duruyor. Çırpınıyor, şaşkına dönüyor ve sağa sola gül, zakkum çiçeği ve şakayık taçyaprakları atıp, bunları çevresine yaydığını sanıyor, tıpkı köylerde şaraplı ekmek yortusu sırasında bunları yollara atan kızlar gibi. Büyük dost-düşmanı, II. Mimoza. İşte onu bize tanıtacak olan "döktürmeler":

Divine'e:

Erkek sevgililerimin, üstüme bindikleri zaman, kalçalarımın çevresine daha iyi dolamaları için, cokeyler gibi çarpık bacaklı olmaları hoşuma gider.

Le Tavernacle'da travestilere:

Biri..... markisi mi?

"II. Mimoza kaba etlerinin üstüne kont de A....'nın armalarının resmini yaptırdı; kıçın üstünde bir sürü soylu kuşak simgesi, renkli mürekkeplerle."

Divine ona Çiçeklerin Meryem Anası'nı tanıştırdı. Bir başka gün de, saf saf, o yeniyetme katilin fotoğrafını gösterdi, fotoğraf kulübesinde çekilmiş ufacık bir fotoğraftı bu.

Mimoza fotoğrafı aldı, dilini çıkarıp üstüne koydu ve yuttu.

"Senin Meryem Ana'na bayılıyorum. Onu kudas ayininden geçirdim."

Divine'le ilgili olarak İlk Kudas'a:

"Düşün bak, Divine büyük tragedya oyuncuları gibi davranıyor; kartlarını oynamasını biliyor. Eğer yüzünde önden iş kalmamışsa, profilini gösteriyor, çekip giderken de arkasını. Mary Garden gibi kulislerde şamata koparıyor."

Le Tavernacle'ın ve çevredeki barların tüm ibneleri Mimoza için şöyle diyorlar:

"İllet kadın."

"Kötü karı."

"Orospunun teki, dostlarım, orospunun teki."

"Şeytan karı."

"Zehirli karı."

Divine bu pervane yaşamını düşüncesizce kabul ediyor. Alkolle biraz sarhoş oluyor, neon ışıklarıyla da, ama özellikle de onların, eşcinsel arkadaşlarının jestlerinin ve parlak söz-

lerinin baş döndürücü yanlarıyla. "Bu şeytanvari yaşam beni deli ediyor." Böyle söylüyordu Divine. Perçemli saçları için "köpekvari", kadınların yüzlerine yapıştırdıkları yapay ben için "Pompadourvari", çay için "Rus usulü" dendiği gibi o da yaşam için "şeytanvari" diyordu. Ama Minyon çatı katına giderek daha seyrek uğruyordu. Birçok gece ortada görünmüyordu. Sırf kadınlarla dolu bir sokak, la Charbonnière Sokağı onu yeniden ele geçirmişti, sonra da yalnız bir kadın. Artık Minyon'u uzun süre görmeyeceğiz. Vitrin soyma işinden de vazgeçmişti; kendini besletiyordu. Kocaman kamışı herkesi hayrette bırakıyordu ve dantela gibi ince elleri muhabbet tellalı kadınların çantalarını boşaltıyordu. Sonra kaybolma sırası Meryem Ana'ya geldi, ama onunla yakında yeniden karşılaşacağız.

Eğer Machettiler'in o harika yazgısı, bana kendimi yüceltiğim serüvenlerimden arta kalan acıyı Divine'e de iktidarsızlığını anımsatmasaydı bu yazgı ne Divine için ne de benim için hiçbir önem taşımayacaktı. İlk önce, Çiçeklerin Meryem Anası'nın öyküsü gerçek zamanı unutturuyor; bu katilin kullandığı sözcükler de, "dolar" sözcüğünü gerçek bir aksanla söyleyen o olağanüstü serserilerin, o öylesine güzel serserilerin ağızlarından yıldızlar gibi saçtıkları büyülü sözcüklerdi. Ama en tuhaf şiirsel olaylardan biri olan şu olay için ne demeli: Tüm dünya –en korkunç biçimde iç karartıcı, kapkaranlık, kavrulmuş, janseniusçuluk'un dünyası kadar sert, fabrika işçilerinin katı ve yoksul dünyası– oldukça zengin, yaldızlı, parıltılı, pullu ya da ipek gibi yumuşacık seslerden çıkıp rüzgârda yitmiş halk şarkıları gibi harika şeylerle sarılıp sarmalanmış olsun; bu şarkıların öyle sözleri vardır ki, eğer bunların işçilerin o ciddi ağızlarından çıkıp söylendiğini biliyorsam bunları utanç duymadan düşünemem; bu şarkılarda şu sözcükler bulunur: Ölmek... sevgi... sarhoşluk... gül bahçesi... villa... mermer basamaklar... metresler... güzel aşk... mücevherler... taç... ey benim kraliçem... bilinmeyen sevgili kadın... yaldızlı salon... yüksek sosyeteden güzel kadın... çiçek dolu sepet... tensel hazine... yaldızlı son... yüreğim sana bayı-

lıyor... çiçeklerle dolu... akşamın rengi... nefis ve gül... kısacası sert, acımasız bir lüks içeren sözcükler, söyleyenlerin etlerini yakut işlemeli bir hançer gibi kesecek sözcükler. Söylüyorlar şarkılarını, belki de bundan fazlasını düşünmeksizin, ıslıkla da söylüyorlar, elleri ceplerinde. Oysa, işçilerin en sertinin günün her saatinde çiçeklerle süslü taçlardan birini başına giydiğini bilmek beni, zavallı mahçup adamı, titretiyor. Bunlar çiçeklerle süslü taçlar: Zengin, yaldızlı, pırıl pırıl sesler arasında açmış rezeda ve güllerle süslü taçlar; o sesler de basit ya da görkemli, çoban kızı ya da prenses, genç kız gibiler. Bakın şu işçilere, ne kadar güzeller! Tüm bedenleri, makinelerde kamburlaşmış, resmi törenle ilk servise çıkışı kutlanan bir lokomotif gibi süslü, rastladığınız binlerce serserinin sert bedeni gibi heyecan verici ifadelerle süslü; yazılı olmadığı için, hafif bir rüzgârda ağızdan ağıza dolaşan halk edebiyatı onlar hakkında şöyle der: "Afilim", "Küçük serseri", "Güzel it", "Küçük hergele" ("küçük" sözcüğü benim için ya da benimle yakından ilgili bir şey için kullanılırsa beni allak bullak eder, hatta bana "Jean, senin o *küçük* saçların" ya da "senin o *küçük* parmağın" denilirse altüst olurum). Bu ifadelerin kuşkusuz delikanlılarla melodik bir ilişkisi var; çekiciliği düşlerin arı olmayışından kaynaklanan insanüstü güzellik öyle güçlüdür ki ansızın bizi kendi içine sokar, hem de bu öyle kendiliğinden olur ki, kendimizi ona "sahip olmuş" gibi hissederiz (sözcüğün iki anlamında: onunla dolu olmak ve dıştan bir görüş içinde onun üstünde olmak anlamında); öylesine salt bir biçimde kendimizi sahip olmuş gibi hissederiz ki bu salt sahip olma içinde en ufak bir soruna yer yoktur. Yılanlar, köpekler gibi kimi hayvanlar bakışlarıyla bizi salt varlıklarının sahibi yaparlar. Göz açıp kapayıncaya kadar onları "biliriz" ve o derecede ki, bilenin onlar olduğunu sanırız, bundan da dehşetle karışık bir kaygı duyarız. Bu sözler sanki şarkı söylerler. O küçük serseriler, o güzel rezil herifler, o küçük kancıklar, o güzel suratlılar, tıpkı kristalin parmağa karşı duyarlı olması gibi, ses tonlarındaki bu değişimlere karşı duyarlıdırlar; burada, bu insanları yeterince anlatabilmek için üzerinde dur-

makta yarar var; sokak şarkılarının içinde, bunların farkına varılmadığını düşünüyorum. Ama bedenlerinin dalgalandığını ya da kasıldığını görünce o ses tonu değişikliğini, o müzikal eğilip bükülmeyi iyi kavradıklarını ve tüm varlıklarının bunu gösterdiğini kabul ediyorum.

Lou-Divine'in üzüntüsünü hafifleten, onun çocukluğunun bu çok kötü bölümüdür. Çünkü arduvaz evinden kaçtığında, onu hapiste görüyoruz. Tutuklanmasının ayrıntılarını anlatmaya gerek yok. Sıradan bir polis memuru ona bir ölüm mahkûmuna yaraşır büyük korkular yaşatmak için yeterliydi. Herkes böyle korkular yaşamıştır; herkesin, yaşamında bir kralın taç giyme törenindekine benzer bir coşkuyu da yaşamış olması gibi. Evden kaçan çocukların tümü kendilerine kötü davranıldığını bahane eder; onlara inanmak istemeyiz, ama bu bahaneyi öyle yeni, kendilerine, adlarına, hatta yüzlerine öyle güzel uyarlamayı, kısacası öyle ilginç koşullarla süslemeyi bir güzel becerirler ki çalınmış, zorla alıkonulmuş, kirletilmiş, satılmış, terk edilmiş, ırzına geçilmiş, saldırılmış, işkence yapılmış çocuklarla ilgili roman ve öykülerin anıları koşa koşa geri gelir ve yargıçlar, papazlar ve jandarmalar gibi en kuşkucu insanlar, açıkça söylemeseler de şöyle düşünürler: "Kim bilir." Ve halk öyküleriyle yüklü sayfalardan yavaş yavaş çıkan kükürt dumanları onları yatıştırır, över, okşar. Culafroy bir üvey ana öyküsü uydurdu. Kendisi hapse atılıyor, ama kötülüğünden, acımasızlığından değil, alışkanlığından ötürü. Hücresi karanlık, dar ve içinde insan yaşayan bir yerdi. Karanlık bir köşede, bir sürü kirli çarşaf ve örtü kımıldadı ve esmer, kirli, kıvırcık saçlı ve güleç bir baş ortaya çıktı.

"Ne haber arkadaşım?"

Culafroy ne bu hücre kadar pis bir yer ne de bu baş kadar iğrenç bir şey görmüştü. Yanıt vermedi, boğulacak gibiydi. Yalnızca akşam, yol açtığı gevşeklikle Culafroy'ın dilini çözebildi, ona güven verdi.

"Evden mi tüydün?"

Çıt yok.

"Oh! Bak adamım, konuşabilirsin. Benden korkmamalısın. Erkek erkeğeyiz."

Gülerek, nazik gözlerinin ucuyla baktı. Bedeni kahverengi kötü kumaştan giysisinin içinde dönünce, hurda demir şıkırtısına benzer bir gürültü duyuldu. Ne düşünmek gerekiyordu? Vakit geceydi. Kapalı hücre penceresinden parlak gökyüzü özgür, kımıldayıp duran yıldızlarıyla ışıldıyordu. Ve mucize, o korkunç felaket gerçekleşti, ama yine de gerçekliğiyle ürküterek, bir matematik probleminin çözümü gibi, sevinç ve mutluluk saçarak. O küçük serseri üstündeki örtüyü cilveyle yukarı kıvırıp kaldırarak sordu:

"Bacağımı açmama yardım eder misin?"

Bir bacağı tahtaydı, dizinin üstünden kesilmiş kısmı, bir kayış ve toka sistemiyle tutturulmuştu. Culafroy her türlü sakatlık karşısında, sürüngenler karşısında duyduğu aynı tiksintiyi duyardı. Kendisini yılanlardan uzak tutan o korkuya kapıldı, ama Alberto ona varlığıyla, bakışlarıyla, kocaman ellerini üst üste koymasıyla, dağları yerinden oynatan güven gücünü vermek için artık orada değildi. Sakat çocuk tokaları açarak bacağının üst kısmını serbest bırakmıştı. Lou çok büyük bir çaba harcayıp korkusunu bastırdı. Elini, ateşe götürür gibi tahta bacağa götürdü, bacağı kendine doğru çekince aygıtla ansızın kucaklaşmış oldu. Şimdi artık bu tahta bacak canlıydı, bir insana aitti, tıpkı bir ameliyat sonunda gövdeden ayrılmış bir kol ya da bacak gibiydi. Tahta bacak geceyi uyumadan, duvarda bir köşeye dayanmış durumda geçirdi. O küçük sakat, Lou'dan ayrıca şarkı söylemesini istedi, ama Alberto'yu düşünen Lou yaslı olduğunu söyledi, bu neden ikisini de şaşırtmadı. Culafroy bu nedeni süs olsun diye, sanki yas giysisi siyah muslinler kendisini soğuktan ve yüzüstü bırakılmaktan korusun diye ortaya atmıştı.

"Kimi zaman canım kaçıp Brezilya'ya gitmek istiyor, ama bu çılgın bacağımla kolay değil."

Topal için Brezilya, denizlerin ve güneşlerin ötesinde bir adaydı; burada atletik yapılı, kaba yüzlü insanlar akşamları yaz şenliklerinde yakılan ateşler gibi dev ateşlerin çevresinde

çömelip ince ve kıvrık şeritler halinde çok iri portakallar soyarlar; bir ellerinde portakal, öteki ellerinde kocaman bir bıçak vardır, tıpkı resimlerde görülen, ellerinde bir altın küre ve bir asa tutan eski imparatorlar gibi. Bu imge hiç gözünün önünden gitmiyordu, öyle ki "...güneşler..." dedi. Bu, o imgeden dökülen bir şiirsel sözcüktü ve o imgeyi dondurmaya başlıyordu; içinde "Brezilya" sözcüğünün çekiciliğine kapılan portakalların güneşler gibi fır fır döndüğü (bir barfiksin çevresinde taklalar atıp çemberler çizen mavi formalı bir akrobatın bacakları ile karıştırılmış) küp şeklinde bir karanlık hücre imgesiydi; bunun üzerine Lou bir süredir içinde oluşmakta olan bir düşünce kırıntısını ortaya çıkararak şöyle söyledi: "Halk ne istiyor?" Bu, onun bir akşam kendisini hapisteymiş gibi önceden görüp de mırıldandığı bir tümceydi. Ama kendisini önceden tuvalet masasının maun ağacının içindeymiş gibi mi gördü, yoksa daha çok, bilinçsiz bir algılama, onu bir öngörüye inandırtacak derecede uzamı (odası) ve geçmiş anı sözcük ve şimdiki anla (ama bu odayı anımsamaya neden olan neydi?) mı birleştiriyordu bu iki düşünceyi üst üste koyarak?

Çocuklar uyudular. Daha sonra bir ıslahevine teslim edildiler. Buraya geldikleri ilk gün Lou-Divine'i hücreye koydular. Bütün gün çömelmiş durumda hücrede kaldı. Lanetli çocukların gizi olduğunu sandığı bir şeye karşı dikkatliydi: Bunlar kollarının üstüne "Felaket çocukları" yazılı dövmeler yaptırıyorlardı. Avluda, kuşkusuz tozlu olan küçük ayaklar ağır tahta ayakkabıları kaldırarak çok ağır bir tempoyla yürüyorlardı. Cezalı çocukların, ağızlarını açmadan, döne döne dolaştıkları duyuluyordu.

Bir mola sırasında, şunları duydu Lou-Divine:

"Demirhanenin penceresinden..."

"...."

"Germain bu."

"..."

"Pekâlâ, eğer onu bu akşam görürsem..."

"..."

"Ne diyorsun sen, iş bu."

Duyduğu ses boğuktu –eski serserilerin el fenerleri gibi kısıktı–, ciddi bir çocuk ağzından çıktığı belliydi, denizkabuğu şeklinde kıvrılmış bir elle bir tek noktaya yönelmişti. Avludan hücredeki bir arkadaşa bir şey söylüyordu, ama Culafroy verilen yanıtı duymuyordu. Belki de ıslahevinden pek az uzakta bulunan bir hapishaneden kaçmış bir hükümlü söz konusuydu. Demek oluyor ki, ıslahevi gri hücrelerine kapatılmış tüm o parlak güneşlerin –erkeklerin– gölgesinde yaşıyordu; buradaki çocuklar ise, saygı duydukları, kafalarında canlandırdıkları, gardiyanların karşısında yiğitlik taslayan, küstah ve gururlu o yaman adamların arasına katılmak için yaşlarının büyümesini bekliyorlardı. Kısacası, çocuklar cehenneme gitmek için bahane arar gibi, tam anlamıyla büyük suçlar işleyebilmeyi bekliyorlardı.

Islahevinde öteki küçük serseriler şeytanın kıç bacağı rolünü büyük ustalıkla oynuyorlardı. Sözcük dağarcıkları kapkara, büyülü formüllerle doluydu; tavırları kır tanrılarına, ormanlara özgüydü; aynı zamanda dar sokakları, karanlık duvar yüzlerini, surları, aşılmış çitleri anımsatıyordu. Bu küçük çocuk dünyasının arasından, onu, edepsizce sırıtmasından başka bir şeyi fark edilemeyecek şekilde yeterince düzenleyerek, balerinler gibi şişkin eteklerinin üstünde taşınan rahibeler geçiyordu. Culafroy hemen bir gülünç bale yazdı rahibeler için. Senaryoya göre tümü, çevresi kapalı avluya çıkıyor ve uzak kuzey gecelerinin bekçileri Gri Sörler olarak sanki şampanyadan sarhoş olmuşlar gibi, çömeliyor, kollarını yukarıya kaldırıyor, başlarını sallıyorlardı. Sessizce. Ardından, halka oluşturup rond yapan kız öğrenciler ya da mevleviler gibi, kahkahalar atarak düşünceye kadar kendi çevrelerinde fır fır dönüyorlardı; bu sırada papaz, ağırbaşlılıkla, elinde kutsal ekmek kabı, aralarından geçebilirdi. Dansın kutsal şeylere saygısızlığı –bunu düşünmüş olmanın kutsal şeylere saygısızlığı– Culafroy'yı tedirgin ediyordu, tıpkı, eğer erkek olmuş olsaydı, bir Yahudi kadının ırzına geçilmesinin onu tedirgin edeceği gibi.

Düşlere dalma eğilimine karşın ya da belki bu düşlere dalma yüzünden kısa zamanda görünüşte ötekilere benzedi Culafroy. Sınıf arkadaşları okulda onu oyunlarına almamışlarsa, bunun nedeni, herkesin kendisini prens gibi görmesine yol açan o arduvaz evdi. Ama burada, öteki çocukların gözünde yalnızca, kendileri gibi bir serseriydi, biraz uzaktan gelmesinden başka bir özelliği olmayan bir suçluydu; ama bu özelliği önemliydi. Zekice acımasız hali, edebe aykırı, kaba, aşırı jestleri onda öyle bir imaj oluşturmuşlardı ki, o edepsiz ve saf çocuklar onu kendilerinden biriymiş gibi kabul ettiler; o da, bilinçli olma, serüveni sonuna kadar götürüp varsayılan kişi olma kaygısıyla buna daha çok uydu. Onları düş kırıklığına uğratmak istemiyordu. Güç işlere katıldı. Çete olarak damgalanmış bu küçük gruba bağlı birkaç başka kişi ile birlikte ıslahevinin içinde ufak bir hırsızlık yapılmasına yardım etti. Başrahibe, söylenildiğine göre ünlü bir aileden geliyordu. Kendisinden biraz yardım isteyen herkese şöyle yanıt veriyordu: "Ben yalnızca İsa'nın hizmetçisinin hizmetçisiyim." Böyle gururlu bir hayranlık insanı şaşırtıyor. Lou, başrahibe kendisine neden hırsızlık yaptığını sorduğunda, ne yanıt vereceğini bilemedi:

"Çünkü ötekiler beni hırsız sanıyorlardı."

Başrahibe bu çocuksu incelikten hiçbir şey anlamadı. Lou ikiyüzlü olarak ilan edildi. Culafroy'nın bu rahibeye karşı zaten tuhaf bir biçimde doğmuş kini vardı: Islahevine geldiği gün, kadın Culafroy'yı küçük bir salona götürüp bir kenara çekerek ona Hıristiyanca yaşamdan söz etmişti. Bu küçük salon şık bir biçimde süslenmiş bir hücreydi. Lou, rahibeyi sessizce dinledikten sonra ona şöyle başlayan bir tümce ile yanıt vermek üzereydi: "İlk Kudas ayini günümde..." Ama o, dili sürçerek, yanlışlıkla, "Düğün günümde..." demişti. Utancından ne yapacağını bilemez bir haldeydi. Bir densizlik yaptığı duygusuna tam anlamıyla kapıldı. Kızardı, kekeledi, kendini toparlamaya çalıştı, ama boşuna. Başrahibe, dudaklarında, kendisinin merhamet gülümsemesi dediği bir gülümsemeyle bakıyordu ona. İçinde, çamurlu bir dipte böyle bir

anafora yol açtığı için ürkmüş olan Culafroy –ki bu dipten, yapma portakal çiçekleri ile süslü, etekleri yerde sürünen, beyaz satenden bir entari ile çıkmıştı– yaşlı kadından o çok güzel ama sinsice ortaya çıkmış serüvenin hem nedeni hem de tanığı oldu diye nefret ediyordu: "Düğün günümde..."

İşte ıslahevinde geceler böyleydi. Başlar, yatakhanedeki kımıldamaz duruma getirilmiş hamakların içinde, örtülerin altında görünmez oluyorlardı. Şef, yatakhanenin ucundaki küçük odasına gitti. Yarım saat süren bir sessizlik oldu; pis kokularla, acımasız canavarlarla dolu bir cangılın, kaplanların soluklarını tuttuğu ana duyarlı sessizliği. Töreye göre, çocuklar ölüler arasından yeniden doğuyorlar. Tedbirli, aynı zamanda zeki, kurnaz, zehirli başlar yılanların başları gibi dikiliyor ve tüm bedenler, çengeller gürültü yapmadan hamaklardan çıkıyor. Yatakhanenin genel görünümü –yukarıdan bakıldığında– değişmiyor. Çocuklar kurnazlık edip içlerinde yatanlar varmış gibi görünsünler diye örtüleri hamakların üstüne çekiyorlar. Her şey altta olup bitiyor. Çabucak, sürünerek, toplanıyor arkadaşlar. Asma kent boşaltılmıştır. Çakmak taşlarına çarpan çelik bloklar çakmakların kavını tutuşturuyor ve saman çöpleri gibi incecik sigaralar yakılıyor. Sigara tüttürülüyor. Hamakların altına uzanıp, küçük gruplar halinde, tümü de başarısızlığa mahkûm, sıkı kaçma planları yapılıyor. Çocuklar yaşamın tadını çıkarıyorlar. Kendilerini özgür ve geceye egemen hissediyor ve despotu, derebeyi, soysuzu ile sert bir biçimde yönetilen bir krallık halinde örgütleniyorlar. Üstlerinde, terk edilmiş o beyaz yataklar dinleniyor. Gecenin büyük uğraşı, onu büyülü duruma getirmek için yerinde olarak başlatılmış uğraşı, dövmeler yapmaktır. İnce bir iğne, deriye, kan akıncaya kadar, binbir kez batırılıyor ve en umulmadık yerlerde en zırva figürler ortaya çıkıyor. Haham Tevrat'ı yavaş yavaş açarken, bir giz insanın tüm derisini ürpertir; işte, bunun gibi, buradaki bir çocuğu soyunurken görünce de deriniz ürperir. Beyaz bir deri üstünde şekillenen tüm maviliği anlaşılmaz ama güçlü bir büyü örter; çocuk bu büyü ile kaplanır, tıpkı hiyerogliflerin kertikleri altında önemsiz ama

arı bir sütunun kutsal olması gibi. Bir totem direk gibi. Kimi zaman gözkapaklarına, koltuk altlarına, kasıklara, kaba etlere, penislere, hatta tabanlara yapılıyor dövmeler. Göstergeler barbarcaydı, en barbarca göstergeler kadar anlam yüklüydü: Düşünceler, yaylar, içinden kan damlayan delik yürekler, üst üste yüzler, yıldızlar, ayçalar, oklar, kırlangıçlar, yılanlar, gemiler, üç köşeli hançerler ve yazıtlar, dövizler, uyarılar, kehanet gibi ve korkunç tüm bir edebiyat.

Sıradan aşkların kin, açgözlülük, sevecenlik, avutma, öç almaya dayalı düzeneğiyle hamakların altında yapılan işlerin büyüsü arasında aşklar doğuyor, körükleniyor, ölüyor.

Islahevini çocukların dünyasından ayrı bir dünya yapan şey, simgelerin, kimi durumlarda da değerlerin değişik olmasıydı. Veletlerin hapishane lehçesini andıran bir lehçesi, dolayısıyla da özel bir ahlak anlayışı ve politikası vardı. Dinle karışık olan yönetim biçimi, Güzellik'in koruyucusu güce dayanıyordu. Yasaları ciddi olarak uygulanıyordu. Çocuklar gülmenin düşmanıydı; çünkü gülmek onları altüst edebilirdi. Trajik tutuma karşı az görülen bir yetenekleri de vardı. Suç, yanlış bir biçimde giyilen bere ile başlıyordu. Bu yasalar soyut kararnamelerden ortaya çıkmadı; bunları, güç ve güzellik yüklü bir gökyüzünden gelmiş bir kahraman, cismani ve ruhani gücü gerçekten tanrısal bir hak olan bir kahraman öğretti. Çocuklar zaten kahramanların yazgılarından kaçıp kurtulamazlar ve ıslahevinin avlusunda onlara her gün bir fırıncı çırağı ya da bir çilingir görüntüsü altında rastlanabilir. Pantolonlarının yalnızca bir cebi vardır. İşte onları dünyadan ayıran bir şey daha. Sol yanda bir tek cep. Giysideki bu basit ayrıntıyla, tüm bir toplumsal düzen bozulmuştur. Bir tek cep, tıpkı şeytanın o fazlasıyla yapışık pantolonunda cep olmadığı gibi, tıpkı gemicilerin pantolonlarının önünde yırtmaç olmadığı gibi. Ve, sanki erkeklikleriyle ilgili bir cinsel özellikten yoksun bırakılmışçasına, kuşkusuz bundan üzüntü duyuyorlardır –burada söz konusu olan elbette budur; çocuklukta öylesine büyük bir rol oynayan cepler bizler için kızlar üzerinde bir üstünlük belirtisidirler. Islahevinde, denizcilikte

olduğu gibi, pantolon önemlidir ve erkek olmak istiyorsan "pantolonunu korursun". Büyük insanların, düşsel kişiler olma rolüne hazırlanan çocuklar için seminerler düzenlemek cesaretini göstermelerine ve onları kötü ya da iyiliksever, hafif ya da pırıl pırıl, karanlık ya da dalavereci, basit küçük canavarlar yapacak ayrıntıları o kadar iyi bilmelerine hayranım.

Culafroy'ya kaçma düşüncesini aşılayan şey, rahibelerin giysileriydi. Giysiler sayesinde kendiliklerinden ortaya çıkan bir planı uygulamaya koyması yeterli oldu. Rahibeler tüm gece boyunca iç çamaşırlarını bir kurutma yerinde asıyorlar, çoraplarını ve başlıklarını da ıslahevindeki bir işliğe bırakıyorlardı. Culafroy bir işliğin kapısının nasıl açılacağını çabucak anladı. Casuslara özgü bir tedbirlilikle, açıkgöz bir çocuğa planından söz etti.

"Eğer biri... isterse..."

"Demek tüyebiliriz diyorsun?"

"...Doğru!"

"Uzağa gidebilir miyiz sanıyorsun?"

"Elbette. Bu halde gidebileceğimizden daha uzağa gideriz (gülünç üniformasını gösteriyordu), sonra da yardım toplayabiliriz."

Bağırıp çağırarak "inanılacak gibi değil" demeyiniz. Bundan sonra anlatılacaklar düzmece, hiç kimse de bunları gerçek olarak kabul etmek zorunda değil. Doğruluk benim güçlü yanım sayılmaz. Ama "doğru olmak için yalan söylemek gerekir". Hatta daha ileriye de gitmeli. Ben hangi gerçekten söz etmek istiyorum? Eğer benim içsel yaşam sahnelerini oynayan (halen oynanıyor bunlar) bir hükümlü olduğum bal gibi gerçekse, bir oyundan başka bir şey istemezsiniz.

Dolayısıyla bizim çocuklar birer eteklik, birer ceket, birer de başlık çalmak için sinirlerine uygun bir geceyi beklediler; ama yalnızca çok dar ayakkabılar bulunca, tahta ayakkabılarını çıkarmadılar. Lavabonun penceresinden karanlık sokağa çıktılar. Vakit gece yarısı olmalıydı. Bir kapı sundurmasının altında çabucak giyindiler. Birbirlerine yardım edip, başlıklarını özenle taktılar. Bir süre yün kumaş hışırtıları, dişler ara-

sında tutulan toplu iğneler, fısıldanan şu sözler yüzünden karanlık tedirgin oldu: "Kordonumu sıksana... Çekilsene..." Dar bir sokakta, bir pencereden iç çekmeler duyuldu. Bu olay kenti karanlık bir manastıra, bir ölü kente, bir Perişanlık Vadisi'ne çevirdi.

Islahevinde kuşkusuz giysilerin çalınmış olduğunun fark edilmesi gecikti çünkü gün boyunca "kaçakları yakalamak için" hiçbir şey yapılmadı. Çocuklar hızlı yürüyorlardı, köylüleri pek şaşırtmadı bu; daha çok, yollarda, yüzlerinde ciddi bir ifade, biri tahta ayakkabılı, öteki topallayan bu iki küçük rahibenin o minicik parmaklarıyla ağır bir gri etekliğin üç kıvrımını minik hareketlerle yukarıya kaldırarak böyle hızlı hızlı yürümesine hayran kaldılar. Sonra açlıktan mideleri kazındı çocukların. Kimseden bir parça ekmek istemeye cesaret edemediler; zaten, Culafroy'nın köyüne giden yoldaydılar, kuşkusuz akşam vakti, bir çobanın kurt köpeği Pierre'e soluk soluğa yaklaşmamış olsaydı, bu köye çabucak varacaklardı. Tanrı korkusuyla yetişmiş olan çoban, köpeğine ıslık çalarak seslendi, ama hayvan aldırış etmedi. Pierre tanındığını sandı; korkudan, tabana kuvvet kaçtı. Topallayarak yolun kenarındaki tek çam ağacına kadar koştu ve ağaca tırmandı. Culafroy da uyanık davranıp daha yakındaki bir başka ağaca tırmandı. Bu tırmanmaları gören köpek o akşam vaktinde mavi gökyüzü altında diz çökerek dua etti: "Madem ki rahibeler saksağanlar gibi yuvalarını şemsiye-çamların içinde yapıyorlar, Tanrım, sen benim günahlarımı bağışla." Sonra, istavroz çıkararak ayağa kalkıp sürünün yanına gitti. Efendisi çobana çam ağaçlarının mucizesini anlattı ve aynı akşam çevredeki tüm köyler bundan haberdar oldular.

Yine Divine'den söz edeceğim, ama çatı katında, mermer yürekli Meryem Ana ile Gorgui arasında kalmış Divine'den. Eğer Divine kadın olsaydı, kıskanç olmazdı. Gocunmadan, akşamları, gidip tek başına, bulvarın ağaçları arasında, hovarda enayilere balta olmayı kabul ederdi. O iki erkeğinin gecelerini birlikte geçirmelerinin onun için ne önemi vardı? Tam

tersine, bir aile atmosferi, bir abajur ışığı onu çok mutlu kılardı; ama Divine de bir erkek. Önce, kötü niyetli olmayan, genç ve yakışıklı Meryem Ana'yı kıskanıyor. İyi niyetli ve kurnaz bir İngiliz kadını gibi, onun adının, Meryem Ana adının sevimliliğine kapılabilir. Gorgui'yi kışkırtabilir. Bu, zor değil. Onları bir gün öğleden sonra sinemada o yapay gecede yan yana düşünelim:

"Mendil var mı yanında, Seck?"

Bunu söyler söylemez, elini zencinin cebinin üstüne koyuyor Meryem Ana. Ah! Kaçınılmaz jest! Divine Gorgui'yi kıskanıyor. Çünkü zenci onun erkeği; bu Meryem Ana serserisi de yakışıklı ve genç. Bulvardaki ağaçların altında Divine yaşlı hovardalar arıyor ve çifte kıskançlık kaygısı onu kıvrandırıyor. Sonra, Divine, erkek olduğu için, şöyle düşünüyor: "Onların ikisini birden beslemeliyim. Bir köleyim ben." Hırçınlaşıyor. Sinemada ilkokul öğrencileri gibi uslu olan Meryem Ana ile Gorgui sigara içiyor ve yalnızca görüntüleri izliyorlar. Yine de, başlarını birlikte bir sıranın arkasına doğru eğen öğrencilerin (bu eğme yeterlidir) çevresinde olduğu gibi, bunların çevresinde de ufak bir çılgınlık, patlak vermeye hazır durumda dolanıp duruyor. Birazdan kuşkusuz gidip birer bira içtikten sonra çatı katına dönecekler, ama önce Gorgui, burunlarında çelik çakılı ayakkabılarının altında, Meryem Ana'nın kaldırımda oraya buraya saçtığı küçük kapsülleri patlatıp eğlenecek; böylece pezevenklerin bacakları arasında ıslıkların çınlaması gibi, onun da bacaklarının arasında kıvılcımlar ışıldayacak.

Üçü birazdan çatı katından çıkacak; hazırlar. Gorgui'nin elinde anahtar var. Her birinin ağzında da birer sigara. Divine bir kibrit çakıp sigarasını yakıyor, kendi sigarasıyla da (her defasında önce kendi sigarasını tutuşturur) Meryem Ana'nın sigarasını yaktıktan sonra ateşi Gorgui'ye uzatıyor:

"Hayır, diyor Gorgui, bir kibritle üç sigara birden yakılmaz; bu, uğursuzluk getirir."

Divine:

"Böyle şeylere kafayı takma, hayatta neler olacağını kimse bilemez."

Yorgun görünüyor Divine ve artık simsiyah kesilmiş, bir ağustosböceği kadar incelmiş olan kibriti elinden bırakıyor. Şöyle ekliyor:

"Ufak bir boş inançla başlıyor, sonra da Tanrı'nın kollarına düşüyoruz."

Meryem Ana ise şöyle düşünüyor: "Doğru, yani papazın yatağına."

Lepic Sokağı'nın tepesinde daha önce sözünü ettiğim *Le Tavernacle* adlı küçük bir kabare vardır; burada büyücülük yapılır, karışık şeyler gösterilir, iskambil, kahve falına bakılır, sol eldeki çizgilerin gizleri ortaya çıkarılır (yazgı, kendisine sorulduğunda, gerçeği söylemeye eğilimlidir derdi eskiden Divine), güzel kasap çırakları, kimi zaman, giysilerinin etekleri yerde sürünen prenslere dönüşür. Kabare küçüktür, tavanı da alçak. Prince-Monseigneur yönetir burayı; tüm travestiler burada toplanır, ama özellikle İlk Kudas, Banjo, Romanya Kraliçesi, Ginette, Sonia, Persephones, Clorinde, l'Abbesse, Agnès, Mimoza, Divine ve bunların beyleri. Her perşembe, içeride kamalı küçük kapı meraklı ya da avlanmış burjuva müşterilere kapalıdır. Kabare "birkaç tertemiz kişiye" açıktır. Prince-Monseigneur (açmak için zorlarken pensenin gıcırdattığı para kasalarından söz ettiği sırada bu travesti şöyle diyordu: "Her gece bunlardan birini ağlatıyorum.") bizlere davetiyeler gönderiyordu. Kendi evimizde gibiydik. Bir pikap vardı. Gözleri velfecir okuyan ve neşe yüklü bir kötülük sergileyen üç garson hizmet ediyordu. Erkeklerimiz zanzi denen bir zar oyunu ve poker oynuyorlardı. Biz de dans ediyorduk. Buraya gelmek için bizim gibi giyinmek âdetti. Çocuk denecek yaşta pezevenklerle bir arada bulunan kılık değiştirmiş çılgın kızlar, travestiler vardı yalnızca burada. Kısacası, hiç yetişkin erkek yoktu. Makyaj ve ışıklar yüzün biçimini oldukça bozuyordu, ama çoğu kez siyah yarım maske takıyor, elimizde yelpaze taşıyorduk; bacakların duruşundan, bakış-

lardan, sesten kendimizi keşfettirmenin, birbirimizi kandırmanın, kendimizi başkası yerine koymanın hazzını duymak için. Burası gizli kalabilecek bir cinayet işlemek için ideal bir yer olabilirdi; öyle ki çılgına dönmüş, paniğe kapılmış nonoşlar (ne kadar çabuk da olsa, bunlardan biri ansızın bir anne gibi sertleşerek hızlı ve tam bir polise dönüşebilirdi) ve yüzleri korkudan gerilmiş, karınlarını içeriye çekmiş durumda nonoşlara sokulan küçük pezevenkler, kurbanın ve katilin kimler olduğunu boşuna ararlardı. Bir maskeli balo cinayeti.

Divine, o akşam için eski dinsel şenliklerin anısı olarak sakladığı 1900 model iki ipek robu çıkardı. Biri siyah, kehribar işlemeliydi, bunu kendisi giyecekti; ötekini Meryem Ana'ya önerdi.

"Hastasın sen, arkadaşlar ne der?"

Ama Gorgui üsteliyor, Meryem Ana da tüm arkadaşlarının eğleneceğini, ama hiçbirinin alay etmeyeceğini biliyor; ona saygı duyuyorlar. Rob, Meryem Ana'nın ipek kumaşın altındaki çıplak bedenine tam oturuyor. Meryem Ana kendini bu haliyle beğeniyor. Bacakları birbirine yaklaşmış; biraz kıllı, ama yine de yumuşak tüylü derileri sürtüşüyor. Meryem Ana eğiliyor, dönüyor, aynaya bakıyor. Kalça yastığı da olan rob viyolonselleri anımsatan kocaman kalçalarını iyice dışarıya taşırıyor. Karmakarışık kabarık saçlarının arasına da kadifeden yapılmış bir çiçek takalım. Meryem Ana, Divine'in tokalı, yüksek topuklu sarı deriden ayakkabılarını giyiyor, ama etekliğinin volanları bunları tümüyle kapatıyor. Bu akşam çabuk giyiniyorlar çünkü gerçek bir eğlenceye gidiyorlar. Divine, ipekli siyah robunun üstüne pembe renkli bir ceket giydi ve eline tülden, payetli bir yelpaze aldı. Gorgui ise frak giyip beyaz kravat taktı. Ardından, o üflenen kibrit sahnesi gerçekleşti. Merdivenden indiler. Taksi. *Le Tavernacle*. Kapıdaki gencecik, çok yakışıklı görevli üç kez göz kırpıyor. Meryem Ana onu büyülüyor. İpek ve muslin volanlarla patlayan bir şenlik fişeğinin içine giriyorlar; volanlar dumandan kaçamıyor. Dumanla dans ediliyor. Müzik içe çekiliyor. Ağızdan ağıza içki içiliyor. Arkadaşları, Çiçeklerin Meryem Anası'nı alkışlıyorlar.

Sert butlarının, kumaşı bu derece gereceğini düşünmemişti Meryem Ana. Kamışının uyandığının görülmesi umurunda değil, ama arkadaşlarının önünde bu derecede de olmamalı. Gizlenmek istiyor Meryem Ana. Gorgui'ye dönüp, çakırkeyf haliyle, ona şişmiş robunu göstererek mırıldıyor:

"Hey, Seck, şunu gizlememe yardım et."

Sanki alay ediyor gibi. Anlaşılan, gözleri yaşlı. Gorgui bunun şakadan mı, yoksa üzüntüden mi kaynaklandığını bilmiyor ve Meryem Ana'yı, omuzlarından tutup kendine doğru çekerek, sıkıştırıyor; ipek kumaşı şişiren o sert çıkıntıyı kocaman kalçalarının arasına oturtuyor, Meryem Ana'yı sabaha kadar sürecek olan valsler ve tangolarla sürükleyip, yüreğine taşıyor. Divine aşırı öfkesinden ağlamak, patiska mendilleri tırnaklarıyla, dişleriyle parçalamak istiyor. Sonra, kim bilir hangi önceki durumun bu durumla benzerliği Divine'e ansızın şunları anımsatıyor: "Divine sanırım İspanya'daydı. Çocuklar 'Maricona'* diye bağırıp onu izliyor, ona taş atıyorlardı. Servis dışı vagonların durduğu bir tren yolunda, kaçmaya başlayıp, bir vagona tırmandı. Çocuklar aşağıdan ona hakaret etmeyi, vagonun kapılarına taş atmayı sürdürdüler. Divine, bir kanapenin altına çömelmişti, tüm gücüyle bu çocuk sürüsüne lanetler yağdırıyor, duyduğu kini hırlayacak derecede bağırarak belirtiyordu. Göğsü şişiyordu; bu kin yüzünden boğulmamak için iç çekme isteği duyuyordu. Sonra, çocukları parçalamanın, istediği gibi dişleriyle ve tırnaklarıyla paramparça etmenin tamamen olanaksız olduğunu hissetti, dolayısıyla da onları sevdi. Bağışlaması öfkesinin, kininin aşırılığından kaynaklandı; bu bağışlama onu rahatlattı." İstemeyerek, zenci ile Meryem Ana'nın sevişmelerini hoş görmeye razı oluyor Divine. Çevresinde, Prince-Monseigneur'ün odası var. O, bir koltukta oturmaktadır şimdi; halının üstünde birtakım maskeler dağınık olarak duruyor. Aşağıda dans ediliyor. Divine, biraz önce herkesin canını çıkardı; dolabın aynasında parmaklarının öldürücü küçük kancalar halinde kasıldığını görüyor, tıpkı romanların kapaklarındaki Düssel-

* İbne anlamında İspanyolca sözcük. (ç.n.)

dorf vampirinin parmakları gibi onunkiler de. Ama valsler sona erdi. Meryem Ana, Seck ve Divine bu eğlenceden ayrılan son kişiler arasındaydı. Kapıyı Divine açtı ve pek doğal olarak Meryem Ana Gorgui'nin koluna girdi. Vedalaşmalar yüzünden bir an bozulan birlik, duraksama hilelerini bir yana bırakıp yeniden öyle çabuk kuruldu ki, Divine, bizi de çok üzen o küçümsenmenin ısırığını böğründe hissetti. İyi numaracıydı. Çorap bağını bağlar gibi yaparak geride kaldı. Sabahın saat beşinde, Lepic Sokağı doğrudan doğruya denize kadar, yani Clichy Bulvarı'nın gezinti yerine kadar iniyordu. Tan, gri renkliydi, ama azıcık gri renkliydi, kendinden pek emin değildi, düşüp kusmak üzereydi; üçlü grup henüz sokağın yukarısında olduğu sırada bulantı vericiydi. Aşağıya indiler. Gorgui, yaylı silindir şapkasını çok düzgün bir biçimde, kulaklarının biraz üstüne, kıvırcık saçlı kafasına geçirmişti. Kolalı gömleğinin beyaz göğüs kısmı hâlâ sertti. Kocaman bir kasımpatı, ceketinin yakasındaki ilikte solmaktaydı. Yüzü gülüyordu. Meryem Ana onun koluna girmişti. Kül ve tarak kazıntıları ile dolu iki sıra çöp tenekesi arasından indiler –bu çöp tenekeleri, her sabah eğlence düşkünlerinin şaşı bakışlarında zikzak yaparlar.

Kadınların rol alacakları bir tiyatro oyunu oynatmam gerekseydi, bu rolün kesinlikle yeniyetmelere verilmesini isterdim; üstelik, tüm oyun süresince dekorların sağına ya da soluna çivilenmiş olarak kalacak bir pankartla bundan izleyicileri haberdar ederdim. Meryem Ana, beyaz ince dantelalarla süslü soluk mavi renkli fay dokumadan robu içinde, kendisinden daha fazlası bir şey olmuştu. Kendisi ve tamamlayıcısıydı. Travestilere bayılırım. Hapishane gecelerimin düşsel erkek sevgilileri kimi zaman bir prenstir –ama onu, yırtık pırtık bir dilenci giysisi giymeye zorlarım– ya da kimi zaman o, kendisine ödünç olarak kral giysileri verdiğim bir serseridir; en büyük haz, belki kendimi eski bir İtalyan ailesinin mirasçısıymışım gibi düşündüğümde duyacağım haz olacaktır; ama düzmece bir mirasçı olmalıyım çünkü benim gerçek atam herhalde, yıldızlı bir gökyüzü altında çıplak ayakla yürüyerek

gözüpekliği sayesinde Prens Aldini'nin yerini alan güzel bir serseridir. Ben düzmeciliği severim. Evet, Meryem Ana, yalnızca büyük, çok büyük kibar fahişelerin bildiği şekilde, yani ne fazla gergin durumda ne de salına salına yürüyerek, aldırmazlıkla saman çöplerini, çalı çırpıyı, bir kırık tarağı ve sararmış bir yılanyastığı yaprağını sürükleyen eteğine ayaklarıyla vurmadan sokaktan aşağıya doğru iniyordu. Tan arınmaktaydı. Divine oldukça geriden geliyordu. Öfkesinden kuduruyor, onları gözlüyordu. Zenci ile katil, balo kıyafetleri içinde, biraz sallanıyor ve birbirlerini destekliyorlardı. Meryem Ana şarkı söylüyordu:

Tarabum, tarabum, yee!
Tarabum, yee!

Gülerek söylüyordu şarkısını. Gülme, dans, gürültü, patırtı, şarap ve aşk (ipek robu lekelenmişti) dolu bir gecenin çizgilerini, belli başlı öğelerini allak bullak ettiği parlak ve düz yüzü, doğan güne sanki bir ölünün soğuk öpücüğüne yönelir gibi yöneliyordu. Saçlarındaki tüm güller kumaştandı; buna karşın pirinç tellerinin üstünde solmuşlardı, ama hâlâ sağlam duruyor, suyunun değiştirilmesi unutulmuş bir çiçeklik oluşturuyorlardı. Bu kumaştan güller aslında ölmüşlerdi, ama Meryem Ana onlara yeniden biraz güven vermek için çıplak kolunu kaldırıyordu; katilin bu hareketi, Emilienne d'Alençon'un saç topuzunu buruşturmak için yaptığından ancak biraz daha sert bir davranıştı. Gerçekten de Meryem Ana Emilienne d'Alençon'a benziyordu. Bu mavi robun biçimi (buna takma kıç deniyordu) o görkemli koca zenciyi hafifçe ağzını sulandıracak kadar duygulandırıyordu. Divine onların kumsala doğru inişlerini izliyordu. Meryem Ana çöp tenekeleri arasında şarkı söylüyordu. Bir sabah, avlularda, balo kıyafeti içinde bir zencinin kolunda şarkı söyleyen ipek giysili sarışın bir Eugène Buffet'yi düşününüz. Sokağın pencerelerinden hiçbirinin, tereyağı ve yumurta satan bir kadının ya da ortağının uykulu yüzüne açılmamış olmasına insan şaşar.

Bu sokakta oturan insanlar pencerelerinin altında neler olup bittiğini hiçbir zaman bilmezler; bu da çok iyi bir şey. Yoksa üzüntüden ölürlerdi. Meryem Ana beyaz elini (bakımsız tırnakları ile) Seck Gorgui'nin kolunun üstüne koymuştu. İki kol birbirine öyle hoş bir biçimde hafifçe değiyordu ki (herhalde bunda gördükleri filmlerin bir payı vardı) bunu görenler, yalnızca Rafael'in madonnalarının bakışlarını düşünebilirdi; bu bakışlar belki de yalnızca Rafael* adının içerdiği anlam yüzünden son derece lekesiz, temizdi çünkü küçük Tobit'in* bakışlarını o, ışığa kavuşturdu. Lepic Sokağı dimdik aşağıya doğru iniyordu. Fraklı zenci, şampanyanın verdiği neşeyle çok keyifli, kendinden geçmiş haliyle gülümsüyordu. Meryem Ana ise şarkı söylüyordu:

Tarabum, tarabum, yee!
Tarabum, yee!

Hava serindi. Paris'in sabahlarına özgü bir soğuk Meryem Ana'nın omuzlarını dondurdu, giysisini yukarıdan aşağıya titretti.

"Üşüyorsun," dedi Gorgui ona bakarak.

"Hem de acayip."

Kimsenin dikkatini çekmeden, Seck'in kolu Meryem Ana'nın omuzlarına dolandı. Arkalarında Divine yüzüne ve hareketlerine çeki düzen veriyordu, öyle ki biri ya da öteki geriye dönüp baksa, onu çok pratik bir sayım yapmakla uğraşıyor sanırdı. Ama, Divine orada olmuş ya da olmamış, bundan ne biri ne öteki kaygı duyuyormuş gibi görünüyordu. Sabah duasını haber veren bir çan sesi ve bir süt kasasının gürültüsü duyuldu. Bulvardan, gündüz olmasına karşın, farları yanan bisikletleriyle üç kişi geçti. Bir polis memuru evine dönüyordu; Divine, yatağının boş olabileceği düşüncesiyle umutlandı; çünkü gençti polis, ama adam geçip gitti, onlara bakmadı bile. Çöp tenekeleri, lavabo ve temizlikçi kadın kokuyorlardı. Kokular, Meryem Ana'nın giysisinin beyaz ince

* Rafael ve Tobit: Tabiya'nın kitabına gönderme. (ç.n.)

dantelasına ve Divine'in pembe ceketinin fistolarına sinmişti. Meryem Ana şarkı söylemeyi, zenci ise gülümsemeyi sürdürüyordu. Üçü ansızın umutsuzluğun eşiğine geldi. O harika yolu geçmişlerdi. Şimdi düz ve bayağı, asfalt bulvarda, herkesin olan bulvarda, bir günün sarhoş tan vaktinde kokuları, ipeklileri, gülmeleri, şarkıları ile harap evlerin, ön cephesi çatlamış evlerin arasından geçtikleri o gizemli dar yoldan çok farklı bulvardaydılar; bu evlerde, uykularını sürdüren yaşlılar, çocuklar, pezolar, barmenler etkinlikten uzak kalmışlardı; bulvar o sapa keçi yolundan öyle farklıydı ki, bizim üç kafadar basmakalıp bir dönüş yapmanın sıkıntısından kurtulmak için bir taksiye yaklaştı. Taksi onları bekliyordu. Şoför kapıyı açtı, önce Meryem Ana bindi; gruptaki durumu gereği, ilk önce Gorgui binmeliydi, ama Meryem Ana'ya öncelik tanıyıp kenara çekildi. Unutmayınız ki bir pezevenk hiçbir zaman bir kadının, hele bir nonoşun karşısında gölgede kalmaz; ama bu gece Meryem Ana karşısında Gorgui bu duruma düşmüştü; Gorgui'nin, Meryem Ana'ya çok önem vermesi gerekiyordu.

"Geç, Ana'cık! dediğinde Divine kızardı."

Hemen ardından, Divine daha çabuk düşünmek için, Lepic Sokağı'ndan aşağıya doğru inerken terk ettiği eski Divine olmuştu çünkü kendini "kadın" gibi hissetse de "erkek" gibi düşünüyordu. Böylece Divine'in, kendiliğinden gerçek doğasına dönerek, yapmacık tavırlarla kişiliğini gizleyen, ölçüsüz davranan bir erkek olduğu sanılabilirdi, ama çok önemli zamanlarda başvurulan anadilini kullanma olayı söz konusu değildi. Doğru düşünmek istiyorsa, Divine, hiçbir zaman düşüncelerini kendisi için yüksek sesle dile getirmemeliydi. Kuşkusuz daha önce kendi kendine çok yüksek sesle şöyle dediği olmuştu: "Ben zavallı bir kızım". Ama bunu daha önce hissetmiş olduğu için artık hissetmiyordu ve böyle söylemekle de artık böyle düşünmüyordu. Mimoza'nın karşısında, örneğin ciddi olup da hiçbir zaman temel olmayan şeyler konusunda "kadın gibi" düşünebiliyordu. Kadınlığı *yalnızca* bir maskaralık değildi. Organları, tam olarak kadın gibi düşünebilmesini engelliyordu. Düşünmek, bir eylem yapmaktır.

Davranmak için havailiği bir yana bırakıp düşünceleri sağlam bir temele oturtmak gerekir. Bu sırada erkeklik düşüncesi ile birleştirdiği sağlamlık düşüncesi yardımına geliyor, o da bu düşünceyi gramerde kendine uygun buluyordu. Çünkü hissettiği bir ruhsal durumu belirtmek için Divine dişil cinsi kullanmaya cesaret ediyorsa da, yaptığı bir işi belirtmek için buna cesaret edemiyordu. "Kadın" olarak ortaya attığı tüm düşünceler, gerçekte şiirsel sonuçlardı. İşte Divine ancak o zaman gerçekti. Divine'in zihninde, özellikle de yaşamında kadınların neye denk düştüğünü bilmek ilginç olurdu. Kuşkusuz kendisi kadın (yani eksik etek) değildi, buyurgan erkeklere bağlılığı yüzünden kadınlığa can atıyordu yalnızca: Ona göre, annesi Ernestine de kadın değildi. Ama tam kadınlık, Culafroy'nın köyde tanıdığı bir küçük kızın içindeydi. Bu kızın adı Solange'dı. Kavurucu sıcakların hüküm sürdüğü günlerde, ikisi bir kenar baskısı kadar ince, dar, küçük, gölgelik bir su birikintisi içindeki beyaz taştan bir bankın üstünde diz çökerek duruyorlardı; ayaklarını önlüklerinin altına çekmişlerdi, güneşten yanmamaları için sığındıkları top ağacın koruması altında birlikte hissediyor, birlikte düşünüyorlardı. Culafroy âşık olmuştu; çünkü Solange manastıra yerleştirildiğinde, kutsal sayılan yerleri ziyaret etti. Crotto kayasına gitti. Bu granit taşı anneler korkulacak bir şey olarak kabul edip, biz çocuklar korkalım diye, oyuklarında uğursuz varlıklar, kum satıcıları,* bağcık, topluiğne, muska satıcıları bulunduğunu söylerlerdi. Çocukların çoğu, annelerin tedbirli davranmak düşüncesiyle anlattıkları bu öykülere kulak asmazdı. Yalnız olarak Culafroy ile Solange o kayaya gittiklerinde –olabildiğince sık sık– yüreklerini korkunç bir duygu kaplıyordu. Fırtınalı bir yaz akşamı kayaya yaklaştılar. Kaya, mavi yansımalar yapan bir sarı ekin denizinin önünde, bir pruva gibi uzanıyordu. Gökyüzü de yere, bir bardak suda dibe inen bir toz gibi iniyordu. Gökyüzü yeri ziyaret ediyordu. Manastırlardaki gibi gizemli ve mistik bir hava vardı burada;

* Çocuklara uykularının geldiğini, gözlerinin yanmaya başladığını bildiren "Kum satıcısı geçti" deyimine gönderme. (ç.n.)

bu havayı, yalnızca köyden uzak bir ortam içinde semenderlerin yaşadığı ve yeşil suyuyla da eşsiz bir güzellik kazanan, küçük çam ormanları ile çevrili bir göl görüntüsü her mevsim korumasını biliyordu. Çam ağaçları olağanüstü ağaçlardır; bunları İtalyan tablolarında sık sık görmüşümdür. İsa peygamberin doğduğunda içine konulduğu yemliği simgeleyen Noel yemlikleri bu ağaçlardan yapılır ve böylece, kış gecelerinin, müneccim kralların, müzisyen ve kartpostal satıcısı çingenelerin, ilahilerin, geceleyin yalınayak, yatağın yanına serili küçük bir halının üstünde verilip alınan öpücüklerin büyüsüne benzer bir büyü ile yüklenir çam ağaçları. Culafroy bunların dallarında, her zaman, mucize tam olsun diye de renkli alçıdan, bir mucizeli kızoğlankız bulmayı beklerdi. Doğaya katlanması için ona bu umut gerekliydi. İğrenç doğa, şiirsellikten uzak, her türlü tinselliği yutan canavar doğa. Güzellik gibi o da doymak bilmezdir, açgözlüdür. Şiir, gerilmiş, bir destekle sağlamlaştırılmış iradenin kimi zaman çok yorucu bir çabasıyla elde edilmiş bir dünya görüşüdür. Şiir, iradeye bağlıdır, istemlidir. Bir bırakma, duyularla serbest ve bedava giriş gibi bir şey değildir; kösnüllükle karışmaz, ama kösnüllüğe karşı çıkarak, örneğin cumartesi günleri, odaları temizlemek için koltukları, kırmızı kadife kaplı sandalyeleri, yaldızlı aynaları, mavi masaları çok yakındaki yeşil çayıra çıkardığınızda doğar.

Solange, kayanın en tepesinde ayakta duruyordu. Çok hafifçe arkaya doğru kaykıldı, sanki içine havayı çekiyormuş gibi. Konuşmak için ağzını açtı, ama konuşmadı. Bir gök gürlemesi ya da bir esin bekliyordu; ne var ki ne gök gürledi ne de esin geldi. Korku ve neşenin, içinde sıkı bir biçimde birbirine karıştığı birkaç saniye geçti. Ardından, Solange cansız bir sesle:

"Bir yıl sonra, dedi, bir adam buradan kendini aşağıya atacak."

"Neden bir yıl sonra? Kim bu adam?"

"Sen bir budalasın."

Kız, adamı tanımladı: Gri bir pantolon ve bir avcı ceketi giymiş şişko biri olacaktı. Culafroy sanki orada bir ay önce birinin intihar ettiği ve hâlâ sıcak bir cesedin kayanın altında, böğürtlenlerin içinde yerde yattığı kendisine söylenmiş gibi allak bullak oldu. Heyecan, Culafroy'nın içine hafif, kısa, yayılan dalgalar halinde giriyor ve ayaklarından, ellerinden, saçlarından, gözlerinden çıkarak, Solange bir Japon dramı kadar karışık ve bilgece bu dramın evrelerini anlattıkça, tüm doğada yitiyordu. Solange sözlerine çok incelik katıyordu; sesin hiçbir zaman güçlenmediği, trajik resitatiflerin tonunu seçmişti.

"Nedense uzaktan gelen bir adam bu. Panayırdan dönen bir domuz taciri belki de."

"Ama yol uzun. Neden buraya geliyor ki?"

"Ölmek için, saf çocuk. İnsan kendini yolda öldüremez."

Omuz silkip başını salladı Solange. Saçlarının o güzel bukleleri, kurşunlu kamçılar gibi, yanaklarına çarpıyordu. Bizim küçük kâhin kız, Pythia, diz çökmüştü. Kayanın üstünde, kehanetin burada kazılı sözlerini arayarak, buğday taneleri bulup bunları civcivlerine göstermek için kumları eşeleyen bir anne tavuğa benziyordu. Kaya, daha sonra, sık sık gidilen, ziyaret edilen bir yer oldu. Buraya, bir mezarı ziyarete gelir gibi geliyorlardı. Gelecekteki bir ölüye karşı duyulan bu dindarca saygı, içlerinde, açlık gibi, hani o ateşe, yükselen vücut ısısına direnen güçsüzlüklerden biri gibi bir şey uyandırıyordu.

Culafroy bir gün şöyle düşündü: "Dokuz ay oldu, Solange haziranda dönüyor. Temmuzda, demek ki burada olup, ortaya attığı o tragedyanın patlak verdiğini görecek." Solange döndü. O döner dönmez, Culafroy kızın şimdi kendi dünyasından farklı bir dünyaya ait olduğunu anladı. Solange artık ona bağlı değildi, bağımsızlığını kazanmıştı; şu sırada bu küçük kız uzun süredir yazarlarını bırakmış yapıtlara benzer olmuştu; bu yapıtlar yazarlarının artık doğrudan doğruya –en sevdikleri kişiler olmaktan çıktıkları için– onların anne şefkatinden yararlanamazlar. Solange, Culafroy'nın bahçe duva-

rının dibine frenküzümü fidanlarının arasına bıraktığı o soğumuş dışkılardan birine benzer olmuştu. Bu dışkılar henüz sıcakken, Culafroy onların kokularından bir süre büyük bir haz duyardı, ama onları aldırmazlıkla –kimi zaman tiksinmeyle– çok uzun süredir kendisine ait olmaktan çıktıkları için geri itiyordu. Solange artık o eski masum kız değilse, saçlarını ağzına götürüp ısıran o kız değilse, Culafroy da Alberto'nun yanında yaşaya yaşaya kireçlenmiş biri olmuştu. İçinde bir kimyasal işlem gerçekleşmiş, yeni bileşikleri ortaya çıkarmıştı. Bu iki çocuğun geçmişi artık geride kalmıştı. Ne Solange ne de Culafroy geçen yılın oyunlarını, sözcüklerini yeniden bulabildi. Bir gün, fındık ağaçlarının altına kadar gittiler; burada geçen yaz onların düğün sahnesi, bir oyuncak bebeğin vaftiz sahnesi, bir fındık şöleni gerçekleşmişti. Keçilerin hep aynı durumda bıraktıkları bu yeri yeniden gören Culafroy Crotto kayası kehanetini anımsadı. Bundan Solagne'a söz etmek istedi, ama kız unutmuştu. İyi hesaplanacak olursa, Solange o tacirin korkunç bir biçimde öleceğini on üç ay önce haber vermişti, ama böyle bir şey olmamıştı. Culafroy doğaüstü bir olayın gerçekleşmediğini görüyordu. Herhalde yakasını ölünceye kadar bırakmayacak umutsuzluğa bir ölçü umutsuzluk daha ekledi. Yaşamımızda her olayın içimizde yaptığı yankı ölçüsünde ve bizi çileciliğe doğru taşıdığı derecede önemli olduğunu bilmiyordu Culafroy. Yalnızca şoklarla karşılaşan Culafroy'a göre Solange o kayanın üstünde Tanrı'dan, ondan daha çok esin alan biri olmamıştı. Bu kız kendisini ilginç kılmak için bir rol oynamıştı, ama o zaman da, bir giz ansızın yok olmuşsa, daha güçlü olan bir başkası ortaya çıkmıştı: "Benden başkaları da", diye düşünüyor Culafroy, "oldukları gibi olmadıkları numarası yapabilirler. Dolayısıyla ben olağanüstü bir varlık değilim." Ardından, sonunda, kadınlara özgü o parıltının görümlerinden birini buldu ansızın. Daha önce düş kırıklığına uğramıştı ama özellikle o çok solgun, ince ve soğuk küçük kıza karşı bir başka aşkla ve biraz acımayla dolu hissediyordu kendisini. Alberto, tıpkı yıldırımı çeken bir sivri uç gibi, dış dünyanın tüm ola-

ğanüstü yanını onun üstüne çekmişti. Culafroy, Solange'a yılan avının ne olduğunu biraz anlattı ve usta bir sanatçı gibi, itirafta bulunup, bir yerde durmasını bildi. Solange bir fındık ağacı dalıyla yeri süpürüyordu. Kimi çocukların ellerinde büyücülüğe özgü güçler vardır, kimse bunlardan kuşkulanmaz. İnsan safsa, hayvan ve aile yasalarındaki düzensizlikler onu şaşırtır. Solange, eskiden sabah örümceklerinin perisiydi –sabah örümceği üzüntüyü simgeler denir. Burada, bu konuyu "bu sabah" hücremin en karanlık köşesinde ağını ören bir örümceği incelemek üzere kesiyorum. Yazgı, sinsice, bakışlarımı bu hayvanın ve ağının üstüne çevirtti. Kehanet ortaya çıkıyor. Benim yapacağım şey, yalnızca lanetlemeden boyun eğmek: "Sen kendi yazgınsın, kendi büyünü gizlice hazırladın." Başıma bir tek felaket gelebilir, yani en korkunç felaket. Dolayısıyla işte tanrılarla barışmış bulunuyorum. Kehanet bilimleri benim için hiçbir sorun yaratmıyor çünkü onlar tanrısal. Solange'a, Divine'e, Culafroy'ya, kimi zaman güzel dansçılar, serseriler uğruna bıraktığım donuk, can sıkıcı kişilere dönmek istiyorum ama bunlar, özellikle bunlar, kehanetin şokuyla karşılaştığımdan bu yana, benden uzaklar. Solange mı? O, Culafroy'nın itiraflarını bir kadın gibi dinledi. Bir an sıkıldı, sonra güldü; bu öyle bir gülmeydi ki sanki Solange'ın sıktığı dişlerinin üstünde bunlara acımasızca vurarak bir iskelet zıplayıp duruyormuş gibi görünüyordu. Solange kırın ortasında kendini tutsak gibi hissetti. Onu biraz önce bağlamışlardı. Kıskanmıştı kız. Şöyle sormak için ağzında yeterince tükürük bulmakta güçlük çekti: "Onu çok mu seviyorsun?" Bu tükürüğü yutması, sanki bir paket dolusu topluiğne yutuyormuş gibi acı verici oldu. Culafroy yanıt vermekte duraksadı. Peri, unutulma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Yanıtın gelmesi gerektiği sırada, bu yanıt da tümüyle ortada, gözle görülür gibi, patlak vermeye hazır bir "evet" iken, Solange, fındık ağacı dalını elinden bıraktı ve onu yerden almak için gülünç bir durumda eğildi tam da o kaçınılmaz haykırış, nikâh sırasındaki gibi o "evet" geldiğinde; öyle ki bu evet Solange'ın eşelediği kumun gürültüsüne karıştı, bu gürültü içinde bo-

ğuldu ve şokun Solange'ın üstündeki etkisi azaldı. Divine'in kadınlarla başka hiçbir deneyimi olmadı.

Taksinin yanında, artık düşünmek zorunda olmadığı için, Divine yeniden kendisine dönüştü. İçeriye girecek yerde (önceden, siyah giysisinin büzgüsünü iki parmağıyla tutup, sol ayağını kaldırmıştı), daha önceden yerleşmiş olan Gorgui de onu davet ettiği sırada, sevincinden ya da çılgınlığından keskin bir kahkaha atarak şoföre doğru döndü ve alay ederek ona dedi ki:

"Hayır, hayır. Şoförün yanına. Ben hep şoförün yanına otururum, vallahi."

Ve sevimli bir hal aldı.

"Şoför kabul eder, değil mi?"

Şoför, mesleğini bilen yaman bir adamdı (tüm taksi şoförleri muhabbet tellalı ve eroin satıcısıdır). Divine'in elindeki yelpaze açılmadı. Divine zaten yelpazeyi insanları kandırmak için taşımıyordu; kendisinin o memeli iğrenç dişilerle karıştırılması onu üzerdi. "Ah! Şu kadınlar, kötü, kötü, iğrenç kadınlar, gemici düşkünü orospular, namussuz, pis karılar yok mu! Ah! Ne kadar iğreniyorum onlardan!" diyordu. Şoför ön kapıyı açtı ve incelikle gülümseyerek Divine'e:

"Haydi, bin bakalım yavru," dedi.

"Ah! Bu şoför de şey mi, şey mi..."

Tafta çıtırtıları şoförün heybetli kalçasını sanki kalbur gibi delik deşik etti.

Hava iyice aydınlanmıştı çatı katına geldiklerinde; ama çekili perdelerin neden olduğu karanlık, çay kokusu, üstelik Gorgui'nin kokusu onları büyülü bir gecenin içine gömdü. Divine her zaman yaptığı gibi, yas giysisini çıkarıp pijamasını giymek üzere paravanın arkasına geçti. Meryem Ana yatağın üstüne oturarak bir sigara yaktı; ayaklarının dibinde, giysisindeki dantellerinin mus dokumalı kitlesi bir tür hışırtılı yontu kaidesi gibi duruyordu; dirsekleri dizlerinin üstündeydi; bu sırada önünde –rastlantı, bunları kabul edip, hemen düzenlemişti– Gorgui'nin frağının, beyaz saten yeleğinin, iskarpinlerinin, halının üstünde, iflas etmiş bir centilmenin

sabahın saat üçüne doğru Seine Nehri'nin kıyılarına bıraktığı eşyaların şeklini alışını seyretti. Gorgui çırılçıplak yattı. Divine, yeniden yeşil pijamasıyla göründü; çünkü odada kumaşların yeşil rengi, onun aşıboyası renkte pudra sürülmüş yüzüne iyi gidiyordu. Meryem Ana henüz sigarasını bitirmemişti.

"Yatıyor musun, Ana'cık?"

"Evet, evet, bekle şunu bitireyim."

Her zamanki gibi, derin düşüncelerin dibinden nasıl yanıt verilirse, öyle yanıt verdi. Meryem Ana hiçbir şey düşünmezdi. Zaten ona her şeyi sanki bir tür Tanrı esiniyle daha baştan biliyormuş gibi bir hava veren de buydu. O, Yaradan'ın gözdesi miydi? Tanrı belki onu bilgilendirmişti. Bakışları, kontes du Barry'nin, sevgilisi kralın bir açıklamasından sonraki bakışlarından daha arı (boş) idi. (Kontes gibi, o da bu sırada doğrudan doğruya giyotine doğru gideceğini bilmiyordu, ama sözde edebiyatçılar küçük İsa'ların* gözlerinin, İsa'nın çektiklerini önceden kestirdikleri için, ölünceye kadar üzgün olduğunu söyleyebildiklerine göre, benim de sizden Meryem Ana'nın gözbebeklerinin dibinde bir giyotinin sizin çıplak gözle göremeyeceğiniz kadar mikroskopik görüntüsünü görmenizi istemeye pekâlâ hakkım var.) Meryem Ana uyuşmuş gibi görünüyordu. Divine, elini Çiçeklerin Meryem Anası'nın sarı saçları arasında gezdirdi.

"Yardım etmemi ister misin?"

Meryem Ana'nın giysisini kopçalarını çözüp üstünden çıkarmayı düşünüyordu.

"Evet, haydi bakalım."

Meryem Ana, izmaritini atıp halının üstünde ezdi ve bir ayağının ucunun yardımıyla bir ayakkabısını, sonra da öteki ayakkabısını çıkardı. Divine de giysinin sırtındaki kopçaları çözüyor, Çiçeklerin Meryem Anası'nın adını bir bölümünden, en güzel bölümünden yoksun bırakıyordu. Meryem Ana çakırkeyfti. Bu son sigara da onu bir hayli rahatsız etmişti. Başı,

* Teslis'e göre İsa'nın üç evresinden çocukluğunu simgeleyen heykelcikler. (ç.n.)

yuvarlanıp ansızın göğsünün üstüne düştü, tıpkı Noel yemliklerinde, yarığın içine bir madeni para atıldığında kütüklerin üstünde diz çökmüş alçıdan çobanların göğüslerinin üstüne düşen başları gibi. Uykusuzluktan ve iyi sindiremediği şarap yüzünden hıçkırık tutmuştu. Üstündeki robun çıkarılmasına en ufak bir hareketle yardımda bulunmadan izin verdi; çıplak duruma geldiğinde de, Divine onu ayaklarından tutup kaldırarak yatağın üstüne devirdi, o da Seck'in yanına yuvarlandı. Divine, genellikle ikisinin arasında yatıyordu; ancak bugün kenarda yatmakla yetinmesi gerektiğini anladığında, kendisini Lepic Sokağı'ndan aşağıya doğru inerken ve de *Le Tavernacle*'da yakalamış olan kıskançlık yine bastırıp, keyfini kaçırdı. Işıkları söndürdü. Aralık kalmış perdelerden çok ince bir gün ışığı içeriye sızarak sarı bir toz halinde yayılıyordu. Odayı, şiirsel sabahların alacakaranlığı doldurmuştu. Divine yattı, yatar yatmaz da kemikleri, sinirleri çıkarılmış, kasları pelteleşmiş gibi görünen Meryem Ana'yı kendi yanına çekti. Meryem Ana belli belirsiz bir biçimde gülümsüyordu. Kısacası, keyifli olduğu zamanlarda da aşırılığa kaçmadan böyle kibarca gülümserdi, ama Divine bu gülümsemeyi ancak onun başını elleri arasına alıp, önce Gorgui'ye doğru dönük olan yüzünü kendisine doğru çevirdiğinde gördü. Gorgui sırtüstü yatmıştı. Şarap ve öteki içkiler, Meryem Ana'yı gevşettikleri gibi onu da gevşetmişlerdi. Uyumuyordu. Divine, Meryem Ana'nın kapalı dudaklarını ağzına aldı. Meryem Ana'nın soluğunun çok pis koktuğu biliniyordu. Divine dolayısıyla bu ağızdan öpmeyi kısa kesmeyi çok istiyordu. Yatağın dibine kadar kaydı; bu arada dili Meryem Ana'nın ayva tüylü bedenini yalıyor, Meryem Ana da cinsel istek duymaya başlıyordu. Divine başını Meryem Ana'nın bacaklarının ve karnının çukuruna kadar soktu ve bekledi. Bu sahne her sabah yineleniyordu, bir kez Meryem Ana ile, bir kez de Gorgui ile. Uzun süre beklemedi Divine. Meryem Ana ansızın karın üstü dönüp henüz yumuşak olan kamışını eliyle kaba bir biçimde Divine'in yarı açık ağzına soktu. Divine başını geri çekerek dudaklarını sıkıştırdı. Kuduran penis taş kesildi (Haydi,

condottiero'lar, şövalyeler, soylu beyler, muhabbet tellalları, kiralık katiller, atlas giysilerinizin altından kamışlarınızı kaldırıp Divine'in yanağına dayayın), kapalı ağzı zorlamak istedi, ama gözlere, burna, çeneye çarptı, yanağa doğru kaydı. Bu bir oyundu. Sonunda dudakları buldu. Gorgui uyumuyordu. Bu hareketleri, Meryem Ana'nın kocaman çıplak kalçalarına yansımalardan seziyordu.

"Kalleşsiniz siz, bu iş teke tek yapılmaz. Azdırıyor bu beni."

Kımıldandı. Divine hem pas verip hem de kaçarak oyun oynuyordu. Meryem Ana soluk soluğa kalmıştı. Divine'in iki kolu böğürlerini sarmıştı, elleri buralarını okşuyor, perdahlıyordu, ama hafifçe, parmaklarının ucuyla, titremelerini hissetmek için; tıpkı, gözbebeğinin altında göz yuvalarının titrediğini hissetmek istediğimizde yaptığımız gibi. Divine'in elleri Meryem Ana'nın kalçaları üstünde gezindi ve Divine anladı. Gorgui sarışın Meryem Ana'nın üstüne binmiş, onun içine girmeye çalışıyordu. Korkunç, derin bir umutsuzluk Divine'i bu iki adamın oyunundan ayırdı. Meryem Ana hâlâ Divine'in ağzını arıyor ve onun saçlarına rastlıyordu; soluk soluğa kaldığı için bozulmuş, ama gülümsediği için yumuşamış sesiyle sordu:

"Hazır mısın, Seck?"

"Evet," dedi zenci.

Zencinin soluğu Meryem Ana'nın sarı saçlarını hafifçe dalgalandırdı. Divine'in üstünde korkunç bir hareket başladı.

"Hayat bu" diye düşünecek kadar zaman buldu Divine. Bir ara, bir tür duraklama oldu. Bedenler yığını üzüntünün içine gömüldü. Divine başını yastığa kadar yeniden yükseltti. Yalnız kalmıştı, terk edilmişti. Cinsel isteği sönmüştü ve ilk kez tuvalete gidip eliyle işi bitirmek gereksinimini duymadı. Seck ile Meryem Ana'nın kendisine yaptıkları hareket evinde gerçekleşmemiş olsaydı, Divine bunda teselli bulur, bu hakareti unuturdu. Ama hakaret sürüp gidebilirdi çünkü üçü de çatı katına sürekli olarak yerleşmiş gibi görünüyorlardı. Divine hem Seck'ten hem de Meryem Ana'dan nefret ediyor, bu nefretin, eğer birbirlerinden ayrılırlarsa, ortadan kalkacağını çok

açıkça hissediyordu. Dolayısıyla, onları hiçbir şekilde çatı katında tutmayacaktı. "Bu iki uyku tulumunu semirtmeyeceğim." Meryem Ana onun için bir rakip kadar çekilmez oluyordu. Akşam, tümü kalktığında, Gorgui, Meryem Ana'yı omuzlarından tutup, gülerek ensesinden öptü. Çay yapmakta olan Divine onlara aldırış etmemeye çalıştı, ama, Meryem Ana'nın pantolonunun önüne şöyle bir bakmaktan kendini alamadı. Yeni bir kızgınlık bunalımına girdi Divine: Meryem Ana'nın penisi kalkmıştı. Kendi bakışını kimsenin görmediğini sanıyordu, ama başını tam zamanında kaldırıp kendisini zenciye gösteren Meryem Ana'nın alaylı bakışını yakaladı.

"Hiç olmazsa dürüst davranabilirsiniz," dedi.

"Bir kötülük yaptığımız yok, dedi Meryem Ana."

"Ya! Öyle sanıyorsun ha!"

Ama Divine ne bu aşk anlaşmasına karşı çıkıyormuş, hatta ne de onu keşfetmiş gibi görünmek istiyordu. Ekledi:

"Şamata etmeden bir dakika duramıyorsunuz."

"Şamata etmiyoruz, hey, arkadaş. İşte, bak."

Kımıldayan kumaşın altındaki şişkinliği, avuçlayarak gösteriyordu.

"Bak, şaka değil bu," dedi gülerek.

Gorgui, Meryem Ana'yı bırakmıştı, ayakkabılarını fırçalıyordu. Çay içtiler. Divine'in şimdiye kadar Çiçeklerin Meryem Anası'nın fiziğini düşünmek için ne fırsatı olmuş ne de o bu fiziği kıskanmayı düşünmüştü. Ama yine de bu kıskançlığın için için, gizli bir biçimde var olduğuna inanmak için birçok neden var. Üzerinde fazla durmadığımız birkaç küçük olayı anımsayalım: Divine bir gün Meryem Ana'ya rimelini vermek istemedi; Meryem Ana'nın çok pis kokulu soluğunun iğrençliğini keşfettiğinde sevinç duydu (ama bu duyguyu çabucak gizledi); farkına varmadan, duvara Meryem Ana'nın fotoğraflarının en çirkin olanını iğneledi. Bu kez, ne kadar acı olduğu bilinen fiziksel kıskançlık onda açıkça kendini belli etti. Zihninde korkunç öç almalar planlayıp bunları gerçekleştirdi. Tırmalıyor, yırtıyor, kesip biçiyor, parçalıyor, derisini yüzüyor, yüzüne kezzap döküyordu. "*Korkunç bir biçimde sakat kalsın*"

diye düşünüyordu. Çay bardaklarını kurularken korkunç şeyler yapmıştı. Kurulama bezini elinden bıraktığında yeniden arınmıştı, ama yine de, insanlar arasına yalnızca ustaca, yavaş yavaş küçülerek dönmüştü. Eylemlerinde bunun etkisi hâlâ hissediliyordu. Bir nonoştan öcünü alırken Divine kuşkusuz, Aziz Sebastianus'un şehit edilmesi sırasındaki mucizeyi gerçekleştirebiliyordu. O da birkaç ok atardı –ama "Sana bir kirpik atıyorum" ya da "Sana bir otobüs atıyorum" derken gösterdiği o inceliğini göstererek. Tek tek birkaç ok. Sonra da yaylım ateşi halinde. O topun çevresini oklarla kaplardı, onu oklardan oluşmuş bir kafesin içine kapatır, sonunda da, hiç kıpırdayamaz duruma getirirdi. Bu yöntemi Meryem Ana'da da denemek istedi, ama böyle bir yöntemin herkesin önünde uygulanması gerekir. Meryem Ana çatı katında kendisine her şeyin yapılmasına izin verse de, arkadaşlarının önünde bir odaya kapatılmasına katlanmazdı. Alıngandı. Divine'in okları granite çarptı. Kavga aradı Divine ve doğal olarak aradığını buldu. Bir gün, Meryem Ana'yı bencillikten daha kötü bir şey yaparken suçüstü yakaladı. Çatı katındaydılar. Divine hâlâ yataktaydı. Bir gün önce Meryem Ana bir paket "Craven" marka sigara almıştı, uyandığında paketi aradı; ama iki sigarası kalmıştı içinde; birini Gorgui'ye uzattı, ötekini kendisine ayırdı ve sigaraları yaktı. Divine uyumuyordu, uyuyormuş gibi görünmeye çalışarak gözlerini kapalı tuttu. "Ne yapacaklarını göreceğim" diye düşünüyordu. Oysa yalancı Divine, eğer ona sigara vermeyi unuturlarsa, kızmış görünmemek için, saygınlığını koruyabilmek için bunun bir bahane olduğunu pekâlâ biliyordu. Divine, otuz yaşına doğru bir saygınlık gereksinimine kapılmıştı. Azıcık bir şey onu sarsıyordu; O ki, gençken, barmenleri tir tir titretecek kadar yüreklilik göstermişti, şimdi, sembolik de olsa, gerçekten küçüldüğünü hissedebildiği durumları anımsatan en ufak bir şey yüzünden kızarıyor, kızardığını hissediyordu. Hafif –hafif olduğu ölçüde korkunç– bir şok onu yoksulluk dönemlerine geri götürüyordu. Derler ki insan yaşadıkça ruhu katılaşır, oysa Divine'in yaşının büyüdüğünü, ama duygusallığının arttığını görmek

bizi şaşırtacaktır. Artık kendini kiralayan bir ibne olmaktan hiç utanç duymuyordu. Gerektiğinde, dokuz deliğine meni akıtılmasına izin veren bir eşcinsel olmakla da övünebilirdi. Kadınların ve erkeklerin kendisine hakaret etmeleri ona vız gelirdi. (Ne zamana kadar?) Ama kontrolünü yitirip kıpkırmızı kesildi; neredeyse bir rezalet çıkarmadan kendine gelemeyecekti. Saygınlığa sarılmıştı. Gözlerini kapatmış, Seck ile Meryem Ana'nın kendisini hesaba katmadıkları için ayrı ayrı özür dileyerek cilve yaptıklarını tasarlıyordu ki bu sırada Meryem Ana düşüncesini yüksek sesle dile getirmek gibi bir beceriksizlik yaptı (kapalı gözlerinin karanlığına gömülmüş olan Divine buna üzüldü): "Yalnızca iki sigara kalmış." Bu, Divine ile ilgili uzun ve karmaşık bir işaretleşmenin biraz önce gerçekleştiğini gösteren ve kanıtlayan bir ifadeydi. Divine de bunu pekâlâ biliyordu. Kibritin çakıldığını duymuştu. "Bunlardan birini ikiye bölecek halleri yoktu ya." Kendi kendini yanıtladı: "Öyle ama, Meryem Ana birini bölmeli ya da hatta kendisi almayıp bana bırakmalıydı." Böylece, Divine'in bu olaydan sonra Seck ile Meryem Ana'nın kendisine ikram ettiği şeyleri kabul etmeme dönemi başladı. Bir gün Meryem Ana çatı katına bir paket şekerlemeyle geldi. Bakın ne oldu. Meryem Ana, Divine'e dedi ki:

"Şekerleme ister misin?" (Oysa açtığı paketi yeniden kapatıyordu bile; Divine bunu fark etti.)

Divine:

"Hayır," dedi, "teşekkür ederim".

Birkaç saniye geçtikten sonra ekledi:

"Sen bana hiçbir şeyi yürekten vermiyorsun."

"Veriyorum, ben iyi yürekliyim; sana vermek hoşuma gitmeseydi, teklif etmezdim. Vermek hoşuma gitmese, sana hiçbir zaman iki kez teklif etmem."

Divine bir utanç daha duyarak şöyle düşündü: "Meryem Ana bana hiçbir şeyi iki kez teklif etmedi." Divine artık dışarıya hep tek başına çıkmak istedi. Bu alışkanlığın tek bir etkisi oldu: Zenci ile Meryem Ana'nın yakın dostluğunu pekiştirdi. Bunu, şiddetli kınamalar evresi izledi. Divine artık

kendini tutamıyordu. Öfke ona hız gibi daha etkili bir uyanıklık kazandırıyordu. Her yerde birtakım niyetleri ortaya çıkarıyordu Divine. Ya da Meryem Ana farkına varmadan Divine'in yönettiği, onu yalnızlığa, daha çok umutsuzluğa iten oyuna mı geliyordu? Divine, Meryem Ana'yı sövüp saymalarla bunalttı. Yalan söylemeyi beceremeyen budalalar gibi Meryem Ana da sinsiydi. Tuzağa düştüğünde kimi zaman kızarıyor, yüzü iyice uzuyordu çünkü ağzı boyunca uzanan iki kırışık yüzünü geriyor, aşağıya doğru çekiyordu. Acınacak durumdaydı Meryem Ana. Ne söyleyeceğini bilemiyor, yalnızca gülümsüyordu. Bu gülümseme ne kadar kaygı yüklü olsa da, yüz çizgilerinin gerginliğini gideriyor, moralini düzeltiyordu onun. Bir bakıma, bir diken yumağını delip geçen güneş ışını gibi, bir sövüp sayma ormanını berelenerek delip geçmişti o; ama bu işten yara almadan, parmakları kanamadan çıkmış gibi göründüğünü biliyordu. Bu sırada öfkesinden çılgına dönen Divine onu iğneleyip duruyor, acımasız oluyordu; çünkü kovalamalarında acımasız olduğunu biliyordu. Kısacası, okları Meryem Ana'nın canını pek az acıtıyordu; neden böyle olduğunu söyledik, ama kimi zaman okun ucu daha yumuşak bir yer bularak içeriye giriyor, Divine de oku, yarayı kapatıcı bir merhem sürdüğü kuyruk tüylerine kadar batırıyordu. Aynı zamanda, yaralanan Meryem Ana'nın öfkeye kapılmasından korkuyor, fazla üzüntülü göründüğü için kendine kızıyordu; çünkü Meryem Ana'nın bundan mutluluk duyacağını çok yersiz olarak düşünüyordu. Divine, zehirli uyarılarından her birine yatıştırıcı bir ilaç katıyordu. Meryem Ana, her zaman yalnızca kendisi için isteniyormuş gibi görünen iyilikten başka bir şeye ilgi göstermediği için, güvenli ve kötülüğü olmayan biri sayılıyordu. Ya da belki sözlerin yalnızca sonunu yakalayabildiği için de, dikkatini çeken ancak bu sondu ve bunun uzun bir kompliman olduğunu sanıyordu. Meryem Ana, Divine'in kendisine kötü davranmakta gösterdiği çabayı yönlendiriyordu, ama farkına varmadan da kötü oklarla delik deşik oluyordu. Divine'e karşın ve onun sayesinde mutluydu. Bir gün, Divine, Marchetti tarafından soyulup

terk edildiğini itiraf ettiği sırada, Çiçeklerin Meryem Anası'nın ellerini tutmaktaydı. Bu itiraf onu küçük düşürmüştü. Allak bullak olmuştu, boğazı sıkılıyor gibiydi, ama her ikisi de umutsuzluğa kapılacak derecede duygulanmasınlar diye, Meryem Ana bu küçük düşme içinde tükenmesin diye kibarca gülümsüyordu. Bu umutsuzluk kuşkusuz birkaç dakika sürerdi, ama yaşamlarının sonuna kadar onlara damgasını vururdu. Bu, Divine için çok hoş bir olaydı, tıpkı beni ağlatan şu çok hoş olay gibi:

"Adın ne senin?" diye sormuştu metrdotel.

"Jean."

Beni ilk kez mutfağa çağırması gerekip "Jean" diye bağırdığında da aynı şekilde duygulanmıştım. Adımın söylendiğini duymak çok hoşuma gitmişti. Hizmetçilerin ve patronların sevecenliği sayesinde kendimi yeniden bir aile içinde bulmuş gibiydim. Bugün size şu itirafta bulunuyorum: Ben her zaman sıcak okşamaların yalnızca görünüşünü hissettim; bu, arkamda duran, içimden geçen ve beni allak bullak eden güzel bir delikanlıya yönelmiş, derin sevecenlik yüklü bir bakış gibi bir şeydi. Gorgui pek düşünmezdi ya da düşündüğünü belli etmezdi. Divine'in bağırıp çağırmaları sırasında dolaşıp durur, yalnızca iç çamaşırıyla ilgilenirdi. Ama yine de bir gün, Divine'in kıskançlığının neden olduğu Meryem Ana ile yakın dostluğu, zenciyi şöyle konuşturdu:

"Sinemaya gidiyoruz. Bilet aldım."

Sonra yeniden:

"Ne enayiyim ben," dedi, "her zaman yalnızca iki kişiyiz sanıyorum".

Bu kadarı da Divine için fazlaydı. İşi bitirmeye karar verdi. Kiminle? Seck'in bu mutlu yaşamdan hoşlandığını biliyordu; burada bir barınak, yiyecek, içecek, dostluk buluyordu ve korkak Divine onun öfkesinden korkuyordu: Seck, çatı katını, elbette zencilere özgü bir intikam almadan bırakmazdı. Sonunda Divine –bir süre ara verdikten sonra– yeniden aşırı cinsel gücü olan erkekleri yeğlemeye başlamıştı, Seck de onu bu bakımdan doyuruyordu. Meryem Ana'yı mı feda etmeliy-

di? Ama nasıl? Peki, Gorgui buna ne derdi? Sokakta rastladığı Mimoza, Divine'e yardımcı oldu. Şöyle dedi yaşlı hanımefendi Mimoza:

"Gördüm onu! Ba, Be, Bi, Bo, Bu. Seviyorum senin Meryem Ana'nı. Her dem taze, her zaman aynı Divine. Bu, o, Divine."

"Hoşuna gidiyor ha, karı (eşcinseller aralarında dostlarından kadınmış gibi söz ederler)? Onu istiyor musun?"

"Bak hele, bak hele, demek artık seni istemiyor o karı, öyle mi zavallı dostum?"

"Meryem Ana beni sıkıyor. Bir kere, budala, hem de onu cansız, pelte gibi buluyorum."

"Artık onun kuşunu bile uyandıramıyorsun demek."

Divine şöyle düşündü: "Pis karı, senin ananı belleyeceğim."

"Öyleyse, onu gerçekten bana bırakıyor musun?"

"Ne duruyorsun, alsana. Alabilirsen."

Divine, Meryem Ana'nın oyuna gelmeyeceğinden çok umutluydu.

"Biliyorsun, senden nefret eder."

"Evet, evet, evet. Evet, evet, evet. Benden önce nefret ederler, sonra da bayılırlar bana. Ama dinle, Divine, biz seninle iyi dost olabiliriz. Meryem Ana benim olsun isterim. Bırak onu bana. Her şey karşılıklıdır, güzelim. Benden emin olabilirsin."

"Ah! Mimo, seni tanımaz olur muyum. Sana güvenim var, Bir tanem."

"Ne güzel söylüyorsun. Ama dinle, inan ki ben iyi bir kızım. O karıyı bir akşam getir."

"Peki Roger, erkeğin, ne olacak?"

"Canım, o askere gidiyor. Düşün, orada subaylarla beni unutur. Ah! Elbette Tam Bir Dul olacağım! O zaman da Meryem Ana'yı alır, yanımda alıkoyarım. Sende iki tane var. İkisi de senin!"

"Pekâlâ, anlaştık, ona bundan söz edeceğim. Saat beşe doğru bize gel. Çay içeriz."

"Sen ne iyi bir kızsın Divine, gel seni bir öpeyim. Biliyor musun, sen hâlâ güzelsin. Biraz buruşmuşsun, hafifçe buruşmuşsun, ama o kadar iyisin ki!"

Vakit öğleden sonraydı. Saat belki ikiydi. Yürürken çengel şeklinde kıvırdıkları küçük parmaklarıyla birbirlerine tutunmuşlardı. Bir süre sonra Divine, Gorgui ile Meryem Ana'yı birlikte buldu. Artık Meryem Ana'dan ayrılmayan zencinin tuvalete gitmesini beklemek zorunda kaldı. Divine, Meryem Ana'yı duruma şöyle hazırladı:

"Dinle Ana'cık, yüz papel kazanmak ister misin?"

"Neymiş bu?"

"Bak, Mimoza seninle bir ya da iki saat yatmak istiyor. Roger askere gidecek, o da yalnız kalacak."

"O! İnan ki yüz papel yeterli değil. Eğer fiyatı sen saptadıysan, kendini fazla yormamışsın."

Bıyık altından güldü. Divine de dedi ki:

"Fiyatı ben saptamadım. Dinle, sen onunla git, anlaşırsın. Mimoza hoşuna giden heriflere karşı cimri değildir. Elbette, keyfin bilir. Sana ben söylüyorum bunu, nasıl istersen öyle yap. Zaten saat beşte çatı katına gelecek. Ancak, Gorgui'yi uzaklaştırmak gerek, anlarsın ya, daha serbest olmak için."

"Çatı katında senin yanında düzüşeceğiz, öyle mi?"

"O! Dinle, hayır, sen onun evine gideceksin. Anlaşmak için vaktin olacak. Ama, rica ederim, hiçbir şey aşırma. Aşırma, çünkü başımız derde girer."

"Ah! Aşırmak mı? Rahat olabilirsin, ben dostları soymam."

"Çabala da bu iş sürsün. Kibar bir pezevenk ol."

Divine çok kasıtlı olarak ve ustaca, hırsızlığı anımsatmıştı. Anacık'ı işletmek için emin bir yoldu bu. Ya Gorgui? Geri döndüğünde, Meryem Ana ona durumu anlattı.

"Bu işi yapmalısın, Anacık."

Zencinin aklı yalnızca yüz papeldeydi. Ne var ki bu sırada içine bir kuşku düştü: Meryem Ana'nın cebindeki parayı hovardalardan aldığını sanmıştı, oysa bugün onda gördüğü tedirginlikten kuşkulanıp, bunda başka bir iş olduğunu düşündü. Bunun ne olduğunu bilmek istiyordu, ama Meryem Ana bir karayılandan daha esnekti, yeniden kokain ticaretine başlamıştı. Elysée des-Beaux-Arts Sokağı'ndaki hücre şeklinde küçük bir barda kendisine malı sağlayan, Paris'e meteliksiz

dönmüş Marchetti ile buluşuyordu. Kokain, gramı gramına, ipek kâğıttan küçük torbalar içindeydi; bu küçük torbalar da daha büyük kahverengi kumaştan torbalar içine konmuştu. Bakın Meryem Ana ne düşünmüştü: Sertleşmiş aletini indirebilmek ya da okşayabilmek için, sol eli her zaman pantolonunun delik cebindeydi. Bu sol eliyle pantolonunun bacağının içinde bir sicimi de tutuyordu; sicimin ucundaki kahverengi kumaş torba sarkıyor, sallanıyordu.

"Aynasızlar gelirlerse, ipi koyveriyorum, torba yere düşüyor gürültü yapmadan. Böylece de sorun olmuyor."

Meryem Ana'nın bir gizli örgütle bağlantısı vardı. Marchetti malı her getirişinde "İşler yolunda küçük" diyor ve bir göz işareti yapıyordu. Meryem Ana, Korsikalıların kaldırımda yürürken birbirlerine hafifçe dokunup:

"Ciao Rico," diye mırıldanarak yaptıkları bu işareti biliyordu.

Marchetti, Meryem Ana'ya cesareti olup olmadığını sorduğunda, o şöyle demişti:

"Sapına kadar cesurum!"

"O! Palavracı," demişti Marchetti.

Burada tıpkı Minyon'un o yumuşacık kıçından fışkıran osuruklar (inci taneleri) gibi, pezevenklerin dudaklarından fışkıran argo sözcüklere yeniden dönmekten kendimi alamıyorum. Çünkü belki de bunların tümünden daha çok beni buna iten –ya da Minyon'un her zaman söylediği gibi, acımasız olduğu için içimi kemirip duran– bir sözcük, "Otuz altı pencere" diye adlandırdığımız nezarethanenin hücrelerinden birinde söylendi. Bu hücre o kadar dardı ki, bir gemi koridoruna benziyordu. İri yarı bir muhafız için "lağımcı", kısa bir süre sonra "babafingo sereni" diye mırıldanıldığını duyuyordum. Ne var ki bunları söyleyen adam yedi yıl denizlerde dolaştığını anlatmıştı bize. Böyle bir başarının görkemi karşısında –kazığa oturma cezası gibi serene oturma cezası– her yanım titremişti. Aynı adam bir süre sonra da şöyle dedi: "Ya da eğer ibne isen, pantolonunu indirirsin, o zaman da yargıç kıçına ateş eder..." Bu söz yeterince kaba sabaydı; ne yazık ki

ötekinin güzelliğini yok etti; şiir, her zaman ayaklarınızın altındaki zemini kaydırıp sizi harika bir gecenin koynuna çekerken, ben de yeniden hoş sözler söylemek gibi bir sağlam temelin üstünde karar kıldım. Adam yine bir şey söyledi: "Hötöröf." Ama bu daha iyi değildi. Kimi zaman en üzüntülü anlarımda, gardiyanlar tarafından tedirgin edildiğimde, içimden "babafingo sereni" şiirini okuyorum, ama kimseyi kastetmeden; bu şiir, dışarıya çıkmamış gözyaşlarımı kurutur, Culafroy firkateyninde 1700'e doğru gördüğümüz o gemi tayfalarından biri gibi beni yatışmış denizlerde gezdirerek avutur.

Minyon, o mağaza senin, bu mağaza benim aylak aylak büyük mağazalarda dolanıyordu. Buraları onun iyice yaklaşabildiği, içinde yüzebildiği tek lükstü. Onu asansör, aynalar, halılar çekiyordu (halılar çekiyordu özellikle; çünkü bunlar bedenindeki organların çalışmalarını duyulmaz duruma getirdikleri için, sessizlik ayaklarından içine girip, mekanizmasının tüm ateşini boğuyor, o da sonunda kendini hissetmez oluyordu); satış elemanı kızlar, kadınlar ise pek çekmiyordu onu; çünkü Divine'e özgü jestleri ve tikleri, çok sınırlı da olsalar, dalgınlıkla o da yapıyordu. Önce bunlardan birkaçını şaka olsun diye yapmaya kalkışmıştı, ama sinsi olan bu davranış ve tikler yavaş yavaş kaleyi fethediyor, Minyon değiştiğinin farkına bile varmıyordu. Ancak bir süre sonra –nasıl olduğunu da söyleyeceğiz– bir akşam şöyle bağırmasının yanlış olduğunu kavradı: "Bir başka erkeği düzen bir erkek, iki kez erkektir." Galeries Lafayette'e girmeden önce pantolonunun yırtmacına çarpan altın bileziğini çıkardı. Kaldırımda tek başına olduğu sürece savaşmak hep olasıydı, ama tezgâhların ve vitrinlerin hareketli bir ağ şeklinde ördükleri daracık, alçak sokakların ilmikleri içinde mahvolurdu. Ceplerini eşyalarla tıka basa dolduran, ancak odasında bunları masanın üstüne koyduğunda tanımadığı bir "başka" iradeye bağlıydı; öyle ki hırsızlık sırasında bu eşyaları ona seçtiren şey, Tanrı'da ve Minyon'da pek de ortak olan bir şey değildi. Bu, "başkası" tarafından ele geçirilme sırasında Minyon'un

gözlerinden, kulaklarından, aralık hatta kapalı gözlerinden, hafif hafif kanat çırparak, gri ya da kırmızı, ayak bilekleri kanatlı küçük Mercurius'lar* kaçıyorlardı. Katı, soğuk, ama reddolunamaz Minyon, pezevenk Minyon canlanıyordu, tıpkı her yosunlu, ıslak oyuğundan canlı bir serçenin çıkıp, çevresinde, sanki bir kanatlı penis gibi pır pır uçtuğu sarp bir kayaya benziyordu. Sonunda bu işin başına gelmesi, yani hırsızlık yapması gerekiyordu. Daha önce birçok kez şu oyuna girişmişti: En ulaşılmayacak bir yerde sergilenen eşyalar arasına sanki dalgınlıkla bırakılmış gibi, uzak bir tezgâhtan para verip aldığı değersiz bir eşyayı koyuyordu. Bu eşyayı orada birkaç dakika öylece bırakıp, gözlerini ondan ayırarak çevredeki sergilerle ilgileniyordu. Bu eşya öteki malların içine iyice karıştığında, Minyon onu çalıyordu. Bir güvenlik görevlisi Minyon'u iki kez yakalamış, ama iki kez de, elinde kasa fişi olduğu için, müdüriyetin ondan elbette özür dilemesi gerekmişti.

Tezgâhtaki malları çalmanın birçok yöntemi vardır ve bunların sergilenme şekli en doğru yöntemin kullanılmasını gerektirir. Örneğin tek elle aynı zamanda iki küçük eşya alınabilir (portföyler); bunlar, sanki bir taneymiş gibi elde tutulup incelemekle vakit geçirilirken, biri ceketin kolunun içine kaydırılabilir, öteki de, sanki beğenilmemiş gibi yerine bırakılabilir. İpek kumaş yığınları önünde de bir elinizi gelişigüzel pardösünüzün delik cebine koymanız gerekir. Tezgâha karnınızla dokunacak kadar yaklaşırsınız, serbest olan eliniz de kumaşa dokunarak onunla oynayıp onu inceler ve tezgâhın düzenini bozarken, cebinizde olan eliniz tezgâhın üstüne doğru çıkıp (her zaman göbek hizasında) kumaş yığınının en aşağısındaki parçayı kendine çeker, böylece de yumuşak olan kumaşı pardösünün altına kadar getirip gizler. Ama, tüm ev kadınlarının, alışveriş yapan tüm kadınların bildikleri yolları sunuyorum ben burada. Minyon, çalacağı mala sergilendiği yerden cebine kabar çabucak bir eğri çizdirip onu almayı yeğlerdi. Bu fazla cesurca bir işti, ama daha güzeldi. Parfüm

* Eski Roma'da tacirlerin ve hırsızların tanrısı. (ç.n.)

şişeleri, pipolar, çakmaklar akan yıldızlar gibi tam ve kısa bir eğri çizerek akıp gidiyor ve Minyon'un kalçalarını şişiriyorlardı. Oyun tehlikeliydi; zahmetine değer miydi, bunun kararını yalnızca Minyon verirdi. Bu bir bilimdi; askerlik bilimi gibi antrenman ve hazırlık gerektiren bir bilimdi. Önce aynaların ve onların pahlarının durumunu, aynı zamanda eğik olarak tavana asılmış olup da sizi başaşağı durumda bir dünyada gösteren ve dedektiflerin kafalarında oluşan gizli bir oyunla çabucak çevirip düzelttikleri aynaların durumunu incelemek gerekiyordu. Tezgâhtar kızın ya da kadının gözlerini başka yana çevirdiği ve her zaman ihbarcı olan müşterilerin bakmadıkları anı da beklemek gerekiyordu. Nihayet, bir kayıp eşya gibi –ya da daha iyisi, meyve tabakları üstündeki biçimleri, aynı zamanda ağaç ve bulut biçimlerine benzeyen o resimli bulmaca kişilerinden biri gibi– dedektifi bulmak da gerekiyordu. Dedektifi bulunuz. O, muhtemelen bir kadındır. Sinema –başka oyunlar arasında– doğalı öğretir, salt yapmacık ve gerçekten bin kat daha yanıltıcı olan bir doğalı öğretir. Filmlerdeki dedektif, kongreye katılan bir kişinin ya da bir ebenin kılığına gire gire, kongreye katılan gerçek kişinin ya da gerçek ebelerin yüzlerine bir dedektif yüzü görünümü vermiş olur; gerçek dedektifler de, yüzleri değiştiren bu karışıklığın ortasında artık dayanamayarak gerçek dedektif gibi görünmeyi yeğlemişlerdir ki bu da hiçbir şeyi basitleştirmez... "Casusa benzeyen bir casus kötü bir casustur" dedi bana bir gün bir dansöz. (Genellikle, "bir gece, bir dansöz" denir.) Ben buna inanmıyorum.

Minyon mağazadan çıkmak üzereydi. İşi gücü bulunmadığı ve doğal görünmek istediği, ayrıca sabah uyuşukluğu gibi, kalabalık ve devingen, heyecan verici, Brown devinimine benzeyen bu anafordan kurtulması zor olduğu için –gömleklerin, tutkal kavanozlarının, çekiçlerin, kuzu etlerinin, kauçuk süngerlerin sergilendiği raflara, vitrinlere rastgele bakarak oyalanıyordu. Ceplerinde iki gümüş çakmak ve bir sigara tabakası vardı. İzleniyordu. Önünde, giysisi şeritlerle süslü iri

yarı bir adamın beklediği kapıya iyice yaklaştığında, ufak tefek yaşlı bir kadın ona sakin sakin sordu:

"Ne çaldınız, delikanlı?"

Minyon'u büyüleyen bu "delikanlı" sözcüğü oldu. Bu sözcüğü duymasaydı, şiddetle karşı koyardı. En masum sözcükler, en zararlı olan sözcüklerdir; bunlardan sakınmak gerekir. O iri yarı adam neredeyse hemen Minyon'un üstüne atlayıp onu bileğinden yakaladı. Denize girdikten sonra plajda uyuyakalmış birinin üstüne saldıran korkunç bir dalga gibi Minyon'a saldırmıştı. Yaşlı kadının sözleri ve adamın hareketi ile Minyon'un önünde yeni bir dünya, çaresizliğin dünyası anında açıldı. Bu dünya, içinde olduğumuz dünyanın aynıdır, yalnız şu farklılığı vardır: Davranıp da kendimizi davranan kişi olarak bileceğimiz yerde, davranan kişi biz değilmişiz gibi biliriz. Bir bakış –bu belki de bizim gözümüzün bakışıdır– görünmezi görenin bakışı gibi ani, tam bir keskinliğe sahip olur ve bu dünyanın düzeni –tersten görüldüğünde– kaçınılmaz olanın içinde o kadar kusursuz, güzel görünür ki bu dünyaya ancak yok olmak kalır. O da bu işi göz açıp kapayıncaya kadar yapar. Bir eldiven gibi ters dönmüştür. Bakarsınız, eldiven ben olmuşumdur ve sonunda, kıyamet günü, Tanrı'nın beni kendi sesimle "Jean, Jean" diye çağıracağını anlarım.

Minyon benim gibi o kadar çok kıyamet günü görmüştü ki en son kıyamet gününden sonra toparlandı ve bugüne karşı baş kaldırarak ağlayıp sızlamadı. Bir başkaldırı olsa olsa onu küçük bir halının üstünde zıp zıp zıplatır ve gülünç duruma sokardı. Uslu uslu, dizginleri ele vermiş ve düşteymiş gibi, kapıdaki adam ile o kadın dedektifin kendisini bodrum katındaki özel karakola götürmelerine ses çıkarmadı. Hapı yutmuştu kaçak. Aynı akşam bir polis arabası onu nezarethaneye götürdü; burada bir sürü serseri, dilenci, hırsız, dolandırıcı, pezevenk, kalpazanla birlikte geceyi geçirdi. Bunların tümü en karanlık çıkmaz sokaklardaki karşılıklı evlerin iyi bitişmemiş taşları arasından çıkmış insanlardı. Ertesi gün Minyon ile arkadaşları Fresnes Hapishanesi'ne gönderildi. Burada soyadını, annesinin soyadını ve babasının o zamana

kadar gizli olan adını söylemek zorunda kaldı (Romuald! diye uydurdu). Yaşını ve mesleğini de söyledi.

"Mesleğiniz nedir?" diye sordu hapishane memuru.

"Benim mesleğim mi?"

"Elbette, sizin mesleğiniz."

Minyon'un, körpe dudakları arasından neredeyse "barmaid" sözü çıkacaktı, ama şöyle yanıt verdi:

"Mesleğim yok benim. Çalışmıyorum."

Ama bu sözler Minyon için "barmaid" değerinde ve anlamındaydı.

Sonunda soyundu Minyon ve giysileri en ince yerlerine kadar didik didik arandı. Gardiyan ona ağzını açtırdı, içini inceledi; eliyle onun gür saçlarını karıştırıp, alnının üstüne saçtıktan sonra hâlâ çukur, sıcak ve canlı, duyarlı ve hafif bir okşama karşısında korkunç hasarlara yol açmaya hazır ensesine hafifçe dokundu. Minyon'un çok hoş bir tayfa da olabileceğini ensesinden anlıyoruz. Sonunda gardiyan ona:

"Öne doğru eğilin," dedi.

Minyon eğildi. Gardiyan onun anüsüne baktı ve burada siyah bir leke gördü.

"...kının," diye bağırdı.

Minyon öksürdü. Ama yanılmıştı. Gardiyan "ıkının" diye bağırmıştı. O siyah leke oldukça büyük bir bok parçasıydı; her gün büyüyordu; Minyon bunu daha önce birçok kez çekip almayı denemişti, ama kılları da birlikte almak ya da çok sıcak bir banyo yapmak zorunda kalacaktı.

"Sende çıngıraklar var," dedi gardiyan (Oysa, çıngırakları olmak, aynı zamanda korkmak anlamına gelir, ama gardiyan bunu bilmiyordu).

Ah, soylu yürüyüşü, düzgün kalçaları, kıpırdamaz omuzları ile Minyon! Islahevinde bir gözetici (yirmi yaşındaydı, kuşkusuz kıllı kalçalarına kadar çıkan pas rengine çalar deri çizmeler giyerdi) çocukların gömleklerinin etek kısımlarında bok lekeleri olduğunu fark etmişti. Her pazar sabahı, bizi bu yüzden, çamaşır değiştirme sırasında kirli gömleğimizi önümüzde iki yana açık kollarından tutarak açıp göstermeye

zorluyordu. Utancından zaten yüzü berbat duruma gelmiş, gömleğinin etek kısmı kirli olan çocuğu kamçısıyla dövüyordu. Artık tuvalete gitmeye cesaret edemiyorduk, ama çok şiddetli karın ağrısı yüzünden gitmek zorunda kaldığımızda, kâğıt olmadığı için parmağımızı daha önce sidikten sararmış duvara sildikten sonra gömleğimizin eteğini yukarıya kaldırmaya hepimiz çok dikkat ediyorduk ("hepimiz" diyorum şimdi, ama o zaman her çocuk bu işi yalnızca kendisinin yaptığını sanıyordu) ve kirlenen, beyaz külotun ağı idi. Pazar sabahları kendimizi kızoğlankızların o yapmacıklı arılığı içinde hissediyorduk. Yalnızca Larochedieu her zaman hafta sonuna doğru gömleğinin eteklerinin içine gömülüp onları kirletiyordu. Ama yine de bu önemli değildi; ıslahevinde geçirdiği üç yıl pazar sabahlarının saplantısı yüzünden ona zehir oldu –oysa bu pazar sabahlarını ben şimdi ayinden önce hafif, sarı bok benekleriyle süslü küçük gömleklerden oluşan taçlarla donanmış olarak görüyorum–, öyle ki, sonunda Larochedieu cumartesi akşamları gömleğinin bir köşesini, beyazlatmak için, duvarın badanasına sürtüyordu. Kol ve bacakları gövdesinden koparılmış, şimdiden kazığa bağlanmış, on beş yaşında çarmıha gerilmiş gibi olan Larochedieu'nün önünden geçerken, gözetici, ayaklarında deri çizmeleri, vahşi ve parlak gözleriyle bakarak kıpırdamadan duruyordu. Önyargılı bir beceriklilik göstermeden, o sert yüz çizgilerine (sayacağımız duygular burada, bu sertlik nedeniyle bir suç kanıtı gibi belli oluyorlardı) nefreti, küçümsemeyi ve dehşeti yansıtıyordu. Kaskatı kesilip, Larochedieu'nün duygusuz, soğuk yüzünün tam ortasına tükürüyordu ki bu yüz de zaten bunu bekliyordu. Bu satırları okuyan bizler de gözeticinin gömleğinin eteklerinin ve donunun ağının boklu olduğunu pekâlâ kestiriyoruz. Dolayısıyla, Küçük Ayaklı Minyon, kıçına tükürülen Larochedieu gibi bir serserinin ruhunun nasıl olabileceğini hissetti. Ne var ki bu anlık karşılıklı ruh değiştirmelere pek dikkat etmiyordu. Kimi şoklardan sonra yeniden eski durumuna dönmesine neden şaştığını hiçbir zaman bilemedi. Gıkı çıkmadı. Gardiyanla vestiyerde yalnızdılar. Öf-

kesinden göğsü parçalanıyor gibiydi. Utanç ve öfke birlikteydi. O soylu kıçını arkasında sürükleyerek oradan ayrıldı –parlak bir boğa güreşçisi olabileceği kıçından anlaşılıyordu. Onu bir hücreye kapattılar. Sonunda, hapiste, kendisinin özgür ve aklanmış olduğunu, dökün tülerinin yeniden bir araya geldiğini, Minyon'a, o tatlı Minyon'a dönüştüğünü hissetti. Hücresi herhangi bir yerde olabilirdi. Duvarlar beyaz, tavan beyaz, ama kara kir kaplı zemin bu hücreyi oraya oturtuyor, tam olarak konumlandırıyor; bir başka deyişle Fresnes Hapishanesi'nin üçüncü katında, hafif olsalar da onu yine ezen bir sürü hücre arasına yerleştiriyor. İşte şimdi oradayız. En uzun dolambaçlı yollar sonunda beni oraya, hapishaneme, hücreme geri getiriyor. Şimdi, neredeyse yapmacıksız, aktarmasız, doğrudan doğruya anlatabilirim buradaki yaşamımı. Şimdiki yaşamımı.

Tüm hücrelerin önünde bir iç balkon bulunur ve her hücre kapısı bu balkona açılır. Kapının karşısında, gardiyanın kapıyı açmasını bekler ve bizi tanıtan pozlar alırız; örneğin elinde tuttuğu kasketini uzatıp bekleyerek genellikle kilise önlerinde dilenen enayinin biri gibi. Gezinti sona erip de gardiyan beklenirken her hükümlü, eğilirse, bir gitar serenadını duymamazlık edemez ya da bu küpeştede koca geminin ay ışığında altüst olup batacağını kesinlikle hisseder. Benim hücrem tam olarak küp biçiminde bir kutu gibi. Akşamları Minyon yatağına uzanır uzanmaz pencere onu alıp batıya doğru götürerek o duvar blokundan ayırır ve onunla birlikte onu bir balon sepeti gibi sürükleyerek kaçar. Sabahları bir kapı açıldı mı –o sırada tüm kapılar kapalıdır ve bu derin bir gizdir, Mozart'taki sayının gizi ya da tragedyada koronun işlevi gibi bir şeydir– (hapishanede kapılar açılmaktan daha çok, kapanır), bir lastik onu sallandığı mekândan çekip yeniden yerine koyar: İşte hükümlü bu sırada kalkmalıdır. Dimdik, karaağaç gibi sağlam haliyle tuvaletin çukuruna işer, yumuşamış kamışını biraz sallar; sidiğin akmasının verdiği rahatlık onu aktif yaşama döndürür; yeryüzüne geri getirir, ama incelikle, ya-

vaşçacık; o, gecenin iplerini çözer ve giyinir. Küçük bir süpürgeyle kimi külleri, tozları bir yana toplar. Gardiyan hükümlülerin çöpleri çıkarmaları için kapıları bir saniye açık tutar, ardından hemen kapar. Hükümlü sıçrayarak uyanmanın yol açtığı mide bulantısından tümüyle kurtulmamıştır. Ağzı sanki çakıllarla doludur. Yatağı hâlâ sıcaktır. Ama yeniden yatmaz. Günlük gizemle savaşması gerekir. Duvara tutturulmuş demir karyola, duvara tutturulmuş raf, duvara bir zincirle tutturulmuş sert tahtadan sandalye. Hapishanelere zindan denildiği, hükümlülerin denizciler gibi kürek mahkûmu oldukları zamanlardaki eski düzenden kalma bu zincir, modern hücreyi romanesk bir Brest ya da Toulon sisi ile buğulandırır, onu zaman içinde geriye götürür ve Minyon'u hafifçe titretir: Bastille zindanına kapatıldığından kuşkulanmıştır. (Zincir korkunç bir gücün simgesidir; bir gülle ile ağırlaştırılıp, kralın kürek mahkûmlarının ayaklarına takılırdı.) Bir Doğu kraliçesinin tabutu kadar dar, kuru, denizyosunundan şilte, sarkan çıplak ampul dinsel buyruklar, kemikler, kökü açıkta kalmış dişler gibi serttir. Çatı katına, evine dönen Minyon, oturduğunda, yattığında ya da çay içerken, artık bir koltuğun ya da bir divanın iskeleti üstünde dinlendiğini ve uyuduğunu unutamayacaktır. Kadife eldivenin içindeki demir yumruk onu uyarır. Örtü kaldırılsın. Hücrede yalnızca, inip kalkan bir göğsün ritmiyle, beyaz fayans tuvalet avundurucu bir biçimde solur. Tuvalet insansaldır.

Blok Minyon omuzlarını iki yana sallayarak yürüyor. Hücresinde yalnız. Burun deliklerinden akasya taçyaprakları ve menekşeler koparıyor; sırtı kapıya dönük, buradan her zaman bilinmeyen bir göz içeriyi gözetler. O çiçekleri yiyor ve kıvırdığı başparmağı ile başkalarını arıyor. Bu başparmağının tırnağını aydınlar gibi uzatmıştır. Minyon sahte bir pezevenktir. Hazırladığı dümenler saçma sapan şiirsel sözlere dönüşüyor ansızın ve başarısızlığa uğruyor. Neredeyse her zaman düzenli, ama düşüncesizce adımlar atarak yürüyor: Bir saplantı vardır kafasında. Bugün hücresinde volta atıyor. İşi gücü

yok ama bu pek ender bir şey; çünkü neredeyse ara vermeden, gizlice çalışıyor, ancak derdini hiç unutmadan. Etajere yaklaşıp, çatı katında bir mobilyanın üstünde bir tabancanın bulunduğu yüksekliğe kadar elini kaldırıyor. Kapı büyük bir kilit gürültüsüyle açılıyor ve gardiyan bağırıyor:

"Çabuk, havlular."

Minyon orada, ellerinde kirlilerine karşılık verilen temiz havlular, kazık gibi dikiliyor. Sonra da farkına varmadan oynadığı dramın hareketlerini aralıklı olarak sürdürüyor. Yatağının üstüne oturuyor, elini alnına götürüyor, duraksıyor. Sonunda ayağa kalkıyor ve duvara çivilenmiş o bin franklık küçük aynanın önünde sarı saçlarını ayırıp, şakağında sanki bir kurşun yarası arıyor.

Gece, Minyon'u gönüllü pezevenkliğinin katı kabuğundan çıkarıyor. Uykusunda duygulanıyor Minyon, ama ancak uzun yastığını yakalayabiliyor, ona sarılabiliyor, yanağını –hüngür hüngür ağlamak üzere olan bir çocuk yanağı– sevecenlikle o sert bezin üstüne koyup şöyle diyebiliyor: Gitme kal, yalvarırım sana sevgilim, gitme kal. "Tüm erkeklerin" yüreğinde beş saniye süreli bir koşuklu tragedya oynanıyor. Çatışmalar, çığlıklar, hançerler ya da olayı sonuçlandıran hapishane; özgürlüğüne kavuşmuş adam bir şiirsel yapıtın tanığı ve konusu olmuştur biraz önce. Ben, uzun süre şiirsel yapıtın çatışmalar önerdiğini sandım: Oysa o, çatışmaları ortadan kaldırıyor.

Hapishane duvarlarının diplerinde rüzgâr dize gelir. Hapishane kendisi ile birlikte tutukluların içinde uyudukları hücreleri sürükler, yükünü hafifletir ve çekip gider. Yargıçlar, koşun, hırsızlar uzakta. Ev soyucular yukarıya çıkıyorlar. Merdiven boşluğundan ya da asansörle. Çok kurnaz, çok usta bunlar; ustalıkla soyarlar. Aşırırlar. Kadın giysisi çalarlar. Merdiven sahanlığında, hırsızlık yapan bir çocuğun, kapıları maymuncukla açan bir yeniyetmenin gizeminden korkarak donup kalan gece yarısı burjuvası, soyulan burjuva, "Hırsız var!" diye bağırmaya cesaret edemez. Başını bile şöyle bir

çevirir. Hırsız, başları çevirtir, evleri yalpalatır, şatoları hoplatır, hapishaneleri uçurtur.

Minyon duvarın dibinde uyuyor. Uyu Minyon, önemsiz eşya hırsızı, kitap hırsızı, çan iplerinin hırsızı, at yelelerinin, at kuyruklarının hırsızı Minyon; bisiklet, lüks köpek hırsızı Minyon. Minyon, kurnaz Minyon, kadınların pudra kutularını aşırmayı beceren Minyon; ince bir sopa ve ökse ile kiliselerde papazların sadaka kutularındaki parayı çalmayı beceren Minyon; kilisede büyük ayinde sofu kadınların şaraplı ekmek yedikleri sırada dua iskemlesi üstünde bıraktıkları çantalarını çalmayı beceren Minyon; pezevenklerden işlerini, polislerden gizli bilgilerini, kapıcılardan kızlarını ya da oğullarını çalmayı beceren Minyon, uyu, uyu; gün henüz ışıdı, sarı saçlarına vuran bir güneş ışını seni hapishanenin içine kapadığı sırada. Art arda gelen günler de senin yaşamını enine olmaktan çok boyuna geliştirecek.

Uyanma vakti geldiğinde, bir hükümlü koşarak balkonun çevresinde bir tur atar ve her kapıyı yumruklar. Art arda ve aynı jestlerle üç bin tutuklu, hücrenin ağır atmosferini bozup kalkar ve ufak tefek sabah işlerini görür. Daha sonra bir gardiyan gelerek 329 numaralı hücrenin gözetleme penceresini açıp çorba bırakacaktır. Gardiyan yalnızca bakar, tek sözcük söylemez. Bu işte elbette onların da rolü var. Tümü budala değildir, ama tümü oynadıkları oyuna karşı tam bir kayıtsızlık içindedir. Görevlerinin güzelliğinden hiç anlamazlar. Kısa bir süredir, koyu mavi renkli, tamı tamına havacıların üniformasının kopyası olan bir üniforma giymekteler. Düşünüyorum da, yüce gönüllü iseler, kahraman bozuntusu olmaktan utanç duyuyorlardır. Bunlar, camlı çatıyı delerek hapishanenin içine gökten düşmüş havacılar. Hapishaneye kaçmışlar. Yakalarında, kendilerini gün ışırken görebildiğimiz için, yakından bakıldığında beyaz ve işlemeli gibi görünen yıldızlar vardır. Uçaklarından kendilerini korku içinde attıkları sanılır (yaralı olan çocuk Guynemer, korkudan büzülmüş, sert havayla kanadı kırılmış durumda düşüyordu, bu sert havayı yarmak gerekiyordu; bedeninden gökkuşağı renklerine ayrışmış ben-

zin saçarak düşüyordu; işte o görkemli gökyüzünün ortasında düşmek buna denirdi); kısacası bu gardiyanlar, kendilerini şaşırtmayan insanlar arasındalar. Tüm hücrelerin önünde, kapılarını açmadan, o uysal, alçakgönüllü serserilere bakmadan geçip gidebilirler ve buna hakları vardır. Hayır. Bunu düşünmezler çünkü düşünmeyi arzu etmezler. Havada uçuyorlardı: Hücrelerin gözetleme pencerelerini açmak, karo ası şeklindeki o delikten katillerin ve hırsızların her zamanki hareketlerini ansızın yakalamak, onları çamaşır yıkarlarken, gece yatmak için yorganlarının kenarlarını şiltenin altına kıvırırlarken, pencere aralıklarını tıkarlarken, tasarruf olsun diye kibritleri o kocaman parmakları ve bir topluiğne ile ikiye ya da dörde yararlarken ansızın yakalamak ve onlara, hemen vaşak ya da tilkiye dönüşüp dönüşmediklerini görmek için, sıradan –dolayısıyla insanca– bir söz söylemek istemezler. Bunlar mezar bekçileridir. Kapıları açar ve kaparlar, bu kapıların korudukları hazinelere aldırış etmezler. Temiz (biraz önce kullandığım "soylu" ve "temiz" sözcüklerine dikkat ediniz), evet, temiz, aşağıya doğru çekilmiş, paraşütsüz dikine düşüp perdahlanmış yüzleri dolandırıcıların, hırsızların, pezevenklerin, yataklık edenlerin, sahtecilerin, katillerin, kalpazanların onlarla bir arada bulunmalarıyla bozulmamıştır. Üniformalarında ne bir çiçek lekesi ne de zarifliği kuşkulu bir pot vardır. Ve ben onlardan biri hakkında, onun kötü niyetini saklamak için sevimli ve yumuşak davrandığını söyleyebildim; çünkü birkaç gün sonra adam ihanet edip karşı kampa, uç(ur)ucular kampına geçmiş, koltuğu altında kasası, yeniden, dosdoğru gökyüzüne çıkmıştı. Şapelde, ayin sırasında dikkatimi çekmişti. Şaraplı ekmek yeme sırasında papaz sunaktan inip ilk hücrelerden birine kadar geldi (çünkü şapel de ayakta duran tabutlar gibi beş yüz hücreye ayrılmıştı), kendisini diz çöküp beklemesi gereken bir hükümlüye mayasız ekmeği getirerek. Dolayısıyla, gardiyan –başında kasketi, sunağın sekisinin bir köşesinde duruyordu, elleri ceplerindeydi, bacaklarını iki yana açmıştı– (Alberto'yu bu duruşta görmekten her zaman çok haz duyardım), gülümsedi, ama

kibarca alaylı bir biçimde; bir gardiyanın bu biçimde gülümseyebileceğine inanmazdım. Gülümsemesi kudas ayini sırasında ve kudas kabı boş olarak geri geldiğinde de sürdü; ben de onun bir eliyle taşaklarını yoğururken o sofu adamla alay ettiğini düşündüm. Daha önce genç ve güzel bir gardiyanın genç ve güzel bir suçlu ile karşılaşmasından ne sonuç çıkacağını merak etmiştim. Şu iki imgeden hoşlanıyordum: Kanlı ve ölümcül bir şok ya da akan meninin ve soluk soluğa kalmaların şehveti içinde çok canlı bir kucaklaşma; ama bu adamı görmeden önce hiçbir gardiyan dikkatimi çekmemişti. Son sırada olan hücremden yüz çizgilerini, onu bir macera romanının kapağından kestiğim bir genç ve korkak Meksikalı meleze benzetecek kadar iyi seçemedim. Şöyle düşündüm: "Seni gidi hergele, kudas ayininden seni ben geçireceğim." Bu hayvana karşı duyduğum nefret ve büyük korku benim daha çok cinsel istek duymama yol açmış olmalı ki parmaklarımın altında kamışımın kabardığını hissettim –ve sonunda onu ..... ceye kadar salladım– hâlâ kibarca gülümseyen o gardiyandan gözümü ayırmadan. Şimdi onun bir başka gardiyana ya da bir katile gülümsediğini ve onların arasında olduğum için bu ışıl ışıl gülümsemenin içimden geçerek beni ayrıştırdığını söyleyebilirim. Gardiyanın yenik ve minnettar olduğunu düşünebileceğimi sandım.

Minyon gardiyanların karşısında kendisini küçük bir çocuk gibi hissederdi. Onlardan hem tiksinir hem de onları sayardı. Bütün bir gün boyunca, yatağına devrilinceye kadar sigara içer. Midesi bulandığında gözünün önünde ışıklı lekelerden kümeler oluşur: Bir metresin tavrı, bir genç kızın boksör yüzü gibi, sakalsız, düz ve parlak yüzü vardır buralarda. Bu davranıştan keyif alarak izmaritlerini fırlatır. Parmaklarına belli bir incelik veriyor diye sigaralarını yuvarlayan, rastladığı insanları adımlarının sessizliğiyle daha çok şaşırtmak için tabanı krep ayakkabılar giyen bir pezevenkten başka ne beklenebilir? Bu insanlar ki ona daha büyük bir şaşkınlıkla bakacak; kravatını görecek; kalçalarına, omuzlarına, ensesine imrenecek; onu tanımadıkları halde, o da kendisini tanıtmadığı halde,

yoldan geçerken, onun için sürekli olarak çiçekli kortejler oluşturacak; bu bilinmeyen adama aralıklı, ama bir anlık bir tür egemenlik tanıyacaklardır; bu parça parça egemenlik yine de onun yaşamının sonunda egemence bir yaşam sürmüş olmasını sağlayacaktır. Akşamları Minyon yere saçılmış tütünleri toplayıp sigara yaparak içer. Yatağına sırtüstü, bacaklarını açarak uzanır ve sağ eliyle sigarasının külünü silker. Sol kolunu başının altından geçirmiştir. Bu, Minyon'un bu pozuyla en derin bir biçimde kendisi olmak gibi harika bir yeteneğinin yarattığı ve bu temel niteliğin orada kendi yaşamıyla yeniden yarattırdığı bir mutluluk anıdır. Sert bir yatağın üstünde yatan ve sigara içen Minyon ne olabilirdi ki? O hiçbir zaman acı çekmeyecektir ya da kötü bir durumdan, aynı durumda bulunan beğendiği birinin tavırlarını üstlenmedeki rahatlığıyla, kurtulmasını bilecektir ve eğer kitaplar ya da tarihsel olgular bu tavırları yaratmasını sağlamıyorlarsa –o zaman arzusu ne kaçakçı, ne kral, ne hokkabaz, ne kâşif, ne zenci köle satıcısı değil, kaçakçılardan, krallardan, hokkabazlardan vb. biri olmaktı (ama bunun çok geç farkına vardı; artık geriye dönmenin zamanı geçmişti)... Minyon en kötü durumlarda da içinde bulunduğu durumun tanrılarından birinin durumu olduğunu anımsayabilecektir (ve bu durumda değillerse, onları pekâlâ bu durumda olmuş olmaya zorlayacaktır), kendi durumu da kutsal, bu yüzden de katlanılmaz olmaktan daha iyi olacaktır (böylece, Weidmann, Pilorge, Soclay gibi adamları, onların yerinde olmak arzusu ile yeniden yaratan bana benziyor). Ama o, kişilerine bağlılığıyla benden çok farklıdır; çünkü ben uzun süredir kendim olmaya boyun eğdim. Ne var ki, doğrusu, düşlenen, parlak bir yazgıya karşı aşırı isteğimin, yaşanmış yaşamımın trajik, erguvan kırmızısı öğelerini son derece sıkı, sağlam ve parlak bir tür indirgemeyle yoğunlaştırdığı söylenebilir. Bazen yüzümün Divine'in karmaşık yüzüne benzediği oluyor; ki Divine, sırayla ve kimi zaman aynı anda, yüzünün çizgileriyle ve hareketleriyle, yeğlediği hayali insanların kişiliğine bürünmüştür, ama bu insanlar öyle gerçektir ki, bunlarla koyu senli benliliği içinde

kavgaları vardır, bu kavgalar ona eziyet eder ya da onu coşturur, ne var ki rahat bırakmaz, yüzünde hafif kasılmaların yol açtığı kırışıklarla ve parmaklarındaki titremelerle ona birden çok kişiymiş gibi bir hava verebilir; çünkü Divine ağız dil vermez; bir mezar gibi kapalıdır hep, içi bir mezar gibi iğrenç şeylerle doludur. Sert bir yatağın üstünde yatan ve sigara içen Minyon ne olabilirdi ki? Bu pozuyla, "sapına kadar, böyle bir poz alabilecek kişi, yani sigara içen hükümlü bir pezevenk, yani kendisi" olabilirdi. Öyleyse Divine'in iç dünyasının Minyon'un iç dünyasından ne kadar farklı olduğu anlaşılacaktır.

Minyon, Divine'e bir mektup yazdı, zarfın üstüne de elbette "Bay" diye yazmak zorundaydı; Çiçeklerin Meryem Anası'na da bir mektup yazdı. Divine klinikte; beş yüz franklık bir posta havalesi gönderiyor. İleride, Minyon'un Divine'e yazdığı mektubu okuyacağız. Meryem Ana, Minyon'a yanıt vermedi.

Bir gardiyan kapıyı açıp hücrenin içine yeni bir hükümlüyü itiyor. Adamı ben mi kabul edeceğim, yoksa Minyon mu? Beraberinde örtülerini, sefertasını, maşrapasını, tahta kaşığını ve öyküsünü getirmiş. Konuşmaya başlar başlamaz onu durduruyorum. O, konuşmaya devam ediyor, ama ben artık orada değilim.

"Adın ne senin?"

"Jean."

Bu, yeterli. Benim gibi, kendisi için kitap yazdığım o ölmüş çocuk gibi, adı Jean. Yakışıklı olmasa da ne önemi vardı bunun zaten, ama ben mutsuzum. Oradaki Jean. Buradaki Jean. Bunlardan birine seni seviyorum dediğimde, bunu kendime söylediğimden kuşku duyarım. Ben artık burada değilim; çünkü kendisini okşamama birkaç kez izin vermişti, bu anları yine yaşamak için yeniden çaba harcıyorum. Her şeyi çekinmeden yapıyordum, onu alıştırmak için, erkekliği ile benden üstün olmasına rıza gösteriyordum; aleti bir erkeğinki kadar sertti, yeniyetme yüzü de son derece hoştu, öyle ki odamda yatağımın üstüne upuzun, kıpırdamadan uzanmış

durumda, ağzıma boşaldığında kızoğlankızlara özgü bir namusluluktan hiçbir şey yitirmiyordu. O, burada, bana yaşam öyküsünü anlatan Jean'dan başka birisi. Artık yalnız değilim, ama bu olay yüzünden şimdiye kadar olmadığım kadar yalnızım. Hapishane yalnızlığının bana yoldan geçen yüz kişi arasında çabucak, şöyle bir görülen yüz Jean Genet ile birlikte olmanın özgürlüğünü verdiğini söylemek istiyorum; çünkü ben hafifçe dokunduğu tüm yabancılardan saçma bir hareketle kurtulan Minyon'ları da soyan Minyon'a çok benziyorum, ama yeni Jean içime –kapatıldığında tülün üstündeki desenleri içine sokan bir yelpaze gibi– bilmediğim bir şeyi sokuyordu. Bununla birlikte, antipatik olmaktan çok uzaktı. Hatta kendisine karşı biraz sevecenlik göstermemi gerektirecek kadar budalaydı. Gözleri narin ve siyah; teni esmer, saçları gür ve birbirine karışmış; görünüşü cin gibi, uyanık... Görünmeyen Mercurius heykelinin dibinde çömelip kaz oyunu oynayan, ama bir yandan da sandallarını çalmak için Tanrı'yı gözetleyen bir Yunanlı serseri gibiydi.

"Neden buradasın?"

"Pevezenklikten. Bana Pigalle'in Tilkisi derler."

"Olmadı. Sen o kadar şık değilsin. Pigalle'de yalnızca nonoşlar vardır. Anlat bakalım."

Yunanlı çocuk, bir meyhanenin kâğıt para ile tıka basa dolu çekmece kasasından, bu paraları avuçladığı elini çektiği sırada suçüstü yakalandığını anlattı.

"Ama öcümü alacağım. Çıktığım zaman bütün camları taşla kıracağım geceleyin. Parmak izlerim kalmasın diye de taşları toplarken eldiven kullanacağım. Enayi değilim."

Halk romanları okumayı sürdürüyorum. Centilmen kılığına girmiş serserilere karşı sevgimi bunlarla doyuruyorum. Kartvizitlerimin üstüne bana pekâlâ "Jean Genet, sahte Tillancourt kontu" diye yazdırtacak derecede yalancılığa, düzmeceliğe olan düşkünlüğümü de bunlarla doyuruyorum. Harfleri yassılmış bu kalın kitapların sayfaları arasından harikalar çıkıyor. Dimdik zambaklar gibi, biraz da düş gücümün sayesinde, hem prens hem de serseri olan gençler çıkıyor

ansızın ortaya. Eğer kendimi Divine'e dönüştürüyorsam, onları da onun sevgililerine dönüştürüyorum: Meryem Ana, Minyon, Gabriel, Alberto, hayvan gibi ıslık çalan ve iyi bakıldığında başlarında ayla olarak bir kraliyet tacı görülebilen adamlar. Onların Venedik ya da Londra gökleri gibi gri renkli, tümü de yer yer hükümlülerin resimleri ve korkunç çiziktirmeleriyle dolu sayfaları içeren ucuz romanların özlemini duymaları için elimden bir şey gelmez. Hükümlülerin çiziktirdiği resimler profilden görülen gözler, kanayan yüreklerdir. Bu budalaca, usa aykırı kitapları okuyorum, ama zihnim, tümcelerin, zehirli oklar gibi içinden çıkıp üstüme saldırdıkları bir kitapla ilgilenmiyor. Bu tümceleri zehirli ok gibi atan el, bunları bir yerde kıpırdayamaz duruma getirerek, kendini tanıyan, gerçekten yüreğine nişan alıp onu soluk soluğa bırakacak elin beklentisi içinde, kımıldamaya cesaret edemeyen bir Jean'ın bulanık siluetini çiziyor. Hapishaneyi sevdiğim kadar, bir çöp yığını gibi tıkış tıkış çamaşırlar gibi, ölü kedi döletleri gibi kanlı eylemlerle dopdolu bu baskı biçimini seviyorum ve sert şövalyelere dönüşenlerin, o kaskatı biçimde dikelmiş cinsel organlar mı yoksa dimdik cinsel organlara dönüşenlerin şövalyeler mi olduğunu bilmiyorum.

Üstelik, aslında, kendimden bu derece dobra dobra söz etmem zorunlu mu? Kendimi, erkek sevgililerime ayırdığım okşamalar içinde betimlemek daha da çok hoşuma gider. Bu yeni Jean'ın Minyon olmasına ramak kalmıştı. Onun ne eksiği vardı? Şiddetli bir gürültüyle yellendiği sırada ellerini ceplerinden çıkarmadan, gövdesini buruyormuş gibi, biraz çevirerek, butları üstünde bükülerek bir hareket yapar. Bu, kumanda kolunun başında bir pilotun yaptığı harekete benzer. Minyon olur yeniden. Minyon'un öteki hareketleri arasında şunu severdim: Bir Java havası mırıldandığında bir dans adımı atıp iki elini öne uzatırdı, sanki damının belini tutuyormuş gibi (zevkine göre, bu beli, hep hareketli olan ellerini uzaklaştırıp yaklaştırarak, az ya da çok ince duruma getiriyordu sanki); böylece neredeyse dümdüz bir yolda bir Delage'ın hassas direksiyonunu tutuyormuş gibi görünüyordu; aynı

zamanda, düz ve çevik elleriyle karaciğerini korurken, yerinde duramayan bir boksör gibi de görünüyordu; birçok kahramanın ortak pozisyonuydu bu; Minyon da ansızın bir kahramana dönüşüyordu ve bu pozisyonun hep en büyük güçle en zarif erkeği simgelediği görülüyordu. Bizleri dizlerine kapandıran türden harika hareketler yapıyordu Minyon. Bunlar, bizi mahmuzlayıp inleten cinsten sert hareketlerdi, tıpkı böğürlerinden ağır bir ritimle heykel selleri aktığını gördüğüm o kent gibi. Düşlerinde taburlar sokaklarda, uçan bir halı gibi ya da yavaş, ağır bir ritimle bir çukura girip yeniden çıkan bir araba lastiği gibi ilerliyorlar. Ayakları bulutlara çarpıyor ve uyanıyorlar, ama bir subay bir şey söylüyor, yeniden uykuya dalıyorlar, bir heykel kaidesi kadar ağır çizmelerinin üstündeki tozlar iri bir bulut oluyor. Uzakta, iri bulutlarının üstünde, içimizden geçen Minyon'lar gibiler. Onları farklı kılan, onları hiçbir zaman kıvrım kıvrım, eğilip bükülen pezevenkler durumuna getirmeyecek olan, o çelik gibi kalçaları. Muhabbet tellalı Horst Wessel'in, söylendiğine göre, bir efsaneye ve bir ağıta konu olmasına şaşıyorum.

Bu bilgisizler, bu dölleyiciler, Paris'in üstüne altın tozları gibi düştüler; Paris bütün bir gece yüreğinin atışlarını durdurdu.

Bize gelince, zorlama bir cinsel istekle şarkılar söyleyen ya da yakınan hücrelerimizde titriyoruz çünkü yalnızca erkeklerin o uçarılığını düşünerek, sanki ayakta bacaklarını ayırmış ve penisi kalkmış dev gibi birini görüyormuşçasına doyuma ulaşıyoruz.

Minyon viziteye çıkmak için aşağıya indiğinde neredeyse üç aydır kodesteydi –o sırada ben öylesine genç, ama yine de öylesine kararlı, sert bulduğum ve benim zavallı beyaz etlerimin daha da yumuşak görünmesine neden olan yüzlere sahip, ergin olmamış erkek çocuklarına rastlıyorum. Etlerimin içinde bugün artık o korkunç Mettray Islahevi'ndeki yaramaz çocuktan hiçbir şey kalmadığını görüyorum, ama o çocukları iyi tanıyor ve onlardan korkuyorum. Orada bir tıfıl, Minyon'a, Çiçeklerin Meryem Anası'ndan söz etmiş. Size baştan aşağı

anlatacağım şeyi Minyon birçok viziteye çıkma sırasında, yelpaze gibi tutulmuş bir elin ardından fısıldanmış sözlerden kopuk kopuk öğrendi. İnsanı şaşırtan yaşamı boyunca, hiçbir zaman bir şey öğrenemeyecektir kulağı delik olan Minyon. Meryem Ana'nın kendi oğlu olduğunu hiçbir zaman öğrenemeyeceği gibi, o tıfılın kendisine anlattığı öyküde Korsikalı Pierrot'nun Meryem Ana'nın uyuşturucu sattığı sırada kullandığı takma adı olduğunu da öğrenemeyecektir. İşte Meryem Ana, binanın asansörü katta durduğunda, konuşacak olan bu çocuğun evindeydi. Asansörün durduğu sırada yaptığı gürültü, artık okun yaydan çıktığını gösteriyordu. Asansör durdu mu, tıpkı uzakta bir yere çakılan bir çivi gürültüsü gibi onu bekleyenin yüreğini hoplatır. İnsan yaşamını cam gibi kırılgan kılar. Kapı çalındı. Zil sesi, asansörün gürültüsü kadar uğursuz olmadığı için, biraz kesinlik, biraz alışılmışlık sağladı. Eğer asansörün gürültüsünden sonra çocuk ve Meryem Ana hiçbir şey algılamamış olsaydı, korkudan ölürlerdi. Kapıyı çocuk açtı.

"Polis!" dedi iki adamdan biri, o bildik tavırla ceketinin yakasını çevirerek.

Şimdi, yazgının imgesi, benim için, davranışları tehlikeli olmayacak derecede bayağı üç adamın oluşturduğu üçgen. Varsayalım ki yolda yukarıya doğru yürüyorum. Üçü de soldaki kaldırımda; henüz onları fark etmiyorum. Ama onlar beni gördüler: Biri sağdaki kaldırıma geçiyor; ikincisi solda kalıyor, sonuncu ise adımlarını biraz yavaşlatıp benim birazdan içinde hapsolacağım üçgenin tepesini oluşturuyor. Polis bunlar.

"Polis!"

Adam holde ilerledi. Yer, tümüyle halı kaplıydı. İnsanın günlük yaşamına –bağcıkları bağlanacak ayakkabılar, dikilecek kopmuş düğmeler, yüzdeki silinecek kara noktalarla dolu olan günlük yaşam– polis romanlarına özgü serüvenler karıştırmaya rıza göstermesi için biraz büyülü bir ruha sahip olması gerekir. Polisler, dolu tabancalarını kavramış elleri ceketlerinin cebinde, ilerliyorlardı. Çocuğun tek odalı daire-

sinin dip tarafında bulunan şöminenin üstünde karışık façetalı rokay kristal çerçevesi ile kocaman bir ayna duruyordu; oraya buraya konmuş, sarı ipek kumaş kaplı birkaç da kapitone koltuk vardı. Perdeler çekiliydi. Küçük bir avizeden yapay bir ışık geliyordu: Vakit öğlendi. Polisler cinayetin kokusunu almışlardı, haklıydılar da; çünkü o tek odalı daire, Meryem Ana'nın soluk soluğa, incelik ve korkuyla karışıp katı bir biçim alan hareketleriyle o yaşlı adamı boğazladığı odanın boğucu havasını canlandırıyordu. Karşılarında, şöminenin üstünde, güller ve yılanyastıkları vardı. O yaşlı adamın evinde olduğu gibi, cilalı mobilyalarda yalnızca eğriler göze çarpıyordu; ışık, yaş üzüm tanelerinin üstlerindeki ışığı andırırcasına bu mobilyaların üstlerine düşüyormuş gibi değil de içlerinden fışkırıyormuş gibi görünüyordu. Polisler ilerliyorlardı, Meryem Ana da onların bilinmeyen uzayların sonsuz sessizliği gibi korkunç bir sessizlik içinde ilerleyişlerine bakıyordu. Tıpkı Meryem Ana'nın kendisi gibi, sonsuzluk içinde ilerliyorlardı.

Tam da yerine gelmişlerdi. Dairenin ortasında, büyük bir masada, bir kırmızı kadife örtünün üstünde, kocaman bir çıplak ceset upuzun yatıyordu. Meryem Ana, masanın yanında ayakta, dikkatli, yaklaşan polisleri izliyordu. Polisler sanki bir cinayet karşısındaymışlar gibi düşünceli görünüyorlardı; ama aynı zamanda bu cinayetin sahte olduğunu düşündüklerinde, cinayet olayı ortadan kalkıyordu. Böyle bir önermenin yol açtığı sıkıntı, bunun saçmalığının ve olasılığının, yani sahte bir cinayetin yol açtığı sıkıntı, polislerin keyfini kaçırıyordu. Şurası çok açıktı ki, burada öldürülmüş bir erkeğin ya da kadının parçalara ayrılması olayı karşısında olamazlardı. Polislerin parmaklarında saf altından şövalye yüzükleri vardı ve kravatlarının düğümleri de tam olması gerektiği gibiydi. Masanın kenarına yaklaşır yaklaşmaz, masada yatanın terziler tarafından kullanılan balmumundan bir manken olduğunu açık seçik gördüler. Bununla birlikte, cinayet kuşkusu sorunun basit verilerini karmakarışık duruma getiriyordu. "Hani pis bir iş yapacak surat da var sende." Polislerden en yaşlı olanı Meryem Ana'ya böyle söyledi; çünkü Çiçeklerin

Meryem Anası'nın yüzü öyle temizdi ki, ister istemez bunun sahte bir yüz olduğu ve bu meleğin herhalde alevlerden ve dumanlardan oluşmuş bir çifte varlığa sahip bulunduğu düşüncesini akla getiriyordu; çünkü herkesin yaşamı boyunca, birisi hakkında en az bir kez şöyle demek fırsatı olmuştur: "İkiyüzlü" ve herkes, her ne pahasına olursa olsun yazgıdan daha kurnaz olmak ister.

Kısacası ortada gerçek bir cinayet yoktu: İki polis yalnızca, muhbirlerinden birinin izlediği çocukta bulunduğunu saptadığı kokaini arıyordu.

"Bana o kristali ver bakalım, hem de çabuk."

"Kristal yok bizde, şef."

"Haydi ama çocuklar; yoksa sizi alıp götürür, evde arama da yaparız. Bu da sizin yararınıza olmaz."

Çocuk bir iki saniye duraksadı. Polislerin yöntemini biliyordu; yakalandığını anlamıştı. Kararını verdi:

"Alın, hepsi bu."

Kol saatinin kapaklığından çıkardığı, ecza tozlarının konduğu torbalar gibi katlanmış küçücük bir paketi uzattı. Polis, paketi yelek cebine yerleştirdi.

"Peki, ya ondaki?"

"Onda yok. Vallahi şef, arayabilirsiniz."

"Peki, bu nereden geliyor?"

Mankeni kastediyordu. Burada belki Divine'in etkisini görmek gerekir. Nerede açıklanamaz, tuhaf bir şey varsa, Divine oradadır. Deli kız, arkasında birtakım tuzaklar, sinsice kapanlar kurar, yüzgeri döndüğünde, bunların içine düşmek pahasına bile olsa derin yeraltı zindanları kazar, onun yüzünden de Minyon'un, Meryem Ana'nın ve dostlarının aklı bir sürü saçma sapan işlerdedir. Yolda, burunları havada, avare avare dolaşırken düşerler, o yüzden de başlarına en kötü şeyler gelir. Meryem Ana'nın arkadaşı olan çocuk da hırsızlık yapıyordu ve duran bir arabanın içinden Meryem Ana ile birlikte bir gece bir karton kutu çalmışlardı; kutuyu açtıklarında içinde balmumundan yapılmış bir mankenin parçalarını buldular.

Aynasızlar pardösülerini giyiyorlardı. Hiçbir şey konuşmadılar. Şöminenin üstündeki güller güzeldi, ağırdı ve çok hoş kokuluydu. Polisler yine de kararsızdılar. Cinayet gerçek değildi ya da yarım kalmıştı. Onlarsa kristal aramaya gelmişlerdi. Kristal... Hizmetçi odalarında kurulu laboratuvarlar... Havaya uçan ve hasara neden olan laboratuvarlar... Demek ki tehlikeliydi kokain, değil mi? Polisler iki genci merkeze götürdüler ve aynı akşam komiserle birlikte arama yapmak üzere eve geri geldiler; arama sonunda da üç yüz gram kokain buldular. Ama yine de çocukla Meryem Ana'yı rahat bırakmadılar. Onlardan olduğunca çok bilgi koparmak için ellerinden geleni yaptılar. Onları sıkıştırıyorlardı, başka tutuklamalara yol açabilecek ipuçları bulmak için karanlık noktaları deşiyorlardı. Modern işkence yöntemi uyguladılar onlara: karınlarına tekme atarak, tokatlayarak, cetvelle böğürlerine vurarak ve art arda çeşitli numaralar yaparak.

"İtiraf et!" diye avazları çıktığı kadar bağırıyorlardı.

Sonunda Meryem Ana bir masanın altına yuvarlandı. Öfkeden çılgına dönmüş bir polis onun üstüne atladı, ama bir başka polis, arkadaşını kolundan tutup bir şeyler mırıldandı, ardından yüksek sesle şöyle dedi:

"Haydi, bırak, Gaubert. Herif cinayet işlemedi ya."

"Bu bebek yüzlü mü? Yapabilir bu işi, vallahi."

Korkudan tir tir titreyen Meryem Ana masanın altından çıktı. Onu bir sandalyeye oturttular. Ne de olsa yalnızca kokain söz konusuydu; bitişik salonda ise öteki çocuk daha az hırpalanmıştı. Bu kırıp geçirme oyununa son vermiş olan komiser Meryem Ana ile yalnız kaldı; oturup ona bir sigara uzattı.

"Ne biliyorsan söyle. Sana çok zararı dokunmaz. Azıcık kokain yüzünden giyotine gidecek değilsin ya."

Çiçeklerin Meryem Anası'nın içinde neler olup bittiğini tam anlamıyla açıklamak ve titizlikle betimlemek benim için çok güç olacak. Bu konuda ses tonu daha yumuşak olan o polise karşı minnettarlıktan söz etmek pek olası değil. Meryem Ana'nın "Sana çok zararı dokunmaz" sözü yüzünden rahat-

lama duyması da söz konusu değil. Komiser, az önceki polisi kastederek dedi ki:

"Onu öfkelendiren sizin şu mankeniniz."

Gülerek sigarasından bir nefes çekti. Dumanı yuttu. Yoksa Meryem Ana ufacık bir cezadan mı *korkuyordu*? Önce, o yaşlı adamı öldürmesinin itirafı, içinde dudaklarına kadar yükseldi. Hiçbir itirafta bulunmadı, ama itiraf içinden yükseliyor, yükseliyordu. Ağzını açacak olsa, her şeyi dışarıya dökecekti. Kendisini mahvolmuş hissetti. Ansızın başı dönmeye başladı. Pek yüksek olmayan bir tapınağın alınlığının üstünde kendisini asılı görüyordu. "On sekiz yaşındayım. Ölüme mahkûm edilebilirim," diye düşündü çabucak. Parmaklarını gevşetse düşecekti. Haydi canım, toparlandı. Hayır, hiçbir şey anlatmayacak. Oysa anlatsa, ne güzel olurdu, ne görkemli olurdu! Hayır, hayır, hayır! Tanrım, hayır!

Ah! Rahatladı. İtiraf, geriliyor, ama hız alıp engeli aşamıyordu.

"Yaşlı bir adamı öldürdüm."

Meryem Ana tapınağın alınlığından yere düştü ve durgun bir umutsuzluk onu hemen uyuttu. Dinlendi Meryem Ana. Polis pek oralı olmadı.

"Peki, kim bu? Hangi yaşlı adam?"

Meryem Ana kendine geldi. Güldü.

"Yok canım, palavra bu. Şaka yaptım."

Baş döndürücü bir hızla şöyle bir şaşırtmaca aklına geliyor: Deli sanılsın, kuşkular üstünden gitsin diye bir cinayeti olmayacak ayrıntılarla kendiliğinden, ama budalaca itiraf eder bir katil. Çabası boşunadır. Meryem Ana'ya yeniden işkence etmeye başlıyorlar. Onun şaka yaptığını bağırarak söylemesinin yararı yok, polisler gerçeği öğrenmek istiyorlar. Meryem Ana onların nasıl olsa öğreneceklerini biliyor, ama genç olduğu için hâlâ direniyor. Bu haliyle suda boğulmakta olan birine benziyor: Yaptığı hareketlere karşı savaşıyor. Bilirsiniz, boğulmakta olanların çırpınmaları dibe battıkça azalır; Meryem Ana'nınki de öyle oluyor. Polisler şimdi beş ya da on yıldan bu yana faili meçhul cinayetlere kurban gitmişlerin adlarını

sayıyorlar. Liste uzuyor. Meryem Ana, polisin olağanüstü bilgisizliğinin farkına varıyor, ama neye yarar. Korkunç ölümler gözünün önünden geçiyor. Polisler hem adları sıralıyor hem de patlatıyorlar Meryem Ana'ya. Sonunda ona şöyle söylemeye hazırlanıyorlar: "Belki de adını bilmiyorsun, değil mi?" Henüz bilmiyor. Yine birtakım adlar söylüyorlar ve oğlanın kızarmış yüzüne gözlerini ayırmadan bakıyorlar. Bu da bir oyun. Bulmaca oyunu. Çok mu yaklaştım acaba? Ragon mu?... Artık Meryem Ana'nın yüzü açık seçik bir ifadeyi belli edemeyecek kadar allak bullak. Her şey karmakarışık bu yüzde. Meryem Ana bağırıyor:

"Evet, evet, o. Bırakın beni."

Saçları gözlerinin içine girmiş; çılgınca bir hareketle yukarıya kaldırıyor onları. Ender olarak yaptığı bir cilve olan bu basit hareket onun için dünyanın hiçliğinin ifadesi. Ağzından akan salyayı ancak silebiliyor. Her şey o kadar dinginleşiyor ki, hiç kimse artık ne yapacağını bilemiyor.

Çiçeklerin Meryem Anası günden güne tüm Fransa'da tanınır oldu; Fransa zaten karışıklıklara alışıktır. Gazetelere şöyle bir göz atanlar Çiçeklerin Meryem Anası'nın adına takılıp kalmadılar; gazetelerdeki yazılarda olağandışı bir şeyi sezip her zaman bularak bu yazıların derinliklerine inen okurlarsa, mucizeli bir balığı oltalarına takıp yukarıya çıkardılar: Bu okurlar, öğrenciler ve Ernestine gibi uzak taşra köşelerinde kalmış zavallı yaşlı kadınlardı; hani şu dört yaşındayken, elli yaşında sahip olacakları yüz ifadesine ve tavırlara sahip olan Yahudi çocukları gibi yaşlı doğan kadınlar. İşte Meryem Ana elbette Ernestine için, onun çöküşünü büyülemek için o yaşlı adamı öldürmüştü. Ernestine, ölümcül masallar ya da içlerinde kimi patlayıcı sözcüklerin sanki tiyatro perdesini delip yırtık yerlerinden sahnenin arkasında neler olup bittiğini gösterdiği tatsız tutsuz, bayağı öyküler anlatmaya başladığından bu yana, onun anlattıklarını dinleyen herkes şaşırıp kalıyordu. Ağzı öykülerle, masallarla doluydu ve bunların ondan nasıl çıkabildiklerini insan merak ediyordu; çünkü o her akşam yalnızca yavan bir gazete okuyordu: O öyküler bu

gazeteden doğuyorlardı; tıpkı benimkilerin halk romanlarından doğmaları gibi. Penceresinde dört gözle postacıyı bekliyor, postanın gelme saati yaklaştıkça gitgide daha çok allak bullak edici bir sıkıntıyla huzursuz oluyor ve sonunda, içlerinde anlatılan dramların kanı damlayan (kan kokusunu mürekkep ve kâğıt kokusu ile karıştırıyordu) gri, gözenekli sayfalara dokunup, onları bir peçete gibi dizlerinin üstüne yayarak, yorgun argın o eski kırmızı koltuğunda yığılıp kalıyordu.

Köy papazı, çevresinde Çiçeklerin Meryem Anası adının ağızdan ağıza dolaştığını duyunca, bir pazar günü, piskoposluktan bu konuda buyruk almadan kilisede kürsüye çıkıp dua edilmesini istedi ve bu yeni ayinle özel olarak ibadette bulunmalarını dinine bağlı hıristiyanlara salık verdi. Dindarlar, sıralarında, çok duygulanarak, bir tek sözcük söylemediler, bir fikir yürütmediler.

Küçük bir köyde, "çayır melikesi" olarak bilinen bir çiçeğin adı, Çiçeklerin Meryem Anası'nı düşünen küçük bir kızın annesine şu soruyu sormasına yol açtı:

"Söylesene anneciğim, Meryem Ana bir mucize mi yaşadı?"

"Başka mucizeler de gerçekleşti, ama benim bunları anlatacak vaktim yok."

Bir kente gelen sessiz ama coşkulu bir yolcu, doğrudan doğruya batakhanelere, fahişe mahallelerine, genelevlere gitmekten geri kalmaz. Gizli bir aşkın çağrısını kendisine haber veren bir duyguyla yönlendirilir ya da belki ona sempatik gelen işaretlerinden, bilinç altında birbirlerine söyledikleri parolalardan tanıyıp güvenle izlediği kimi gediklilerin tavırları, gittikleri yön onu yönlendirirr. İşte, böylece Ernestine de gazetelerin "Barrios Chinos"ları olan ve cinayetlerden, hırsızlıklardan, ırza geçmelerden, silahlı saldırılardan söz eden polisiye haberlerin küçücük satırlarına yönelirdi dosdoğru. Bunları düşlerdi. Ama bunların içindeki az ve öz şiddet, kesinlik, düşe içine işlemesi için gerekli ne zaman ne de yer bırakıyordu; bunlar Ernestine'in iflahını kesiyorlardı; canlı renklerle, kaba ve cafcaflı bir görünümleri vardı: bir dansözün yüzüne konmuş kırmızı eller, yeşil yüzler, mavi gözkapakları

gibi. Bu heyecan dalgası geçtiğinde Ernestine radyo haberleri sütununda verilen tüm müzik parçalarının adlarını okurdu, ama hiçbir zaman bir müzik havasının odasına girmesine izin vermezdi; çünkü en hafif melodi bile şiirselliği yozlaştırırdı. Böylece, gazeteler, yalnızca işkence direkleri gibi kanlı, sakatlanmış sütunlarla doluymuşçasına kaygı verici oldular. Üstelik ertesi gün okuyacağımız bir duruşma haberinde, basın çok cimrice davranıp bu habere fazla şiddet yüklü sözcükler arasında hava alacak kadar bir yer kalsın diye, aralıklı yazılmış on satır ayırmış olmasına karşın, bir asılmışın pantolonunun önünden, "yağlı ip"ten, "bir Paralı asker" sözcüğünden daha hipnotik olan bu satırlar, bu on satır, yaşlı kadınların ve kıskanç çocukların yüreklerini hoplattı. Paris uyumadı; bütün Paris, ertesi gün Meryem Ana'nın ölüm cezasına çarptırılacağını umuyordu; bunu arzu ediyordu.

Sabahleyin, idamlıkların, ölmüş olsunlar ya da olmasınlar, tatlı ya da acı yokluklarına duyarsız kalan ve Ağır Ceza Mahkemesi'nin de salona girmelerine izin verdiği temizlikçiler keskin kokulu tozları aldılar, yerleri yıkadılar, tükürdüler, sövdüler, dosyaları yerleştiren mübaşirlerle gülüştüler. Duruşma saat tam on iki kırk beşte başlayacaktı. Mübaşir, saat on iki olur olmaz kapıları ardına kadar açtı.

Salon görkemli değil, ama çok yüksek; öyle ki, sessiz sessiz yağan yağmurun oluşturduğu çizgiler gibi dikey çizgilerin egemen olduğu bir yer izlenimini veriyor. İçeriye girildiğinde, duvardaki tabloda adaleti simgeleyen, kıvrımlı bol kırmızı giysiler içinde bir kadın figürü görülüyor. Kadın tüm ağırlığı ile burada "adaletin kılıcı" denen bükülmez bir kılıcın üstüne abanmış. Altta, jüri üyelerinin ve hermin kürklü, kırmızı cüppeli başkanın, çocuğu yargılamak üzere gelip oturacakları kürsü ve masa bulunuyor. Başkanın adı, "Sayın Başkan Vase de Sainte-Marie". Yazgı amacına ulaşmak için bir kez daha aşağılık bir yöntem kullanıyor. On iki jüri üyesi, ansızın bağımsız yargıç olmuş on iki dürüst insan. İşte, salon böylece saat on ikiden başlayarak dolmuştu. Bir şenlik salonu gibiydi. Şölen sofrası kurulmuştu. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gelen

kalabalıktan sempatiyle söz etmek istiyorum, ama Çiçeklerin Meryem Anası'na düşman olmadığı için değil –bu bana vız gelir– çevreye bir sürü şiirsel tavır saçtığı için. Sanki tafta gibi titreşiyor bu kalabalık. Meryem Ana, süngülerle çevrili bir uçurumun kenarında dans ediyor, ama tehlikeli bir dans bu. Halk neşeli değil, içi kan ağlıyor. Hep birlikte sıraların üstüne yığıldılar, dizlerini, kalçalarını yaklaştırdılar, burunlarını sildiler, son olarak da, mahkeme salonu kalabalığına özgü bir sürü gereksinimlerini giderdiler; bu gereksinimler birazdan bu kadar görkem karşısında hafifleyecek. Halk sanki buraya yalnızca bir sözcükle boynu vurulabilecekmiş ve buradan Aziz Denis gibi kendi kesik başını ellerinde taşıyarak çıkacakmış gibi gelir. Kimi zaman, ölümün bir ulusun üstünde dolandığı söylenir. O sıska, veremli İtalyan kadınının Culafroy'nın gözünde ne olduğunu, daha sonra da Divine'in gözünde ne olacağını anımsıyor musunuz? Burada ölüm, bedensiz bir kara kanattan başka bir şey değildir, birçok siyah etamin parçasıyla yapılmış ve şemsiye tellerinden ince bir çatıyla desteklenmiş bir kanattır, direği olmayan bir korsan bayrağıdır. Bu etamin kanat sarayın üstünde dalgalanıyordu; bunu başka bir Sarayla karıştırmamalısınız çünkü bu, Adliye Sarayı'dır. Bu kanat sarayı kıvrımları içinde sarmalıyordu ve salona adaleti temsil etmesi için yeşil krep döşinden bir kravat koymuştu. Başkanın masasının üstündeki bu kravat tek suç kanıtıydı. Burada, görülebilir olan Ölüm, bir kravattı; böyle olması da benim hoşuma gidiyor: Çünkü bu hafif bir Ölüm'dü.

Halk, katil olmaktan utanç duyuyordu. Kara cübbeli avukatlar koltuklarının altında kalın dosyalarla dolaşıyor ve gülümseyerek birbirlerine yanaşıyorlardı; kimi zaman da tınmadan Küçük Ölüm'e iyice yaklaşıyorlardı. Avukatlar kadındı. Gazeteciler avukatlarla birlikteydi. Kiliseler Gençliği Koruma Dernekleri'nin temsilcileri aralarında alçak sesle konuşuyorlardı. Bir ruhu ben alacağım, sen alacaksın diye çekişiyorlardı. Bu ruhu Vosges dağlarına göndermek için zar mı atmak gerekiyordu? Uzun, ipek gibi yumuşak cübbelerine karşın, kilise adamlarının ölüme doğru o kadar nazik ve çabuk

tavrını takınmayan avukatlar, gruplar oluşturup ardından dağılıyorlardı. Jürinin bulunduğu yere çok yakındılar; halk onların cenaze marşı çalmak üzere enstrümanlarını akort ettiklerini duyuyordu. Bu insanlar kendileri ölmeyecekleri için utanıyorlardı. Bu saatin kuralı, bir genç katili beklemek ve ona imrenmekti. Katil salona girdi, ama önce yalnızca iri yarı Cumhuriyet Muhafızları görüldü. Çocuk bunlardan birinin böğürlerinden ortaya çıktı, bir başkası ise onun bileklerindeki zinciri çıkardı. Gazeteciler ünlü bir katilin salona girişi sırasında halkın yaptığı hareketleri betimlediler. Ama okurlar isterlerse adamların gazetelerinde bu konuda yazdıklarına başvursunlar derim; çünkü benim rolüm ve sanatım, büyük halk hareketlerini betimlemekten ibaret değildir. Bununla birlikte, tüm gözlerin Çiçeklerin Meryem Anası'nın çevresine yaydığı hava içine kazınmış şu sözcükleri okuyabildiklerini söylemek cesaretini göstereceğim: "Ben Bakire Meryem'im." Hücresinin havasızlığı ve karanlık oluşu onu ne fazla sarartmış ne de fazla şişirmişti; bitişik dudaklarının çizgisi ağırbaşlı bir gülümsemeyi belirtiyordu; açık renkli gözleri cehennemden habersizdi; tüm yüzü (belki de o, sizin önünüzde, kadının birinin gece şarkı söyleyerek yanından geçerken kötü bir duvar olarak gördüğü hapishane gibi duruyordu; oysa bu sırada tüm hücreler bu şarkıyla allak bullak olmuş hükümlülerin kanat gibi çırpan elleriyle kaldırılıp gizlice havalanıyorlardı), imgesi ve davranışları tutsak şeytanları serbest bırakıyor ya da bir anahtarı birçok kez çevirerek ışık meleklerini içeriye kapatıyorlardı. Meryem Ana genç işi gri flanel kumaştan bir kostüm giymişti; mavi gömleğinin yakası açıktı. Sarı saçları gözlerinin üstüne düşmekte inat ediyorlardı; onları başını sallayarak nasıl kovduğunu biliyorsunuz. İşte, Meryem Ana, bir süre sonra katledilecek olan katil, herkesi karşısında bulduğunda gözlerini kırpıştırarak başını hafifçe kaldırıp burnunun yanına düşen kıvırcık saç lülesini yukarıya sıçrattı. Bu basit sahne bizi coşturuyor; tıpkı Hint fakirinin yeryüzünden yok olmasının kendisini yukarıya kaldırıp havada asılı tutması gibi, o da o anın ağırlığını azaltıyor-

du. An, artık bu dünyaya değil, gökyüzüne aitti. Her şey, duruşmanın o acımasız anlarla kesileceği korkusuna yol açıyordu; o acımasız anlar yargıçların, avukatların, Meryem Ana'nın, muhafızların ayaklarının altından tuzak kapaklarını çekecek ve çok uzun süre onları, derin bir soluk bu havaya asılı yaşamı eski haline getirinceye kadar, Hint fakirleri gibi havada asılı bırakacaklardı.

Şeref mangası (sömürge piyade birliği askerlerinden oluşuyordu) kabaralı ayakkabılarıyla ve şakırtılı süngüleriyle büyük gürültü yaparak içeriye girdi. Meryem Ana idam mangasının geldiğini sandı.

Bilmem daha önce söyledim mi? Dinleyiciler daha çok erkekti; ama koyu renkli giysiler giymiş, kollarında şemsiyeleri ya da ceplerinde gazeteleri ile bu adamlar bir salkım ağacı çardağındaki yapraklardan, bir beşiğin dantel cibinliğinden daha titrekti. Bayramlık giysileri içinde gülünç bir kalabalıkla ağzına kadar dolu bu duruşma salonunun sanki bir çitle çevrilmesinin nedeni, Çiçeklerin Meryem Anası'ydı. Katil, sanık sandalyesinde oturuyordu. Zincirlerden kurtulduğu için ellerini ceplerine koyabiliyordu; böylece, herhangi bir yerdeymiş gibi, daha çok da bir iş bulma bürosunun bekleme salonundaymış, bir parkın bankına oturmuş, uzaktan bir barakanın içindeki kukla gösterisini izliyormuş ya da kilisede perşembe günleri verilen din dersindeymiş gibi görünüyordu. Yemin ederim ki, ne olursa olsun, bir şey bekliyordu. Bir ara bir elini cebinden çıkardı ve biraz önceki gibi o küçük güzel başını sallayıp sarı, kıvırcık saç lülesini yukarıya attı. Halk soluğunu tuttu. Meryem Ana bu hareketini saçlarını arkaya, ensesine kadar sıvazlayarak tamamladı; buradan yine şu tuhaf eski izlenimi alıyorum: Ün yüzünden insanlıktan uzaklaşmış bir kişinin alışılmış bir tavırla, sıradan bir davranışla (işte size güzel bir örnek: ani, sert bir baş sallamayla bir saç lülesini uzaklaştırmak) taş kesilmiş bir ekmek kabuğunu kırdığını fark ettiğimizde, bir gülümseme ya da bir yanlış yapma kadar güzel bir çatlaktan bir gökyüzü köşesi gözümüze ilişir. Bunu, daha önce, Meryem Ana'nın bir sürü müjdecisinden biri olan,

bu bakirenin haberci meleği sarışın bir delikanlı dolayısıyla belirttim. ("Erkek çocukları gibi sarışın kız çocukları..." Hiç kuşku yok, "Kadın asker" deyiminin çekiciliğini taşıyan bu sözden bıkmayacağım.) Bu sarışın delikanlıyı jimnastik gruplarında izliyorum; yapmaya çalıştığı belli figürlere bağlıydı, dolayısıyla da yalnızca bir göstergeydi. Ama ne zaman bir dizini yere koymak ve kutsallaştırma törenlerindeki bir şövalye gibi verilen buyruğa göre kollarını yana açmak zorunda kalsa, saçları gözlerinin üstüne düştüğü için, bu saçları, bir an kapanıp uzun kafasını bir taç gibi sıkan elleriyle bir eğri çizerek geriye, şakaklarına, sonra o küçük kulaklarının arkasına götürüyor ve figürün uyumunu bozuyordu. Eğer aynı zamanda, su içtikten sonra suda hareketler yapan bir kuş gibi başını sallamasaydı bu, peçesini açan bir rahibenin hareketine benzerdi.

Tanrı'nın içinde insanı keşfetmesi, bir gün, Culafroy'nın Alberto'yu korkaklığı yüzünden sevmesine neden oldu. Alberto'nun sol gözü çıktı. Köyde böyle bir olay önemsiz bir şey değildir; sonunda, bu olayın doğurduğu şiirin (ya da masalın) ardından (Anne de Boleyn'in yinelenen mucizesi: Buhar çıkarmakta olan kandan, belki beyaz, ama kesinlikle güzel kokulu güllerle dolu bir çalılık fışkırdı), mermerlerin altına dağılmış gerçeği ortaya çıkarmak için bir arama yapıldı. O sıralar, Alberto'nun, rakibi ile kız arkadaşı için kavga etmekten kaçınamadığı görülüyordu. Her zamanki gibi korkak davranmış (zaten tüm köy halkı onu böyle tanıyordu), bu da rakibine zaferi çabucak kazandırmıştı; adam bıçağını çekip onun gözünü çıkarmıştı. Olayı öğrendiğinde Culafroy'nın, tüm aşkı kabardı. Acıdan, kahramanlıktan, anne şefkatinden yüreği kabardı. Culafroy, Alberto'yu korkaklığı yüzünden sevdi. Bu korkunç kötülük karşısında ötekiler sapsarı kesilmiş, suya sabuna dokunmamışlardı, oysa bunu herhangi bir başka erdemle, özellikle en güzel erdemle (kendisine çok yaraşan ve bedensel güçlere karşı en büyük minnettarlığı içeren şu halka özgü sözcüğünü en bayağı anlamda kullanıyorum: yüreklilik) dengeleyebilirdi. İçi kötülükle dolu bir insan için şöyle söyle-

nebilir: O, "o şeye" sahip olmadıkça her şey bitmiş değildir. Oysa, Alberto o şeye sahipti. Dolayısıyla tüm öteki şeylere de sahip olması önemli değildi; alçaklık daha büyük olamazdı. İnsanda yürek kaldıkça, her şey bitmiş değildir. Ne ki Alberto'da bu yürek kalmamıştı. Bu kusuru yok etmeyi –örneğin onu yalnızca yadsıyarak– düşünmemek gerekirdi, ama küçültücü etkisini ortadan kaldırmak, Alberto'yu korkaklığı yüzünden sevmekle kolaylaşıyordu. Düşkünlüğü kesin olduğuna göre, bu Alberto'yu güzelleştirmese de şiirselleştiriyordu. Belki de bu düşkünlük yüzünden Culafroy ona yaklaşıyordu. Alberto'nın yürekliliği onu ne şaşırtır ne de kayıtsız bırakırdı, ne var ki Culafroy bu yerde bir başka Alberto, Tanrı'dan daha çok, insan olan bir Alberto'yu, insanı keşfetmişti. Eti keşfetmişti. Heykel ağlıyordu. Burada "korkaklık" sözcüğünün genellikle ona verilen ahlaksal –ya da ahlakdışı– anlamı söz konusu olamaz; Culafroy'nın yakışıklı, güçlü ve korkak bir gençten hoşlanması da bir kusur, bir sapkınlık değildir. Culafroy şimdi Alberto'yu doğrudan doğruya gözüne batırılmış hançerle yere yığılmış durumda görüyordu. Bu yüzden ölecek miydi Alberto? Bu düşünce uzun krep giysilerini yerde sürükleyerek giden ve kartopu gibi tostoparlak yapılmış, sıkılmış, yoğrulmuş mendilleriyle gözyaşlarını silen dul kadınların oynadıkları yapmacıklı rolü aklına getirdi. Alberto artık yalnızca acısının dış belirtilerini gözlemlemeyi düşündü, ama bu acısına başkalarını duyarlı kılamadığı için içine taşımak zorunda kaldı, tıpkı Sienalı azize Caterina'nın hücresini içine taşıması gibi. Köylüler, arkasında cenaze töreni için giyilen bir yas giysisini çeken bir çocuğun gösterisine tanık oldular, ama onu tanımadılar. Ne yürüyüşünün yavaşlamasının, ne alnını eğmiş olmasının ne de bakışlarının donukluğunun nedenini anladılar. Onlara göre tüm bunlar o arduvaz evin çocuğu olma gururunun dikte ettiği çalımlardı.

Alberto'yu hastaneye götürdüler, o da orada öldü: Köy cinlerden kurtuldu.

Çiçeklerin Meryem Anası. Ağzı hafifçe aralıktı. Kimi zaman gözlerini aşağıya, ayaklarına doğru indiriyordu. Halk onun

ayaklarında keçe ayakkabılar olacağını umuyor, onu her fırsatta bir dansçı hareketi yaparken görmeyi bekliyordu. Zabıt kâtiplerinin dosyaları karıştırmaları bitmek bilmiyordu. Masanın üstünde o esnek küçük ölüm heykelciği kımıldamıyor, gerçekten ölmüş gibi görünüyordu. Süngüler ve ayakkabıların tabanları ışıldadı.

"Mahkeme heyeti!"

Heyet, jüri üyeleri masasının arkasında duvarda açılmış bir gizli kapıdan içeriye girdi. Oysa Meryem Ana hapishanede mahkeme heyetinin görkeminden söz edildiğini duyduğu için, bugün bu heyetin bir tür yüce yanlışlık yaparak halkın girdiği iki kanadı da açılmış kapıdan gireceğini düşünüyordu, tıpkı Paskalya'dan bir hafta önceki pazar günü kutlanan dinsel bayram sırasında genellikle ayin eşyası yerinden, koro yerinin bir yanından açılmış bir kapıyı kullanarak çıkan papazların ayine gelenleri şaşırtıp arkalarında görünmeleri gibi. Mahkeme heyeti krallara özgü her zamanki görkemiyle bir servis kapısından girdi. Meryem Ana tüm duruşmaya bir gösteri havası verileceğini ve bu gösteri sonunda bir alicengiz oyunuyla kafasının uçurulacağını sezinledi. Muhafızlardan biri, kolunu dürtüp ona:

"Ayağa kalk!" dedi.

"Ayağa kalkınız" demek istemişti, ama cesaret edemedi. Salonda herkes ayaktaydı, çıt çıkmıyordu. Herkes, yeniden, gürültüyle yerine oturdu. Başkan Vase de Sainte-Marie monokl takmıştı. Kravata gizlice bir göz atarak iki eliyle dosyayı karıştırdı. Sorgu yargıçlarının odası nasıl dosyalarla doluysa, bu dosya da ayrıntılarla doluydu. Başsavcı, Meryem Ana'nın karşısında ağzını açmıyordu. Bir sözcük söylese, fazla alışılmış bir hareket yapsa, bunun kendisini şeytanın avukatına dönüştüreceğini ve katili göklere çıkarmak anlamına geleceğini hissediyordu. Katlanması güç bir andı bu; ününü tehlikeye atıyordu. Meryem Ana oturuyordu. Başkan Vase de Sainte-Maire onu, o narin eliyle işaret ederek, ayağa kaldırdı.

Sorgulama başladı.

"Adınız tam olarak Adrien Baillon, değil mi?"

"Evet, efendim."

"19 Aralık 1920'de doğdunuz, öyle mi?"

"Evet, efendim."

"Nerede?"

"Paris'te."

"Pekâlâ. Hangi bölgede?"

"On sekizinci bölgede, efendim."

"Pekâlâ. Şey... Çevreniz size bir ad takmış..." (Duraksadı, sonra:)

"Bu adı mahkeme önünde söyler misiniz?"

Sanık yanıt vermedi, ama bu ad, söylenmese de, dinleyicilerin beyninden gelip alnından kanatlanarak çıktı. Salonun üstünde görülmeden, güzel kokular saçarak, gizemli bir biçimde gezinip durdu.

Başkan yüksek sesle konuştu:

"Anlaşıldı. Peki, kimin oğlusunuz?"

"Lucie Baillon'un."

"Babanızın kim olduğu bilinmiyor. Pekâlâ. Suç..." (Burada jüri üyeleri –on iki kişiydi– rahat bir tavır aldılar. Bu tavır onlardaki belli bir pozisyonu elverişli kılıp hepsine saygınlık kazandırdığı için, her birine uygun düşüyordu. Meryem Ana sürekli ayaktaydı, kolları tıpkı kraliyet sarayı merdiveninin basamaklarından bir askeri geçit törenini izleyen sıkıntılı, ama halinden hoşnut küçük kralın kolları gibi iki yana sarkmıştı.)

Başkan devam ediyordu:

"...7 Temmuz 1937'yi 8 Temmuz 1937'ye bağlayan gece, Vaugirard Sokağı'ndaki 12 numaralı binanın dördüncü katında yaşayan altmış yedi yaşındaki Bay Ragon Paul'ün dairesine girmiş, kapıda bir zorlama izine rastlanmamıştır."

Başını kaldırıp Meryem Ana'ya baktı:

"Olayın doğruluğunu kabul ediyor musun?"

"Evet, efendim."

"Soruşturma raporunda belirtildiğine göre Bay Ragon size kapıyı kendisi açmış. Kanıtlayamasanız da, en azından böyle söylemişsiniz. Yine aynı düşüncede misiniz?"

"Evet efendim."

"Sonra, sizi tanıyan Bay Ragon bu ziyaretinizden pek hoşnut görünmüş ve size likör ikram etmiş. Daha sonra da, ummadığı bir sırada, şeyle... (duraksadı), bu kravatla onu boğmuşsunuz."

Başkan kravatı eline aldı.

"Bu kravatın size ait olduğunu, aynı zamanda cinayet aleti olduğunu kabul ediyor musunuz?"

"Evet efendim."

Başkan dışplazma gibi yumuşak olan kravatı parmaklarının arasında tutuyordu; ona henüz vakit geç değilken iyice bakmak gerekiyordu; çünkü her an ortadan yok olabilir ya da başkanın kuru elinde kaskatı kesilebilirdi; başkan, bu nesne kaskatı kesilirse ya da ortadan yok olursa, kendisinin gülünç duruma düşeceğini hissetti. Dolayısıyla cinayet aletini hemen jüri başkanına uzattı, jüri başkanı da yanındaki üyeye verdi ve kravat sırayla elden ele dolaştı; kimse onu teşhis etmek için elinde tutmaya cesaret edemedi; çünkü her biri istemeden kendi gözlerinin önünde İspanyol dansözüne dönüşme tehlikesi ile karşı karşıya imiş gibi görünüyordu. Ama bu beylerin aldıkları önlemler işe yaramadı, farkına varmadan bal gibi değiştiler. O yaşlı adamın öldürülmesine yön veren yazgı ile birlikte davranıyormuşa benzeyen jüri üyelerinin utanç verici hareketleri, sorguya çekilen bir medyum gibi kımıldamadan duran ve bu var olmayan hareketsizliği sayesinde sanık ve bu yokluğun konumu salonu karartıyordu. Halkın gözleri ise her şeyi açıkça görmek istiyordu. Başkan konuşuyor, konuşuyordu:

"Size böyle bir yöntemle cinayet işleme fikrini kim verdi?"

"O."

Kastedilen, kişinin, şimdi mezarda kurtlarla, kurtçuklarla kemirilirken, burada yeniden bir rol oynayan yaşlı adam olduğunu herkes anladı.

"Maktul!"

Başkan ürkütücü bir biçimde bağırdı:

"Demek kendisini yok etmeniz için ne yapmanız gerektiğini size maktulün kendisi söyledi, öyle mi? Haydi, haydi, devam edin bakalım."

Meryem Ana sıkılmış görünüyordu. Hafif bir utanma duygusu ve çekingenlik konuşmasını engelliyordu.

"Evet. Şey.." dedi. "Bay Ragon boynunu sıkan bir kravat takmıştı. Yüzü kıpkırmızı olmuştu. Bu yüzden çıkardı kravatını."

Ve sanki iğrenç bir pazarlığa ya da bir hayır işi yapmaya razı oluyormuş gibi yavaşça itiraf etti.

"O sırada düşündüm ki kravatını sıkarsam, daha beter olacaktı."

Ve biraz daha alçak sesle ancak muhafızların ve başkanın duyabileceği bir tonla şöyle dedi:

"Çünkü kollarım çok güçlüdür."

Bunalan başkan başını öne eğdi:

"Zavallı adam!" dedi. "Peki ama neden yaptın?"

"İnanılmaz derecede züğürttüm."

Bir büyük serveti nitelemek için "inanılmaz derecede" dendiğine göre, bu deyimin yoksulluğu nitelemek için de kullanılması olanaksız görünmüyordu. Bu inanılmaz derecede züğürtlük Meryem Ana için sanki buluttan bir basamak oldu. Öğle güneşi ile pırıl pırıl parlayan gökyüzünde tek başına değişmeden kalmak üzere yükselen İsa Peygamber'in bedeni kadar olağanüstü bir biçimde görkemliydi şimdi Meryem Ana. Başkan, o güzel ellerini büküp duruyordu. Halk yüzünü, zabıt kâtipleri ise karbon kâğıtlarını buruşturuyorlardı. Avukatların gözleri ansızın olağanüstü biçimde gören tavuk gözlerine dönüşmüştü. Muhafızlar görevleri başındaydı. Şiirsellik, hamurunu yoğuruyordu. Yalnızca Meryem Ana tek başınaydı ve saygınlığını koruyordu, yani hâlâ ilkel bir mitolojiye aitti ve tanrısallığından, tanrılaştığından haberi yoktu. Geri kalanlar ne düşüneceklerini bilmiyor, düşüncelerinin kıyısından alınıp götürülmelerine izin vermemek için insanüstü çabalar harcıyorlardı. Tırnakları sökülmüş eller, nasıl olursa olsun, buldukları her can simidine sarılıyordu: bacak bacak üstüne atmak ya da üst üste atılmış bacaklarını ayırmak, ceketinin üstündeki bir lekeye gözünü ayırmadan bakmak, o boğulmuş adamın ailesini düşünmek, kürdanla dişlerini temizlemek gibi.

"Öyleyse mahkemeye bu işi nasıl yaptığınızı anlatın."

Korkunç bir şeydi bu. Meryem Ana'nın açıklama yapması gerekiyordu. Polisler ısrarla ayrıntı istemişlerdi, sorgu yargıcı da; şimdi sıra mahkemeye gelmişti. Meryem Ana utandı, ama işlediği cinayetten değil (bu olanaksızdı), aynı öyküyü dönüp dönüp yine anlatmaktan. Aklına cesurca bir düşünce geldi, bir başka biçimde anlatacaktı olayı; çünkü o öyküsünü şu sözcüklerle bitirmekten usanmıştı: "Artık dayanacak hali kalmayıncaya kadar..." Başka bir şey anlatmaya karar verdi. Ama yine de, o öyküsünü tam olarak polislere, sorgu yargıcına, avukata, psikiyatrlara anlattığı gibi, aynı sözcüklerle anlatıyordu. Çünkü Meryem Ana'nın gözünde bir davranış, şiir gibi bir şeydi ve bir simgeyle dile getirilebilirdi, her zaman aynı olan bir simgeyle. Dolayısıyla iki yıl önceki eylemlerinden ona kalan, yalnızca bunların süssüz, çıplak anlatımıydı. İşlediği cinayeti günü gününe yazılmış bir tarihsel olaylar kitabı okur gibi yeniden okuyordu, ama sözünü ettiği şey artık gerçekten cinayet değildi. Bu sırada önünde duvarda asılı saat düzenli bir biçimde çalışıyorsa da zamanın ayarı bozulmuştu, öyle ki saatin tik takları her saniyede art arda bir uzun bir kısa süreyi belirtiyordu.

Jürinin on iki namuslu yaşlı üyesinden dördü gözlüklüydü. Yeterince iletken olmayan, daha çok yalıtkan olan bu camlar yüzünden salondan kopmuş, kendi âlemlerine dalmışlardı. Gerçekten de bunların hiçbiri bu cinayetle ilgileniyormuş gibi görünmüyordu. Yaşlılardan biri eliyle durmadan sakalını sıvazlıyordu; ilgili gibi görünen tek kişi oydu, ama adama daha dikkatli bakıldığında, gözlerinin heykel gözleri gibi çukur oldukları görülüyordu. Bir başkası sanki kumaştandı. Bir başkası da masanın yeşil örtüsünün üstüne çemberler ve yıldızlar çiziyordu, asıl işi ressamlıktı ve mizah duygusu onu kimi zaman bahçedeki korkuluğun üstüne konmuş o şımarık serçeleri boyamaya kadar götürüyordu. Yine bir başkası soluk mavi renkli –Fransız mavisi– mendilinin içine tüm dişlerini tükürürcesine öksürüyordu. Tümü ayağa kalkıp, küçük gizli bir kapıdan çıkan başkanı izlediler. Kararla ilgili görüşme, bir

maskeli haydutlar çetesi şefinin seçilmesi, bir tarikat bünyesinde bir hainin infaz edilmesi konularının görüşülmesi kadar gizlilik içinde yapılıyordu. Halk esneyerek, gerinerek, geğirerek rahatladı. Meryem Ana'nın avukatı yerinden kalkıp müvekkiline yaklaştı:

"Cesaret, yavrum, cesaret! dedi onun ellerini sıkarak. İyi yanıtlar verdiniz, açık yürekli davrandınız, sanıyorum jüri bizden yana olacaktır."

Konuşurken, Meryem Ana'nın ellerini bırakmıyordu; onu tutuyor ya da kendisi ona tutunuyordu. Meryem Ana gülümsedi, yargıçları iyiden iyiye kızdırmaya yetecek bir gülümsemeydi bu. Hem de o derece gök mavisi rengindeydi ki muhafızlar bile Tanrı'nın varlığını ve geometrinin büyük ilkelerini sezinlediler. Kurbağanın ay ışığında çınlamasını düşünün; bu çınlama öyle arıdır ki gece, yoldan geçen bir serseri bile durup onu bir süre dinledikten sonra yoluna devam eder.

"Durumumu anlıyorlar ha?" dedi göz kırparak.

"Evet, evet, her şey yolunda," dedi avukat.

Şeref kıtası silahla selam durdu, kukuletalarını çıkarmış mahkeme heyeti duvardan dışarıya çıktı. Başkan Vase de Sainte-Marie sessizce yerine oturunca, herkes büyük bir gürültüyle yerine oturdu. Başkan, o güzel beyaz ellerini başının arasına alarak konuştu:

"Tanıkları dinleyeceğiz. Ah! Önce polis raporuna bakalım. Sivil polisler burada mı?"

Bir mahkeme başkanının böyle önemli bir ayrıntıyı unutacak kadar dalgın olması tuhaf doğrusu. Başkanın yaptığı bu yanlış Meryem Ana'yı şaşırttı; hapishane yönetmeliğindeki bir yazım yanlışı da onu aynı şekilde şaşırtırdı. Bir mübaşir Meryem Ana'yı tutuklayan iki polisi içeriye aldı. İki yıl önce soruşturmayı yürüten polis ölmüştü. İki polis olayı kısaca anlattı: Bir sahte cinayetin bir gerçek cinayeti ortaya çıkardığı şaşırtıcı bir öyküydü bu. Böyle bir keşif olamaz, düş görüyorum ben. "Bir hiç yüzünden!" Ama, sonunda ölüme götüren bu eğlenceli keşfi, havalandırma saatinde üstümde

taşıdığım elle yazılmış metnimi gardiyan benden aldığından bu yana, biraz daha seve seve kabul ediyorum. Ben gelecek felaketi sezerim, sonra, böyle bir felaketin bu derece küçük bir düşüncesizliğin mantıksal akışı sonucunda meydana geldiğine inanmak yürekliliğini gösteremiyorum. Ayrıca, düşünüyorum da, cinayet işleyenler, öylesine küçük bir düşüncesizlik yüzünden kellelerini yitiriyorlar ki, bu düşüncesizliği zamanda geriye giderek onarmaya hakkınız olmalı; çünkü bu öyle zararsız bir şey ki yargıçtan istenirse, buna razı olurdu, ama bunu yapamıyoruz. Jüri üyeleri Dekartçı olduğunu söyledikleri eğitimlerine karşın, birkaç saat sonra Meryem Ana'yı ölüme mahkûm ettiklerinde, onun bir kuklayı boğduğu için mi, yoksa zavallı bir yaşlı adamı parça parça doğradığı için mi bu karara vardıklarından emin olmayacak, bu konuda boşuna çaba harcayacaklar. Anarşi kışkırtıcısı polisler, başkanın önünde kibarca yerlere kadar eğilerek çekip gittiler. Dışarıda kar yağıyordu. Bu, salonda, pardösülerin yakalarını kaldıran ellerin hareketinden anlaşılıyordu. Hava kapalıydı. Ölüm, karların üstünde sessizce ilerliyordu. Bir mübaşir tanıkları çağırdı. Tanıklar, kapısı sanık bölmesinin karşısına açılan, salonun yanındaki küçük bir arka odada bekliyorlardı. Kapı, her defasında tanıkların yandan girebilmeleri için aralanıyordu, onlar da teker teker, sanki damla damla duruşmaya alınıyorlardı. Tanık bölmesi parmaklığına kadar gidip sağ ellerini yukarıya kaldırarak kimsenin kendilerine sormadığı bir soruya "Yemin ederim" diyerek yanıt veriyorlardı. Meryem Ana, II. Mimoza'nın içeri girdiğini gördü. Ama mübaşir "Hirsch René" diye çağırmıştı onu. Sonra "Berthollet Antoine" diye seslenince İlk Kudas, "Marceau Eugène" diye seslenince de Api Elması göründü. Böylece, Meryem Ana'nın şaşkın bakışları karşısında, Blanche Meydanı'ndan Pigalle'e kadar, bütün travestiler en güzel süslerini yitiriyorlardı: Adları taçyapraklarını dökmüştü, tıpkı erkek dansçının, parmaklarının ucunda tuttuğu, ancak bale sona erdiğinde artık bir demir saptan başka bir şey olmayan kâğıttan çiçeği gibi. Bu dansçı tüm dansını basit bir tel çubuk-

la yapsa daha iyi olmaz mıydı? Soru incelemeye değer. Nonoşlar Minyon'un her koltuğun ipek ve kadifesi altında fark ettiği o çatıyı, o iskeleti açıkça gösteriyorlardı. Artık birer hiç durumuna indirgenmişlerdi ve o zamana kadar onlar için yapılmış olan en iyi şey de buydu. Kışkırtıcı ya da utangaç tavırlarla, güzel kokular sürünmüş, makyaj yapmış olarak gelip, özenli bir biçimde konuşuyorlardı. Kahve önlerinde boy gösteren kıvrım kıvrım kâğıttan süsler gibi değillerdi artık. Alacalı bulacalı bir yoksulluğun malıydılar şimdi. (İbnelere takılan o savaş adları nereden geliyor? Ama, önce, iyice belirtelim ki bu adların hiçbirini kendileri seçmedi. Benim için aynı durum söz konusu değil. Bu adları seçişimin nedenlerini biraz da olsa açıklayabilirim. Divine, İlk Kudas, Mimoza, Çiçeklerin Meryem Anası, Prince-Monseigneur rastlantı sonucu da ortaya çıkmadı. Aralarında bir akrabalık, bir buhur, eriyen bir mum kokusu vardır ve kimi zaman onları, gerçek Meryem Ana şapelinde, mayıs ayında, Alberto'nun âşık olduğu, benim de çocukken, gerisinde, içinde menimin bulunduğu küçük şişeyi sakladığım o alçıdan heykelin altında ve çevresindeki yapay ya da gerçek çiçekler arasından derlediğimi sanıyorum.) Bazıları kimi sözleri son derece kesinlik belirterek söylüyorlar; örneğin: "Berthe Sokağı'nda 8 numarada oturuyordu" ya da "Ona son kez, 17 Ekim'de rastladım. Graff'ın yerinde." Sanki başparmak ile işaretparmağı bir çay fincanını tutarken kalkmış bir küçük parmak, oturumun ağırbaşlılığını bozuyor, bu önemsiz şey yüzünden trajik yanı da fark ediliyordu. Mübaşir bağırdı: "Bay Culafroy Louis." Ernestine'e tutunarak, dimdik, siyah giysisi içinde, duruşmada görülen tek gerçek kadın Divine içeriye girdi. Güzelliğinden geriye kalan şey, darmadağınık bir biçimde uzaklaşıyordu. Gölgeler ve çizgiler yerlerinden kaçıyorlardı: Bozgundu bu. Güzel yüzü yürek parçalayıcı çığlıklar atıyor, ölü bir kadının yüzünden okunan çığlıkları gibi trajik sesler çıkarıyordu. Deve tüyünden, kahverengi, ipeksi, bol bir pardösü giymişti Divine. O da:

"Yemin ederim," dedi.

"Sanık hakkında ne biliyorsunuz?" diye sordu başkan.

"Onu uzun zamandır tanıyorum, Sayın Başkan, ama yine de onu çok saf, çok çocuksu bulduğumu söyleyebilirim. Onu her zaman kibar bir kişi olarak beğendim. Benim oğlum olabilirdi."

Nasıl o kadar uzun süredir birlikte yaşadıklarını da büyük bir incelikle anlattı. Minyon'un adı geçmedi. Divine sonunda, daha önce hiçbir yerde olmasına izin verilmemiş önemli bir kişi olmuştu. Bakın hele, şimdi o pekâlâ, hiçbir zaman kurtulamadığı çocuk Culafroy olmaktan kurtulmuş, tanıklık yapıyordu. Hiçbir zaman, bayağı olan bir şey yapmazdı; çünkü basit olmak, yani arı, arınmış, basitleşmiş ayrıntılı bir çizim gibi olmak ancak kimi yaşlılara vergiydi. Burada belki de İsa Peygamber'in "...küçük çocuklar gibi" derken anlattığı bir durum (ama hiçbir çocuk böyle değildir), bir yaşam boyunca, insanı iğne ipliğe döndüren bir çalışmayla elde edilemez bir durum söz konusuydu. Divine bayağı olan hiçbir şey yapmadı. Ağzının sol köşesi ile çabucak oluşturmaktan ya da dişlerini sıkıp yüzüne yaymaktan hoşlandığı gülümsemesi bile bayağı değildi.

Bir insanın büyüklüğü yalnızca yetilerine, zekâsına, ne olursa olsun yeteneklerine bağlı değildir: Bu büyüklük, aynı zamanda insanı kendilerine dayanak olması için seçen koşullardan oluşur. Bir insanın büyük bir yazgısı varsa, o insan büyüktür, ama bu büyüklük gözle görülebilir, ölçülebilir türden bir büyüklüktür, dışarıdan görülen görkemdir. İçeriden görüldüğünde belki acınacak gibidir, ama o zaman da şiirseldir, eğer şiirin görünürle görünmeyen arasında bir kopma (ya da daha çok, kopma noktasında bulunması) olduğunu lütfen kabul buyurursanız. Culafroy'nın acınacak bir yazgısı oldu, bu yüzden de yaşamı birtakım gizli eylemlerden oluştu; bunların her biri özü bakımından bir şiirdir, tıpkı Balili dansözün bir parmağının ufacık bir hareketinin bir dünyayı harekete geçirecek bir belirti olması gibi; çünkü bu hareket, birçok anlamı olduğu halde açıklanamayan bir dünya ile ilgilidir. Culafroy, Divine oldu, dolayısıyla yalnızca kendisi için yazıl-

mış, anahtarı elinde olmayan herkese kapalı bir şiir oldu. Kısacası onun, sonunda benim huzuru bulmak için kendi kendimi kavuşturduğum üne benzeyen ünü işte böyle. Ünlüyüm, çünkü panayırdaki kulübesinde el falıma bakan bir kadın bana bir gün ünlü olacağımı söyledi. Ama ne tür bir ün olacak bu? Bunu düşündükçe tir tir titriyorum. Ne var ki bu kehanet kendimi üstün zekâlı sanma gereksinimimi gidermeye yetti. Bu bende, eski bir gereksinimdi. Ama falcı kadının o sözünü özenle içimde taşıyorum: "Bir gün ünlü olacaksın!" Bu sözle gizlice yaşıyorum, tıpkı akşamları lambanın altında, elbette böyle bir anıları varsa, ölüme mahkûm edilmiş bir yakınlarının canlı anısı ile gizlice yaşayan aileler gibi. Falcının o sözü beni hem aydınlatıyor hem de ürkütüyor. Tümüyle potansiyel olan bu ün beni soylulaştırdı, hiç kimsenin üstündeki yazıyı çözemeyeceği bir parşömen, gizli tutulmuş ünlü bir aile içindeki bir doğum, bir kraliyet armasının sol yanı, bir maske ya da belli bir tanrısal soy zinciri, belki de köyün en güzel kızı olacak Solange'ın annesi Marie'yi doğurduğunu hiçbir zaman unutmayacak Josephine'in hissettiği şey türünden bir şey gibi –Marie, bu kulübede doğmuş ve bedeninde, bir Mimoza'nın kalçalarında sahip olduğundan daha çok armaya ve tavırlarında bir Chambure'ün sahip olduğundan daha çok soyluluğa sahip olmuş bir tanrıçaydı. Bu tür bir kutsallaştırma ayini, akranları olan erkek anası öteki kadınları Joséphine'den ayırmıştı. Köyde, durumu, İsa'nın annesinin Galile köyü kadınlardan arasındaki durumuna yakındı. Marie'nin güzelliği köyü ünlendirmişti. Bir tanrıçanın insan annesi olmak, bir tanrıça olmaktan daha şaşırtıcı bir durumdu. İsa'nın annesi, çocuğunu karnında taşırken, daha sonra da tanrı olan oğluyla yan yana yaşarken, onunla yan yana uyurken herhalde eşi benzeri olmayan heyecanlar yaşamıştır. Oğlu tanrıydı –her şeydi ve annesinin kendisiydi–, istese dünya yaratılmamış olabilirdi, kendisi ve annesi yaratılmamış olabilirdi; o elbette Joséphine'in Marie'ye pişirdiği gibi, kendisine sarı mısır unu lapasının pişirilmesi gereken bir tanrıydı.

Zaten Culafroy'da, çocuk ve Divine olarak olağanüstü bir incelik yoktu, ama olağanüstü tuhaflıkta birtakım koşullar, kendisine haber vermeden onu yeğlemiş, onu gizemli bir metinle bezemişlerdi. İpe sapa gelmez bir uyağın kaprislerine kapılıp bir şiir söylüyordu Culafroy. Ancak daha sonra, ölmek üzereyken, çevresine şaşkın şaşkın göz atarak, teninin üstüne yazmış olduğu yaşamının şiirini gözleri kapalı durumda yeniden okuyabildi. Şimdi de Divine iç dramından, içinde taşıdığı o trajedinin çekirdeğinden çıkıyor ve yaşamında ilk kez, bu insanların ve tanıkların geçit töreninde ciddiye alınıyor. Başsavcı geçit törenini durdurdu. Tanıklar o yarı aralık kapıdan çıkıp gitmişlerdi. Her biri ortada yalnızca bir saniye göründüğü için, geçitte yanıp kül oluyorlardı: Bilinmeyen biri onları el çabukluğu ile yok ediyordu. Gerçek yaşam merkezleri bu tanıklar salonu –Cour des miracles–* ve jürinin tartışma odasıydı, çünkü o iğrenç cinayet odası tüm aksesuarlarıyla yeniden kuruluyordu. İşin tuhaf yanı da, kravatın hâlâ orada olmasıydı; her zamankinden daha soluk, yumuşak, ama karakolda kendini sıranın üstüne bırakıvermiş, ancak her an fırlayabilecek bir serseri kadın gibi fırlamaya hazır durumda, o yeşil masada sessizce duruyordu. Halk büyük kaygı içindeydi. Bir sapma yüzünden Ölüm'ün geciktiği bildiriliyordu. Ansızın hava kararadı. Sonunda, başkan bilirkişi olarak ruh hastalıkları uzmanını çağırttı. Gerçekten de bu bilirkişi görünmeyen bir kutunun görünmeyen bir kapağından ortaya çıktı. Halkın arasında oturuyordu, ama kimse ondan kuşkulanmamıştı. Yerinden kalkıp parmaklıklı bölmeye geldi. Jüri üyelerine raporunu okudu. Bu sanki uçan raporun içinden yere şu sözcükler dökülüyordu: "Dengesizlik... psikopati... mitomani... iç organ sistemi... şizofreni... dengesizlik, dengesizlik, dengesizlik... cambaz..." ve ansızın dokunaklı, kanayan sözcükler geldi: "Büyük sempatik sistem." Adam durmuyordu: "Dengesizlik... yarı sorumluluk... salgı... Freud... Jung... Adler... salgı..." Ancak adam o kalleş sesiyle kimi heceleri arıyor, hareketleri de neredeyse düşmanlara karşı sava-

* Eski Paris'te hırsız, serseri yatağı olan bir mahalleye verilen ad. (ç.n.)

şıyordu: "Baba, solunuza dikkat edin, sağınıza dikkat edin"; kimi sözcükler ise sonunda o kalleş sesin üstünden kayarak sekiyorlardı. (Java dilindeki kimi sözcükler gibi. Bu dilde hecelerin ortasında başka saf ya da bayağı sözcükleri bulup anlamak gerekir: örneğin litbé, pavortave gibi) Şu anlaşılıyordu: "Nedir bir suçlu? Ay ışığında dans eden bir kravat, saralı bir halı, yüzükoyun yukarıya çıkan bir merdiven, dünya kurulduğundan bu yana yürüyen bir hançer, çıldırmış bir zehir şişesi, karanlıkta eldiven giymiş eller, bir gemicinin mavi yakası, açılmış bir makas, bir dizi basit ve zararsız davranış, sessiz bir ispanyolet." Büyük psikiyatrist sonunda kanısını bildirdi: "Bu kişi (Çiçeklerin Meryem Anası) psişik, duygusuz, ahlaksız bir dengesizdir. Bununla birlikte her cinayet eyleminde, her eylemde olduğu gibi, bir istemli yan vardır; bu da olayların kışkırtıcı suçortaklığından kaynaklanmaz. Sonuç olarak, Baillon işlediği cinayetten kısmen sorumludur."

Kar yağıyordu. Salonun çevresinde çıt çıkmıyordu. Ağır ceza mahkemesi uzayda yapayalnız bırakılmıştı. Şimdiden artık dünya yasalarına uymuyordu. Yıldızlar ve gezegenler arasından yıldırım hızıyla uçuyordu. Burası, havada asılı, gerçek Meryem Ana'nın taştan eviydi. Yolcular artık dıştan hiçbir yardım beklemiyorlardı. Palamarlar çözülmüştü. İşte tam bu sırada, ürkmüş olan taraf (halk, jüri üyeleri, avukatlar, muhafızlar) diz çöküp ilahiler okumalıydı, tensel işlerin ağırlığından (öldürme bir tensel iştir) kurtulmuş olan öteki taraf (Meryem Ana) toparlanıp şu şarkıyı söylemeliydi: "Yaşam bir düştür... tatlı bir düş..." Ama halkta büyüklük duygusu yok; bu dramatik buyruğa uymuyor; bundan sonra olanlar da bu derece ciddiyetten uzaktı. Meryem Ana gururunun gevşediğini hissetti. İlk kez Başkan Vase de Sainte-Marie'ye bir insan gözüyle baktı. Sevmek ne kadar hoş bir şeydi; Başkan'a karşı tatlı, güven dolu bir sevgi duymaktan kendini alamadı. "Belki de pis herifin biri değildir" diye düşündü. O tatlı duyarlılığı hemen yok oldu ve bunun ona sağladığı rahatlık, insan tüm gece boyunca kendini tuttuktan sonra, kamıştan boşalan idrarın sağladığı rahatlığa benziyordu. Anımsayın, Minyon

uykudan uyandığında, işedikten sonra dünyada olduğunu anlardı. Meryem Ana celladından, ilk celladından hoşlandı. Bu, şimdiden, o buz gibi monoklu, o metalik saçları, o toprak gibi her şeyi yutmaya hazır ağzı, o korkunç Kutsal Kitaplara göre verilmiş gelecekteki kararı, Meryem Ana'nın oynak, erken bir biçimde bağışlaması demek oluyordu. Nedir tam olarak cellat? Parka kılığına girmiş bir çocuk, yırtık pırtık kırmızı giysilerinin görkemi yüzünden tek başına kalmış bir masum, bir yoksul, alçakgönüllü biri. Avizelerin ve apliklerin ışıkları yakıldı. Savcılık makamı söz aldı. Bir duru su kitlesi içinde silueti yansımış olan yeniyetme katilin aleyhinde, başkan ve jüri üyelerine göre, yalnızca çok doğru şeyler söyledi. Yani kimi zaman çok yüksekte, çatı katlarında oturan rantiyeleri korumak ve onları boğazlayan çocukları öldürmek gerekirdi... Bu çok mantıklıydı, çok nazik ve kimi zaman çok soylu bir tonda söylenmişti. Başıyla onaylayarak dedi ki:

"...Acınacak bir durum (önce minör tonla başlayıp majör tonla devam etti)... Acınacak bir durum."

Kolunu katile doğru edepsiz bir biçimde uzatmıştı.

"Onu acımadan cezalandırın," diye haykırıyordu, "acımadan cezalandırın".

Hükümlüler ona "Dangalak" adını takmışlardı. Bu görkemli oturum sırasında, o, kocaman bir kapıya çivilenmiş bir pankartın üstündeki resim gibiydi. Kalabalığın karanlığı içinde yitmiş olan yaşlı bir markiz şöyle düşündü: "Cumhuriyet dönemi bunlardan beşini daha önce giyotine gönderdi..." ama düşüncesi daha derinlere gitmedi. Kravat hâlâ masanın üstündeydi... Jüri üyeleri bir türlü korkularını yenemiyorlardı. İşte aşağı yukarı bu sırada duvar saati beşi çaldı. Savcının iddianamesini okuması sırasında Meryem Ana oturmaktaydı. Adliye Sarayı ona, binalar arasında, kuyu şeklindeki iç avlulardan birinin dip tarafında kurulu gibi görünüyordu; bu avluya mutfakların, tuvaletlerin tüm pencereleri bakıyordu, bu pencerelerden de saçları darmadağınık hizmetçiler sarkıyor ve elleri kulaklarında, dinleyip, duruşmanın hiçbir anını kaçırmamaya çalışıyorlardı. Dört cephe ve beş kat: Dişsiz

hizmetçiler, birbirlerini arkadan gözetliyorlar. Mutfağın karanlığının ortasından geçerek zengin apartman dairelerinin gizi içinde kimi altın ya da gümüş payetler görülebilir; buralarda fildişi kafalı yaşlı adamlar, rahat bakışlarla terlikli katillerin yaklaşmalarını izlerler. Meryem Ana'ya göre Adliye Sarayı bu kuyunun dibinde. Minerva'nın avcunun içinde taşıdığı o eski Yunan tapınağı kadar küçük ve hafif. Solunda duran muhafız Meryem Ana'yı ayağa kaldırdı; çünkü başkan onu sorguluyordu: "Savunmanız için ne diyeceksiniz?" La Santé Hapishanesi'nde hücre arkadaşı olan yaşlı serseri ona mahkemede söyleyebilmesi için birkaç uygun söz hazırlamıştı. Bunları aradı, ama bulamadı, "Bile bile yapmadım" tümcesi dudaklarında hazırlandı. Söylese, kimseyi şaşırtmazdı bu tümce. En kötüsü bekleniyordu. Aklına gelen tüm yanıtlar argo sözcükler halinde ağzından dökülüyordu, edep duygusu da ona Fransızca konuşmasını telkin ediyordu. Ama herkes bilir ki çok önemli anlarda ana dili öteki dillere üstün gelir. Az kalsın doğal davranacaktı. Oysa o anda doğal olmak yapmacıklı olmak demekti, ne var ki beceriksizliği onu gülünç duruma düşmekten kurtardı ve boynunu vurdurdu. Gerçekten de büyüklük gösterdi. Ve şöyle dedi:

"İhtiyar boku yemişti. Şeyi bile kalkamazdı."

Son sözcük onun kaygısız küçük dudaklarını aşmadı, ama yine de on iki kişi, bir cinsel organ kadar büyük o sözcüğün girmesini engellemek için çabucak hep birlikte elleriyle kulaklarını tıkadılar, ama sözcük, onların açık olan ağızlarından içeriye girdi. On iki yaşlı adamın ve başkanın erkekliği, yeniyetmenin görkemli utanmazlığı ile hakarete uğramıştı. Her şey değişti. Önce kastenyetleri parmaklarında İspanyol dansözler, yeniden jüri üyeleri oldular, nazik ressam yeniden jüri üyesi oldu, o yaşlı kumaş adam yeniden jüri üyesiydi, ayı da, papa olan da, Vestris* olan da... Bana inanmıyor musunuz? Salondakiler öfkelerinden iç çektiler. Başkan o güzel elleriyle, kadın tragedya oyuncularının güzel kollarıyla yaptıkları jesti

* İtalyan kökenli Paris Operası dansçısı (1729-1808) "Dans Tanrısı" diye anılır. (ç.n.)

yaptı. Kırmızı cüppesi bir tiyatro perdesi gibi üç kez hafif hafif titredi; sanki eteğine, baldırına doğru, ayağının kasları üç kez küçük ölümcül sarsıntılarla kasılmış can çekişmekte olan bir kedi yavrusunun pençeleri umutsuzca takılmıştı. Başkan sinirli sinirli Meryem Ana'yı terbiyeli olmaya davet etti ve savunma avukatı söz aldı. Cüppesinin altında küçük adımlar atarak (gerçekten de, bu işi insanın küçük küçük yellenirken yaptığı gibi yapıyordu), parmaklıklı bölmeye kadar geldi ve mahkeme heyetine seslendi. Mahkeme heyeti gülümsedi. Bu, yüze, haklı ile haksız arasında daha önce yapılmış katı seçimi; işin iç yüzünü anlayıp karar vermiş, iki şeyi birbirinden ayıran çizgiyi bilen ve mahkûm eden alındaki eşsiz kesinliği yansıtan bir gülümsemeydi. Mahkeme heyeti gülümsüyordu. Yüzlerin gerginliği gevşiyordu, tenler yeniden eski yumuşaklıklarına dönüyorlardı; hafif somurtmalar da oluyordu, ama bunlar çabucak ürküp kabuklarına çekiliyorlardı. Mahkeme heyeti memnundu, çok memnundu. Avukat çabalayıp duruyordu. Ha bire konuşuyor, tümceleri bitmek bilmiyordu. Çakan bir şimşekten doğmuş olan bu tümcelerin akanyıldız kuyrukları gibi yoğunluklarının azalacağı hissediliyordu. Avukat, çocukluk anıları dediği şeyleri (kendi çocukluk anılarıydı bunlar; bu dönemde anlaşılan kendisi de neredeyse şeytana uyacakmış) arı hukuk kavramlarıyla karıştırıyordu. Böyle bir karışmaya karşın arı hukuk arı olarak kalıyor ve gri salyanın içinde sert kristal parlaklığını koruyordu. Avukat, önce kötü eğitimden, sokak yaşamından, açlıktan, susuzluktan (Tanrım, çocuğu bir Peder de Foucault'ya, bir Michel Vieuchange'a mı dönüştürecekti?), ayrıca boynun insanı cinsel isteğini uyandıracak biçimde kışkırtmasından, bu yüzden bedenin bu bölgesinin neredeyse sıkılmak için var olduğundan söz ediyordu. Kısacası konuyu saptırmıştı. Meryem Ana ise bu güzel konuşmayı beğenmişti. Avukatın söylediklerine henüz inanmıyordu, ama her şeyi denemeye, her şeyi göze almaya hazırdı. Bununla birlikte anlamını ancak daha sonra anlayabileceği bir tedirginlik duygusu, Meryem Ana'ya, birtakım karışık yollarla avukatın kendisini mahvet-

tiğini haber veriyordu. Mahkeme, savunma konuşmasını dinleyip, normal olarak içinde uyanması gereken acıma duygusunu bastırmanın hoşnutluğunu bile kendisine tattırmayan bu derece zayıf bir avukatı lanetliyordu. Öyleyse bu budala avukat ne gibi bir oyun oynuyordu? Önemli ya da önemsiz bir söz söylese, bu sözüyle sanki en azından ölümcül bir göz kırpmanın zaman ve uzamı içinde, jüri üyelerini bir yeniyetme cesede âşık edip, böylece onlara, o boğulan yaşlı adamın öcünü alarak, bir katil ruhuna sahip olduklarını hissettirecekti; onlar ki belki yalnızca o küçük Sonsuz Cehennem Ateşi Cezası'na çarptırılma riski dışında hiçbir risk taşımaksızın, sıcacık salonda rahatça oturmuşlardı. Rahatları da kaçmak üzereydi. Öyleyse, avukat budalanın biri olduğuna göre, sanığı aklamak mı gerekiyordu? Bunun bir ozan avukatın aşırı kurnazlığı sonucu olabileceğini kimse düşündü mü acaba? Napoléon'un Waterloo savaşını yitirmesinin nedeni, Wellington'un büyük bir aptallık yapmasıydı. Mahkeme heyeti bu delikanlıyı kutsallaştırmak gerektiğini hissediyor, avukat ise saçma sapan konuşuyordu. O sırada olası bir yeniden eğitimden söz ediyordu ki kendilerine ayrılmış bir bölmede Çocuk Esirgeme Kurumu'nun dört temsilcisi de, Çiçeklerin Meryem Anası'nın sonunu saptamak üzere zar atıyordu. Avukat beraat istiyordu. Yalvarıyordu. Artık kimse onu dinlemez oldu. Sonunda, Meryem Ana, sanki binbir an arasından en önemli sözcüğü söylemenin anını bulmakta acele ediyormuşçasına, her zamanki gibi, yavaşça, üzgün bir biçimde somurtup, düşünmeden şöyle dedi:

"Ah, Corrida, yok, yok, değmez, hemen gebermeyi yeğlerim."

Avukat şaşırıp kaldı, ardından, gürültülü bir biçimde, dilini şaklatıp, dağılmış olan aklını toplayarak kendine geldi ve kekeledi:

"Evladım, ne oluyor, yavrum! Bırak da seni savunayım. Baylar, dedi mahkeme heyetine, (bir kraliçeye seslenir gibi 'Madam' da diyebilirdi; zararı olmazdı bunun) o bir çocuk!"

Başkan da aynı zamanda Meryem Ana'ya şöyle sesleniyordu:

"Hey, durun bakalım, ne diyorsunuz siz? Acele etmeyelim."

Bu sözlerin çarpıcılığı yargıçları çıplak bıraktı; görkemleri dışında hiçbir giysi kalmadan üzerlerinde. Halk boğazını temizledi. Başkan, Corrida sözcüğünün argoda ıslahevi anlamına geldiğini bilmiyordu. Bir tahta kanapenin üstünde dingin, iri yarı haliyle, sarı deriden kayışlar takmış, çizmeli, kasklı, muhafızlarının arasında hareketsiz oturan Çiçeklerin Meryem Anası hafiften dans ettiğini hissediyordu. Umutsuzluk içinden bir ok gibi, bir çembere gerili ipek kâğıdın içinden geçen bir palyaço gibi geçmişti, umutsuzluk onu aşmıştı; ona yalnızca bu yırtık kalmış ve onu böylece orada yırtık pırtık beyaz giysiler içinde bırakmıştı. Bozulmamış değildi, ama dayanıyordu. Dünya artık bu salonda yoktu. Doğrusu da bu. Her şeyin bir sonu olması gerekir. Mahkeme heyeti yeniden içeriye girdi. Şeref kıtasının dipçik gürültüsü tehlike işaretini verdi. Ayakta, başı açık, monoklu başkan kararı okudu. Baillon adını söyledikten sonra, ilk kez "namı diğer Çiçeklerin Meryem Anası" diye ekledi. Meryem Ana ölüm cezasına çarptırılmıştı. Jüri üyeleri ayaktaydı. Bu bir kutsamaydı. Her şey bitmişti. Meryem Ana yeniden gardiyanlara teslim edildiğinde, onlara kutsal bir niteliğe bürünmüş gibi göründü; bu, eskiden, teke, öküz, çocuk olsun, günah ödeyen kurbanların ve bugün hâlâ kralların ve Yahudilerin sahip oldukları kutsal niteliğe yakındı. Gardiyanlar onunla konuştular, ona hizmet ettiler, sanki onun, dünyanın günahlarının ağırlığı ile yüklü olduğunu bilerek, günahtan kurtaran İsa Peygamber'in inayetini üstlerine çekmek istiyormuş gibiydiler. Kırk gün sonra bir ilkyaz gecesi, giyotin hapishane avlusunun içinde kuruldu; tan sökerken kelle uçurmaya hazırdı. Çiçeklerin Meryem Anası'nın başı gerçek bir bıçakla kesildi. Hiçbir şey olmadı. Neye yarar? Çünkü bir tanrı ruhunu teslim ederken tapınağın örtüsünün yukarıdan aşağıya yırtılması gerekmez. Böyle bir şey olursa, bu ancak kumaşın kötü kalitesini ve eskiliğini kanıtlayabilir. Benim kayıtsız kalmam gerekse de, saygısız bir

haytanın bu örtüyü bir tekmeyle delip "Mucize!" diye bağırarak kaçmasını kabul ediyorum. Bu, gösterişli bir şey, bir aziz efsanesi için çatı oluşturmaya da çok elverişli.

Daha önceki bölümleri yeniden okudum; onlar şimdi sımsıkı kapalı; bugün ne Culafroy'ya, ne Divine'e, ne Ernestine'e ne de ötekilere neşeyle gülümsemediğimi saptıyorum. Görüşme odasında gördüğüm bir küçük oğlan bana bunu düşündürüyor; çocukluğumu, annemin beyaz jüponlarının volanlarını düşündürüyor. Gördüğüm her çocukta –ama o kadar az çocuk görüyorum ki– çocukluğumu yeniden bulmaya, çocuk olarak kendimi sevmeye çalışıyorum. Ama, ziyaret saatinde ergin olmayan çocukları görmeye giderek bu küçük yüzlere baktım ve oradan büyük heyecan duyarak ayrıldım; çünkü ben onlar gibi, iyi pişmemiş ekmek gibi beyaz bir çocuk değildim. Onları ilerde büyüyüp erkek olacakları için seviyorum. Önümden kalçalarını sallayarak, omuzları dimdik geçerlerken, kürek kemiklerini örten kasların şişkinliğini şimdiden görüyorum.

Bununla birlikte o çocuğa benzediğimi düşünmek hoşuma giderdi. Yüzünde, özellikle de alnında ve gözlerinde, yeniden kendimi gördüm ve paldır küldür bana gülümsediğinde, neredeyse tümüyle kendimi bulacaktım onda. Artık kendim olmaktan çıkmıştım; çünkü ne çocukluğumda ne de yaşamımın hiçbir başka döneminde gülmedim, hatta gülümseyemedim bile. O çocuk güldüğünde sanki kendi gözlerimin önünde ekmek kırıntıları gibi dökülmüştüm.

Tüm çocuklar, yeniyetmeler ya da olgun insanlar gibi içten gelerek gülümsediğim oldu, hatta kahkaha ile güldüm, ama yaşamım zaman içinde bir devrini tamamladıkça, bunu dramatize ettim. Şeytanlık, hafiflik, yaramazlık türünden şeyleri bırakarak gerçekten dramatik olan öğeleri alıkoydum: Korku, Umutsuzluk, Mutsuz Aşk... ve bunlardan ancak eski kâhin kadınların çırpına çırpına kasılmış yüzleri gibi kasılmış o şiirleri okuyarak kurtuluyorum. Bu şiirler ruhumu duru durumda tutuyorlar. Ama içinde kendimi bulduğumu

sandığım o çocuk, güler ya da gülümserse, hazırlanmış olan ve düşündüğümde, benim geçmiş yaşamımı oluşturan dramı durduruyor; onu yıkıyor, bozuyor, en azından kişinin takınamayacağı bir tavır takındığı için; uyumlu bir yaşamın (acılı da olsa) anısını ortadan kaldırıyor, beni başka bir kişi olmaya zorluyor ve ilk dramın üstüne bir ikincisini aşılıyor.

DİVİNE'İN DESTANI (*Devamı ve sonu*)

İşte Divine'in destanının sonu. Divine'den kurtulmak için acele ediyorum. Bu notları darmadağınık, karmakarışık bir biçimde sağa sola saçıyorum; onları derleyip toplayarak, içlerinde o Azize'nin gerçek şeklini bulmaya çalışırsınız.

Divine mimetizmi zihninde o dereceye vardırıyor ki Minyon'un bedeninin belli bir yerindeki konumunu aynen kendi bedeninin konumu gibi kabul ediyor. Örneğin kendi başı Minyon'un başının olduğu yerdedir, ağzı onun ağzının yerindedir, cinsel organı onun cinsel organının yerindedir, vb... Ayrıca, burada olabildiğince –herhalde aşırı özenti var diye (aşırı özenti insanı oyunun bilincine vardırır) duraksayarak– Minyon'un yaptığı hareketleri o da yapıyor. Art arda Minyon'un bulunduğu yerlerde bulunuyor. Onu izliyor, onu içeren her şeyi sürekli olarak dolduruyor.

Divine diyor ki:

"Benim yaşamım mı? Üzgünüm, çünkü ben bir Üzüntü Vadisi'yim."

Bu vadi –fırtınada, kara çamlarıyla– bütün hapishanelerin o kahverengi, bitli yorganları altında, hayali yolculuklarım sırasında keşfedip Üzüntü Vadisi, Avunma Vadisi, Melekler Vadisi adını verdiğim kır görünümlerine benzeyen bir vadi.

O (Divine) belki İsa'ya uygun bir biçimde davranmıyor, bu yüzden kınanıyordu. Ama şöyle diyordu: "Lifar,* opera binasından evine gidinceye kadar dans ediyor mu?"

Dünyaya boşverişi onu şöyle söyletecek kadar ileriye gidiyor: "X'in eski Divine hakkında ne düşündüğü bana vız gelir. Benimle ilgili unutmadığı anısından *bana ne*?" Ben şimdi bir başkasıyım. Her defasında bir başkası olacağım." Böylece, övüngenlikle savaşıyordu Divine. Böylece, lekelenmek korkusu duymadan yeni bir iğrençliğe her zaman hazır oluyordu.

Daha da tiksindirici olmak için kirpiklerini kesti. Bununla geriye dönüşü olmayan bir iş yaptığını sanıyordu.

Tiklerini yitirdi. Ağırbaşlılığı ile dikkati çekmeyi başarıyordu. Yüzünü sertleştiriyordu. Eskiden, hakarete uğradığında, her ne pahasına olursa olsun, kaslarını oynatması gerekirdi. Kaygısı, biraz oyalanması için onu buna zorlardı; yüzünün kasılmasıyla gülümser gibi olurdu. Şimdi yüzü, kaskatı, donuktu.

Divine kendisi için şöyle diyordu:
"Yüksek İbnelerin Hanımefendisi."

Divine radyoda '*Zauberflöte*** Marşı'nı dinlemeye katlanamıyordu. Sıkıntıya kapılıp, daha fazla dayanamadığı için radyonun düğmesini kapatıyor.
Parmağıyla kulağını göstererek bana şöyle diyen onun o kişiliksiz sesini (sinema oyuncularınınkine benzemesini çok istediğim sesi, imge sesi, yavan sesi) duyuyor gibiyim:
"Ama Jean, senin orada da bir deliğin var."

Sokakta hayalet gibi dolaşıyor. Bisikletli bir genç geçiyor, yayan, bisikletinin gidonundan tutarak.

* Serge Lifar, Rus asıllı Fransız dansçı ve koregraf (1905-1986). (ç.n.)
** Sihirli flüt. (ç.n.)

Çok yakında olan Divine onun beline sarılmak için bir hareket yapıyor. Bisikletli ansızın Divine'e doğru dönüyor; Divine ona gerçekten sarılmıştır. Genç, Divine'e göz ucuyla, şaşkın şaşkın bakıyor, tek sözcük bile söylemeden bisikletine atlayarak çekip gidiyor.

Divine kabuğuna çekiliyor ve yeniden iç dünyasına kavuşuyor.

Bir başka yakışıklı delikanlının karşısında kısa süreli bir arzu duyuyor:

"Beni gık diyemez duruma getiren 'Yine'dir."

Artık Ölüm'e doğru koşmak için yaşayacaktır yalnızca.

O bembeyaz tüy kitlesini taşıyan kuğu, çamur bulmak için suyun dibine *gidemez*, İsa da günah *işleyemez*.

Divine'e göre, ahlaksal güçlerin boyunduruğundan kurtulmak için suç işlemek, yine de ahlakla çıkar ortaklığı içinde olmak demektir. Divine'in güzel bir cinayete gönlü yatmıyor. Kendini zevk için arkadan düzdürdüğünü dile getiriyor.

Hırsızlık yapıyor ve dostlarına ihanet ediyor.

Her şey çevresinde –o istemese de– bir yalnızlık oluşturmak için elbirliği ediyor. Ününün senli benliliği içinde özentisiz bir biçimde yaşıyor, küçük, ama değerli duruma getirdiği ününün senli benliliği içinde.

"Ben, diyor, Meryem'i gönül gözüyle görmesinden uzun yıllar geçtikten sonra Charité Manastırı'ndaki Bernadetta Soubirous'um.* Meryem'le senli benli konuşmuş olmanın anısı benim gibi onun da tüm yaşamını dolduruyordu."

Bir birliğin çölde yer değiştirdiği ve –taktik gereği– küçük bir kolun bu birlikten ayrılarak bir başka yönü izlediği olur. Bu kol, böylece birliğin çok yakınında, bir saat ya da daha fazla bir süre yol alır. Her iki taraftaki adamlar birbirleriyle konuşabilir, birbirlerini görebilirler, ama konuşmazlar, gör-

* Azize (1944-1879). On dört yaşında, bir mağarada, Meryem'i İsa'ya gebe iken on sekiz kez gördüğünü ileri sürmüştür. (ç.n.)

mezler: O kol yeni yöne doğru bir adım atar atmaz, içinde yeni bir kişiliğin doğduğunu hissetmiştir, yalnız olduğunu ve eylemlerinin de kendi eylemleri olduğunu öğrenmiştir.

Dünyadan ayrılmak için yapılan bu küçük hareketi, Divine yüz kez denedi. Ama, ne kadar uzaklaşırsa uzaklaşsın, dünya onu geri çağırıyor.

Divine, yaşamını bir kayanın tepesinden kendini aşağıya atmakla geçirdi.

Bugün artık bedeni olmadığına göre (ya da azıcık beyazımtırak, solgun, kemikli, aynı zamanda çok yumuşak pek az bedeni geriye kaldı), gökyüzüne doğru kaçıyor.

Divine kendisi için şöyle diyor:
"Evlenmeden önceki soyadı Giz Hanımefendi."

Divine'in azizliği.

Azizlerin çoğunun tersine o, azizliği öğrendi. Bunda şaşılacak bir şey yok; çünkü azizlik, onun Tanrı'yı görmesi, dahası onunla birleşmesiydi. Bu birleşme her iki taraf için de kolay (acısız) olmadı. Divine yönünden güçlük, aşırı derecede olağanüstü bir ün uğruna sağlam, bilinen ve rahat bir durumu bırakmak zorunda kalmış olmasından ileri geliyordu. Konumunu korumak amacıyla, uygun olduğuna inandığı şeyi gerçekleştirdi: Birtakım hareketler yaptı. Bunun üzerine, tüm bedenini olduğu yerde kalma tutkusu sardı. Korkunç bir umutsuzluğu, çekingenliği, duraksamayı belirten hareketlere başvurdu, püf noktasını bulup, dünyaya tutunmak ve göğe çıkmamak için. Bu son tümce Divine'in göğe çıkabileceğini ima ediyormuş gibi görünüyor ama, böyle bir şey söz konusu değil. Burada göğe çıkmak şu anlama geliyor: Divine'i, kımıldamadan, Tanrı'ya ulaşması için öylece bırakmak. Gizlilik içinde gerçekleşecek bir mucize çok korkunç bir şey olurdu. Ne pahasına olursa olsun, dayanmak gerekiyordu. Sessizce onu çağıran Tanrı'ya kafa tutmalıydı. Yanıt vermemeliydi. Ama onu dünyaya bağlayacak, onu yeniden madde ile birleştirecek hareketleri denemeliydi. Uzayda yeni ve yaban şekil-

lere giriyordu; çünkü hareketsizliğin, Tanrı'ya, başarılı bir catch* oyunuyla sizi yakalayıp götürmesi için fazlasıyla kolaylık sağladığını sezgi yoluyla biliyordu. Bu yüzden dans ediyordu. Gezintide. Her yerde. Bedeni her zaman kendini gösteriyordu. Binbir bedeni ortaya çıkarıyordu. Kimse ne olduğunu bilmiyordu, Divine'in Tanrı'ya karşı savaşırken yaşadığı trajik anlardan da kimsenin haberi yoktu. Kimi Japon akrobatların aldıkları türden şaşırtıcı pozlar aldı. Yeniden kendi kişiliğine dönemeyen ve bu kişiliği arayıp duran çılgına dönmüş bir kadın tragedya oyuncusuydu sanki... Sonunda, bir gün, beklemediği bir sırada, yatağında hareketsiz yatarken, Tanrı onu azize yaptı. Burada yine de tipik bir olayı anımsatalım. Divine kendini öldürmek istedi. Evet, kendini öldürmek istedi. İyi yürekliliğimi öldürmek istedi. Dolayısıyla aklına parlak bir düşünce geldi ve bunu gerçekleştirdi: eskiden, bir binanın sekizinci katındaki balkonu bir avluya bakıyordu. Balkonun demir parmaklığı aralıklıydı, ama buraya bir de demir kafes gerilmişti. Divine'in komşularından bir kadının iki yaşında bir bebeği, küçük bir kızı vardı. Divine bu kıza şeker verir, onu odasına alırdı. Çocuk balkona kadar koşar, kafesin arasından sokağa bakardı. Bir gün Divine kararını verdi: Kafesi yerinden çıkarıp demir parmaklığa dayalı olarak bıraktı. Küçük kız eve geldiğinde, onu içeriye kapatarak kendisi koşa koşa bahçeye indi ve çocuğun balkona çıkıp oynamasını ve kafese dayanmasını bekledi. Çocuk, bedeninin ağırlığıyla boşluğa düştü. Divine aşağıdan baktı. Çocuğun fır dönüşlerinin hiçbirini kaçırmadı. Eldivenli elleriyle çocuktan geriye kalan şeyi gözyaşı dökmeden, bağırmadan, titremeden toplayacak derecede serinkanlı davrandı. Kasıtsız adam öldürmekten üç ay tutuklu kaldı, ama iyi yürekliliği ölmüştü. Çünkü "Bin kez iyi yürekli olmak benim ne işime yarar şimdi? Bu hiç unutamayacağım cinayetten kurtulmanın bir yolu var mı? Öyleyse kötü yürekli biri olalım." İşte böyle diyordu Divine.

* *Le catch*, gösteri yönü ağır basan boks türü. (ç.n.)

Bizde, dünya kendisine vız geliyormuş izlenimi uyandıran Divine ölüyordu.

Ernestine oğlunun ne durumda olduğunu uzun süre öğrenemedi; onu ikinci kaçışı sırasında gözden kaybetmişti. Sonunda kendisinden haber aldığında, o, askerdi. Ernestine ondan biraz utanç verici bir mektup aldı; bir miktar para istiyordu oğlu. Ama oğlunu Divine olmuş durumda ancak çok daha sonra, tüm taşralı kadınların yaptığı gibi, ameliyat olmak üzere geldiği Paris'te gördü. Divine bu sırada oldukça rahat bir biçimde yaşıyordu. Oğlunun ayıbından haberi olmayan Ernestine, bunu neredeyse hemen keşfetti ve Divine hakkında şöyle düşündü: "Lou'nun kaba etlerinin arasında büyük bir sermaye yatıyor." Ona hiçbir uyarıda bulunmadı. Dünyaya, ne erkek ne dişi, garip bir yaratık getirdiğini bilmesi, kendisi hakkındaki düşüncesini pek değiştirmiyordu. Bu garip yaratık, anneleri denizkızı Mélusine olan yüksek bir ailenin ne idüğü belirsiz ürünü Pickquigny'lerin soyundan gelme erkek ya da kadındı. Ana oğul, sanki boşlukta birbirine ancak değecek kadar birbirinden uzaktı: Duyarsız derilerin birbirine hafifçe dokunması. Ernestine hiçbir zaman kendi kendine şöyle demiyordu: "O, benim etimin bir parçası." Divine de hiçbir zaman kendi kendine şöyle demiyordu: "Ama yine de beni sıçmış olan, o." Ancak kitabın başında söylediğimiz gibi, Divine annesi için birtakım aşırı yapmacıklı davranışların bahanesiydi. Annesinden nefret eden Mimoza orospusuna karşı duyduğu kin yüzünden, kendi kendini, annesini saygıyla sevdiğine inandırıyordu. Bu saygı, iyi bir pezevenk, gerçek bir kötü delikanlı olarak yüreğinin ta içinde, bilmediği, hani denir ya, "yaşlı bir anneye ayrılmış arı bir köşe" saklayan Minyon'un hoşuna gidiyordu. Minyon pezevenklere egemen olan dünyasal buyruklara uyuyordu. O, yurtsever ve Katolikti; bu nedenle annesini seviyordu. Ernestine, Divine'in ölümünü izlemeye geldi. Biraz tatlı getirdi ama köylü kadınların bildiği birtakım belirtilerden –ki bu belirtiler krep gibi bir tatlıdan daha emin habercidirler– Divine'in yolcu olduğunu anladı.

"Yolcu" dedi kendi kendine.

Rahip efendi –pek tuhaf bir biçimde ayin yönettiğini gördüğümüz aynı rahip– kutsal şarapla ekmeği getirdi. Küçük çay masasının üstünde kara bir haçın ve bir kutsal su kâsesinin yanında, bir mum yanıyordu. Kâsenin içine kuru ve tozlu bir şimşir dalı batırılmıştı.

Genellikle, Ernestine, dinde yalnızca dinin sunduğu en *salt* olağanüstü şeyi (gizeme eklenen ve onu saklayan gizemi değil) kabul ediyordu. Dinde bulduğu bu gizem, altın kadar saftı. Şuna bakarak karar verin: Fırtınalı günlerde yıldırımın aklına esip bacadan girerek pencereden çıktığını bilen Ernestine de, koltuğuna gömülüp, pencereden geçerek –gövdesinin üst bölümü, boynu, bacakları ve etekliği dahil– bir kolalı kumaş gibi sertliğini ve donukluğunu korurken, çimenlerin üstüne düşüşünü ya da topuklarını birleştirmiş durumda sanki bir heykel gibi gökyüzüne yükselişini izliyordu: Böylece, aşağıya düşüyor ya da gökyüzüne çıkıyordu, tıpkı eski tablolarda gördüğümüz uçan melekler, azizler ve kendisini taşıyan bulutlar olmaksızın gökyüzüne doğrudan doğruya çıkan İsa gibi.

İşte Ernestine'in din anlayışı buydu. Başka zamanlarda olduğu gibi, büyük cümbüş günlerinde, mistik sefahat âlemi günlerinde, kendi kendine şöyle söylüyordu: "Acaba Tanrı'ya inanıyormuşum gibi yapıp eğlensem mi?" Yorgunluktan titreyinceye dek böyle yapıyordu.

Divine'in öldüğü saatte Tanrı'ya inanıyormuş gibi yapıp öyle eğlendi ki hiçbir kendinden geçme sahnesini atlamadı.

Ernestine bir yumurtayı ağzına tıkarken Tanrı'yı gördü. Burada "görmek" ciddilikten uzak bir konuşma biçimi; "Tanrı esini" için de çok şey söyleyemem çünkü Tanrı'ya şükür ki ancak bir Yugoslav hapishanesinde öğrenme fırsatı bulduğum kadarıyla biliyorum bunun anlamını. Hapishane arabasıyla, arabanın konakladığı yerlere bağlı olarak, kentten kente götürülüyor, bu kentlerin hapishanelerinin her birinde bir gün, iki gün ya da daha uzun süre kalıyordum. Sonunda, gitmem gereken yere varıp burada yirmi kadar başka hükümlünün de kaldığı, oldukça büyük bir odaya kapatıldım. Bu odada üç

çingene bir tür yankesicilik okulu açmışlardı. Bakın nasıl çalışıyorduk: Hükümlülerden biri tahta bölmenin üstüne uzanmış uyumaktayken, sırayla, onu uyandırmadan, ceplerinde bulunanları alıp, sonra yeniden yerlerine koyuyorduk. İnce bir işti bu; çünkü çoğunlukla, uyuyanı, uykusunda dönüp butlarının tüm ağırlığıyla üstüne yattığı cebini serbest bırakması için, onu belli bir biçimde gıdıklamak gerekiyordu.

Deneme sırası bana geldiğinde, şefimiz olan çingene beni çağırıp işe girişmemi buyurdu. Ceketimin kumaşının altında yüreğimin çarptığını hissettim ve bayılmışım. Beni bir bölmenin üstüne taşıyıp kendime gelinceye kadar orada bırakmışlar. Bu tiyatrovari düzenlemeyi hâlâ tam olarak anımsıyorum. Oda bir tür dar ve uzun geçit gibiydi; bir duvar boyunca sıralanmış eğik tahta bölmelere ancak yer vardı. Giriş kapısının karşısındaki bir uçta hafif kemerli ve demir parmaklıklı bir pencereden bizim göremediğimiz gökyüzünden gelen, tıpkı gravürlerdeki, romanlardaki gibi sarı bir ışık, içeriye eğik olarak vuruyordu.

Kendime geldiğimde, pencereye en yakın köşedeydim. Berberiler ya da küçük çocuklar gibi ayaklarım bir örtüyle sarılmış durumda çömeldim. Karşı köşede grup halinde ayakta duran öteki adamlar vardı.

Bana bakarak kahkahayı bastılar. Dillerini bilmediğim için, bunlardan biri beni göstererek başını kaşıdı ve maymunlara özgü bir mimikle sanki saçlarının arasından çıkardığı bir biti yiyormuş gibi yaptı.

Bitlenmiş miydim, anımsamıyorum. Ama, ne olursa olsun, hiç bit yememiştim. Başım beyaz kepek doluydu, bunlar derinin üstünde kabuk oluşturmuşlardı. Kabuğu tırnağımla kaldırıyor, sonra onu dişlerimle tırnağımdan çekip alıyor ya da kimi zaman yutuyordum.

İşte bu odayı o sırada anladım. Özünü fark edilemeyecek kadar kısa bir zamanda kavradım. Benim için burası oda olarak kaldı, oysa dünya hapishanesinin bir koğuşuydu. Anormal korkum yüzünden, ahlaksızlığın (dünya dışı olmanın) sınırına sürüldüm o yankesicilik okulunun sevimli öğrenci-

lerinin karşısında; bu koğuşun ve bu adamların ne ve kim olduklarını, nasıl bir *rol oynadıklarını* açıkça gördüm (burada "görmek", Ernestine ile ilgili olarak belirttiğimiz anlamı taşıyor). Oysa, bu rol dünyanın gelişmesinde en önemli roldü, dünyanın kökeniydi ve dünyanın kökenindeydi. Sanki bir tür olağanüstü bilinçlilik sayesinde ansızın düzeni kavramıştım. Dünya ve gizi ben ondan kopar kopmaz küçüldü. Bu, gerçekten olağanüstü bir andı; insanlıktan kopma bakımından, şef yardımcısı Cesari'nin, Cherche-Midi Hapishanesi'nde, benim ahlaksal davranışlarıma ilişkin bir rapor hazırlamak zorunda kaldığı sırada yaşadığı olağanüstü ana benziyordu. Cesari bana şöyle dedi: "O sözcük ('eşcinsel' sözcüğünü söylemeye cesaret edemedi) iki ayrı sözcük olarak mı yazılıyor?" Ve parmağının ucuyla bana bu sözcüğü kâğıt üzerinde işaretparmağını uzatarak gösteriyor, ama sözcüğe dokunmuyordu.

Çok sevinmiştim.

Benim gibi Ernestine'i de Tanrı'nın Melekleri, yani şu türden ayrıntılar, rastlaşmalar, karşılaşmalar çok sevindirmişti: Bir balerinin, göğsümün çukur yerinde bir asker sevgilinin gülümsemesini ortaya çıkaran, parmaklarının ucunda yaptığı dans ya da belki bacaklarının birleşme yeri. Ernestine bir an dünyayı parmaklarının arasında tutup ona bir kadın ilkokul öğretmeni gibi sert sert baktı.

Divine, ölmek üzere olan bir kişiye yönelik dinsel hizmetler için hazırlık yapılırken komadan çıktı. Kendi sonunun feneri olan mumu görünce ödü koptu. Ölümün, yaşamın içinde her zaman var olduğunu anladı, ama simgesel yüzü, korkunç gerçekliğini, günün zevkine göre ayarlayan bir tür bıyıkla gizlenmişti –eskiden Frank askerlerininki gibi uzun, ama şimdi makas vurulmuş bu bıyık o yüzü bir hadımın yüzü gibi şaşkın yaptı; bu nedenle yüz hemen tatlı ve zarif, solgun bir hal aldı, çene minnacık, alın bombeli oldu, bir Roma vitrayındaki azizenin ya da bir Bizans imparatoriçesinin yüzüne, tüllü bir hennin* altında görmeye alışık olduğumuz bir yüze benzedi. Ölüm o kadar yakındaydı Divine'e dokunabilirdi, o kuru işa-

* Ortaçağda kadınların giydiği uzun ve sivri başlık. (ç.n.)

retparmağı ile bir kapıya vurur gibi ona vurabilirdi. Divine sert parmaklarını kastı, yatak örtülerini çekti; bu örtüler de kaskatı kesildi, dondu.

"Ama," dedi rahip efendiye, "henüz ölmedim, meleklerin tavanda yellendiklerini duydum".

"...Henüz ölmedim" diye yineledi kendi kendine ve şehvetle sallanan, bulantı verici, sonuçta, büyüleyici iri bulutlar içinde, Divine'nin gözünün önüne, o ölmüş kadın –ve ölmüş kadının ölümü–, köyün, kendisine –ve Solange'a– zenci öyküleri anlatan yaşlı kadını Adeline yeniden geldi.

Bu yaşlı kadın (kuzeniydi) öldüğünde Culafroy ağlayamadı, ama üzüldüğüne inandırmak için aklına kuru gözlerini tükürüğüyle ıslatmak geldi. Bir duman yumağı karnının ortasında yuvarlanıyor şimdi Divine'in. Sonra, Adeline'in ruhu tüm bedenini sarmış gibi hissetti kendini; sanki deniz tutması tüm bedenini sarmıştı. Adeline öldüğünde, Ernestine, Divine'i okula giderken onun düğmeli ve yüksek topuklu potinlerini giymek zorunda bırakmıştı.

Culafroy, cenazenin başında beklediği akşam, merak edip ayağa kalktı. Her köşesinde ansızın bir sürü ruh beliren odasından ayaklarının ucuna basa basa çıktı. Bu ruhlar Culafroy'nın önünde engel oluşturuyorlardı, bu engeli aşması gerekiyordu. Culafroy, kutsal görevinden güç almış, ama çok korkmuş, çok da hoşnut, canlı olmaktan çok ölü durumda, o ruhların arasına giriyordu. Ruhlar, hayaletler onun için çok büyük, kalabalık bir kortej oluşturuyorlardı; dünyanın başlangıçlarından ortaya çıkıvermişlerdi. Culafroy arkasından ölü döşeğine kadar birçok hayalet kuşağını sürüklüyordu. Korku basmıştı. Culafroy, elinden geldiğince gösterişsiz bir biçimde yalınayak yürüyordu.

Bir gece hırsızı nasıl yürürse, Culafroy da öyle yürüyordu şimdi; belki birçok gece, içinden badem şekeri çalmak üzere bir dolaba yaklaştığı sıradaki gibi. Ernestine'e ikram edilmiş bu vaftiz ya da düğün şekerlerini basit bir şeker gibi değil de, arılık simgesi, kutsal bir besin gibi kıtır kıtır yerdi Culafroy; çünkü bunlara bir cam fanusun altına konmuş beyaz mumdan

yapılma portakal çiçekleri gözüyle bakardı: Ağır buhur kokuları, beyaz tüllerin görüntüsü. Ve şu hava: *Veni Creator*.

"Peki, ya cenazenin başında nöbet tutan kadın orada ise, ne der acaba?..." Ama bu kadın o sırada mutfaktaydı, kahve içiyordu.

Oda boştu. Boşaltılmıştı. Ölüm, bir hava pompasından farklı biçimde ve daha iyi boşluk oluşturur. Yatak örtüleri bir yüz kabartmasına pek az benziyorlardı, tıpkı bir heykeltıraşın henüz dokunduğu kilin kabartmaya pek az benzemesi gibi.

Culafroy ellerini uzatıp, kolları gergin durumda, bu örtüleri kaldırdı. Ölü kadın hâlâ oradaydı. Korkusunu dağıtmak için yaklaştı. Kadının yüzüne dokunmak, hatta bir akik bilye gibi yuvarlak ve buz gibi soğuk gözkapaklarını öpmek cesaretini gösterdi. Bedeni, gerçekle döllenmiş gibi görünüyordu. Gerçeği bildiriyordu.

Bu sırada çocuğu sanki okuduğu şeylerin ve kendisine anlatılmış öykülerin bir sürü düzensiz anısı sardı, örneğin: Bernadette Soubirious'un odasının, öldüğü saatte, görünmeyen menekşe kokularıyla dolu olduğunu anlatan öykü. Dolayısıyla, içgüdüsel olarak kokladı, ama kutsallığın kokusu denen kokuyu duymadı. Tanrı, kendisine sofuca hizmet eden bir kulunu unutmuştu. Bu da mutlu bir olaydı; çünkü önce, ölmüş bir yaşlı kızın yatağının üstünde güzel çiçek kokularını boşa harcamamak gerekir; sonra, çocukların ruhunu ürkütmekten de çekinmek gerekir.

Ama Culafroy, Divine'i çok üstün biçimde düzenlenmiş bir yazgıyla ölüme götürecek ip bu anda yola çıkmışa benziyor. Aslında bu işi denemeye çok daha önce başlanmıştı. Önceleri, alınan ilk yanıtlardan hemen fışkıran hayranlıkla sürdürülen bilgi toplama –soruşturma– uzak, sisli, donuk dönemleri kapsıyordu; bu dönemlerde Culafroy tanrılar halkındandı, tıpkı ilkel insanlar gibi; ilkel insanlar, henüz güzel sidik kokuları içindeki bezlerini çıkarmamışlardır ve haklı olarak antik denen ağırbaşlılık, soyluluk onurunu çocuklar ve kimi hayvanlarla paylaşırlar. Şimdi, –hem de tam bir şiirsel dünya görüşüne sahip oluncaya kadar, gitgide daha çok– bi-

limde gelinen nokta sayesinde, kundak bezleri bir kenara bırakılmış oluyordu. Gitgide daha çok boşluktan geliyormuş gibi, ses veren her soruşturma, her sondaj bizi son derecede hoşnut eden tek gerçekliği, ölümü bildiriyordu ona.

Olaylar karşısında artık eski neşesi kalmamıştı. Bir nesneye dokunduğunda, her defasında, görmezler gibi o araştırıcı küçük parmağı boşluğa dalıyordu. Kapılar kendiliğinden açılıyor ve artık hiçbir şey göstermiyorlardı. Yaşlı kadının gözlerinden öptü Culafroy ve yılanlara özgü bir soğukluk onu dondurdu. Neredeyse sendeleyecek, belki düşecekti ki bu sırada bir anı ona yardıma geldi: Bu, Alberto'nun kadife pantolonunun anısıydı; hani, umulmadık bir ayrıcalıkla, gizlerin en ücra yerine bir göz atıp, yeryüzüne yeniden ayak basmak için bu yerden uzaklaşmakta acele eden bir insan gibi, Culafroy, ürkmüş, başı iyice büzüşüp kalmış durumda, kendisini Alberto'nun pantolonunun onu sarıcı ve sıcak anısı içine attı; burada, bu yuvada, yatıştırıcı, avutucu baştankara kuşu yavruları bulduğunu sandı.

Ardından, gökyüzünden inen Alberto tarafından taşınarak odasına, yatağına döndü ve ağladı. Ama –bu sizi şaşırtmasın– ağlayamadığına ağladı.

İşte, Büyük Divine'in ölümünün öyküsü.

Divine küçük altın saatini ararken onu bacaklarının arasında buldu ve avucunun içine kapatıp, yatağın başucunda oturan Ernestine'e uzattı. İkisinin de elleri, ortalarında saat, deniz kabuğu şeklinde birleşti. Divine çok büyük bir fiziksel rahatlıkla gevşedi; pislikler, neredeyse cıvık boklar, suyu ılık bir göl halinde altına yayıldı; burada –umutsuzluğa düşmüş bir imparatorun, yavaş yavaş, Nemi Gölü'nün sularına gömülen hâlâ sıcak gemisi gibi– o da bok gölünün sularına gömüldü ve bu rahatlama iç çekmesine yol açtı; ağzından kan geldi, ardından bir kez daha iç çekti: Bu, son iç çekmesi oldu.

Böyle öldü Divine; boğularak öldü de denebilir.

Ernestine bekliyordu. Birleşmiş ellerinden gelen tıkırtıların saatin tik takları olduğunu, bilmiyorum hangi mucizeyle ansızın anlamıştı.

Kehanetler ve göstergeler arasında yaşadığı için boş inançlı değildi Ernestine. Dolayısıyla, cenazeyi defin için tek başına hazırladı ve Divine'e mavi İskoç yapağısından İngiliz kesimi çok kibar bir takım elbise giydirdi.

İşte Divine böyle öldü. Tamamıyla Ölü. Bedeni örtülerle sarılı. Tepeden tırnağa, hep, hareketsiz ve kaskatı, bankizlerin çözülen buzları içinde sonsuzluğa doğru yol alan bir gemi sanki: Sen, Jean, daha önce söylediğim gibi, yatağımın üzerinde, mutlu bir sonsuzluğa doğru yol alan hareketsiz, kaskatı, iyi yürekli Jean.

Divine öldüğüne göre benim için geriye yapacak ne kalıyor? Söyleyecek ne kalıyor?

Bu akşam öfkeli bir fırtına yalnızca tepelerini gördüğüm kavak ağaçlarını acımasızca birbirine vuruyor. Bu güzel ölümle tatlı tatlı sallanan hücrem bugün öyle hoş ki!

(Ya yarın serbest bırakılırsam?)

(Yarın duruşma var.)

Serbest bırakılmak, başka bir deyişle, canlılar arasına sürülmek. Ben, kendi mekânıma uygun bir ruh geliştirdim. Hücrem öyle hoş ki! Serbest olmak: şarap içmek, sigara içmek, burjuvalar görmek. Peki ama yarın jüri neye karar verecek? Bana verecekleri en ağır cezayı düşündüm. Bu cezaya özenle hazırlandım; çünkü (geçmişteki olayları göz önünde tutarak söyleyebileceğim kadarıyla) yazgımın simgesi olarak yıldız falını seçtim. Şimdi, bu yazgıya boyun eğmeyi bildiğime göre, üzüntüm eskisi kadar büyük değil; dönüşü olmayan karşısında ortadan kalktı; o, benim umutsuzluğum; başa gelen de çekilir. Arzularımı kendi isteğimle bıraktım. Ben de "çoktan aştım bunu" (Weidmann). Keşke insan olarak tüm yaşamım boyunca bu duvarlar arasında kalsam. Yarın kimi yargılayacaklar? Bir zamanlar benim adım olan bu adı taşıyan bir yabancıyı. Ölümüme kadar, tüm bu dul erkeklerin arasında ölmeye devam edebilirim. Lamba, küvet, yönetmelik, süpürge. Ve de eşim, ot minder.

Canım uyumak istemiyor. Yarınki duruşma öyle bir tören ki gece nöbeti tutmayı gerektiriyor. Geride kalan bir kişi ola-

rak –vedalaşmak için bu akşam ağlamak isterdim. Ama bilinçliliğim çıplaklık gibi sanki. Rüzgâr dışarıda gitgide daha çok azıyor, yağmur da buna katılıyor. Böylece, yarınki töreni haber veriyor doğa güçleri. Bugün tam olarak ayın on ikisi değil mi? Neye karar vereceğim? Hani, uyarılar Tanrı'dan gelir denir ya. Beni ilgilendirmiyor bunlar. Şimdiden artık hapishaneye ait olmadığımı hissediyorum. Beni mezardaki insanlara bağlayan o çok yorucu, tüketici kardeşlik koptu. Belki yaşayacağım...

Ara sıra nasıl ortaya çıktığını bilmediğim şiddetli bir kahkahayla sarsılıyorum. Bu kahkaha içimde, siste neşeli bir haykırış gibi çınlıyor; öyle bir haykırış ki bu, o sisi dağıtmak istiyormuş gibi görünüyor, ama orada bir güneş ve neşe özleminden başka hiçbir iz bırakmıyor.

Ya mahkûm olursam? Yine o aba giysiyi giyeceğim ve pas rengi bu giysi beni hemen manastırlarda yaşayanlara özgü olan şu hareketi yapmak zorunda bırakacak: Ellerimi giysinin kolları içinde saklayacağım ve zihnimin şu eşdeğer tutumu da bunu izleyecek: Alçakgönüllü ve ünlenmiş biri olduğumu hissedeceğim, sonra, örtülerimin altında büzülerek –*Don Juan* oyununda, dramın kişileri sahnede yeniden canlanıp birbirlerine sarılırlar– hücremde büyüleyici bir şey olsun diye, Minyon, Divine, Meryem Ana ve Gabriel için yeni harika yaşamlar yaratacağım.

Çok güzel buluşlarla, umutsuzlukla, umutla, şarkılarla dopdolu, duygulandırıcı, kimileri de daha sert mektuplar okudum; bunlardan birini seçiyorum, Minyon'un hapishaneden Divine'e yazdığı bir mektup bu:

Sevgilim,

Bu kısa mektubu sana hakkımda haber vermek için gönderiyorum. Ama haberler kötü. Hırsızlıktan tutuklandım. Dolayısıyla, beni savunacak bir avukat bulmaya çalış. Ücretini ödemenin bir yolunu bul. Bana bir havale göndermeye çalış

çünkü burada, bilirsin, çok iğrenç şeyler oluyor. Beni görmeye gelmek ve çamaşır getirmek için de bir izin belgesi ayarlamaya bak. Pakete mavi ve beyaz renkli ipek pijamamı da koy. Don, fanila da koymayı unutma. Sevgilim, başıma gelen bu işten dolayı çok üzgünüm. Şansım yok, bunu kabul et. Bu yüzden, bana yardım edecek kişi olarak sana güveniyorum. Seni okşamak ve sana sımsıkı sarılmak için seni kollarımın arasına alabilmeyi çok isterdim. Birlikte tattığımız zevkleri anımsa. O nokta nokta şekli hiç unutmamaya çalış. Onu öp. Minyon'undan sana binlerce tatlı öpücük, sevgilim.

Minyon'un sözünü ettiği o nokta nokta şekil, aletinin silueti. Ben, sevgilisine mektup yazarken kamışı kalkmış bir pezevenk gördüm. Adam, o ağır kamışını masadaki kâğıdın üstüne koyup onun konturlarını çizmişti. İstiyorum ki bu çizim Minyon'un portresini çizmeye yarasın.

Fresnes Hapishanesi, 1942

16 yaşındaki bir katilin öyküsünü, geriye dönüşlerle, onu Genet'ye özgü bir dille kutsayarak anlatıyor bu kitap. Fransız edebiyatında Villon'dan Rimbaud'ya toplumdışı kişiliklerin ön plana geçtiği olmuştur. Ama takma adı Notre-Dame-Des Fleurs (Çiçeklerin Meryem Anası) olan bu kişilik önümüzde –okur için– sadece aklanmakla kalmıyor, gitgide mutlak bir azize, üst düzeydeki bir ermişe dönüşüyor. Oysa toplum için hep aynı katil olarak kalması, sonunda da gülünç bir mahkemede yargılanması hepimizi derinden sarsıyor.

Toplumdışı bir kesimin, hırsızlar, katiller, kaçakçılar, fahişeler, eşcinsellerle dolu bir dünyanın olanca karanlığı ve şiddeti Genet'nin güçlü anlatımıyla şaşırtıcı bir güzellik kazanırken, arada bir ağdalı, arada bir kendini ciddiye almayan bir savunma dizisi içerisinde edebiyatın doruk noktalarına ulaşıyoruz.

Genet'nin toplumla anlaşmazlığının uzlaşmazlığa dönüştüğü nokta işte bu: Onun için Meryem Ana Kilise'nin aradığı yerde değildir, 16 yaşındaki bir katilin suçlu gibi görünen, kirlendikçe aklanan çiçeğindedir. Edebiyat, bu bağlamda artık bir durumu anlatma, bir çizgiye yerleşip hesap verme değil; düpedüz bir çığlığa yaklaşıyor. Tam çığlık atacakken, yazmaya başlarsanız ne olur? İşte bu kitabın sizi davet ettiği çığırından çıkmış maceralar dizisi. Genet'nin, hapishanedeki arkadaşlarından kâğıt kalem dilenerek neredeyse kanıyla yazdığı kimi zaman şaşırtıcı olan, hatta mantıksız, anlamsız gibi görünen, ama yine de şiirsel tümcelerle yüklü bu yapıt önce epey yadırganmıştı. İlk okurlarından Sartre, Genet'yi kişi olarak savunmasına rağmen, romanda boşuna işleyen bir mekanizmadan başka bir şey bulamamış, bu anlatıya mastürbasyon etiketini yakıştırmıştı.

Artık bu kadar saf değiliz. Bu anlatıyı göğüsleyecek cesur okurların ığına inanıyoruz. Bu çeviriyi onlara adıyoruz.

AYRINTI • EDEBİYAT
ISBN: 978-975-539-243-1
9 789755 392431
KDV'den muaftır. 34₺